

מערכות

טבת תשכ"ד • דצמבר 1963

מה חדש בספרי „מערכות“?

חיים בתוכנו אלפיאלפים של אנשים אשר עשו את הספר הזה — הכרך של „תולדות ההגנה“ המופיע עתה והמספר את קורות „מאורעות תרצ״ו—תרצ״ט“, שהם עת המבחן הגדול ועת חישול הכוח, „בית הספר המכין“ של הישוב לקראת מלחמת־העולם השניה ומאבקי־העצמאות. בין אלפים אלה שעלידי פעלם סיפקו לספר זה את תוכנו — מצויים כיום אנשי צמרתו של צה״ל, וצמרת המדינה; וביניהם — עובדים בכל סוגי העבודה ושחיי הפעילות, בשדות ישראל ובעריה. הם, מחושלי המבחן הגדול התוא, פילסו את הדרך למעשה הרב של שנות־הארבעים. עתה, יראו בראי הספר הזה את עצמם, את מעשיהם, את כל התקופה הזאת, את קורבנותיה ופעלה; הם, ורבבות בניהם — גם בניהם של אלה שנפלו — ואותן רבבות, שנצטרפו מאז אל מחנה־המגינים. אכן, מובטח לספר זה ציבור־קוראים רחב... וכסמטה־הפיתחת בספר ראויות להחרט אתן מלים — מדברי ברל כצנלסון בימי פסגת־המבחן — המסיימות כרך זה: „מי שכורע תחת המכות הראשונות — אין לו תקנה, אך מי שידוע לעמוד על נכשו ולגייס את כל כוחותיו ואת כל קשיות־ערפו ואת אמונתו בעצמו ובצדקתו ובעתידו — תקנה לו לעמוד במערכה וגם לנצח.“

כ־25 שנה עברו מאז, אך הענין שבדברים אלה מוסיף, לגבינו, להיות ממשי ונוקב, אף כיום.

יטעה החושב כי החלק־השלישי של כרך ב' („הערות, מקורות, נספחים ומפתחות“), המופיע ברובו עם החלק השני, הוא אוסף של נתונים יבשים, תיאורי הקרב בשדות מעור־חיים, למשל, או השתקפות פעולות הרכש, או סיפורי ההתקפה על טירת־צבי או קרב־הלילה סביב מחנה־הניתה — כל אלה הם דוקא מן התמונות החיות ביותר, של רגעי־מציאות מרתקים, אשר ניתן להעלות מתוך כרכי „תולדות ההגנה“.

לפרשיות אלו שבחלק השלישי יפנה כל מבקש קטע־מדגים להרצאה או לחסכת, תיאור תעודתי שיש בו מרעננות־המעשה — וכל המעונין בחומר קריאה מעורר מחשבות.

מה צפוי בחוברות „מערכות“?

- דרכים חדשות בהכשרת מפקדים
- רגלי - מה תדרוש מתותח־הסיוע
- כוחות־מיוחדים ופעלם
- תפעול סוללות־טילים
- מרד הדרוזים
- צבאות הערבים - גורם לאיחוד או לפירוד?
- במפגש המדע והמלחמה
- בעיות שירות ושכר בצה״ל

* „פנייה־למלחמה“ - פרשיות וסיפורי־קרב

מערכות

תוכן הענינים

2		<u>מי ומי בחוברת</u>
3		"מהלומת-יבוק III" מסיכומי תמרון אמריקאי
		ה"אסטרטגיה הצבאית" —
9	מאת א. ג.	בעניינים סובייטיות
11	רס"נ ל. מרחב	האש כמבצעי התקפה
13		המגן מול תופת האש
18	מאת א. סודאי	לבטייה של מפלגת ה"בעת"
25	מדברי סא"ל ש. אבידן	עמידת יד-מרדכי — ההשג והציווי
26		"הדים"
27	מאת ג'. אלטיארי	הריוננ'רים נוחתים בחוף ג'אלה
32	סא"ל ע. שקד	ה"מארינס"
39		חלק ב' פינת השריונאי
		<u>כשרה האימון</u>
40	סא"ל איתן	הכשרת קצינים לצה"ל
43	אל"מ אהרון	כך עושים מ"מ 10 שעות-אימון — 13
45	אל"מ א. עדן	הפלוגה נדרכה לקרב!
47		<u>כפתחו של העידן הגרעיני</u>
49		<u>חידושי נשק וטכניקה</u>
		הכדאי לירות אל מטוסים — וכיצד?
50	קול. ד. קוזלוב	לאיש חי"ר — על הגנתו הנ"מ
		<u>אווירית מלחמה</u>
52		מה נדרש ממטוסי-הפצצה בזמננו?
53		טודו של מטוס הפלאים — והמחלוקת
54	סא"ל מ. זהר	התעמל — ושמרת כושרך!
56		<u>מה בצבאות?</u>
		<u>צקלון</u>
		לקט תרגומים (נספח)

עריכה גרפית: גילה • דב

מערכות

בית ההוצאה של
צבא הגנה לישראל

העורך הראשי: אל"מ אלעזר גלילי
סגן העורך הראשי: סא"ל גרשון ריבלין
קציני מערכת: רב-סרן ל. מרחב
רב-סרן צבי סיני
שרגא גפני
מרים נתנאל
"מערכות-חימוש": קצין-עריכה רב-סרן יעקב לצרוס
"מערכות-הפלס": קצין-עריכה רב-סרן ברוך ספיר
"מערכות-ים": קצין-עריכה (עוזר) סגן גיליה אראל
"מערכות-שריון": קצין-עריכה (עוזר) יואש זולר

הודפס באמצעות משרד הבטחון — ההוצאה לאור
"הדפוס החדש" בע"מ

העורך: רב-סרן משה ברימר

מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת?

גם באמריקה רחבת הידים צר המקום לתמרונים. התמרון "מהלומת בוק 111", שנערך ביולי-אוגוסט 1963, היה גדול התרגילים מאז מלחמת-העולם. אך לא את הכל יכול היה להקיף. שכן, שטחים מעובדים — סובלים מתנועת סנקים; והתרגיל בוצע כמעט ללא שריון... אך פרט למגרעת "קטנה" זו היה זה תרגיל ריאליסטי ביותר; ונראה כי הוא מציג באופן נאמן למדי את אופן-פעולתו החזוי של "פיקוד-המהלומה" האמריקאי, הכוח העיקרי שבידי ארה"ב להתערבות מהירה וממשית בהתלקחויות במרחבים המרוחקים שבעולם (על מסירת "הפיקוד האמריקאי על המזרח-התיכון" לידי כוח זה — ראה בחוב' קנה' עמ' 40). ממילא לומדים אנו מתיאורו של תמרון זה הרבה גם על הטקטיקה והטכניקה של פעולות-מלחמה ומבצעי-התרונות בזמננו. סקירתנו (עמ' 3) מבוססת על תיאורי התמרון בעתונות הצבאית והכללית של ארה"ב.

"התקפה — זו אש מהלכת" — כך נוסחה הגדרת ההתקפה בתקנון-השרה הצרפתי בין שתי מלחמות-העולם. לכאורה, אין הגדרה נוקבת מזו. אך האמנם חדרה כמות תחושה חצי-אחרית של משמעות האש ומחצה הגובר בלחימה בזמננו, למוחותיהם ה"לכל יותם" של מפקדים ולוחמים, מתכננים ומאמנים? עתות השלום — וכן פעולות-לחימה בהן לא מופעל מלוא מחץ האש האפשרי כיום — אין ספק שמטשטשות תחושה זו ומטפחות אשיות של "קלות" תנועה ופעולה בשדה-הקרב, ושל מידת ה"חסינות" שמקנה התחפרות שטחית של המגן בפני אש התוקף. סקירתו של רס"ג ל. מרחב (עמ' 11) מתבססת על סיכומים סובייטיים חדשים בענין השפעת האש בלחימה — ומשלבת תיאורי התמודדויות-אש קלאסיות מתקופת שתי מלחמות-העולם. לקחה העיקרי פשוט: רק אש המחריבה בפועל את הביצורים, ומשמידה או משתקת את מגיניהם, יכולה לודא התקדמות מוצלחת של גייסות תוקפים.

שתי פנים ל"בעת". איזה משני הצדדים שבו יקבע יותר? למי שאיפותיה, קמה מפלגה זו לפני 14 שנים, כדי לשמש מוח ויד מכונים, אחידים, לעולם הערבי המפולג והמתפתל במריבותיו. עם זאת, גם היא משקפת עתה בתוכה-פניה את גילויי אופי המסוכסך של עולם זה, שליכודיו משמשים הקדמה לפיצוליו, וגיבוש שהושג בו נראה מתפורר ביד המחויק בו. שיא מאמץ-הליכוד והגיבוש של ה"בעת" נראה בוועידתו ה"כול-ערבית" בדמשק, עומק פיצוליו והסתכסכותו נתגלה במאורעות בגדד בנובמבר זה, בהפרש-זמן של שבועות מעטים בלבד לאחר הוועידה. מאמרו של א. סודאי (עמ' 18) מסכם ומנתח את ה"איגרא רמא" של ה"בעת" ואת ה"בירא עמיקתא", כאחד; והוא מציג לפנינו את "סימן השאלה" המשמטע מהתפתחות זו.

גייסות בעלי אופי "מיוחד" ("קומנדו", "ריינג'רים" ודומיהם) — כפולרי טבע הנם: הם מיועדים הן למבצעי-תעלולים "מיוחדים", "עקיפני-גישה" והן ללחימה ישירה ו"פשוטה" (כאמרתו של נפוליון: "במלחמה הכל פשוט — אך אף הפשוט ביותר הנו קשה מאוד"). בקטעי-זכרונות שבוחרת זו (עמ' 27) מופיעות הפעם אותן יחידות "ריינג'רים" אמריקאיות (שכבר סופר על מבצעי הפשיטה וההסתננות הנועזים שלהן — "צקלון", מס' 93 ומס' 96) בהסתערות "פשוטה" מהים לחוף. והלקת — משולש: מבצע אמפיבי; אופיה ופעלה של יחידה "מיוחדת"; הליכי קרב-בעיר. קטע-ההמשך — באחת החוברות הקרובות — יעסוק בקרב-רגלים בטנקים מסתערים. תיאורי-לחימה אלה פותחים סדרה של פרשות-קרב, אותן מתכוננת המערכת לכלול באופן קבוע בחוברות "מערכות" הבאות.

אם יש כיום בעולם חיל רבתי-כליתי ומרובה-מקצועות כמורה קיצונית — הרי ודאי שזהו "צבא-הצני" (ה"מארינס") של ארה"ב. צבא זה אינו מסתפק בשני התחומים הנשמעים מהצירוף "צבא-הצני" — אלא מקיים אף זרוע-אוויר משלו. כיצד יכול היה חיל כזה להגיע לרמת-האימון המובהקת, שגם בגללה נודע שמו ברבים? המפתחות לתשובה כלולים בסקירתו השניה (עמ' 32) של סא"ל ע. שקד (הראשונה — על מסגרתו ויסודותיו של ה"מארינס" — הופיעה ב"מערכות" קנ"ד). ליתר-ירושה, יצוין כי אפילו צבא ארה"ב — המקובל כאחד מגדולי מתחריו ומקנאיו של חיל-ה"מארינס" — החליט זה-עתה להעדיף כמה מיסודות-האימון הנהוגים בחיל זה דוקא...

מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת?

„מהלומת בזק“

דמות הלחימה המצטיירת בעיני צבא־ארה"ב לשנות ה־60

סוגי המצבים האפשריים: מהפגנת־כוח ועד למלחמה כללית.

לשון אחרת, „פיקוד־המהלומה“ ביקש לערוך ליסודות האוויר, הקרקע והסיוע שבו תרגול קשה, בתנאים מציאותיים, כדי להוכיח את יכולתם לעבוד בצותא, כצות־קרב מהיר־תנועה ועז־הלומה, בכל סוג של מלחמה ובכל מקום על פני כדור־הארץ.

מגמה זו תואמת ביותר את תכליתו של „פיקוד־המהלומה“ עצמו: „להעמיד“ כדברי שר־ההגנה האמריקאי מק־נמארה — „כוח מאוחד“, נייד, כשר לחלוטין לקרב; כוח שאומן כגוף אחד והמוזמן להפעלה מיידית אם כתוספת לכוחות המצויים של הפיקוד־המאוחד שבזירה, או ככוח העיקרי שיופעל באזורים רחוקים, כגון אפריקה־המרכזית, או המזרח־התיכון.

סיפור־הרקע של התמרון היה מן הסוג המוכר־היטב לקורא־העתונות העצבני של ימינו, והעשוי להבעיתו: בתחומיה של „קולומביה“ (מדינה מדומה, בעלת נטיות שמאלניות) —

* „פיקוד־המהלומה“, המוזכר כה תכופות בסקירה זו, הוא הגוף האוויר־קרקעי שבידי מפקדתו הופקד ה„פיקוד האמריקאי“ על המרחבים של המזרח־התיכון ושל „אפריקה שמדרום לסהרה“. נראה שהכוונה היא לאפשרויות הפעלת כוחותיו המוטסים באזורים אלה במצבי חירום (ראה, „מערכות“ חוב' קנ"ה, עמ' 46).
** „integrated“ — בלע"ז.

תכופות הואשמו צבאות בימי־שלום בכך שהקדישו את כל מעייניהם — במחשבה ובאימון — לכלים, טקטיקה ואופני־פעולה של המלחמה שעברה. גם האמריקאים „הורשעו“ בר אשמה זו; אך נראה כי המנהיגים הצבאיים הנוכחיים של ארה"ב מקדישים זמן רב יותר לתכנון לקראת סכנות המחר מאשר לעיון בדו"חות האתמוזל.

ראיה חותכת לכך מצויה בתרגיל־המשולב של כוחות יבשה־אוויר, „מהלומת־בזק B-57 Strike III“, שערך השנה „פיקוד־המהלומה“*. החל בתפיסה שהונחה ביסודו, וכלה בקביעת שלביו המבצעיים — דמה התמרון, במחושב, לאיומים האפשריים ביותר בעשור זה — ולתגובות הסבירות ביותר להם. התרגיל נפתח ב־21 ביולי במערכה אווירית שיועדה להשגת עדיפות באויר; ב־4 באוגוסט כבר פלשו כוחות „כחולים“, במבצע־מוטס משולב, לטריטוריה שנהנתה מסיוע „אדום“. כוחות־הקרקע היריבים התנגשו אלו באלו — והמערכה ניטשה בשטחי הביצות וחורשות־האורן קשיי־המעבר של שתי מדינות קרולינה, הצפונית והדרומית, שבארצות־הברית.

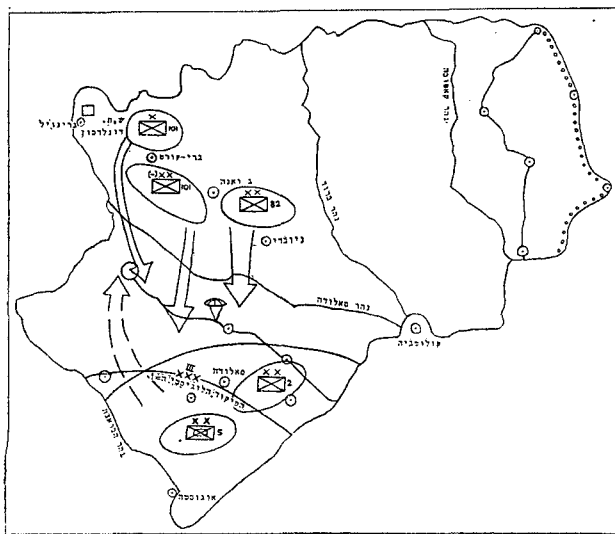
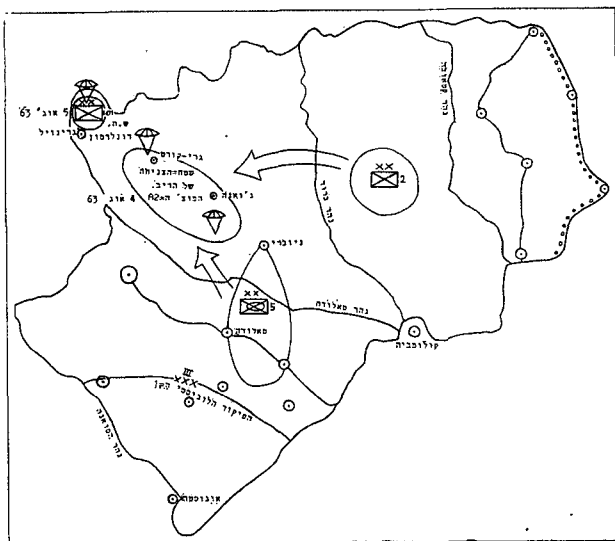
„מן המטרות הראשיות של התרגיל“, קבעה מפקדת „פיקוד־מהלומה“, „להוסיף ולפתח טקטיקה ואורחות־פעולה של מבצעים־משולבים. יש לודא כי יחידות חיל־הצבא וחיל־האוויר שב־פיקוד־המהלומה תוכלנה לטפל, באורח נחרץ, בכל

„פיקוד־המהלומה“, נמנו מומחים מספר בעלי אימון מעולה. הללו זומנו מה „מרכז ללוחמה־מיוחדת“ של חיל־הצבא ב„מצודת־בראג“, מן „מרכז ללוחמת־אוויר מיוחדת“ של חיל־האוויר שבבסיס „אגלין“, וכן מפלגות ה„כוחות המיוחדים של המשמר־הלאומי“ — הן אלה של חיל־הצבא והן אלה של חיל־האוויר.

התמרון נערך על פני כ־18.000 ק"מ מרובעים, באיזור התחום ליד הערים שארלוט שבצפון־קרוליינה; קולומביה, שבדרום־קרוליינה; אוגוסטה, שבג'ורג'יה וגרינוויל, שבדרום־קרוליינה. שטח קטן־יותר, שהועד לתימרון־בפועל של צוטי אויר־רקע, השתרע במרחק מה מן האיזור העיקרי הנ"ל. בקרבת העיר פיֶאטויל שבצפון־קרוליינה.

למעלה: 4-5 באוגוסט — צניחת הדיביזיות 82 ו־101, נחיתה בשדה דונלדסון; התקפת־נגד „אדומה“ על שטחי הצניחה של „הכחולים“.

למטה: 14 באוגוסט — „הכחולים“ תוקפים דרומה לנהר סאלודה; מתקבלת התראה בדבר הוצאת הדיביזיה ה־101 מהזירה.

הנושאת עיניה אל המדינה ה„אדומה“, הן לצרכי השראה רעיונית והן לקבלת סיוע חומרי — מצויים תושבים פעל־תניים מספר, שוחרי־חירות וכן נמצאים שם סוכני אויב בלתי־קרואים („כחולים“). התוצאה — תסיסה. הארץ ה„כחור־לה“, רפובליקה פדרלית הקשורה קשרים פוליטיים הדוקים עם העולם המערבי, לא זו בלבד שהעמידה „כוחות מיוחדים“, לסיועם ולחיזוקם של לוחמי הגרילה המקומיים, אלא אף הכריזה כי כל יומה, או פלישה לגבולות קולומביה, מצד כוחות הארץ ה„אדומה“, תראה בעיניה כמעשה־איבה. והנה, ארע הבלתי־נמנע. תנועת הגרילה נתחזקה במידה כזו, עד כי „קולומביה“ שיועה לעזרה. הארץ ה„אדומה“ שיגרה עזרה. אר־או ריכזה הארץ ה„כחולה“ חבורת צנחנים, לשגרה לעזרת לוחמי הגרילה. „תקרית־דמים חוללה מל־חמה גלויה — והחלה המערכה האוירית בה נפתח התרגיל.

★

כדי לודא שהתמרון לא יסתיים בטרם החל, דאגו המתכננים להשגת עדיפות באוויר על־ידי „הכחולים“, באופן שכוחות־הרקע שלהם יוכלו להתקיף, וחיל־האוויר שלהם יתנסה במקצת בהגשת סיוע־קרוב ובניהול קרב נגד אוירית־אויב.

נוסף על מטרתו המרכזית והעיקרית של התמרון, התכוון „מהלומת־בוק III“:

- לאמן את הכוחות המשתתפים בו במבצעי גרילה ונגד־גרילה;
 - לבחון את השיטה הנוכחית של סיוע אויר־רקע במיוחד בפעולות־רבתי, ולהתנסות בה;
 - לשפר את תכליתיות המודיעין־המשולב והזרועי, וזאת על־ידי הפעלה־למעשה של מודיעין, הפעלה חד־צדדית ודו־צדדית;
 - להדגיש צורך בניידות וגמישות בהפעלת דיביזיות־רגלים (בעיקר על־ידי הסתפקות בצידוד חיוני בלבד, ההכרחי ללחימה);
 - לאמן כוחות־מוטסים גדולים בביצוע תפקידים של מוצנחים ומונחתים־מן־האוויר מבלי להנות מההתחברות עם כוחות־הרקע, שכבר הושגה;
 - לערוך „חזרה“ באשר ליכולתו של „פיקוד־המהלומה“ לשלוף דיביזיה מוצנחת על ציודה, מתוך פעולה ומגע־קרוב — לשם הפעלתה במשימה דחופה במקום אחר;
 - לבדוק תפיסות־יסוד של „לוחמה בלתי־מקובלת“.
- בתמרון זה השתתפו שלושה כוחות שונים — „הכחולים“, ה„אדומים“, ו„כוחות־המשימה המשולבים ללוחמה בלתי־מקובלת“.
- מפקדת הקורפוס השלישי מ„מצודת־הוד“, ודיביזיות־הרגלים ה־2 וה־5, היוו את עיקר היסוד־היבשתי שב„כוח־המשימה המשולב“ ה„אדום“. „כוח־המשימה המשולב“ ה„כחול“, בפיקודו של הקורפוס המוטס ה־18 מ„מצודת־בראג“, הורכב מהדיביזיות־המוטסות ה־101 וה־82. עם „כוחות־המשימה המשולבים ללוחמה בלתי־מקובלת“, שבשליטתו הישירה של

* כאן „בלתי־מקובלת“ — לא במובן של „גרעינית־טילית“ כי אם לגבי לחימה „יוצאת־דופן“, חצי־סדירה חצי־פרטיזנית או נוסח „קומנדו“.

„ידידותיים“ לא היתה אפשרית. היה הכרח להביא את כל ציוד הלחימה ואת כל האספנאות והתגבורות בדרך האויר. כדי לחזק את סיכויי הצלחתה של משימה זו, המבוצעת בתנאי בידוד וניתוק כה מסוכנים, הצניח גדוד ההנדסה המוטס ה-307 כמה אלפי טונות של ציוד מכני לעבודות עפר בקצה אחד של איזור ההצנחה העיקרי, על-מנת לבנות שני מסלולי-נחיתה, שיאפשרו הבאת אספקה ותגבורות.

רבים מתושבי קרולינה, לא זו בלבד שתמכו כבשנים קודמות במאמץ-אימון גדול זה — אלא אף לקחו השנה חבל ב„הצגה“ של כמה מפעולות הגרילה והנגד-גרילה שבתרגיל. הנגד אדמס, מפקד „פיקוד-המהלומה“, ציין כי שטח-האימונים הצבאיים אינם גדולים עוד דו-הצורך בשביל לאמן כיאות כוחות גדולים למבצעים צבאיים בזמנו. „בלי תמיכתם המלאה של האזרחים ובעלי-הנכסים באיזור התמרון“, אמר, „מיהנמנע היה להעניק אימון נאות לעיקר כוחות-הלחימה שבצבא ובחיל-האויר הטקטי שלנו“.

התרגיל נועד להתנהל באופן מבוקר-למחצה, וחופשי ב„מש-חק“ שבו, על שישה שלבי-ה„מערכה“ שלו — ולהסתיים ב-16 באוגוסט; שלב סופי של התפרסות-מחדש — ב-17-22 באוגוסט.

לסיום התמרון נקבעה התכנסות המפקדים הראשיים וקציני-המטה לשם השמעת ביקורת. אחר-כך יתחיל „פיקוד-המהלומה“ לעסוק בניתוח התרגיל, שיושלם בשלהי שנה זו. בין השאר, יתכן שניתוח זה יסייע לקבוע כמה כסף יושקע בשנת-הכספים 1964-1965 ברכישת כלי-טיס של חיל-האויר — וכמה ברכישת כלי-טיס של חיל-הצבא.

*

ירח מאחר-בנשף זה-אך שקע בשמי קרולינה, והשמש הזורחת החלה מאדה את הערפילים שבשקעים, שעה שהופיעו כלי-הטיס הראשונים. רק הרעם העמום של מגוניהם הפועמים בישר את הופעתם, נמוכים מעל לאופק, וכבר שאגו בחולפם מעל. מדלתותיהם גלשו לאחור מחרוזות של דמויות שפרחו בהדרגה ונתגלו כאיש ומצנחו.

הצנחנים, מיטלטלים ומרחפים כמהססים, נחתו חרש בעשב גבוה שבשדה-כותנה מובר, וחיש-מהר השילו מעליהם ציודם שהביאו מטה. עוד טרם היה סיפק בידי מפקדיהם לכנס את דבוקותיהם ולשים פעמיהם אל אזורי-הכינוס, הופיע באופק מטס נוסף של מטוסי C-130 או C-119.

כך החלה הפלישה ל„טריטוריה-של-קולומביה“ הדמיונית, בתמרון „מהלומת-בזק ווו“. כוח-הסחה, בעצמה של פלוגה, צנח אמנם בלילה הקודם, קילומטרים מספר דרומית לאותו מקום, וצות-בקר-הלחימה של חיל-האויר צנח שעה אחת לפני היחידות כדי לסמן את איזור-ההצנחה; אך עתה היתה ההתחלה האמתית.

בין השעות 0600 ל-0830 צנחו חמישה ק"מ דרומית-מערבית לג'אננה שבדרום-קרולינה, עמוק בלב השטח ה„אדום“, שתי קבוצות-קרב (כ"א — כגדוד וחצי) מהדיביזיה-המוטסת ה-82 ה„כתולה“.

קבוצת-קרב נוספת — צנחה בסמוך ל„בירתה“ של קולומביה, ניוברי, קילומטרים אחדים דרומה לשתי האחרות. לפני ערב היום הוצנחו בשני האזורים 7,000 צנחנים ו-131 מטעני ציוד-כבד, ב-405 גיחות-הובלה של „מטוסי-הסערות“, באותו יום, וביום המחרת, הוטסו לשם מטענים במשקל כולל של 11,500 טון ליום.

על הדיביזיה ה-82 הוטל לכבוש את שני ראשי-האויר, לבססם ולמגרם; ואחר-כך — למצוא את הכוחות ה„אדומים“ שבאיזור ולהשמידם. מכיון שכל התחברות עם כוחות-קרקע

המסלול הראשון היה רק מסלול עפר מיושר, ואילו את השני עמדו לכסות בלוחות-אלומיניום נקובים. שניהם נועדו להיות מושלמים תוך 36 שעות; ה„פרימיטיבי“ יותר מביניהם — שוכלל אחר-כך.

את הציוד למבצע זה — כולל עגורנים, דחפורים וצרורות לוחות-מתכת — העמיסו על משטחות והצניחוהו. הכבדים שבמטענים היו הדחפורים; משקלם — כ-80 טון; שישה מצנחים נדרשו לכל דחפור. משטחות אחדות ניתקו ממצנחי-הן וגלשו מטה. מצנחים מספר לא נפתחו. אנשי ההנדסה המוטסת, שאומנו להתייחס לאבידות כאלה כאל עובדת-חיים, ניגשו לעבודה בציוד ששרד.

תמרון דו-צדדי זה — הוא השלישי מאז אורגן „פיקוד-המהלומה“ בראשון, 1961, השתתפו 30 אלף חיילים; בשני, ב-1962 — 70 אלף; הפעם — 96 אלף. „בממדיו“ ובהקפו היה זה הגדול שבתמרונים דו-צדדיים שהתקיימו אי-פעם בארה"ב. שני דברים הודגמו בו: שיטות וארגון של תרגיל דו-צדדי רחב-הקף — ושיטות-הלחימה המקובלות כיום בצבא ארה"ב.

הקרב ניצח

המענה ה„אדום“ להסתערות-המוטסת היה מהיר ושוצף. קבוצת-הקרב צנחה ליד ניוברי, נחתה בתוככי בריגדה „אדומה“. הערכות האבידות ההתחליות — והבלתי-רשמיות — הגיעו ל-90%; ואילו הערכות מאוחרות יותר — ורשמיות

הסתערות-אוויר-רבתי שלישית נערכה בבוקר המחרת, שעה ש-2,500 צנחנים מן הדיביזיה ה-101 נחתו בסמוך לגריינקורט. משימתם היתה לתגבר את "חוד-החנית" שנוצר בעקבות צניי-חת היום הקודם.

בעברו ה"אדום" של הנהר

בינתיים ניטש קרב קשה בעברו ה"אדום" של הנהר סאלודה, שם נמצאו — על-פי "עלילת" התמרון — עוצבות הצבא ה"אדום": דיביזיית-הרגלים ה-5 (ממוכנת) ודיביזיית הרגלים ה-2, שתפקידן היה עתה להשמיד את הכוח ה"כחול" הפולש. לצורך התמרון נחשב נהר הסואנה, הזורם בגבולם הדרומי של ה"אדומים", כאוקיאנוס. על כל אספקתם היה להגיע דרך נמלה של "קולומביה" — ובמציאות, העיר אוגוסטה, שבג'ורג'יה. ואמנם, על הצבא ה"אדום" נגזר על-ידי מנהלת-התמרון עיכוב השקול כנגד אותו משך-זמן הדרוש, בדרך-כלל, להובלה בדרך הים.

בהיות שתי הדיביזיות ה"אדומות" מרוחקות מאוד זו מזו, בתחילת השלב "הטקטי" של התמרון, היה תפקידן הראשון להתחבר זו עם זו קודם שיחצצו ביניהן הפולשים ה"כחולים". בהכירן ביכולת ה"כחולים" להסתער מן האוויר, סיירו שתי הדיביזיות באזורי-הצנחה אפשריים, הן על פני המפה והן בשטח. הן היו מוכנות. בסיומו של היום הרביעי לפלישה, הסתמנו בתמרון שני הצדדים הצורות הקלאסיות של היערכות לקראת התנגשות. הדיביזיות המוטסות ה-82 וה-101 התקדמו, זו לצד זו, צפונית לנהר הסאלודה — וברור היה שהן מתכוננות להתקיף בכיוון דרום. הכוחות ה"אדומים" נמצאו בהגנה מדרום לנהר, כשדיביזיית-הרגלים ה-5 מחזיקה בקו הנהר במערך-הגנה שנתמתח מאוד ודיביזיית-הרגלים ה-2 דומה היה כי היא נערכת, כעתודה-ניידת, אי-שם בעורף.

כיצד התנהל המשחק

כך, עם סיום השלב השני התנהל התרגיל על-פי ה"עלילה" הכתובה-מראש. ברם, אין לנו ענין דוקא בתכנית המהלכים שנקבעה כמו באופן ניהול התרגיל. מאז ומתמיד נתגלתה בכל תמרון נטיה זו: בעוד שמעבידים בפרך יסוד אחד בכוח-המופעל, הרי כל היתר כמעט ואינם עושים דבר (פרט להיאנחות והתלוננות).

תרגיל "מהלומת-בזק III" התגבר כמעט לחלוטין על מגרעת זו. מות עבדו בו כנמלים חרוצות — וחייילים אימצו כל אבר וגיד: החל בשריריהם, וכלה באותו חלק של רשתית עיניהם בו גלום כושר-ראיתם הלילי.

— מסרו על 30%. סיירי יחידות, סוכנים ויחידות סיור-אוויר של הכוח ה"אדום", החלו מזרימים מיד ידיעות לעורף, בעוד הצנחנים נוחתים, כבר קרא קול רועם ברמקול: "אתם מכותרים. נכשלתם. ציפינו לכם". ואותו הקול קרא אל צנחן שמצנחו נתפש בעץ: "היי, אתה, שנתפשת בעץ! מה הענין? האם לא לימדוך לצנח?" מלחמת המלים — לוחמה פסיכולוגית — החלה.

שתי "קבוצות-הקרב" שבאזורי-ההצנחה העיקרי נעו דרומה במסעות "בנוסח הישן", בני 15 עד 50 קילומטרים. וכך, עוד טרם רד הלילה, החלו יוצרים מגע עם הצבא ה"אדום". בעוד הכוחות ה"אדומים" מרותקים עקב האיום הצפון-בהסתערות-המוטסות של היום הראשון — או נעים לקראתן כדי להגיב עליהן — הצניחה, למחרת, הקורפוס-המוטס ה-18

את הדיביזייה-המוטסת ה-101 בקרבת בסיס חיל-האוויר "דונל-דסון", לשם כיבושו. ההצנחה החלה ב-0820. עד לשעה 10, בקירוב, כבר צנחו יחידות-הסתערות של קבוצות-הקרב המוטסות ה-187 וה-501, ועמן יחידות מהארטילריה-הדיביזיור-נית ופלגות-סיוע-שירותים שונות.

אחת מן הפלוגות-המוטסות צנחה בריחוק של כ-3/4 הקילומטר בלבד מן הבסיס. בהיכחה כי אינו מוגן, כבשה אותו הפלוגה — ויתר הכוחות ה"כחולים" יכלו להכנס לתוכו ללא-התנגדות. עתה הוחל בהסטת מטענים ותגבורות לשדה זה. עד לשעה 1245 כבר פרקה הדיביזייה ה-101 גיפיים-חמושים, אירגנה שיירה ויצאה לדרך דרומה. לתגבר יחידות שצנחו שם.

מתלך הארבעים

יוני-יולי — יחידות קומנדו-אוויר, "פולקס" ל"קולומביה".

4/8 - 22/7 - לחימה על עליונות טווייט.

28/7 - "אדום", נפוש ל"קולומביה".

9/8 - הפלישה-המוטסות ה"כחולה".

6/8 - הוספת מגע בין הדיביזיות ה-82 וה-101, ה"פולקס".

16/8 - לחימה יפואית טווייט.

24/8 --- שליפת הדיביזייה ה-101 וההסתערות לזינוק הרבה.

ארבע הן בחינות-היסוד שבתרגיל שהיו רבי-רושם במיוחד: ההקף, המציאותיות, הנהגת חידושים וכושר מקצועי.

מגדים בלתי-רגילים

מכל הבחינות היה „מהלומת-בוק III” — תמרון גדול. גדול היה בתפיסת-היסוד שלו, וזאת כדי שכל משתתפיו ייאלצו לאמץ בדריכות את מלוא יכולתם. הוא התנהל על-פני כ־20 קמ"ר בקרוליות הדרומית והצפונית; השתתפו בו כמאה אלף איש (כ־86,000 מחיל-הצבא, ו־14,000 מחיל-האוויר, דהיינו, יחס של כ־1:6). רק להבאת הגייסות למקום התרגיל נדרשו 10,000 כלי-רכב ו־20,000 גיחות-הטסה.

בכוח ה„אדום” היתה מצבת עוצבות-הקרקע כדי שלוש-חמישיות מהתקן. כוחות-האוויר שלו מנו: 10 טייסות-קרב, 3 טייסות-סיוור, כנף מטוסי-תובלה; וכן סופח גדוד טילי „האוק”. בכוח ה„כחול” היו העוצבות במלוא התקן. כוחות-האוויר שלו כללו 10 טייסות-קרב, 3 טייסות-סיוור, 13 כנפות-תובלה C-119, 3 כנפות-תובלה C-123, 3 כנפות C-130.

התמרון היה גדול גם במשימותיו. התפקידים על הקרקע ובאוויר, המשתלבים הדדי, ושהם כה הכרחיים לצורך משימתו של „פיקוד-המהלומה” „שחקו” בשלמות, עד גמר. 14 ימי לחימה באוויר חלפו קודם שהגיעו כוחות-הקרקע להתנגשות של ממש. משהתנגשו, המשיך חיל-האוויר בתפקידיו — סיוע ללחימה על הקרקע וביצוע משימות נגד-מטוסים. יחידות יבילות-אוויר הופעלו בממדים ובנסיבות שונות ומגוונות — לרבות פעולות טקטיות ניידות-אוויר. המאמץ הכולל של יחידות אלו עלה בהרבה — במספר האנשים וביצוד שהופעלו — על המבצע-המוטס ביום-ה„ע” בנורמנדיה. ואחרון-אחרון — נוצר תחום של הלוחמה הבלתי-מקובלת, בו „שחקו” הצדדים כמעט כל מעשה, ומעשה-נגדי, שיעלו על הדעת במלאכה מסובכת זו.

מאמץ להתקרב למציאות

נעשה מאמץ של ממש להתקרב למציאות. משביקרת אצל הכוחות ה„אדומים”, ששהו בשטח מזה זמן-מה וקיבלו אספקתם בדרך היבשה, אכלת תבשילים מהבילים ממטבחי-שדה. ואילו אצל הכוחות המוטסים ה„כחולים” אכלת מנות קרב, שהובאו בדרך האוויר. אם רצית לנוע על-פני הקרקע עם אחת היחידות המוטסות — היה עליך ללכת ברגל עד כדי 60 ק"מ בלילה אחד. אם רצית להתקרב לענין הלוחמה-הבלתי-מקובלת — הגעת אל התמרון חודשים אחדים לפני מועד פתיחתו, הסתרת בחורשות בשעות היום ונעת בלילה, ממש כפי שהיית עושה בפעולות-אמת. אם היית מפקד דיביזיה-מוטסת ומלאי הבניין שלך הלך ואזל, מייעטת בנסיעות ו„הסתדרת” איכשהו עד שהוטס אליך דלק נוסף. אם היית חייל-רגלי „חטפת” מספר שעות-שינה בלילה, בין השתתפות בפטרולים למילוי תפקידים בעמדות-תשמוע, ונכון היית לכל אשר ילך יום המחרת הלוהט.

חידושים בפכניקה ובתפעול

אף-על-פי שלא נחשף כל נשק-סודי שהוא ב„מהלומת-בוק III”, שימש הוא תרגיל-בוטחן להרבה רעיונות ואופני פעולה חדשים. אחד מרבי-הרושם שבאלה היה הבאת רכב,

ציוד-בניה ואספקה על-ידי חיל-האוויר. בשיטת „שליפה סמוכת-קרקע” מעמיסים תחילה את הציוד על משטחות ואחר קושרים אותו ברצועות בתא-המטען של מטוס, בו מותקן צמד פסי-ברזל. מוט המחובר אל ה„חבילה”, שנו קבוע בקצהו, תולה מחוץ לדלת-המטען האחורית הפתוחה כשהוא מוכן להיאחו בכבל-פלדה המתוח לרוחב מסלול-הנחיתה שהוכן בחפזה, וזאת שעה שהמטוס מנמיך טוס על-ימנת לפרוק את מטענו. הגם ששיטה זו כבר נוסתה בעבר (על-ידי חיל-הצבא, עם מטוסי „קאריבו”, וכן על-ידי חיל-האוויר), מעולם לא נבחנה ביסודיות כה רבה כבאיוור ההצנחה העיקרי של תרגיל זה.

גם „שירות-תובלת-האוויר של הצבא” ראה כמה חידושים באשר למשימותיו הנושנות. הוא לא רק העביר כ־8,000 חיילים ו־9,000 טונות ציוד של הדיביזיה ה־5 (ממוכנת) משדה „מק-קונל” שבקנזאס (מבצע ההובלה הגדול ביותר בחמש-עשרה שנות קיומו של ה„שירות”), אלא הופעל גם במשימות-הצנחה טקטיות, שבעבר היו נחלתו הבלעדית של „פיקוד-האוויר-הטקטי”.

מטוסי C-130 ו־C-124 של ה„שירות” התחלקו עם מטוסי „פיקוד-האוויר-הטקטי” בהצנחתם — ואחר-כך בתפוקם — של אנשי הדיביזיות-המוטסות ה־82 וה־101.

אנשים, כלים וחומרים לבנית שני מסלולי-הנחיתה, הובאו בדרך האוויר. היה זה חידוש שנתחדש ב„מהלומת-בוק III”. מסלולים דומים נבנו כבר בעבר — אך לא מ„לא-כלום”. כפי שהיה הדבר בתמרון זה: יום אחד היה השטח שדה של פולי סויה, כעבור יומיים נחתו בו שמונה מטוסי C-130 ופרקו את מטענם על מסלול-הנחיתה.

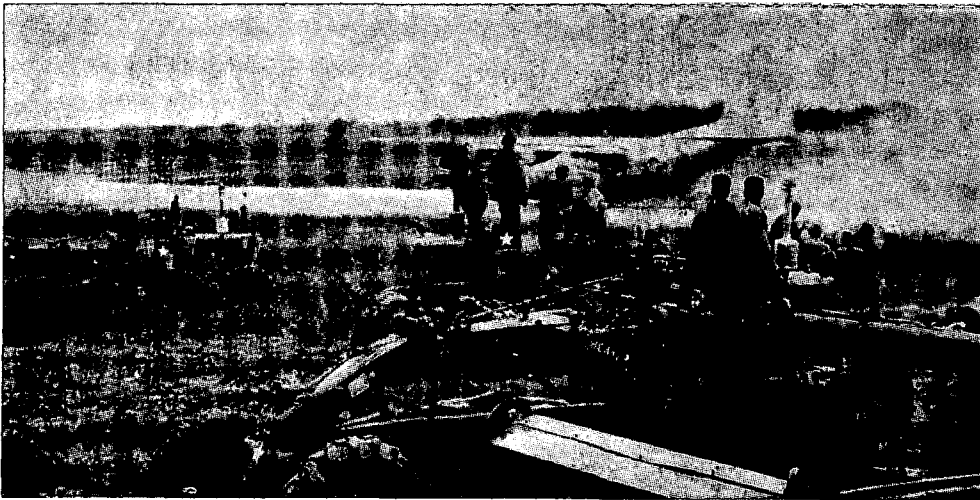
מפגן כושרם של אנשי מקצוע

אם כושר מקצועי משמעו היומין הנחוץ והידיעה להשתמש בו באורח תכליתי — אזי היה תמרון זה משופע וגדוש בכושר-מקצועי.

לויט-גנ. ק. הולוויי מחיל-האוויר, מפקד הכוח ה„כחול”, הגדיר את כושר-הביצוע של המהנדסים-המוטסים כ„פנטסטי”. הוא אמר: „מעולם לא עשינו משהו דומה לזה. עלי להודות שאנשים אלה הראוני דבר שפקפתי אם בר-ביצוע הוא. הטלתי עליהם את בנית שני המסלולים האלה ב־36 שעות. חרף אבדן חלק מצידום בעת ההצנחה, ביצעו את המשימה בפרק-זמן הקצר מזה בארבע שעות, בקירוב. הם היו נפלאים”.

לויט-גנ. ו. סי. וסטמורלנד, מפקד הקורפוס-המוטס ה־18, שיבח במלים דומות את כושרם-המקצועי של צנחניו. במלים חמות לא-פחות שיבח מיור-גנ. ג'ון א. היינגס את חיילי-הרגלים, של הדיביזיה הממוכנת ה־5. החיילים עצמם היו גאים על שמפקדת „פיקוד-המהלומה” בחרה בעוצבתם להשתתף בכל שלושת התמרונים הגדולים האחרונים: „מהלומת-בוק III”, „רכס-קולי” ו„מהלומת-בוק III”. אין דיביזיה אחרת היכולה להתפאר במעין-זה. אחדים מאנשי המטה שלו, וכן חיילים רבים, טענו כי היה ביכולתם לנצח ב„מלחמה” זו תוך שני הימים הראשונים. „אלמלא הפסקים”

* „skill” — בלעז.

מטוס תובלה C-130 נוחת בשדה ש־32 שעות קודם לכן לא היה אלא שטח חקלאי מעובד.

בתמרון בלטו: גורם האויר — והאפשרויות של פעולה מוטסת: בתנועה ובאספקה, בתמרון ובהלם. "הכחולים" בלבד — מספר גיחותיהם הגיע ל־4,000—3,000, ושעות הטיסה — כמעט לכפליים מזה. אוירת ה"אדומים" לא נוצחה כליל — ואף הנחיתה מהלומות על ריכוזי-המוצא של כוחות "כחולים" מוטסים (חחוץ לשטח-התמרון הישיר, "מעבר לים", אישם בצפון-קרולינה ובג'ורג'יה). עובדה זו, אופי מבצעים מוטסים ותכונות הנוף גרמו ששיקר הלחימה היתה על שדות תעופה, נתיבי-תנועה וגשרים. ה"כחולים" נהנו מדי פעם מיכולתם להצניח קבוצות-קרב (ולעתים — אף בלילה) בעורף היריב. כן היה זה מהלך אופיני לצנח וללכוד "ראש-אויר" — על-מנת שגייסות-קרקע יפלטו לעצמם דרך (ברגל — או ברכב) עד לראש-האויר: חזרות, "חבירה" בזעיר-אנפין במסגרתו של תמרון אשר ויתר על פתרון-חבירה "גדול". לעתים בוצעו ההצנחות במרחק מה מן היעד (עד כדי 12—10 ק"מ). ההליקופטרים שימשו במצבים שונים אלה להעברת כוחות אל נקודות-תורפה או אל נקודות-החדירה. נקל להבין, מה רב היה ערכם — בלחימה מעין-זו — של מסכיה-מכ"מ שתרו אחרי מטוסי-יריב. בכדי לא לאבד את הקשר, במצבי ניידות כה מעולים, נאלץ כל צד "להחזיק" רוב הזמן מטוס באויר, שישמש כתחנת-ממסר למפקדת-הכוח.

משך שישה חודשים החתים צות מיוחד את אלפי האיכרים שבאיזור על "טופס הסכמה" למעבר גייסות בשטחיהם — ורק שלושה אחוזים מהם סרבו לחתום. לפיצויי נזקים הוקצו מראש הציימיליון דולר. על אף כל זה, בכדי לא להזיק לשטחי-עיבוד ולכבישים, לא שותפו בתרגיל טנקים — אלא זחל"מים מעטים. אפילו באיזור החצוי נהרות וביצות קשיי-מעבר לשריון — גרע הדבר הרבה מתמונה טקטית מציאותית.

לא הייתי שש להשתתף במבצע "נטול-התחברות" כזה, כמבצע-אמת. מאידך גיסא, מאוד לא הייתי משתוקק לעמוד בדרכם של מקצת מאותם הצנחנים שראיתי, שעה שהחלו מרחיבים את ראש-האויר שלהם. הם נראו יגעים, רעבים ומשולהבים; אך ידוע מתוך נסיון כי יש ודברים אלה עושים את האנשים קשוחים עוד יותר מכפי שאומנו להיות.

וההגבלות של השופטים, נמצאים היינו כבר בדרכנו חזרה הביתה", אמרו. הם נתכוננו לאבידות ה"קלות" (לדבריהם) שנקבעו על-ידי השופטים ל"קבוצת-הקרב המוטסת" שצנחה לתוך חטיבתם השלישית, וכן לקו הצהוב שהותווה במפה ומנע בעדם מלערוך התקפה במלוא-התנופה במשך היוםיים הראשונים שלאחר הפלישה המוצנחת.

צד אחר של כושר מקצועי — הן בביצוע והן ברוח הגייסות — ראיתי במו-עיני בגדוד-האוירה של הדיביזיה ה-5. אהליהם ומפקדתם היו מוסוים לחלוטין בתוך חורש עבות של עצי אורן ואגוז, והם השתמשו במסלול-הנחיתה ה"טקטי" היחיד שראיתי מעודי. הם המריאו ונחתו בכל כלי-הטיס שלהם — לרבות מטוסי "מזהאוק" — ממסלול אשר (להוציא את האורות לסימונו) היה בדיוק כפי שהותירתהו אמא-טבע ותולעת-הזיפית של הכותנה שצמחה בו. ברגע בו נחת מטוס בתום משימתו, הוא נגרר אל פיאת-החורש המכוסה ברשתות-הסואה ובענפים ירוקים. בריחוק-מהם — ומוסתר באופן כה מוצלח, עד שהכרח היה כי יצביעו לך עליו כדי שתוכל להבחין בו — נמצא מתקן אחזקת-השדה, הערוך באופן מושלם למילוי תפקידו.

הגנרל-וילר אמר פעם כי כושר-מקצועי פירושו — הנוהג לבצע ביצוע מעולה כל משימה ומשימה. ב"מהלומת-בוק ווו" ניתן היה לראות זאת בשפע. נקודות-תורפה — ואין להמנע מכאלה — היו בעלות אופי משני מכדי שתחייבנה יותר מהקדשת תשומת-לב להן בר-מקום, ותיקון מידי; או שהיו גדולות מכדי שניתן להבחין בהן בלא סקירה וניתוח מלאים ומקיפים — שיערכו רק לאחר שאבק התמרון יתפור.

ברם, דומה כי כשנמנע בעד דיכוייה-מוטסת מלהתחבר עם כוחות "ידידותיים" חזקים, תיאלץ להאבק קשות וחמורות כדי שתוכל להתמודד — ולו רק לשמור על קיומה-היא — עם יריב עירני ונחושה-החלטה, אם לא יהיו ברשותה אלא אותם כלים המצויים בידה עתה. אך אם תושג אפתעה גדולה-די-הצורך — ואם יסופקו לה אמצעי ניידות-קרקע וסיוע-אש הדרושים ב־48 השעות הראשונות — יתכן שהענין יעלה בידה.

* דהיינו — שנבנה ממש באותם תנאים שיציגו מצבי-לחימה.

ה"אסטרטגיה הצבאית" - בעיניים סוביטיות

מאת א. ג.

על המזימות התוקפניות האמתיות... להכנת מלחמת-עולם גרעינית ולהתרת-רסקנה.

הביקורת סומכת ידה, בדרך-כלל, על "ניתוח המגרעות בהכנת כוחותינו למלחמה עם גרמניה ובהנהגת הצבא בימי-המלחמה הראשונים"; "שגיאותיו של סטאלין בהערכת המצב הצבאי-המדיני העמידו בתחילה את ארצנו במצב קשה עד-מאוד". ומכאן המסקנה: "נסיון מצער זה מלמדנו כמה חשוב לקיים בתמידות רמת-כוונות גבוהה למלחמה — וביחוד בתנאי הזמן הזה, כשהתנפלות-פתע של התוקפנים עלולה להביא לתוצאות חמורות עוד יותר".

כדי לראות גם את הביקורת בפרספקטיבה הנכונה — חשוב לעמוד על הערכות-היסוד שבספר, אותן מקבלת ומאשרת ביקורת זו. בין הערכות אלו אנו מוצאים: ראית הנשק הגרעיני כאמצעי-הפגיעה העיקרי במלחמת-עולם עתידה; וה-רקטות — הן אמצעי-היסוד להנחתתן.

במצב חדש זה שמים בעליה-הספר והמבקרים כאחד דגש רב-יותר על תפקידם של הכוחות-העומדים — אלה הקיימים כבר בימות-השלום — לעומת כוחות-העתודה שיתגייסו בפרוץ-מלחמה. הראשונים לא רק משמשים כ"מגן", לחיפוי על התפרסות הכוחות-העיקריים של המדינה; עתה נוטים לראות בהם חלק עיקרי של הכוח-הלוחם, אף שמניחים כי גידול הכוח יימשך גם תוך המלחמה גופה. כאן, ובעוד מקומות, מסתמנת הסקת מסקנה מרחיקת-לכת מהגיונה הפנימי של הציפיה להתקפה טילית-גרעינית, שאינה מותירה זמן לגיוסים נרחבים ומשבשת קשות את עצם הסידורים והאפשרויות לביצועם.

כאילו מודה המחשבה הצבאית בבריית-המועצות היא מונוליתית, עשויה מקשה-אחד? משהתעוררו ספקות לגבי המונוליתיות של המחשבה המפלגתית — טבעי להציג שאלה זו; ומה גם, שארעו בתריסרי-השנים האחרון שני זעזועים לא-מבוטלים: תמורה במציאות הטכנית-צבאית, עם פרוס העידן הגרעיני-הטילי — ותמורה במציאות המדינית הסוביטית, עם המעבר מתקופת סטאלין אל ימיו של הרושצ'וב. את חזית בנינה של המחשבה-הצבאית הסוביטית, ברמותיה הגבוהות, מהוה כיום הספר שחמשל סוקולובסקי היה עורכו, וקבוצת קצינים בעלי-יכולת — משתתפיו ומחבריו. אך מה אפשר למצוא מאחורי חזית-בנין זו, מה הבדלי-הדעות, ההסתייגויות, ומה ההערות וההוראות, "מטעם"? רק בצירוף עם אלה יוכל חוכנו של הספר לקבל את משמעותו המלאה והברורה. בנסיון להציג כך, באופן "תלת-ממדי", מקצת מן המגמות שבספר חשוב זה במשולב עם הביקורת, שנמתחה עליהן, פותחת הסקירה הראשונה בעמוד זה לסיכום ההערכות וההסתייגויות שהופיעו בעתונות הסוביטית.

עם הופעת הספר "אסטרטגיה צבאית" שבעריכת מרשל-ברה"מ סוקולובסקי רבו הניתוחים והפירושים בעתונות המערב (הצבר אית והכללית כאחד) ואף בספרים מיוחדים. אך לא פחות יש ענין בתגובות שבברה"מ עצמה, שם, אמנם, לא פרצו תגובות אלו בזרם כה כביר כבמערב; אך בכל-זאת לא חסרו כלל-וכלל, והן הופיעו בבטאונים בעלי אופי שונה: ב"כוכב האדום", ב"ירחונים כגון", "המבשר הצבאי", "הירחון הצבאי-ההיסטורי" ובעוד פרסומים. מובן שאת עיקר הענין מעוררים לא כלי-כך דברי שבת והסכמה שבתגובות סוביטיות כמו דברי בקורת והסתייגות שבהן. ננסה, על-כך, לציין עתה בסקירה קצרה ראשונה כמה מעיקרי הענינים שהועלו בביקורת זו:

מה היחס הנכון בין אסטרטגיה לפוליטיקה? הנותח בספר כיאות, "תוכנה המדעי של מלחמה ושל אסטרטגיה", אשר הוונח בימי סטאלין? מה צורות-היסוד של לחימה אסטרטגית לעתיד — ובמה טעה כאן הספר? מדוע הקלו בהערכת תפקידו של ה"ת מ ר ו ן במלחמת-עתיד? מה סיכוייה וערכה של רשת מסה"ב בתמרון כזה, ובהתפרסות אסטרטגית בכלל?

הערות והסתייגויות אלו ממקור סוביטי, ודאי שעשויות לברר לנו כמה נקודות סתומות ולהעמידנו על מגמות-מחשבה — או הנחיות מטעם ההנהגה — שיש להביאן בחשבון בכל הערכה של מגמות האסכולה הסוביטית" בניהולה של מלחמה בעתיד.

במה רואים בעלי-הערכות סוביטיים את עיקר ערכו ומשקלו של הספר? קודם כל בזה שכונסו והוסדרו בו מושגים, השקפות ו"נוסחאות נכונות" בתחום המחשבה-האסטרטגית — תחום אשר, "מזה כ-35 שנה לא הופיע בו דבר מוסמך כלשהו בספרות הצבאית הסוביטית". אך בצד חיוב כללי זה מבליטים כותבי-הביקורת גם זכות אחת של בעלי-הספר: הללו "גילו את השקפותיהם הריאקציוניות של אלה העושים בתחום הצבאי במדינות הקפיטליסטיות, ואת כוונותיהם התוקפניות; ולעומת אלה הציגו את אופיה של האסטרטגיה הצבאית הסוביטית, שמטרתה — הבטחת כוונות-הלוחמת המתמדת של הכוחות-המזוינים הסוביטיים, להדיפת התנפלות פתאומית של התוקף פנים על ברית-המועצות והנהוות אחריה". אך מחיוב זה כבר מסתעפת גם הסתייגות כלשהי. מוזכרת בספר — בשלילה חריפה — התפיסה החדשה שהסתמנה באסטרטגיה המערבית, זו הרואה אפשרות של "מענה גמיש", של מלחמות מוגבלות, ללא הפעלת נשק גרעיני. אמנם, הספר פוסל תפיסה זו — ואף מתרה כי כל מלחמה תיהפך לגרעינית; אך הביקורת רואה מום בכך כי, "לא נאמר — כפי שצריך היה לומר — כי אף תפיסה אסטרטגית חדשה זו אינה אלא מסך לחיפוי

משמגיעים המבקרים לדיון בשלב ההתפרטות האסטרטגית באמצעות רשת חטילות-הברזל מציינים הם את הסתירות שבדיעות מחברי הספר; כך, למשל, במקום אחד קובעים הללו כי „במקרים רבים השימוש במסה"ב להעברת גייסות ומטענים, במהלכו של תמרון אסטרטגי, יהיה קשה ובלתי-תכליתי, בשל פגיעות נתיבי-התחבורה ובשל חוסר-הזמן; ואילו במקום אחר מדובר אצלם על כך כי „הובלת המטענים מעומקה של הארץ אל זירות פעולות-המלחמה מוכרחה להיעשות במסה"ב". כידוע, נודעת לשאלה זו חריפות מיוחדת בתנאי ברה"מ — אשר בה, לדעת יודעי-הדבר במערב, כמעט ולא תתכן תנופה אסטרטגית רצינית באמצעות רשת-הכבישים בלבד; ועורקי מסה"ב הם שם שלד-יסוד חיוני לכל התפרסות ותחזוקה יבשתיות רחבות-הקף.

הביקורת מציינת כי בסוגיית הניצוח האסטרטגי על הכוחות הקואליציוניים של מדינות קפיטליסטיות מראה אמנם הספר „את אפסותה של שיטת-הניהוג ההיטלראית בשעתה ואת כל המורכב שבמבנה הנוכחי של גושים תוקפניים — דבר שהוא פרי סתירה פנימית אשר אין לגשור עליה, ושהיא ממהותן של מדינות אימפריאליסטיות". ברם, ממשיכים הם, „אופיני בשבילן ריכוז רב של השליטה המדינית והצבאית — דבר שקל יהיה לחוגים תוקפניים לנצלו בכדי להביא לידי פרוץ מלחמה, בעקפם את הפרלמנטים ובניגוד לרצון העם". אכן, הגדרה זו — לנוכח השליטה המונוליתית הקיימת בתחומים אלה בברה"מ — הנה פיקאנטית למדי; אך היא גם מבארת כמה חששות.

טרוניה קשה שבפי המבקרים על מחברי הספר על כי „לא חשפו את תוכנם של החוקים השולטים על המלחמה כגילוייה של היאבקות מזוינת, חוקים שנתהוו במהלכה של ההיסטוריה. בספר הוצגו רק ההבדלים שבהתכונות הפוליטית של האס-טרטגיות הסובייטית והבורגנית — דהיינו, מה שמהווה את „בנין-העל", ואילו גורמי-היסוד הבסיסיים לא נותחו בספר ניתוח מדעי מקיף.

והרי ההכרח לחשוף, באורח מדעי, את חוקי המלחמה, ואת החוקיות הפנימית הפועלת בכל היאבקות מזוינת, בא גם בשל כך שבתקופת פולחן אישיותו של סטאלין כמעט ולא הוקדשה תשומת-לב לשאלות אלו, והמורשת התיאורטית הלנינית הושתקה. מפלגתנו, בהנהגת הועד-המרכזי הלניני שלה, חשפה בעוז את התוצאות המזיקות שהיו לפולחן אישיותו של סטא-לין בתיאוריה ובמעשה של בניה קומוניסטית. לכאורה, בספר אסטרטגיה צבאית צריך היה להימצא מקום לניתוח מעמיק של ההשקפות האסטרטגיות המוטעות של סטאלין, ולביקורת מדעית נרחבת עליהן. אך שאלות אלו לא הוארו על-ידי המחברים".

ומהקשר פוליטי זה אל מהותן של סוגיות צבאיות. „המחברים לא קבעו הגדרה למדע-הצבאי הסובייטי, לא הציגו את מרכי-ביו ואת הקפן ותוכנו של השאלות הנחקרות על ידו. ובקשר לכך מתעוררות תמיהות ידועות. כך, כללו המחברים במעגל השאלות בהן חוקרת התיאוריה של אסטרטגיה-צבאית את יסודות-החוקיות שבכל היאבקות-מזוינת, את תנאיה ואופיה של מלחמה עתידה, את הנחות-היסוד התיאורטיות של הכנת הארץ והכוחות-המזוינים למלחמה. כידוע, עד לפני זמן קצר

כלולות היו שאלות אלה בהגדרתו של מושג המדע-הצבאי (ראה כך, למשל — לפי האנציקלופדיה-הסובייטית-הגדולה). ואם נתישנה הגדרה זו, הרי היה על המחברים לומר זאת, ולספק הגדרה חדשה לתוכנו של מדע-צבאי — ואף לציין את מקומה של האסטרטגיה בו".

אלא שמתברר כי לדעת המבקרים אף בעיה זו — שהנה צבאית-מובהקת לכאורה — נוגעת מאוד בתחום פוליטי מפורש.

„גישתם זו — בין שבעלי הספר רוצים בכך ובין אם לאו — מביאתם לידי כך שהם מזוהים את המדע-הצבאי עם אמנות-המלחמה, — ומרחיבים את מעגל שאלות האסטרטגיה על חשבון תחומה של הפוליטיקה. לדעתנו, בשאלות הכנתה של הארץ למלחמה מהבחינות הכלכלית והמדינית-מוראלית עור-סקת הפוליטיקה — ולא האסטרטגיה (כאן, אגב, באשר לצד הכלכלה, סותרת הביקורת שב„מבשר הצבאי" ציונים קודמים שלה-עצמה — א. ג.). זכות זו שמורה למפלגה הקומוניסטית ולממשלה הסובייטית, ולא להנהגה הצבאית".

סתירה לעיקר של עליונות המדיניות על פני שיקולים צבאיים, כולל אסטרטגיים, רואים המבקרים בכך כי המחבר רים קובעים ש„בעת-מלחמה לא-נדירים הם המקרים בהם שיקולים אסטרטגיים הופכים לקובעים לגבי המדיניות. יש מצבים בהם הגורם הצבאי מקבל ערך לא רק קובע, אלא אף מכריע". בעלי-הביקורת פוסקים הלכה: „וראי, במהלכה של היאבקות מזוינת מקבל הגורם הצבאי ערך מכריע בחיי החברה. ולפיכך אל-לה למדיניות להתעלם ממסקנותיה של האסטרטגיה, שהרי זו נשענת על אותם חוקים מיוחדים השולטים בהיאבקות מזוינת, ומשתמשת בהם. אך אין בכך כדי לשנות מהנחת-היסוד העקרונית בענין קשר-הגומלין שבין מדיניות לאסטרטגיה. הרי מלחמה היא המשכה, באמצעי אלימות, של אותה מדיניות אשר נוהלה לפני המלחמה על-ידי המעמד השולט. על כן, הקו המרכזי של המדיניות, אם מותר להשתמש בביטוי זה, נשאר ללא-שינוי כל זמן שלא נשתנתה המהות המעמדית של המדינה. ועל-כך צריך ~~היה המדובר להיות בכך~~ עבשלים מסוימים של היאבקות מזוינת יכולים אמנם שיקולי אסטרטגיה-צבאית להשפיע השפעה קובעת — אך לא-דוקא על המדיניות בכללה, על מהותה המעמדית, כי אם על שינוי צורותיה ואורחותיה של היאבקות מדינית (ובייחוד — במדיניות-החוזן) — על מנת להבטיח לאסטרטגיה את התנאים הנוחים ביותר להשגת מטרותיה הצבאיות-המדיניות של המלחמה".

„בימי סטאלין כמעט ולא הוקדשה תשומת-לב לבעיה זו. יתירה מזו, בכתביו נמתחה, כידוע, גזירה-שוה בין אסטרטגיה מדינית לבין אסטרטגיה צבאית; ועל כן שאלותיה של זו האחרונה לא זכו לעיון מיוחד. אופי קשרי-הגומלין שבין המדיניות לאסטרטגיה, תלותם של קשרי-גומלין אלה בתנאים ההיסטוריים הנתונים — כל אלה לא נבחנו ולא נחקרו. והרי זוהי הסיבה שבגללה מעורר דוקא שער זה שבספר תשומת-לב מיוחדת מצד הקוראים".

הביקורת בוחנת גם הנחות תורתיות בענין צורות-היסוד של פעולה-אסטרטגית — צורות שהתינה כנראה שונות-מעיקרן לעומת אלו שבעבר. אך על אלה, ועל עוד סוגיות רבות ענין — בסקירה הבאה.

המותר להתעלם מלקחי עבר־קרוב? „לאו“! אומרת לנו התפתחותה של

האש במבצעי התקפה

רס"נ ל. מרחב

נמצא, שבמלחמות מאה השנים האחרונות מילא הנשק־החם את התפקיד המכריע; ובמלחמת־העולם הראשונה הגיעו האבידות מהאש, לסוגיה, עד למעלה מ־99%. אחד מחוקרי מלחמת־העולם הראשונה, גנרל מיקל*, מציין כי „האש מושלת בכיפה בשדה־הקרב בן־זמננו; ולא זו בלבד אלא שנוצר הרושם, כאילו היא ממש מטאטאה ממנו את החיילים. זו אחת המסקנות הראשונות שאדם מסוגל להסיק ממה שנתרחש במלחמה“.

תפקידה הגובר של האש בתקופת מלחמת־העולם הראשונה — שנבע מהפעלתם בקנה־מידה נרחב של מקלעים ושל תותחים מהיריירי — חיב שינוי באורחות הלחימה ובשיטותיה. אמצעי־אש חזקים של המגן, העשויים להסב לתוקף אבידות חמורות, אילצו את הלז קודם־כל למצוא דרך להשימדם, או לשחקם; כי לנוכח אש־הגנה כה חזקה לא יכלו אף גבורה והעזה רבות ביותר לשבור את התנגדות המגן. במלים אחרות: הוברר לחלוטין כי פירושה של ההתקפה הוא, בדרך־כלל, תהליך של העתקת האש בהדרגה קדימה; והצורך הראשון הוא לשחק את אמצעי־הירי של האויב באש חזקה, העדיפה על אשו.

ברם, על אף לקחיה של מלחמת יפן־רוסיה, לא העריכו אנשי־צבא נכונה — הן לפני פרוץ מלחמת־העולם הראשונה והן בתחילתה — את חשיבותה של האש ואת הצורך בשיתוקה המלא של אש המגן. „הארטילריה אינה מכינה את ההתקפה“ — כך נכתב בתקנון־השדה הצרפתי משנת 1913 — „היא רק מסייעת לה. אין שלב נפרד של הכנה ארטילרית להתקפה; חיל־הרגלים וחיל־התותחנים פועלים ברזמנית“. שכן, חיל־הרגלים נחשב ככוח־המחץ העיקרי של ההתקפה וכושר־לחימתו נמדד אף ב־1914 בעצמת־התקיפה של כידוניו; בשורותיו נעדרה אז עדיין כל צורה של ארטילרית־ליווי, שביכולתה להעניק לו סיוע קרוב. התוצאה של כל־

בתנאי זמננו חלו שינויים ניכרים באמצעי־הלחימה ובשיטותיה. האם פירושו של דבר כי בטל כליל ערכו של נסיון מלחמות העבר ולקחייהן? התשובה היא — לא. החדש באמנות המלחמה לעולם אינו מתכחש לעבר. אורחות ניהול המלחמה, המערכה והקרב שנתגבשו במלחמות־העבר אינן בטלות ועוברות כליל מן העולם עם השתנות התנאים. הן מוסיפות להתקיים, אמנם תוך סיגול מתמיד, במסגרת ה„חדש“. הן תורמות את שלהן למסגרת זו, מחזקות ומעשירות אותה ותכופות מהוות את היסוד גם להפעלת האמצעים והשיטות החדשות. אין תורת־הלחימה יכולה, על־כן, להתפתח תוך זלוזל בנסיון העבר ובלקחייו. עלינו לדעת להכלילם, באורח תיאורטי ומעשי כאחד, בתפיסות החדשות והמתפתחות של ניהול פעולות־הקרב, לשם כך הכרח כי נדע לגלות את החוקיות המונחת ביסוד התפתחות זו, ולעמוד על נגמותיה.

טרם גותחו ופוענחו כ־אות. מגמות־היסוד המסתמנות בהתפתחות הטקטית בתקופה האחרונה: הגברת תקיפות פעולות־הקרב; עליה נוספת בחשיבותה של האש בתהליך שיתוק האויב; חיפוש אחר ההפתעה — וצורות השגתה; הגברת הניידות והתמריונות בהתקפה; הגדלת קצבי ההתקדמות ותנופת הפעולות; ועוד. במאמר זה ייעשה נסיון לסקור מגמה אחת מבין אלו: תפקידה הגובר של האש המשתקת.

כיום, האש היא אמצעי־היסוד לשיתוק היריב ולמיגורו בקרב. זוהי תוצאה של תהליך־התפתחות ממושך ומתמיד. לקח מלחמות העבר מעיד כי מזמן שהומצא הנשק — גדל והלך בהדרגה תפקידה של האש בקרב. במחצית המאה הי"ח הסתכמו, בממוצע, אבידות הגייסות מנשק־חם ב־20 אחוזים, ואלו שנגרמו על־ידי נשק־קר — ב־80 אחוזים. בתקופת מלחמת־נפוליון עלו האבידות מאש הרובים והארטילריה עד ל־40 אחוזים, ואלו מנשק־קר היו כ־60 אחוזים, בערך. במלחמת צרפת־פרוסיה ב־71—1870 הגיעו כבר האבידות מנשק־חם עד ל־80 אחוזים; ובשתי מלחמות־העולם — כמעט עד ל־100 אחוזים. יחד עם זאת, בתוך האבידות מהנשק־החם עלה באופן בולט מספר הנפגעים מאש הארטילריה, כולל מרגמות (ראה טבלה בעמוד הבא).

* בספרו „לקחים אסטרטגיים וטקטיים של מלחמת 1914—1918“.

טבלה 1. חלוקת הנפגעים לפי סוגי-הנשק, במלחמות אופיניות אחרות

המלחמות	מנשק-הרגלים	מאש-הארטילריה	ס"ה מנשק-החם	מנשק-ק	הערות
מלחמת פרוסיה-צרפת 1870—1871 (לפי נתונים גרמניים)	82.5	7.5	90	10	
מלחמת רוסיה-תורכיה 1877—1878 (לפי נתונים רוסיים)	94.4	2.5	96.9	3.1	
מלחמת יפן-רוסיה 1904—1905 (לפי נתונים רוסיים)	82.6	16.0	98.6	1.4	
מלחמת-העולם הראשונה א. לפי נתונים גרמניים (בכל שנות המלחמה)	53.5	45.9	99.4	0.6	כולל 3% חיילים נפגעי-גזים.
ב. לפי נתונים איטלקיים (ממאי 1915 עד יולי 1916)	39.2	60.3	99.5	0.5	על השוני לעומת חזיתות הגר-מנים השפיעו תנאיה הטופר-גרפיים של זירה מאד הררית.
מלחמת רוסיה-גרמניה 1941—1945 (לפי נתונים סובייטיים)	49	כ"5	כ"100	0.02	כולל נפגעים מנשק-המטוסים שהאבידות ממנו הגיעו במק-רים מסוימים עד ל-6.6%.
ב. בשנה הרביעית	39 (כדורים בלבד)	כ"61 (כולל רסיסי רימונים)	כ"100	0.02	
מלחמת קוריאה	7.5	92.5	100		
א. דצמבר 1950 — פברואר 1951 (לפי נתונים אמריקאיים)	7.5	92.5	100		
ב. קרבות נובמבר 1950 (פצועי הבריגדה התורכית)	27	73	100		נפגעי הרסיסים — כמעט מר-גמות ורימונים בלבד.

בקשר לנתונייה של מלחמת קוריאה, השאובים מבדיקת פצועים בלבד, יש ענין בציון ההערכה המקובלת כי בין כל שלושה הרוגים נפגעו שניים על-ידי כדורים ואחד על-ידי רסיסים; ואילו לגבי כל חמשה פצועים היה היחס: אחד — על-ידי כדורים וארבעה על-ידי רסיסים.

דילוגי-הארטילריה (כאשר מצב הקרקע בשדה-הקרב, אשר „נחרש” על-ידי הרעשות ממושכות, איפשר את תנועת התות-

מה היו גורמי-היסוד למלחמת-חפירות ולחזית „מוקפאת”?

ריבוי אחוז הנפגעים בהתקפה במאה-העשרים נבע, בראש וראשונה, מהופעת המקלע, אשר השפיעה השפעה רבה על אורחות ההגנה וההתקפה כאחד, הגבירה את כושרה ועקשנותה של ההגנה ואילצה את התוקף לפזר את תבניות הקרב לרוחב ולעומק. מאידך גיסא, התגברה והלכה עצמת-האש של התוקף (תותחים משוכללים יותר, וגם מקלעים לתפקיד התקפי); וזו, שוב, הביאה לחיפוש דרכים חדשות באורחות ההגנה. כבר במלחמת יפן-רוסיה נהגו הרוסים להתקין קווי-חפירות רצופים ומערכי-הגנה עמוקים (3—2 ק"מ). בתחילה הושקע מאמץ ההגנה בגזרות-קרב בודדות, בהן נחפרו חפירות רצופות. בתום חודשיה הראשונים של מלחמת-העולם הראשונה החלו בחזיתות אירופה להתקין קווי-חפירות גם בפערים שבין גזרות-ההתנגדות הישירות — וכך נוצר מערך-ההגנה הרצוף, שהפך לזוהר עם קרי-החזית כולו. מאחורי מערך-ההגנה מוקמו עתודות, כדי לאפשר הגנה על התפתחות הקרב. הצירוף-המשולש של מקלעים, התחפרות ותיל הפך לגורם בולט-ההתקפה שטרם היה כמותו. דבר זה הצריך אש-הריסה ואש-שיתוק הרבה יותר כבדות מצד ארטילרית התוקפים; וזו, שוב, הביאה לידי העמקה מתמדת של התחפרות („למטה”) ולהעמקת היערכות („לעורף”). בשנות 1916—1917 כבר מבוטסת ההגנה על כמה מערכי-הגנה, מודרגים זה לאחר זה לעומק רב (כדי 3—4 ק"מ בין מערך למערך). נוצרה הגנה קבועה, קווית עמוקה — שלמולה ניצב התוקף אין-אונים. כך הוקפאו חזיתות שלמות לחודשים ולשנים. שני הצדדים היריבים דרכו במקום, על אף המאמצים הרבים להחלץ ממצב-הקפאון.

אלה היתה הסתערויות-שוא, חוסר-הצלחות ואבידות קשות. כבר בשלהי 1914 יצא מכלל פעולה רוב-רובו של אותו חיל-הרגלים מאומן שעמד לרשות הצדדים היריבים בפרוץ המלחמה. אכן, חודשיה הראשונים של המלחמה הוכיחו לכל את הצורך בשיתוק המוחלט של אש המגן באמצעות אש חזקה ממנה. הוסקה המסקנה כי ההכנה הארטילרית היא חלק בלתי-נפרד מן ההתקפה; וכי פעולת חיל-הרגלים מתנתית כליל בפעולת הארטילריה. לבסוף נשמעו ססמאות כגון: „הארטילריה הורסת — חיל-הרגלים מציף”; „הארטילריה היא הכובשת — הרגלים משתלטים על היעד”. הגנ' פוש* כתב ב־20 באפריל 1916 בהוראת-האימון שלו: „מידת ההכנה הארטילרית קובעת את יכולת-ההתקפה של חיל-הרגלים. ואילו כאשר נבלם חיל-הרגלים בהתקדמותו, מוטל על הארטילריה לפתוח בהכנה-ארטילרית מחודשת”.

בד בבד עם ההכנה הארטילרית, שעצמתה גברה-והלכה בהתמדה, השתכללו גם שיטות מתן טיוע-האש לגייסות התוקפים. התחילו להשתמש במסך-אש נייד. בתוך תבניות-הקרב של חיל-הרגלים התוקף הופעלו, כעבור שנים מעטות, גם טנקי-סיוע-צמוד ותותחי-ליווי. יחידות-הרגלים הסתייעו תכופות על-ידי חיל-האוויר. כדי לודא הגשת סיוע-אש תכליתי, וכדי לנצל את הטוח המכסימלי של הארטילריה, החלו עמדותיה מתקרבות ככל-האפשר אל הקו הקדמי. זאת ועוד:

* אשר רק שנים מספר לפני כן, בהיותו פרופסור לטקטיקה בבית-הספר-למטה של צבא-צרפת, פיתח תיאוריות מתמטיות-טקטיות על כך שאש-הרובים העצמית של התוקפים עדיפה על אש-ההגנה של הצד הנתקף... — המערך.

חיים) נעשו כך שלפחות כ-3/4 מהכלים הארטילריים ימצאו תמיד בעמדות המאפשרות להם להנחית אש. יכולתה המוגברת של אש התוקף (במספר הכלים — ובקוטר), וכן האפשרויות הנ"ל של סיוע-נלוה, ולו גם מצומצם, השפיעו ישירות על אופי המערכה. מצביהדברים גרם להעלאה מתמדת של צפיפות הארטילריה, שבה נתגלמה עצמת-האש העיקרית של זרוע-היבשה. אם בתחילת מלחמת-העולם הראשונה הגיעה הצפיפות הממוצעת של הארטילריה ל-20 כלים לק"מ אחד של החזית (המדובר הוא בגזרות של כיוון המאמץ-העיקרי), הרי בסופה של אותה מלחמה היתה הצפיפות במצבים מסוג זה כ-180 תותחים (ומרגמות) לקילומטר; ואילו בשלהי מלחמת-העולם השניה — אף 250—300 כלי-ארטילריה ומרגמות בק"מ אחד של חזית-ההתקפה.

עם זאת מגלה לקחן של מלחמות אלו כל תכליתיות הפעולה לשיתוק-אשו של האויב מותנית לא רק בהפעלה סתמית רחבת-היקף של ארטילריה ואמצעי-אש אחרים, אלא גם בצפיפות האש — בשטח ובזמן — ובקצב הסבת האבידות ליריב. באותה צפיפות עצמה של הארטילריה, ובאותה כמות תחמושת שנורתה, הושגו תוצאות שונות מבחינת שיתוק אשו של היריב; וזאת בראש-ווראשונה, בהתאם למשך-הזמן שעל פניו נתחלקה העצמה הנתונה של ההכנה-הארטילרית.

הרוג אחד - על כל ארבעה פצועים

המחושבת במספרי פגזי-התותח ופצצות-המרגמה שנורו. כאשר

• למשל, במערכה בשמפניה (פברואר 1915) — 3 ימים; בארטוא (ספטמבר 1915) — 6 ימים; בסביבות נהר סומה (יוני 1916) — 7 ימים; בגזרת איפר (יולי 1917) — 16 יום.

בוצעה ההכנה הארטילרית במשך-זמן ארוך (במלחמת-העולם הראשונה, היא נמשכה תכופות משלושה עד שבעה ימים, ואף יותר!) — נגרמו האבידות בהדרגה; וכתוצאה, לא הוצאו מכלל-פעולה היחידות והעוצבות הנתקפות; שכן היתה למגן אפשרות לנקוט בצעדים הנחוצים להשלמת מצבת הכוחות שסבלו אבידות, ולהדיפת ההתקפות. לעומת זאת, כאשר שותק המגן על-ידי הרעשה קצרת-זמן אך בדחיסות-אש גבוהה — הושגה, בדרך-כלל, הפתעה טקטית. במקרה כזה, לרוב, נגרמו לו נזקים חמורים ומידיים, הורגשה השפעת הדבר על רוח גייסותיו, שובשה מערכת הפיקוד והשליטה, המתגונן לא יכול היה להחזיר את כוננות גייסותיו למצבה התקין ולנקוט באמצעים יעילים לעמידה בלחץ התוקף.

והרי דוגמה קלסית לשוני התוצאות: במערכת נרדן, באוגוסט 1916, הוצאו להכנה הארטילרית על-ידי הגרמנים 4 מיליון פגזים בחזית-התקפה בת 17 ק"מ. במתקפה הרוסית, "ויסלה-אודר" (ינואר 1945) נורו פגזים במספר פחות בהרבה בגזרת חזית שרוחבה הגיעה ל-33 ק"מ. אולם, צפיפות האש האפקטיבית לשיתוק האויב היתה גבוהה במערכת "ויסלה-אודר" פי כמה מזו שבמערכות העצומות של מלחמת-העולם הראשונה. הדבר נבע מכך שמשך-הזמן של ההכנה הארטילרית במתקפת "ויסלה-אודר" לא היה אלא 25 דקות בלבד; ואילו ליד נרדן — 7 ימים. עובדה זו מודגמת על-ידי פרט מעניין: אם בשדה-המערכה של נרדן ירו בשעה אחת בק"מ אחד של החזית כ-3360 פגזים — הרי במערכת "ויסלה-אודר" היה המספר המקביל 36,500 פגזים בערך, דהיינו — פי אחד-עשר. כידוע, בעיקרו-של דבר נכשלה מתקפת נרדן; ואילו מתקפת "ויסלה-אודר" הוכתרה בהצלחה רבה. אין ספק שעם כל השוני שבמסמכות נודעה כאן חשיבות מכסימלית לקצב הסבת האבידות — ולמהירות ניצול תוצאותיו של שיתוק אש האויב.

הנסיון מלמדנו כי אותו שיעור של אבידות עשוי להטיל את היחידה, או העוצבה, לערבוביה מוחלטת כאשר הן נגרמות

תכת": הארטילריה הועדה לשמש הזרוע ההתקפית העיקרית. בעוד הרגלים פועלים במבערים את שדה-הקרב.

אך בינתיים השתנתה המשימה שעמדה בפני התוקפים.

... סובך-התיל, שבתחילה היה רוחבו 10—5 מטר צמח עתה לשתי הגורות-תיל גדולות, כל אחת כ-30 מטר רוחבה, ובמרחק של 15 מטר אחת מהשניה. כמויות עצומות של תיל, בעובי כפול ובגובה של 1—1.5 מטר, חוברו למוטות ול"חמורים" עשויי-ברזל והיוו מחסום בלתי-עביר, להוציא כמה פערים קטנים שהושארו פה ושם למעבר פטרולים גרמניים. הקו-הקדמי לא היה עוד חפירת-קלעים יחידה — או תל-חיה

המגן מול תופת האש

קטעים מתוך הספר, "כאשר גרמניה תוקפת" מאת קפט. ג'. סי. וין

... חורף 1916—1915 עבר מבלי ששני הצדדים הכירו רשמית בשינוי נוסף כלשהו בדוקטרינה, למען התאימה לתנאי שדה-הקרב שהלכו והשתנו במהירות. שינוי זה היה תוצאה מהשפעתו הגוברת של היצור ההמוני של כלי-נשק ותחמושת. המפקדות הראשיות הבריטיות והצרפתיות הוסיפו להשליך את יתרון על "משקל המ"

גדוד ארטילריה-רקטית החמוש בכלים מסוג M-31 ו-M-13 (ה"קטיושות" הסובייטיות) כלל 144-192 רקטות; ואילו מטח של גדוד ארטילריה "קנית" — רק 16-12 פגזים*. הודות לתכונותיה של הארטילריה הרקטית — שהופיעה לראשונה בשדה-המערכה ביולי 1941** בתחילה במסגרת של סוללות וגדודים בודדים — התפתחה והתרחבה היא במהירות; ובצבא הסובייטי, כמעט והשתוותה בשלהי המלחמה במספרה עם מספר ההוביצרים בני 112 מ"מ.

כן שוכללו במהלך מלחמת השנייה השיטות והאורחות של ניהול האש; בין היתר, התבטא הדבר בניסיונות להנחתת אש רצופה וחזקה רק על קניי-ההתנגדות ועמדות-ההגנה שנתגלו לתוקפים — ולא, באופן סתמי, על כל רוחבה של גורת-ההגנה.

עובדה ידועה היא כי מגמות ההתפתחות באורחות ההתקפה, ובאורחות ההגנה כאחת קשורות קשר-גומלין הדוק; שכן צורת-הקרב האחת מותנית בשנייה. כנגד ההלם האש העציר מים של ההתקפה העמיד המגן מערכי-ההגנה עמוקים, מערכות-אש ורשתות-מכשול משוכללות, תמרון בכוחות ובאמצעים מקטע לקטע, ועוד פעולות וסידורים שתכליתם להחליש את השפעת המהלומה של התוקף. מאידך גיסא, מכלול זה של שיפורים בארגון ההגנה דרש מן התוקף יכולת לשתק באש, בעת ובעונה אחת, את הגנת היריב לכל עומקה ולפתח במהירות את ההצלחה הטקטית להצלחה אופרטיבית, תוך הפעלה מידית של כוחות נוספים, ובמיוחד כוחות שריון. לאמיתו-שלידבר, צורך זה בהדברה ברימנית של מערך-ההגנה של האויב לכל עומקו התגלה כבר בשנות מלחמת-העולם הראשונה, אך בעת ההיא לא נמצאו עדיין ברשותם של הצדדים היריבים מלוא אמצעי-האש המתאימים שיאפשרו

* אכן, במידה שאין די במשטח אחד — נדרש, כידוע, ליחידת ארטילריה-רקטית זמן רב יותר מאשר לתותחים מהירי-הירי החדישים בשביל הכנתו וביצועו של מטח נוסף (ולרוב — אף חילופי-עמדה מדי-פעם).

** הכונה כאן — בתפקידי קרקע-קרקע; שכן לצורך הגנה נ"מ היפעלו סוללות רקטיות, בדרימה של בריטניה, כבר בחורף 1940-41 — המערב.

במשך-זמן קצר ובהטחה מרוכזת, אכזרית; ולהיפך — יחידה, או העוצבה, הנתקפת-ההגנה מסוגלה, תכופות, לשאת שיעור-אבידות ^{רבים} בקלות יחסית, כאשר חיליה יוצאים מכלל יכולת-פעולה בהדרגה על פני פרק-זמן ממושך למדי.

זו הסיבה שהננו עדים למגמה של הגברת קצבי שיתוק האויב; ולשם כך — להגדלת דחיסות-האש. מגמה זו מתגלית במיוחד בצמצום הרב של משכי-הזמן להכנה הארטילרית. בין השאר היתה שאיפה זו אחת הסיבות לעלית חשיבותה (החל משנות-הארבעים) של הארטילריה הרקטית, המסוגלת ליצור דחיסות-אש עצומה, העולה לאיך-שיעור על הצפיפות האפשרית באש הארטילריה ה"קנית". כך, למשל, מטח של

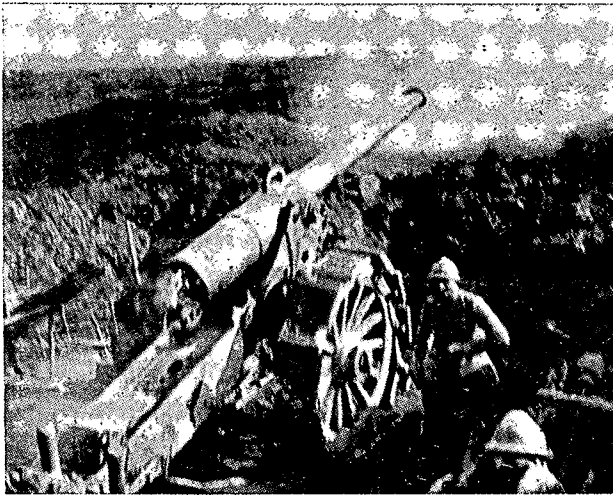

ביסודיות דומה. כל החזית חולקה ל"גזרות" אש-מחסום" וכל קצין בקרי-הקדמי חייב היה להכיר את הסוללות המוכנות להטיל מחסום-אש לפני חפירתו — ואת אלה שהוקצו לפעולה נגד מטרות שתופענה פת-אומית בקטעי-החזית שלו. מערכת-טלפונים נרחבת — אשר עד למרחק של 8 קילומטר מאחורי קו-החזית הוטמנה באדמה, בעומק של כ-2 מטר ואף יותר — חיברה את החפירה הקדמית באורח ישיר עם הסוללות, כדי לודא את שיתוף-הפעולה.

מה היו, איפוא, נסיגנות התוקפים למצוא פתרון טקטי נאות להשימחם? התכנית שנקבעה למתקפת הצבא הצרפתי והבריטי ברמות הסום ביולי 1916 היתה

מחפורת עלו מדרגות-עץ, בתוך פיר תלול, אל אור-היום. קו-הביניים של עמדות-המשען הנמצאות כ-1000 מטר מאחורי הקו-הקדמי, שוכלל בהרבה. תעלות-קשר הוליכו לאחור אל "קו-העזרה" שכונה עתה, "הקו השני". קו זה היה מגודר-תיל, בדומה לקו הראשון, והיה חזק כמוהו. הוא נמצא מחוץ לטוח היעיל של ריכוז סוללות ארטילרית-השדה של האויב, לכן סברו שהוא יאלץ אותה להתפרס-מחדש בטרם תוכל, "להכין" קו זה להסתערות. עקב הנסיון של קרבות שמפניה בסתיו אשתקד הוחל בפרוורר בבנית "קו-שלישי" במרחק של כ-3000 מטר מאחורי הקו השני; קו זה כמעט והושלם בטרם נפתחו הקרבות על הסום. גם סידורי הארטילריה אורגנו

יחיד — והפך לשלושה קווי-חפירות, במרחק של 200-150 מטר זה מזה: אחד לקבוצות הזקיפים; השני — מחפורות-מגורים לחילי-המצב של הקו-הקדמי; השלישי — לעתודה-המקומית. תמוכות שעובין 10 מטר הותקנו לרוחבן של החפירות במרחקים לא-גדולים זו מזו, כדי להגיביל את השפעת ההתפוצצויות, אף אלו של הפגזים ופצצות-המרגמה הכבדים ביותר; כוכי-בטון נבנו עמוק לתוך תל-החזה ומתוכם יכלו הזקיפים לצפות בנעשה ישירות או באמצעות פריסקופי המחפורות הנפרו עתה לעומק של 6 עד 9 מטר — במקום 2 עד 3 המטר שבאביב 1915 — במרחקים של כ-50 מטר זו מזו, כשבכל אחת מהן מקום לכ-25 איש. בשני הקצוות של כל

ארטילריה צרפתית במלחמת הראשונה מרעשה

לספק דרישה זו. טנחה התכליתי של אש הארטילריה לא עלה על 4 ק"מ. האויריה דאו היתה חלשה; והטנקים, שהופיעו לראשונה בשדה הקרב, היו מעטים יחסית ובעלי מגבלות רבות. הן מבחינת עצמת האש והן מבחינת כושר תמרון. לכן נמצא אז עומקה של הגנת היריב מחוץ להשפעת פעולו הישיר של התוקף; הבקעת מערכי ההגנה בוצעה בהדרגות. בשיטת ה"כרסום"; ולמעשה, נקבע עומקה של ההבקעה על-פי עומק טווח האש התכליתי של הארטילריה. ואילו לאחר שהובקע מערך ההגנה הקדמי, העמיד, כרגיל, המגן נגד התוקף את מערך ההגנה השני; ושוב, גם להבקעתו של זה נדרש זמן ממושך (לצורך ההכנה הארטילרית הארוכה, ועוד) — זמן, אשר איפשר למגן לבצע תמרון בעתודותיו, לקרב תגבורות ולהקים קרהגנה נוסף חזק, מאחורי המערך העומד להיפרץ.

ברור מאליו כי אורח הבקעה כזה לא איפשר להגשים מתקפה עמוקה ומהירה, אשר תביא הכרעה. משום כך נעשו כבר בסוף מלחמת העולם הראשונה נסיונות שונים שכונתם למצוא מוצא ממצב "מוקפא" זה ולהתגבר על קשיחות ההגנה. אחת הדרכים היתה להגדיל את העומק בו ניתן להשיג, ברזומנית, את הדברת אשה של ההגנה. בקשר לכך* נוכל למנות שלוש תופעות: פיתוח מזורז של ארטילריה ארוכת טוח; התקרבות מכסימלית של עמדות הארטילריה אל הקו הקדמי של היריב — כדי שניתן יהיה לנצל ניצול מכסימלי את טווח פעולתה הנתון; שימוש במטוסי הפצה, לצורך גטרול עתודותיו של היריב.

ברם, ברובן התגשמו משאלות אלו בשלמות רק בשנותיה האחרונות של מלחמת העולם השנייה; והן נתאפשרו אז על-ידי יצירת הצפיפות הדרושה — בכלים ארטילריים, בטנקים ובמטוסים. כך, למשל, הצליחו לפעמים הכוחות הסובייטיים לשתק, בעת ובעונה אחת, לא רק את מערך ההגנה הקדמי אלא גם את היעדים החשובים (עמדות ארטילריה, ועוד) שבמערך ההגנה השני והשלישי. הנחתת אש ברזומנית על כל עומקה של ההגנה הטקטית של האויב איפשרה במקרה הנדון לרתקו להכביד על תמרון עתודותיו, לצמצם ולסבך את

תכנון התקפות הנגד ואת ביצוען, לשבש את השליטה והפיקוד על כוחותיו, להשפיע על רוח גייסותיו ולגרוע מכושר התנגדותו בהגיע תור הקרב בעומק ההגנה. כאן המקום לציין שגם במלחמת העולם השנייה לא תמיד עמדו לרשות התוקפים כל-יארטילריה מתאימים, שיאפשרו למלא את כל המשימות שפורטו לעיל; וזאת משום שברוב המבצעים היו כ-50 עד 70 אחוזי מכלי הארטילריה בעלי קוטר קטן יחסית; היו אלה כלים המסוגלים לשתק את האויב רק במערך הגנתו הקדמי. שיתוק מערכי ההגנה עמוקים יותר של האויב והדברת עתודותיו ועמדות הארטילריה שלו, בוצעו במקרים כאלה בדחיסות אש קטנות למדי; ומשום כך ארע לעתים שעתודות אויב אלו גילו אחר-כך התנגדות ניכרת שעה שהכוחות התוקפים התנגשו בהן.

* בתחום הניצול הישיר של אפשרויות אש בתור שכאלה — להבדיל מצורות הפעלתה של האש הכרוכות בתמרון, בין של טנקים ובין של חיל-רגלים ונשק-הליווי שלו, בהסתננות טקטית.

החזית לכל אורכו. זקיפי-היום, שהציעו מתוך עמדותיהם חסינות הפגזים לעבר השוחות הבריטיות, ראו כי אין כל תנועה וכי מכשולי-התיל הבריטיים נראים כבמצבם התקין — אות לכך שאין לצפות להתקפה מימית. אולם, מעל לקווי הגרמנים נתלתה בקביעות שפעת ענני-לובן זעירים, כשפגזי-השראפנל מתנפצים ורסיסייהם מטרטרים על-פני החפירות, ועל גגותיהם וקירותיהם של הכפרים ההרוסים הסמוכים. הרעשה עזה זו נמשכה שעות אחדות עד אשר, בסמוך לצהרים, נתחלפה ההפגזה באש קבועה ומדודה, מכוונת-היטב, כאילו היו הסוללות הבריטיות מתחרות זו בזו בתחרות-ירי רבתי. אך בשעות אחר-צהריים שוב גברה עצמת הרעשה, כשהקולות הע-

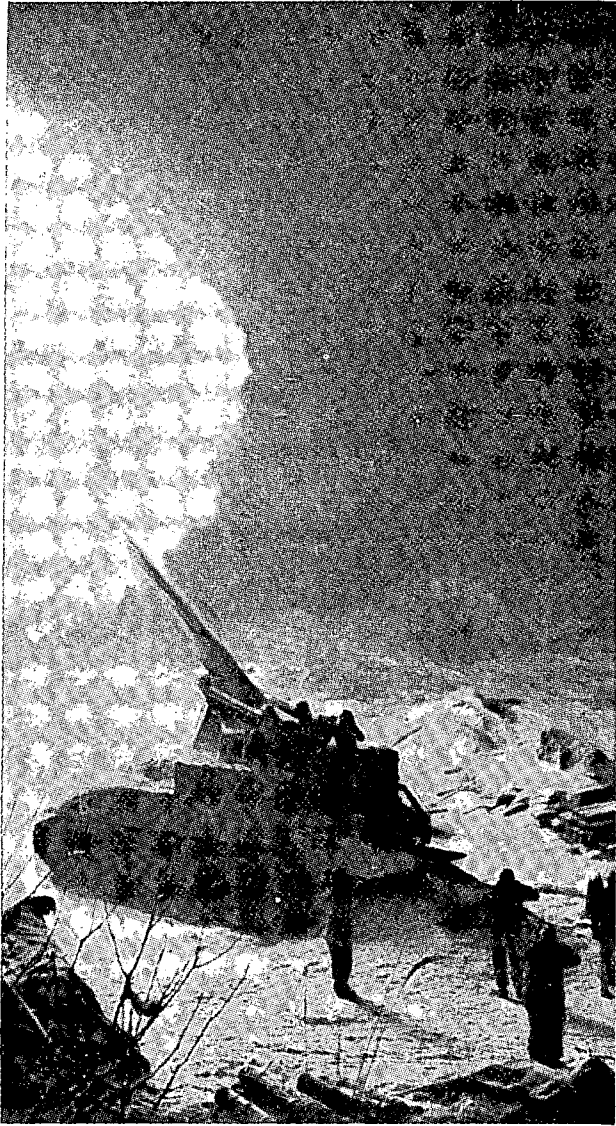
אחד של ארטילרית-שדה לכל 20 מטר של החזית, וכלי בינוני אחד לכל 60 מטר. למעלה מ-2 מיליון פגזים נערמו במצבורי התחמושת שמאחורי עמדות-הסוללות ולמעשה נורו מהם 1,628,000 על-ידי הארטילריה הבריטית בעת ההרעשה-המכינה וביום הראשון להסתערות.

פועלה הראשון של האש.

שחרו השלו של ה-24 ביוני הבטיח יום של שמי-תכלת. הגרמנים שבמחפורות-המנהרה העמוקות שלהם, בקו-החזית הראשון, כבר סיימו את שתיית קפה-הבוקר, וזקיפי-הלילה הוחלפו, כאשר לפתע, בשעה 0600, התנפץ מספר עצום של פגזים ברעש מרעים, על פני קו-

שוב תכנית אופטימית. מלאי התחמושת הכביר שנאגר משך החורף והאביב ביטל כליל את ההשגות בענין "נתחליך הכרחי של, שחיקה' הדדית". מקובלת היתה המחשבה שנפש חיה אחת לא תוכל להתקיים תחת מטר הפגזים וענני הגז, בהם התכוונו להרוות את עמדות הגרמנים. הכונה היתה, על-כן, לעשות נסיון נוסף לפריצה באורח הפעולה הקודם.

המתקפה נועדה להפתח בהרעשה ממושכת בת חמישה ימים, שהוראה אחר-כך לשב-עה ימים; הסתערות הרגלים נקבעה ל-29 ביוני. לצורך ההרעשה המכינה ולחיפוי על ההתקפה הוצבו מאחורי החזית הבריטית 1,513 תותחים והוביצרים — ז"א כלי

יכולתם של גייסות הצד המגן להנחית התקפות נגד גר-ברת כל-כמה שאש-הארטילריה המכנינה לא הגיעה אל עצי-מת-השיא. מענין להביא כאן ניתוח פעולות-הקרב של העוצ-בות הסוביטיות התוקפות — וניתוח של התקפות-נגד שהנחיתו הגרמנים במהלכן של ההתקפות הסוביטיות בשנות מלחמת-העולם השניה. ניתוח זה מגלה כי הצבא הסוביטי הדף, בשעת הבקעת הגורות-ההגנה העיקריות, 11.3% התקפות-נגד בעת הקרב על מערך-ההגנה הראשי (הקדמי), 58.4% התקפות-נגד בעת הקרב על מערך-ההגנה השני (האמצעי); ו-30.3% התקפות-נגד בעת הקרב על מערך ההגנה השלישי (האחורי). נמצא, שהגייסות הסוביטיות נאלצו להדוף כ-89% של כלל התקפות-הנגד הגרמניות בהיותם כבר מעבר למערך-ההגנה הקדמי (הראשי) — כלומר, באיזור בו עתודותיהם של הגרמנים לא שותקו דגן בשלב ההכנה-הארטילרית. נקל להבין מה רבה היתה, איפוא, חשיבותה המעשית של יכולת התוקף להדביר באשו הדברת-אמת גם את מערכי המגן שבצומק ולא רק את אלה שבקוויים הקדמיים.

תפקיד חשוב בהגדלת עומק שיתוקו של האויב נודע כבר במלח"ע השניה למטוסי-הקרב ומטוסי-ההפצה, שמאמצם העיקרי היה מופנה נגד אותם יעדים שנמצאו מחוץ לטוח פגיעתה של אש-הארטילריה. כך, במתקפותיהם נהגו הכוחות הסוביטיות לכוון כ-50%—30% מכלל גיחות-המטוסים לתקיפת הגייסות הגרמניים, ביצוריהם ההגנתיים, עמדות-הארטילריה שלהם ועתודותיהם, אשר נמצאו בעומק-ההגנה הטקטי והי-אופרטיבי-הקרוב. אכן, גם כאן לא היה ביכולתה של האויריה הסוביטית למלא בשלמותה את משימת שיתוקו של האויב בעומקו האופרטיבי. דבר זה — נקל להבינו אם נציין שכ-25% ממטוסי-ההפצה הסוביטיות לא יכלו לשאת אלא מטען פצצות מועט; שכן בכוחות-האויר שהופעלו כלול היה

* „חגורת-ההגנה“, לפי התפיסה הסוביטית כוללת 3 מערכי הגנה (ראשי, אמצעי ואחורי) ועומקה הרגיל הוא 8 עד 10 ק"מ — (ראה „מערכות“ ק"מ, עמ' 20).

גז-הכלורין, וחצו את אדמות-ההפקר לעבר צפון-מזרח. ושוב, סמוך לשעה 11, נע ערפל צהבה-בחום של גז ועשן מן הקו הבריטי שבחלק-הדרומי של חזית-המערכה לעבר פריקור. האדים הסמיכים הגיעו אל העמדה הגרמנית; ובהיותם כבדים מן האויר מילאו כל שקע ומהמורה שבקרקע. הם זחלו כיצורים חיים במורד מדרגותיהן של המחפורות העמוקות, במלאם אותן ברעל, עד אשר באו המרססים לסכל את השפעתם. בצהרים גברה ההרעשה עוד יותר בגזרת המרכז; ואחרי-כך נעצרה לפתע, כאילו קדם הדבר להסתערות-רגלים. אך הזקיפים הגרמניים לא ראו כל סימן לחילי-הרגלים, ותחת זאת נעה באיטיות עננת-גז סמיכה לעברם. ברם, דבר זה — בצירוף

העמוקות וחסמו את הכניסות לרבות מהן. לעת ערב איאפשר היה עוד להכיר את פניהם של כמה קטעים בקו-החזית הגרמני, שכן הפכו הם לשדות חרושי-מכתשים.

תכונת המגנים, מזה — וגדים, מזה. לפי עצמתה של האש במקומות מסוימים ניתן היה לחזות, בערך, באלו נקודות מת-כונים הבריטים להסתער. באותו לילה נערכו מפקדות הרגימנטים והדיביזיות הגר-מניות והוציאו פקודות להצבת חילות-מצב, מכוחות העתודה, ב„קו-השני“ במשך הלילה רפתה במקצת האש, אך השכם בבוקר ה-26 ביוני גברה שוב. בשעות הבוקר המוקדמות, בערך בשעה 5, הגיחו מהחפ-רות הבריטיות, שמצפון לנהר אַנקר, ענני

מוקים של סוללות בינוניות וכבדות מתער-בים ברעשם של כלי ארטילריות-השדה. לעת ערב התעננו השמים וירד גשם קל, אשר ריבץ את האבק והפך את האדמה סביב החפירות, שכבר נחרשה על-ידי הפגזים, לים של בוץ.

ביום המחרת, ה-25 ביוני, גברה אש הסוללות הבינוניות והכבדות; ואם ביום הקודם היוו פגזי-שראפנל, או פגזים אחרים מכלי-ארטילריה קטני-קוטר, כתשע-עשריות מנפח האש, הרי עתה הסוללות הכבדות יותר היו הרוב בה. פגזיהן חבטו אל תוך חפירות הגרמנים, הקרקע רעדה וספי המחפורות נודעו. פה ושם התמוטטו קי-רותיה של שוחה בסתמם אותה כליל. גושי אדמה שורבבו אל תוך המחפורות

מספר ניכר של מטוסים מיושנים, שחסרו להם אמצעי-שיתוק חזקים.

הקסכמים והמנתחים הסובייטיים מגיעים למסקנה כי לקח המלחמה הוכיח שעל אף תפקידה המוגבר של האש בפעולות התקפיות לא ניתן בכל-זאת להשיג הכרעה במערכה אך ורק באמצעותה בלבד. שוב, כפי שכבר קרה בעבר, לשם השגת מטרה זו נאלצו המצביאים להגביר את כושר-החדירה של העוצבות התוקפות — ולשלב את האש, צעד אחר צעד, בהתקדמותם של הגייסות.

סוד ההצלחה נשאר טמון בהתקדמותם של הטנקים והרגלים, התקדמות המתואמת עם האש; רק צירוף זה הוא המאפשר לנצל נכונה את עצמת-האש ולהשיג הכרעה. ברם, גם כשקיים שילוב כזה, מותנית ההצלחה בתנאי שאי-אפשר להתעלם ממנו: הצורך ליצור לכך כוח בעל עצמה רבה — ולרכו בגורה ובכיוון שנבחרו לכך, שבהם תונחת מהלומת-האש. כל זאת — כדי שעצמתה של האש תספיק בשביל להמם את האויב ולשתקו, לפחות ברגעים המכריעים. אוראז ניתן יהיה להשתמש שימוש-מכסימום בתוצאותיה של האש, לפרוץ את מערכי-ההגנה לכל עומקם ולפתח את ההצלחה הטקטית להצלחה אופרטיבית. הובאה כאן, אמנם מסקנת הסיכומים הסובייטיים, אך גם בנידון, לקח-הלחימה של צבאות מדינות המערב אישר את נכונותה.

בזמננו עלתה לאי-שעור חשיבותה של האש, עם פיתוח כלי-הנשק הגרעיניים בעלי העצמה חסרת התקדים. אש זו מסוגלת להשמיד במהלומה אחת כוח-אויב גדול, הפרוס על פני שטח נרחב, ולנטרל בגורה שלמה כל פעולה מבצעית של גייסות היריב.

כיום האש הגרעינית הנה אמצעי-הלחימה העיקרי; תכנונה וביצועה של כל מערכה מושתתים על אש זו — כשתמרון הגייסות, השימוש בניידותם וכושר-חדירתם, מכוונים לנצל את תוצאותיה. ברם, אפילו כיום, אין לראות באש-הגרעינית את האמצעי היחיד, ולזלול עקב כך באש כלי הנשק האחרים. ובהקשר זה מן הראוי לציין כי הגרסה הצרפתית, המובאת

במאמרו של הגנ' ז. נואראָ (ראה „מערכות“ קנ"ד) נראית מוגזמת. שכן, לפי דעתו מהווים בעידן הגרעיני התנועה והתמרון רק פונקציה של האש הגרעינית. תפיסה זו מזכירה את השקפותיהם של הצרפתים מלפני פרוץ מלחמת-העולם השנייה, לגבי הדוקטרינה ההגנתית שלהם, כאשר שמו את כל מבטחם ב„קו מזינו“. אכן, רק שילוב מלא, ובקשר הדוק,

כפר צרפתי, לאחר „הכנה ארטילרית“ במלחמת הראשונה

בין אש, מהלומה ותנועה — יש בהם כדי להביא להכרעה סופית במהלכו של קרב ובגורלה של מערכה בכללה.

• דוקטרינות דומות על עדיפותו של חיל אחד על חילות אחרים, או של צורת-קרב אחת על השנייה, — או אף של אמצעי-הלחימה מסוים — היו קיימות בצבאות שונים; נזכיר רק אותם גנרלים גרמניים אשר כה הבליטו את חיל-השריון על פני כל יתר הכוחות. גם בקרב הבריטים היו חסידים קיצוניים כאלה להעדפת השריון (פולר). מגמות דומות ראינו גם בארצות-הברית, שכן אחדים מבעלי-ההשפעה במדיניות-הבטחון ייחסו לחיל-האוויר (כמובן, מתוך תמיכה מלאה מצד החיל עצמו) חשיבות עליונית ואילו אחרים צדדו בזכותו של צי-המלחמה לתואר הנורע בעלת החשיבות המכרעת.

כמעט באדישות החלו נבהלים. כל עשב נדרך בקרבם, בשבתם מקשיבים לרעש שטני זה ומחכים לחבטה העמומה של ה„טור-פדו“ הבא, כשהלו חודר לאדמה, ואחר כך — ההתפוצצות ההרסנית. זעזוע-הנפצים כיבה את הנרות ופנסי-האסטילון אף במח-פורות העמוקות ביותר. הקירות נעו כדפי-נותיה של ספינה בים; והאפילה נתמלאה עשן ואדי גזים.

עתה נתערבה גם נימה נוספת ברעמיהם של כלי-התותח הכבדים, כאשר החלו פגזי של המתחרה הבריטי „ברטה הגדולה“ הנודעת של הגרמנים צורחים בחלפם באויר, בדרכם אל הביצורים ונקודות-המשען העיק-ריות אשר בין הקווים הגרמניים ומאחו- (סוף בעמ' 48)

כל סימן להתקפת-רגלים, החלו הגרמנים זוחלים שוב, אל מעמקי האדמה. בשעות אחרי-הצהרים הופיעו בקרבות לרא-שונה „טורפדו אויריים“ — פצצות-ענק אלו נורו מתוך מרגמות כבדות-ביותר שבקו החזית הבריטי. בנוסף כמעט-אנכית מגובה רב, העמיקו מפלצות אלו חדור למעבה האדמה והתפוצצו בתוכה. טונות של עפר וגושים כבירים של אדמת-גיר וסלע הועפו באויר — בהותירם בפני-הקרקע מכתשים, שמהם היו אחדים עמוקים כ-4 מטר וקוטרם היה כ-4.5 מטר. רק מחפורות עמוקות במיוחד ובעלות מבנה חזק-מאוד, יכלו לעמוד בזעזוע כזה; החלשות יותר נמחצו לפרו-דות-פרודות, על כל אשר בתוכן. הגרמנים אשר עד כה עברו יסורי גיהנום אלה

להרעה שקדמה לו — הניעם לחשוב כי התקפת-רגלים ממשמשת ובהה. מסיכות-גז נחבשו בחפזן והחילים טיפסו מתוך מחבואיהם שבאדמה, ונערכו בפיאות המכ-תשים ובמה שנותר עוד מהחפירה הקדמית-זיקוקים אדומים נתנו את האות לארטי-לריה הגרמנית, וזו הקימה עדי-מהרה מח-סוס-אש בשטח-ההפקר, על מנת לבלום התקדמות אפשרית של רגלים מאחורי המחפה של עננת-הגז.

איזור המערכה נתעטף בערפל מחשיך-עיניים, בגון הבוץ, אך מכיון שלא נראה גם עתה

• מאלה שהמליץ עליהם, עוד במאי 1915, הקפיטן לאפארג. קצין צרפתי בעל מחשבה ותושיה, אשר תרם גם תרומות אחרות להת-פתחות המושגים הטקטיים.

דיוקן שלמונו של ה"בעת"

בועידתה הכלל-ערבית הארוכה (באוקטובר ש"ז) של מפלגת ה"בעת" התבלטו מגמות שונות-למדי בתחומי הפעילות והתפיסות העיקריים. חילוקי-הדיעות פרצו החוצה לאחר סיומה ואף לבשו צורה של הפעלת אלימות על-ידי זרמי המפלגה העיראקית והנגד-זה, ויצרו מצב בו נחל ה"בעת" את נסיונותו המוחשית הראשונה מאז מהפיכות פברואר ומרס בעיר ראק ובסוריה. נראה כי שבועות אלה היו מעין "פרשת דר"כים" בדרכה הנפתלת של תנועה זו ויאה השעה לבחון ולשקול את אופיה, מגמותיה ואפשרויותיה.

עריכת מאזן-ביניים לשלטונה של מפלגת ה"בעת" הערבית הסוציאליסטית מראה בבירור על התגבשותם והתבלטותם של קווי-האופי הבאים:

- אמנות תכסיס ועיתוי. אמנות זו נוצלה בתחילה על-ידי מנהיגי המפלגה בשתי המדינות כדי להרחיק את כל השור-תפים להפיכות; ולאחר מכן, במידה מסוימת, שימשה למאבק בין הגושים המנוגדים שבתוך המפלגה.
- התגלעות המאבק בין המצדדים בגישות שונות כלפי מצרים. לאחר כשלושן "אמנת האיחוד-המשולש" נדחק הצדה לחלוטין הקו המתון כלפי מצרים, אך אין תומכיו נמנעים מלהעביר את המאבק לפסים של התמודדות גלויה.
- חיפוש דרכים לתרגם את משנת המפלגה וסממאותיה — שנכתבו בשנות ה-40 על-ידי מישל עפלק — למעשים של שני המשטרים ה"בעתיים" בסוריה ובעיראק. ביחוד אמור הדבר לגבי המטרה המשולשת של "איחוד, חופש, סוציאליזם" — שעה שהמפלגה עומדת בפני אתגרו של עבד-אנ-נאצר, המוכיח את ה"בעת" על כי סממאותיו ריקות מתוכן מעשי לעומת שלטונו הוא.

אמנות-התכסיס של ה"בעת"

עלית ה"בעת" לשלטון בלעדי בעיראק ובסוריה הצטיינה בתכססנות מקיאבלית של מנהיגותה, שהצליחה לסלק את כל יריביה, שותפיה-לשלטון, שעזרו במיגור משטריהם של קאסם בעיראק ושל אל-קודסי בסוריה. בשתי המדינות ניצל ה"בעת" גם את הפסיביות של החוגים הלאומיים, הבלתי-מאורגנים למעשה והמעונינים בשמירת עצמאותן של שתי המדינות. חוגים אלה צפו מן-הצד בדיכוי היסודות הקומוניסטיים והפרו-מצריים, בתקוה שעל-ידי מאבקו יחליש ה"בעת" הן את היסודות הקיצוניים והן את עצמו — ובכך תיסלל, בכורה המציאות, הדרך לשיתופם בשלטון של חוגי המרכז והימין-המתון. כאמור, בהתעלמה מחוגים אלה — אף שנקטה לעתים נסיונות-הידברות כביכול עם חוגים כאלה בסוריה, או בהבטיחה להקים חזית-לאומית עם חוגים אחרים בעיר-ראק — נגשה המפלגה, בראש וראשונה, לחיסול היסודות המסוכנים-יותר היושבים אתה על כס השלטון, ולרוב נהנים כנראה מתמיכתו של ה"אח הגדול", הוא עבד-אנ-נאצר, בקהיר.

בסוריה שיחקה מפלגת ה"בעת" את משחקה בין הפרו-מצריים לבין גורמי הצבא, בראשותו של מבצעה האמתי של הפיכת ה-8 במרס, מי שנתמנה אז ראש המטה-הכללי, הגנרל זיאד אל-חריירי. ה"בעת" הצליח לכרות ברית זמנית עם הגנרל חריירי, לשם סילוק הקצונה הפרו-מצרית מהצבא;

לבטיה של מפלגת ה"בעת"

גאת א. סודאי

לאחר שהענין עלה בידה, ניצלה ה"בעת" את שיגורו של הגנרל חריי בשליחות לאלג'יריה כדי להרחיק את תומכיו, להחלישו ולבסוף — להרחיק אף אותו לגלות בחו"ל. בעיראק לא היו ל"בעת" מתחרים רציניים כבסוריה. עם זאת, אף שם נקטה המפלגה בתכסנות רבה בסילוק השרים הפרו-מצריים על-ידי דחית קבלת התפטרותם במועד שאינו נוח מבחינה בינ-ערבית — שעה שעיראק מנסה עדיין לתוך בין סוריה ומצרים.

המאבק בתוך ה"בעת"

לאחר שנסתיימו השינויים השלטוניים בשתי המדינות, וכאשר חלפה הסכנה המידית של התגברות הפרו-מצריים, נפנו מנ" היגי ה"בעת" בשתי המדינות לעיצוב פני המפלגה מבפנים — וביחוד לחלוקת עמדות-הכוח בין הסיעות השונות. בשתי המדינות בלטו שני זרמים מרכזיים, ששיקפו נטיות שונות בתוך ה"בעת", אם כי לידם התקיימו גם "תת-זרמים" — וביחוד אמור הדבר בסוריה.

זרם אחד הוא קיצוני בגישתו כלפי עבד-אנ-נאצר, ומעשי בגישתו כלפי-פנים. אנשי גישה זו היו מוכנים להתפייס, ולו רק מבחינה תכסיטית, עם פורשי ה"בעת", "החוראניסטיים" שבסוריה (דהיינו, הנוהים אחרי אכראם אל-חוראני), על-מנת ליצב את החזית האנטי-מצרית; שכן, למעשה, אין הכי דל גדול בין אלה ואלה, מבחינה פנימית ובינ-ערבית. בורם זה צידדו ראש מועצת-ההפיכה ומפקד הצבא, הגנרל אמין חאפז בסוריה, ועלי צאלח-אס-סעדי, סגן ראש-הממשלה העיראקי, ומיניסטר-ההדרכה העיראקי, שהיה מנהיג ה"בעת" בעיראק עם עליית המפלגה לשלטון.

זרם אחר מגלה מתינות בעיקר בנכונותו לדחות כל צעדים ה"מרגיזים" את עבד-אנ-נאצר, או לפחות להגשימם באי-טיות כדי שלא להביא לקרע סופי ביחסים עם מצרים. ההחלטה על הרי איחוד בין סוריה לעיראק החריפה כנראה את המחלוקת הגדולה בתוך ה"בעת", מאחר שמצרים

גנרל אמין חאפז

ראתה אותה כהתגבשותו של "ציר", "בעת", המנוגד לקהיר. בראש ה"מתונים" שבסוריה עמדו מחמד עמרן, מפקד חטיבת השריון ה-70; בעוד שבעיראק צידדו בקו המתון: ראש-הממשלה הגנרל מחמד חסן אל-בכר, המיניסטר לעניני נשיר אות חאזם ג'ואד ומיניסטר החוץ טאלב שביב; כן תמך בגישה זו נשיא עיראק, המרשל עארף.

בצד שני זרמים עיקריים אלה עמדו בשתי הארצות גם זרמי ביניים, שהצטיינו במידה גדושה של רצון שלא להסתבך במאבק — הן מתוך "אוביקטיביות" מפלגתית, דוגמת עמדתו של המזכיר-הכללי של ה"בעת", והן מתוך שאיפות התקדמות ואופורטוניזם, כגון מיניסטר-ההגנה העיראקי, הגנרל צאלח

מהדי עמאש. התמונה מסתבכת עוד יותר אם נציין את תת-הזרמים השונים המתגלים בתוככי המפלגה, כגון: היריבות שבין ההנהגה האזרחית בסוריה ובעיראק — המנסה לעמוד בפני שאיפות המנהיגות הצבאית שבמפלגה; הקנאה והרג-שות הקיפות, של בני המיעוטים שבין אנשי ה"בעת" — הדרוזים והעלאוים בסוריה — מול חבריהם הסונים; המאבק בין תושבי האזורים הכפריים כנגד העירוניים, ושל העירוי-ניים עצמם נגד חבריהם היושבים בבירות, דמשק ובגדאד. כן יש לציין במיוחד את הבוה שרוחשים "הצעירים" למנהיגי-גות הותיקה, ה"מסואבת", שבצוארה תולים את כשלונות ה"בעת" בנסיגת-האיחוד הקודם — הסורי-מצרי.

המנגנון המכלגתי והבחירות הארציות

בשל מאבקים פנימיים אלה, שאיימו לפרוץ בסוף אוגוסט השנה בתוך שתי "מדינות הבעת" — ובכך לגרור את המפלגה למשבר, ממנו יהנו אויביה הפרו-מצריים — הוחלט לערוך בחירות חדשות להנהגות הארציות של המפלגה, כהקדמה לעריכת "ועידתה הלאומית" (הכלל-ערבית) של ה"בעת". בטרם נדון בבחירות אלו, כדאי לתאר באופן כללי את מבנה המפלגה בכל ארצות-ערב. כפי הנראה, יש ל"בעת" מנגנונים מבוססים. פרט לסוריה ועיראק, בירדן, בלבנון, ובכוויית — ומנגנונים מבוססים-פחות קיימים בסעודיה, עזן, לוב, וכנראה גם בתימן.

מפלגת ה"בעת" סיגלה לעצמה — בהשפעת "מוצאו" הקרמוניסטי של מישל עפלך — את המבנה הארגוני של מפלגה קומוניסטית; היא בנויה תאים קטנים, הכפופים למנהיגות

בעיות המפלגה והמדינה

מעניין לציין אחד הכיוונים אליו היתה מופנית מחשבתה של מפלגת ה"בעת", שעה שראתה עצמה כנושאת העיקרית של משטרים ממלכתיים בארצות-ערב, "משוחררות" אחדות-ועידתה הכלל-ערבית החליטה להפריד לחלוטין, בחלוקת התפקידים בקרב פעיליה, בין ממשלה-המדינה לבין המנגנון המפלגתי — "פן יבלע השלטון את המפלגה, או שזו תשקע בהתעסקות בבעיות היום-יומיות של השלטון". עם זאת נקבע כי המפלגה היא המנהיגה, המתכננת והמדריכה את מדיניות השלטון. גם בנקודה זו, כבהרבה ניסוחים ועניני טרמינולוגיה אחרים, בלט החיקוי של דפוסי-שלטון שהושאלו מבית המפלגות הקומוניסטיות (כגון, הנוסחה של "צנטרליזם דמוקרטי" ועוד), דבר המשקף את השאיפה הכללית לחקות תנועה זו לא באידיאולוגיה כי אם ב"טכניקה" של מהפיכות ושל שלטון.

מצד שני, ובחקשר לנ"ל, דינה הועידה ברצון המתגלה בקרב מנהיגי המפלגה להתבלט במסגרת השלטון (דבר שגרם במידת נאה ליריבות, לפילוגים — ואף לסכסוך שבין אנשי-הצבא והאזרחים) והיא קבעה ש"על חלקה הגדול של המנהיגות להתפנות לפעילות מפלגתית".

אכן, נראה שהמגמה האמתית של החלטה זו היתה למצוא את הדרך להרחיק את היסודות הפלגניים בטענה שעליהם, "להתפנות לפעילות מפלגתית", שכן זו, חשובה לא פחות מאשר תפקידי מיניסטרים.

נפתית ומחוזית. הסניפים המחוזיים שבמדינה בוח"רים ו"ועידה ארצית", ה"ממנה "הנהגה ארצית" ומוזכיר ארצי. ההנהגות הארציות של סניפי ה"בעת" במדינות הערביות יוצרות את "הועידה הארצית" (הכלל-ערבית). מעין קונגרס של קומינטרן, בועידה אנפין. הועידה בוחרת את ההנהגה, או את הועידה הפועל הארצי (הכלל-ערבי). שבראשו עומד המזכיר הכללי. עד כה

עלי צאלח'אס'עדי

מילא את תפקיד המזכיר הכללי מישל עפלק — פרט לתקופה שקדמה לאיחוד סוריה-מצרים, בה מילא אכראם אל-חוראני תפקיד זה.

הבחירות להנהגות הארציות התקיימו בספטמבר בסוריה וב-עיראק, ותוצאותיהן, מבחינת גיבוש כוחם של הזרמים העיקריים, היו במידה מסוימת דומות — אם כי לא זהות לחלוטין. אי-הצלחתו של הנשיא עארף לשכנע את עבד-אנ-נאצר לבוא לדי הידברות מחודשת עם ה"בעת" (באוגוסט 1963) הוסיפה משקל-יתר לזרם אותו ייצג אס'עדי, מה גם שמנהיגי ה"מש-מר הלאומי" בעיראק, שחלשו על אנשי-השורה של ה"בעת", נמנו עם תומכיו של זרם זה. כתוצאה מבחירות אלו סולקה מתוך ההנהגה מרבית הקבוצה הדוגלת בקו ה"מתון" כלפי קהיר, לרבות טאלב שביב וחאזם ג'ואד, אם כי הללו הושארו עדיין על כנם בממשלה. כמזכיר הארצי של ה"בעת" נתמנה איש אס'עדי, חמדי עבד אל-מג'יד, שנתמנה מיד לאחר מכן כמיניסטר העבודה והסעד.

בסוריה לא היו תוצאות הבחירות מכריעות לטובת אחד משני הזרמים, אם כי היה בהן משום כשלון גדול למנהיגות הותיקה; וכנראה שצלאח-אל-ביטאר, אחד משני מיסדי ה"בעת", אף לא זכה להיבחר להנהגה הארצית של ה"בעת" הסורי. על כל פנים, בתוצאות אלו היה משום מיתון המאבק המתנהל בין אמין אל-חאפז לבין עמראן, מאחר ששניהם הצליחו להיבחר, כל אחד בלגיון תומכים אחדים, להנהגה הארצית, שבראשה הועמד אחד מתומכי עמראן — חמיד אש-שופי.

החלטות הועידה ה-6

גיבוש-הכוחות הפנימי בהנהגות הארציות בסוריה ועיראק היה, כאמור, הקדמה לכינוס ה"ועידה הלאומית" השישית של מפלגת

ה"בעת" בדמשק (בין ה-3 ל-23 באוקטובר ש"ו). מעניין לציין כי רק ועידת-הלאומית הראשונה של המפלגה — שנתכנסה בקיץ 1954 בדמשק לאחר מיגור שלטון של שישכלי, ושבאה לתת את הגושפנקה לאיחוד "מפלגת-ה"בעת" של עפלק עם "המפלגה הערבית הסוציאליסטית" של אכראם חוראני — עסקה במידה מסוימת בבעיות כלליות, אם כי לרוב טכניות. הועידות שלאחריה עסקו בבעיות ארגון ניות פנימיות שונות, ובעיקר בבעיות סילוקם מהמפלגה של חברים סוטים: כאלה שנתפתו לצדד בעבד-אנ-נאצר (כך, עבדאללה רימאוי, המזכיר הארצי של ה"בעת" בירדן עד 1959, ופואד רכאבי, המזכיר הארצי של ה"בעת" העיראקי עד 1960) — או שהיו חשופים מדי לביקורת המצרית, דוגמת אכראם חוראני, שסולק בוועידה החמישית (חומס, מאי 1962). לפני ה"ועידה הלאומית" ה-6 עמדו בעיות כבדות-משקל, והפעם לא רק ארגוניות טכניות:

- קביעת דרכה האיחודית של המפלגה הנמצאת לראשונה בעמדת שלטון — בעיה שהחריפה עקב הכרזתו של עבד-אנ-נאצר ביולי ש"ז, כי אינו מוכן לבצע את "אמנת האיחוד המשולש" מחודש אפריל עם מפלגת ה"בעת", ונוכח הצעות של הזרם הקיצוני ב"בעת" לכוונן איחוד "דו-צדדי" בין סוריה ועיראק;

- מציאת הדרך לייצב את שלטונה של המפלגה בתוך שתי המדינות, וכן קביעת הבסיס האידאולוגי והמעשי להשתל-טותה הבלעדית של המפלגה על רסן-השלטון בסוריה וב-עיראק;

- ישום הדוקטרינה הסוציאליסטית של ה"בעת" למציאות הקיימת בסוריה ועיראק; מה גם שעבד-אנ-נאצר מטיח כנגד המפלגה כי אין לסמאותיה תוכן של ממש;

- דיון בבעיות האחרות המטרידות את ה"בעת" — כמפ-לגה אפוזיציונית-מחתרתית ביתר ארצות-ערב, וכמפלגת-שלטון — בשתי המדינות הצפוניות.

צלאח אל ביטאר כאיש "המשמר הלאומי" בימי הפיכת הנפל הפרו-מצרית בסוף יולי 1963.

בפרשו את ההחלטות הנוגעות לסוציאליזם ה"בעתי" הודה מישל עפלק, עוד בעת מושב הועידה, כי הן הדוקטרינה המרכסיסטית והן נסיונה של סין-העממית אינם זרים לאידי-אולוגיה של ה"בעת" — אך גם אין זהות בין אלה לבניה בגלל התנאים המיוחדים של המזרח-התיכון.

אכן, העקרונות הסוציאליסטיים שבהחלטות ועידת ה"בעת" נראים כלליים מאוד, מעורפלים ומלאי סייגים — באופן שמתאפשר לקברניטי המפלגה לנהוג במידה שונה של ביצוע-התכניות בפועל בכל אחת משתי המדינות שבשליטתה כיום. להלן דוגמאות מהחלטות אלו, המדגימות את הערפול שב-ניסוח — ואף סתירות-מה בתוכנן:

הרקע הסוציאלי של מפלגת ה"בעת"

תקופה ארוכה לאחר היוסדה בסוריה, בשנות ה-40, נשארה מפלגת ה"בעת" בגדר חוג רעיוני של אינטלקטואלים ואינטלקטואלים-למחצה (הכל, באותו מובן של המלה השגורה במזרח הערבי), שהיו מתכנסים בבתיהם של המורים (תרתי משמע!), עפלק וביטאר. היו אלה סטודנטים ומורים, ומיעוט מבוטל של קצינים, אשר מוצאם משכבות בורגניות או זעיר-בורגניות מתקדמות-השינוי הראשון בהרכבה החברתי של המפלגה חל עם האיחוד בין ה"בעת" ל"מפלגה הערבית הסוציאליסטית" של אכראם חוראני — שתומכיו היו לרוב, מהחסיבה הכפרית של חמת; ומכאן, שהיו קרובים יותר לשכבות העממיות מאשר חברי ה"בעת" של עפלק. עם זאת יש לציין כי אף המנהיגות של הפלג של חוראני — מוצאה מהשכבות הזעיר-בורגניות, אם כי לאו דוקא מחוגי האינטליגנציה.

עם עליית כוחה של מפלגת ה"בעת" לאחר הפלת שיסכלי — ובעיקר הודות לתמיכה שרכשה המפלגה בתוך הצבא — החלו להצטרף לשורותיה יסודות חדשים, אינטלקטואליים-למחצה ובעיקר מבני המיעוטים, שנמשכו לרעיונות של מדינה ולאומיות-ערבית המבוססים לאו דוקא על עקרונות האיסלם בלבד — בדומה לנהירת המיעוטים בעבר למפלגה הלאומנית-הסורית של אנטון סעאדה, שדגלה ב"לאומיות סורית" של ארצות הסהר-הפורה.

מצב דומה שרר גם בירדן ובלבנון, שם נתפסו לרעיונות ה"בעת" חוגי-האינטליגנציה ובני המיעוטים השונים, או פלשתינאים. נראה שעד לתקופה הנוכחית באה התמיכה במפלגת ה"בעת" בעיראק, בעיקר מקרב החוגים האינטלקטואליים בהרבה או במעט (המשמר הלאומי ה"בעת" הורכב ברובו מסטודנטים ומשכילים) — ומאידך גיסא מבני המחוזות הכפריים, שאמו להגיע לשלטון והשפעה. עם זאת, כמיהתה המתמדת של המפלגה היתה לבטא את ההמונים דוקא (עצם הביטוי "המונים" ציין מתמני את הגדרותיה וסמאותיה). ועידת ה"בעת" הכלל-ערבית היתה עליכן ערה לתלישות מעמדה החברתי כפי שתואר כאן, משכבות-היסוד של העמלים; והיא החליטה לעשות מאמצים כדי לבסס את המפלגה בעתיד על שכבות הפועלים והפלחים — בנוסף לשכבות "האינטליגנציה המהפכנית", מהן ינקה למעשה כל הזמן.

לאור ההחלטות שנתקבלו ב-23 באוקטובר, ואשר פורסמו רק כשבוע לאחר-מכן (כדי לתת שהות לחברי הועידה מהמדינות הערביות בהן נרדפים חברי ה"בעת" לחזור לבתיהם), מס-תבר כי אמנם דנו בנושאים אלה; חלק מהן אף הוצא אל הפועל עוד בטרם נתפורה הועידה, או מיד לאחריה.

ב-8 באוקטובר 1963 הוכרו על כינון האיחוד הצבאי בין סוריה ועיראק, כהקדמה לאיחוד בשטח הכלכלי, התרבותי והאדמיניסטרטיבי; איחודים שיגררו בעקבותיהם, בסופו-של-דבר, איחוד פדרטיבי מדיני, שצורתו תיקבע בהתחשב בתנ-אים הממשיים שישררו בשתי המדינות. הועידה ניסתה להצי-דיק צעדה זה על-ידי הטלת האשם בעבד-אנ-נאצר על שפרש מהאמנה המשולשת, ובמטרו הרודני, שאינו יכול להוות בסיס לאיחוד ערבי, אלא יוכל להיות, לכל היותר, שותף שוה-ערך לסוריה ועיראק. פירושו של דבר הלכה-למעשה — מתן גושפנקה להחרפת היחס כלפי מצרים.

בשמה הכניא

לבגי בעיות המפלגה והמדינה נקבעו עקרונות מספר, השאר-בים במקורם מרעיונות מרכסיסטיים-כביכול ושיש בהם — פרט להסברה אקטואלית כלפי אנשי השורה של המפלגה — משום נסיון למצוא דרך נבדלת מזו של המשטר הנאצרי, דבר שהוא עצמו יאפשר להזקיע משטר זה כרודני. בין ההח-לטות החשובות ניתן לציין:

● "הנהגה קולקטיבית" של המפלגה, תוך שמירת "צנטר-ליזם דמוקרטי". דבר זה נתפרש בעתון "בעתי" כמאפשר ל"בעת" להיות "המפלגה המנהיגה" (האחת), אשר תוליך את ההמונים לקראת איחוד וסוציאליזם ותהי המנחה ומנהיגה את השלטון "במדינת האיחוד"; כלומר — הממשלה תהיה לא יותר מאשר זרוע מבצעת של המפלגה.

● מפלגת ה"בעת" תהיה "מפלגת קאדרים", וחברים חד-שים יתקבלו לשורותיה רק לאחר חינוך רעיוני ותקופת-נסיון ארוכה-למדי. גם כאן יש ניגוד בין הגישה ה"בעתית" לבין הגישה הנאצרית, הדוגלת במפלגת-המונים כמגן למשטר.

● הפיכת הצבא למכשיר מפלגתי, בד-בבד עם המשך קיום "המשמר-הלאומי" כערובה להמשך שלטון המפלגה (מיד לאחר תום הועידה פורסם בסוריה צו המחייב את הקצינים ואנשי-הצבא להישבע אמונים לסמאות ה"בעת").

● "שמירתו וטיפולו של מוסד הצבא המפלגתי, דהיינו המשמר הלאומי, על-אף המשגים שנעשו". למעשה מהווים, ברוב המקרים, מנהיגיו האזרחיים ואנשי-הצבא שקיבלו תפ-קדידי-פיקוד ב"משמר-הלאומי" את חברה-המנהיגים בסניפים המקומיים, המחוזיים והארציים של המפלגה בשתי המדינות. ההנהגה הארצית ניסתה להכשיר את המשמר הלאומי למק-רה של סכסוך עם הצבא, שלא היה עדיין מהימן דיו על מפלגת ה"בעת" (בעיראק אף הוכח בינתיים כי היה יסוד-מה לחשש זה).

● דחית נסיונות ההתפייסות עם היסודות שסטו בעבר ממפלגת ה"בעת". בכך סוכלו למעשה כנגות הזרם הקיצוני בסוריה להביא לשיתוף-פעולה מחודש עם ה"רביזיוניסטים" של אכראם חוראני.

● המעמד הבורגני לא יוכל למלא תפקיד חיובי בתחום הכלכלי. עם זאת מהוה הבורגנות-הזעירה אחד מהכוחות היוצרים את המהפכה. יחד עם הפועלים, הפלחים והאינטליגנציה המהפכנית בקרב האזרחים ואנשי-הצבא.

● מודגשת חשיבות ניהול דמוקרטי של הפועלים על אמר צעי הייצור, כדי להימנע משלב „הקפיטליזם של המדינה“ (הקומוניסטים מאשימים את עבד-אנאצ'ר כי במצרים הפכה המדינה לקפיטליסט הגדול ביותר).

● הקמת חוות קולקטיביות המנהלות באופן עצמאי על-ידי הפלחים (אך זאת רק באותן אדמות הכלולות במסגרת הרפורמה האגררית).

גם בשאלות אלו ניסו מנסחי ההחלטות לא רק לקבוע את הדרך המעשית של המפלגה בסוריה ובעיראק, אלא גם „לחרוץ לשון“ לעבד-אנאצ'ר, לאמור: הנה, למפלגה דרך סוציאליסטית משלה, המנוגדת למשטר „הביורוקרטי“ שב-מצרים, לקפיטליזם-המדינה השורר שם ול„מבצעי-הראוה“ שעבד-אנאצ'ר מתכנן ויוזם אותם מבלי שתהיה להם הצדקה כלכלית.

בשאלות האחרות

כדי להצדיק את זכותה להקרא „מפלגה לאומנית ומהפכנית סוציאליסטית“, ניסתה ועידת ה„בעת“ לתת דעתה גם על הבעיות האקטואליות המענינות את הערבים במישור האזורי והבינ-לאומי.

משום כך כללו החלטותיה תמיכה ברעיון הקמת „חזית-שחרור פלסטינאית“ — „שתהיה המכשיר לשחרור פלסטין“ בסיוע ארצות-ערב — ובראש-וראשונה „מדינות הבעת“. כן הדיגישו ההחלטות את הסכנה הצבאית הטמונה בביצוע מפעל המים על-ידי ישראל וקראו לממשלות ערב להתנגד בכוח למפעל זה — תוך קריאה במיוחד לסוריה ולעיראק לעמוד בסכנה; וליתר ארצות-ערב — וקע"מ בפרט — לשתף פעור לה עמך. ההחלטות גינו את התוקפנות הריאקציונית בתימן ובאלג'יריה וכן יצאו נגד הגזענות; למרות מדיניות אי-ההזדהות שבה דוגלת המפלגה, קראו החלטותיה להידוק קשרי-הידידות עם הגוש הקומוניסטי.

ברור שהיו גם החלטות סודיות, הנוגעות לטיפול המפלגה בלבנון, בירדן וביתר ארצות-ערב — אם כי לא נרמז עליהן בהחלטות שנתפרסמו ברבים, מחשש פעולות נקם מצד מדינות אלו.

ההשלכות הבינ-ערביות של ועידת ה„בעת“

החלטות הועידה ה-6, שנראו בעליל כגיבושו של „ציר“ „בעתי“ חדש בעולם הערבי — הן נגד עבד-אנאצ'ר, משי טרו ורעיונותיו והן נגד המשטרים האחרים המוגדרים בלכ-סיקון המפלגתי כממניוח של עבד-אנאצ'ר, כ„ריאקציוני-ניים“ — גרמו לתוצאות רבות בזירה הבינ-ערבית, כבזירה הפנימית.

לגבי מצרים הופיעה ה„בעת“ כאתגר חדש, הנלחם, ואף בהצלחת מה, במדיניותה הבינ-ערבית והפנימית כמעט כאחד באותן סממאות השגורות בפי הנאצריים (שהרי ה„בעת“ נראה מבצע את איחודו שלו הלכה למעשה, בעוד שמצרים

אך מדברת על האחדות הערבית). אי לכך המשיכה מצרים ביתר-שאת בהתקפותיה על משטרי ה„בעת“ ואף זנחה את נסיונותיה, עד לתקופה האחרונה, לנהוג בהבדלה בין ה„בעת“ שבעיראק לבין זה שבסוריה. התקפותיה של קהיר לוו גם בנסיונות להתחרות במעשי ה„בעת“ על-ידי נסיון — שהוכרז עליו לפני זמן-מה, אך רק עתה מנסים להוציאו אל הפועל — להקים תנועה-מפלגה כלל-ערבית: „האיחוד הסוציאליסטי הערבי“. תנועה זו תאמץ לעצמה את מדיניותה של קהיר מזה וכנראה את הארגון המחתרתי-תאי של ה„בעת“ מזה.

לגבי ירדן היוו הסימנים להתחזקות ה„בעת“ איום לשלטון המלוכני של חוסיין, מה גם של „בעת“ ארגון מחתרתי בלתי-מבוטל בשתי גדות הירדן שבתחום הממלכה ההאשמית. נסיון נותיו (שלא זכו להצלחה) של חוסיין לנצל את האיבה המצ-רית ל„בעת“ כדי לשפר את יחסיו עם עבד-אנאצ'ר, מע-מידים אותו למעשה בפני סכנה כפולה, מצד הפרו-נאצריים וחברי ה„בעת“ כאחד. עם זאת יש לציין כי דעת הקהל העוינת-למלך בירדן אינה נחפזת בשלב זה לתמוך באחד משני אויביו; הן בשל החששות מפני אי-היציבות העלולה לבוא בעקבותיה של ההפיכה נגד המלך — והן בגלל „העין הפקוחה“ של שלטונות-הבטחון הירדניים, שברשימתם השחררה עלה כיום ה„בעת“ למקום הראשון.

תוצאות הועידה בסוריה ובעיראק

החלטות ועידת ה„בעת“ הפרו משתי בחינות — בשאלות הפנימיות ובשאלות הבינ-ערביות — את שביתת-הנשק היח-סית בין שני הפלגים שב„בעת“; בכל אחד משני תחומים אלה הסתמן יתרון לאחד הפלגים. בשאלות הפנימיות ניצח הקו הסוציאליסטי-ירדניקאלי, שנתמך בדרך-כלל על-ידי אנשי הזרם המתון ביחסו כלפי מצרים; הוחל במסע לגיוס תמיכת הפלחים והפועלים, על-ידי הבטחות והכרזות להקמת חוות קולקטיביות מחד גיסא — ועל-ידי מסע דיכוי נגד הסוחרים שניצלו את חוסר האמון הכלכלי השורר כדי להעלים סחר רות, מאידך גיסא. אף בשאלות האיחוד העיראקי-סורי הדי-עמדה כלפי מצרים היתה ידם של הקיצוניים-מעשיים על העליונה. על אף ההשהיות שבהגשמת הכרזת האיחוד הצבאי בין סוריה ועיראק — השהיות שנבעו מחוסר רצון מצד מועמדים אחדים, אנשי-צבא, לזנוח את עמדות-הכוח שלהם ביחידות הצבא (דוגמת עמראן מפקד החטיבה ה-70 בסוריה, ומנדל אלונדאוי, מפקד „המשמר-הלאומי“ בעיראק) — הוחל גם בדיונים להקמת איחוד כלכלי, ולהאחדת הליכי מנהל ובטחון-פנים שונים.

היעדר היכולת להכריע לאחד משני הזרמים העיקריים גרם בסוריה למציאת פשרה בין שני זרמים אלה על-ידי הקמתה של ממשלה חדשה בראשותו של הגנרל אמין חאפז. לסגנו מונה יריבו גנרל מחמד עמראן (עד לאותו תאריך — קולור-נל) אשר הצליח ימים מספר לפניכן להשיג את מינויו של רעו ותומכו, הגנרל צלאח ג'דיד (שאף הוא „הוקפץ“ בשתי דרגות, מדרגת לויטננט-קולונל) לרמטכ"ל הצבא הסורי.

אך בעיראק עברו עתה מצדדי הזרם המתון „מנשק הביקורת לביקורת הנשק“ נגד אנשי צאלח-אס-סעדי, כתוצאה מקנוניה בה השתתף גם ראש-הממשלה מחמד חסן אל-בכר יחד עם מנהיגי ה„מתונים“ שביב וג'ואד, שסולקו כאמור מהנהגה

אנשי "המשמר הלאומי" בחמת

כוחם נגד יחידות הצבא המועטות שתמכו באנשי הזרם המי
תון; בעוד שרוב מפקדי העוצבות שבצפון צידד כנראה גם
הוא בזרם מתון זה.

לסיכום

המשברים הפנימיים בהם נתקלת מפלגת ה"בעת" מאז השי
גה את עמדות ההשפעה בסוריה ובעיראק תוך כדי לחץ חיי
צון מצד עבד-אנ-נאצר; הלבטים נוכח הבעיות העולות ומת-
עוררות בהגשמת האיחוד הערבי — המצומצם (בהנהגת ה-
"בעת") או הגדול (הנאצרי); החיפושים אחר נוסחאות "סו-
ציאליזם" משלה; התסיסה החברתית והעדתית הקיימת זה
מכבר בסוריה, הבעיה הכורדית בעיראק ומכלול הניגודים
והאיבה בין אנשי-הצבא בשתי המדינות לבין "המשמר הלאו-
מי" ה"בעתי"; כל אלה, בצירופיהם ובסתירותיהם, הכבידו
על יצוב המשטרים בסוריה ובעיראק.

יתר על כן, המאבק המתמיד הנטוש בין ה"בעת" לבין עבד-
אנ-נאצר — החושש מהתגבשות משטר ערבי מתקדם המת-
חרה בו בסמאות ובמעשים — מכריח את שני הצדדים
להעלות מדיפעם את "מחיר" הפופולריות והמשיכה (בסס-
מאות, ולעתים במעשים קיצוניים) כדי להוכיח שהצד שכנגד
הוא "רודן, דמגוג וביורוקרט" או "משטר פשיסטי, נאצינל-
סוציאליסטי, צמא-דם וריק מתוכן".

הארצית של המפלגה עוד בספטמבר; קנוניה זו נהנתה גם
מ"ברכתו" של הנשיא עארף. ברם, אף שהצליחו להביא
ל"בחירות" ארציות חדשות להנהגת המפלגה, ולהגלות את
אס-סעדי ותומכיו לספרד, מסתבר כי אנשי השורה ו"המשמר"
הלאומי התנגדו בכוח להפיכת-הצד, ובכך הסתייעו בטייסי
חיל-האוויר (וביניהם מפקד ה"משמר הלאומי" מנדל אלונדאוי,
שהועבר ימים מספר לפני כן לכהן במועצת-ההגנה של האי-
חוד הצבאי בדמשק).

ה"הנהגה הלאומית" (הכלל-ערבית) של ה"בעת", בראשותו
של מישל עפלק — שזה עתה נבחרה בוועידה ה-6 — עמדה
לפני משבר חמור ביותר, אשר איים לא רק על שלום המפר-
לגה בעיראק, אלא גם על שליטתה של ה"בעת" בעיראק
ובסוריה כאחד. הנהגה זו נחפזה להגיע לבגדאד כדי לפשר
בין הניצים המזוינים והגיעה שם כנראה לפשרה כי מוטב
בינתיים להרחיק את שני הקצוות גם-יחד אל מחוץ לעיראק.
לפי סידור זה, היה עליה ליטול לידיה-היא את סמכויות
ההנהגה הארצית — על-ידי פיזור שתי הנהגות המפלגה
העיראקית, זו של ספטמבר וזו של 12 בנובמבר — כדי
להשאיר את הדלת פתוחה למציאת מוצא מהמשבר החמור.
יש לציין כי היעדר כוח צבאי של-מש בסביבת בגדאד,
בגלל הימצאות עיקר הצבא בצפון המדינה והתעסקותו במל-
חמה בכורדים, סייע בידי אנשי "המשמר הלאומי" להוכיח

סיכויי ה"בעת" להצליח בביסוס משטרו ולהגשים. הלכה למעשה, את ה"איחוד המצומצם" בין סוריה ועיראק — תלויים במספר גורמי יסוד:

● הצלחה בדיכוי המרד הכורדי, הנמשך בהפסקות זה קרוב ל-3 שנים.

● מציאת "שביל הזהב" בהגשמת הסוציאליזם, מבלי לערער יתר-על-המידה את מערכת הכלכלה. אם אכן יקרה כזאת

המאורעות האחרונים בעיראק התחוללו, בין השאר, כתוצאה מהיריבות שבין הצבא לבין ה"משמר-הלאומי" ה"בעת" שרצה לכפות בכוח גם על מפלגת ה"בעת" וממילא על המדינה כולה, את שליטת הגורמים הקיצוניים שבתוך המפלגה. התגרויות אנשי ה"משמר" בחיילים ובקצינים והמוניטין הגרוע שיצא לאנשיו בקרב השכבות העממיות — כתוצאה מהאכזריות בה דיכאו אנשיו את מתנגדיהם משמאל ומימין — הביאו להתלכדות, לה היינו עדים עתה, בין ה"בעת'ים" המתונים לבין יסודות הצבא האחרים, על-מנת לדכא את המשמר-הלאומי ולחסלו.

לעת-עתה מצביה-דברים בעיראק הוא ששם דוכא כוחו העיקרי של ה"משמר". שלטונות הצבא מנסים להשלים עד גמירה את פירוק הנשק מעל אנשיו המסתתרים במחבואים שונים; וזאת מחשש התקוממות נוספת בעתיד מצד שרידי ה"משמר".

לעומת זאת הודיע גנרל אמין חאפז, ראש מועצת-ההפיכה וראש-הממשלה בסוריה, כי ה"משמר הלאומי" בסוריה לא רק שלא יפורק אלא אף יחזק ויוגבר. דבריו הומחשו על-ידי העובדה, כי את פניו עם שובו מעיראק הקבילו יחידות ה"משמר" במדיחתן הירוקים החדשים, אשר בידי-המקרה סופקו להן דוקא ביום מאורעות-בנדאד.

פִּינֵת חֶסְכוֹן

הרי השכבות הבורגניות, שעקבו עד כה מן הצד אחר ההתמודדות המדינית, יעדיפו אז שינוי בדמותו של עבד-אנ-נאצר בו יראו מושיע על-פני "המרכסיום" של ה"בעת". העברת הביקורת ההדדית בין הזרמים השונים של ה"בעת" לתוך אפיקי המוסדות של המפלגה. זרמים אלה משקפים לאמתו-של-דבר, את הקשת האנושית הרחבה והמגוונת שב-ריבוי העדות. המיעוטים ושלבי-ההתפתחות השונים שבחברה הערבית. יש לבצע העברה זו מבלי שתביא לידי התפרצות כלפי-חוץ בדמות הפיכות-חצר אלימות, דוגמת המשבר העי-ראקי האחרון.

עם זאת מענינת — ולכאורה אף מפתיעה — העובדה הבלתי-צפויה: במרוצת זמן לא קצרה-יחסית, ועל אף העדרה של אישיות מרכזית בולטת אחת במפלגת ה"בעת" בכל אחת משתי המדינות, עמד ה"בעת" על ארגוניה, והנהגתו הקולקטיבית (אפילו כשהיא חצויה בניגודים ובסכסוכים) במבחני המשברים בסוריה ועיראק. אפשר כי עובדה זו מראה על שינוי גדול למדי המסתמן בהתפתחותן של המדינות במזרח-התיכון הערבי. עד כה נשענו תמיד רוב המשטרים על אי-שיות "המנהיג" וכל משטר היה תלוי בקיומה של אישיות כזו.

אם תצליח מפלגת ה"בעת" לעמוד בבעיות ובקשיים שלפניה, הרי שתהווה אתגר רציני לעבד-אנ-נאצר — אתגר, שלא זו בלבד שיצמצם את השפעת המנהיג המצרי על החלק האסי-אתי של המזרח-התיכון, אלא אף עשוי יהיה להחדיר את השפעת ה"בעת" לתוך מצרים.

השאלה היא, כמובן: האמנם תצליח מפלגת ה"בעת" לעמוד בקשיים אלה ולהתגבר על חולשותיה היא? האם אין המשבר של ימי נובמבר מבשר זעזועים חמורים גם בסוריה השכנה, ואפילו בתנועת ה"בעת" בכללותה? שאלה אחרת לגמרי היא: אילו הצליחה, ולו לחצאין, מפלגת ה"בעת" בתחרות פנים-ערבית — מה היה או לא-יהיה לתרום לעתידו של חלק-עולם מסוכסך וזרוע-סכנות זה?

מצנת החסכון חזקה גם על אחד הצבאות העשירים ביותר בעולם. בארמיה ה-7 האמריקאית, המוצבת בגרמניה-המערבית ועולה לארה"ב הון רב, הוטלה הגבלה, לנסיון" על השימוש בכלי-רכב זחליים. מעתה יורשו כלי-רכב אלה לעשות עד 2,400 ק"מ בשנה, בקירוב — ולא למעלה מ-80 ק"מ בכל מסע, כפי שהיה נהוג עד כה. זהו אתגר לתושבים של המפקדים: כיצד, להרביץ" מכסיום תורה בצותיהם, מבלי לפרוץ את סייגי החסכון. ודאי ימצאו נחמה פורתא בדבריו של הגנרל האריס, מפקד הארמיה, שאמר, כי אם ייוכח שהגבלה זו קשה מנשוא, יגדיל את מספר הקילומטרים; אך בתחילה ברצונו לראות איך יפול דבר.

*

פיקוד-הציוד האמריקאי, "החטיא" בכדי 25 מיליון דולר את, "מטרת-החסכון" שלו ואעפ"כ זכה לשבחים על כך: במקום לחסוך 227 מיליון דולר (במסגרת תכנית קיצוץ ההוצאות של משרד ההגנה) חסך הפיקוד 252 מיליון דולר. הכיצד? על-ידי תכנית משולשת: נרכשו אך ורק פריטים נחוצים; הקניות נעשו במחירים הסבירים הנמוכים ביותר; הוצאות התפעול קוצצו על-ידי הגדלת היעילות. הפיקוד נקט בדרך של "קשוט עצמך תחילה" והחל את שנת קיומו השניה בסגל קטן ב-6% לעומת השנה שעברה — ועומס-עבודה גדול ב-7% מזה של אשתקד.

עמידת יד־מרדכי - ההישג והציווי

נדברי שמעון אבידן, מפקד גבעתי, ביום יד־מרדכי

המערכה על יד־מרדכי לא החלה עם הפלישה, אלא למעשה עם העליה למקום, והפכה למאבק בנשק ביד משחלחלה מלחמת־השחרור. אני חייב להחזירכם אל המצב ששרר אז בדרום. הפיקוד העליון הטיל על כל החטיבות ליצור שטח עברי רצוף; הגבול שנמתח בין חטיבת „הנגב“ ובנינו היה כביש מגדל—בית־גוברין. אך המצב בגזרת ירושלים החמיר. הוועקנו לשם — והישובים הגדולים לאורך כב־ש־החוף נשאר ביד הערבים. היינו אז, בראשית מאי, כבר במצב של כושר ארגוני, נסיון לחימה וכוח־אש שאיפשר להכריע כל כוח ערבי מקומי, גם סדיר למחצה. היינו כגוף אחד, איש לא היה נכדו של פלדמרשל וכולנו צמחנו מתוך העם. עברנו שלבים: מקבוצות קטנות לפלוגות וגדודים, לחטיבות ועוצבות. שלמנו את שכר הלימוד, עשינו שגיאות. כיום, רוב הבעיות שעמדו אז לפנינו אינן בעיות בשביל צה"ל. רק בעיה אחת נשארה — בעית האדם. הוא הלוחם במערכה, והוא המכריע. ואם עלי לסכם מה נתנה לנו יד־מרדכי — הרי נתנה שלושה דברים: את גורם הזמן; גורם המוסר; וגורם הכוח. גורם הזמן: כשחלק ניכר מהכוחות מרותקים בגזרת ירושלים — כל שעת עמידה ביד־מרדכי היתה הצלה למדינת ישראל הצעירה. כל שעה שכאן עצרו, תחת מטר פגזים, את ראש הטור המצרי — סייעה לכוח את הכוחות לאגרוף. כפר־דרום, נירים, יד־מרדכי — נתנו ימים יקרים שקבעו את גורל המדינה. נאבקנו ונלחמנו על כל בית, כל עץ, על כל שעל קרקע בכל מקום. עצם העובדה שהטור המצרי הגיע ל־24 ק"מ מיעדו מעידה על הסכנה בה היתה נתונה המדינה. ימי יד־מרדכי — הם ימי תקומת מדינת ישראל.

גורם המוסר: עשינו שגיאות — אך שגיאות המצרים היו פטליות הרבה יותר. הם העתיקו ספרי־למוד לא שלהם, הזרים לאופי החייל המצרי, ולא הצליחו להעלותו לדרגת לוחם חושב ועצמאי; והם לא הבינו מה רב הכוח הטמון בעם הלוחם על חירותו, מה כוח הסבל ויכולת העמידה, במצבים בלתי שווים. עם חש בשעות מסוימת שקימו בסכנה, ושהוא יכול לכתוב דף־פתיחה בתולדותיו, או דף־מסכם. היות, והמצרים ראו אותנו קבוצות אזרחים מתמרדים כשלא יוכלו לעמוד מול צבא סדיר, היו תכופות שיקוליהם הטקטיים גרועים. כך — עצם השימוש של המצרים בציר־תנועה אחד, בכביש החוף, במקום להתפשט לרוחב ולאפשר הפעלת כוחותיהם לכאן ולשם — פירושו היה ויתור על פיזור כוחנו. רצון העמידה ללא תנאי — הוא שקבע לא־במעט בטרם התנסינו במאבק עם צבא סדיר. חששנו למאבק זה. כל אדם שעמד תחת אש של כוח עדיף יודע שיש נקודת משבר. אך חישלנו את הפלדה במאבקנו עם האויב המקומי; והיא התחשלה. שילמנו מחיר יקר מאוד בחדשי מלחמת־השחרור הראשונים. הפלמ"ח, והיחידות המגויסות של ארגון „הגנה“ איבדו מיטב הפיקוד — כי אצלינו היה מקובל שהמפקד הולך קדימה. בצבא המצרי ראינוהו תכופות הולך עם אקדח שלוף אחרי חייליו. נדמה לי שלא נשמעה עוד פקודה כמו זו שהושמעה בקרב על הקסטל. יחידת „הראל“ נאלצה לסגת בלחץ מאות ערבים, והפקודה היתה: „מפקדים קדימה! טוראים אחורה!“ הטוראים הגיעו לבסיס; המפקדים נשארו. יתכן שאין בכך תבונה, אך לפעמים זהו צורך ותכרח. גורם המוסר, העמידה ללא תנאי — הם שנתנו לנו את הכוח להתמודד.

מכאן לגורם הכוח. ניתן להכות באויב, להפיל בו חללים. הנה, חטיבת „הנגב“ ואנשי ישובי הגבול, נירים וכפר־דרום, הדפו התקפות האויב, פגעו בו. אנשינו ראו את החללים, ואף את השלל. והישוב המה. הנסיון הראשון של התמודדות עם כוח סדיר עבר מבלי שהגענו לנקודת משבר. ועליכן גם את מינוי יד־מרדכי לא קיבלנו כמפלה; כי מינוי תחת לחץ עדיפות יכול גם להיות נבון, על־מנת שנוכל להוסיף ולהילחם. למדנו אז, שאם נשמור דרך־לחימה המתאימה לנו, החלשים — נוכל להם. ידענו כי באין אנו יכולים להתמודד עם האויב בלחימה חזיתית, בקרב יום — יש לשבש תכניותיו, לקחת ממנו את הזימה בקרב־לילה, לצבור כוח — עד שנגיע להתמודדות שקולה ועד ליכולת להכריעו. הנה נאמר שיחידה מחטיבת „גבעתי“, שחררה את יד־מרדכי — אמנם שחרור ללא התנגדות, המצרים כבר נסוגו אבל בשבילנו היה גם בזה סיפוק רב. לא רק שהורד הדגל המצרי, שראינוהו פעמים אין־ספור, ממרחקים, כשהוא מתנוסס מעל ליד־מרדכי — אלא ידענו ששוב יקום הישוב, אשר יחסום את הדרך בבוא העת והצורך. וזה למעשה הלקח שיש לזכרו היום.

ועליכן יש ויש ענין לספר על מלחמת־השחרור. חז"ל אמרו: כל המרבה לספר ביציאת מצרים, הרי זה משובח. גם אנו חייבים בזאת, כי הדברים נשכחים. רבים מדמים שהתחולל פה נס; יש המנסים, אולי שלא במתכוון, להקטין את דמות התקופה; ויש דור חדש אשר כל מה שהתרחש באותם הימים נשמע להם כעלילת המכבים. אך מצבנו לא השתנה ביסודו. תמיד נשאר מעטים מול אויב אפשרי, וחייבים אנו לספר על מה שהיה — כדי ללמוד, כדי להוציא את הלקח — ולהשתמש בו כדרוש לקראת הבאות.

בחלוצ הפלישה לסיציליה
- 1943 - מתוך הספר
ראשי החנית לג' אלטיארי

הריינג'רים נוחתים בחוף ג'אלה

שלושת המבחנים של אנשי „חוד החנית“: הסתערות על
חוף - קרב להשתלטות על עיר - הדיפת טנקי האויב

אל החוף „האדום“ וה„הירוק“. אישם באגפנו הימני, נמצאו הסירות „בואז“ ו„ג'אפרס“, ומשמאלנו שטו הסירות „סאבאנה“ והמשחתות „שובריק“ ו„מאדוקס“.

היתה זו חוויה מסלידה מאין כמוה, ומחלת־הים העכירה חוויה זו ביתר־שאת. על המראות וקולות־הקרב השטניים נוספו הרגעים בהם נמצאה סירתנו כחלופה על בלימה על רוכסו של גל, עת המנועים קרקשו קולנית באויר, כמנועי מטוס.

עמדה השעה 0300. בעוד חמש־עשרה דקות תגיע שעת ה„ש“, וכל דקה היתה כנצח של אימה — אימה מפני הדברים המחרידים הנראים לפנינו, והמתפוצצים סביבנו, ואימה מפני הבלתי־ידוע, האורב לנו על שפת־החוף. בהסתערנו קדימה אירעה התפוצצות אדירה לידנו משמאל, שהגביהה את סירת־ההסתערות שלנו מעלה־מעלה והטיחה אותה מטה בחבטה מחרשת־אזוניים — חבטה שעיקמה את לוחות־השריון שעל דפנות הסירה, והטילה אותנו איש על אחיו בנגיחת־אימים; קסדות ורובים נקשו ושקשקו ואני חשתי כמו קיבתי נסחטה במסחטה. מרגמות־האויב היו עתה מטווחות עלינו והגדול בזרקורים שעל החוף לכד אותנו שוב באלומת אורו — לכידה שאינה מרפה.

אותו רגע חלפה־עברה לפני חרטומנו סירת־טיוע־אש בריטית, שהגיחה מאישם, כשתותחיה האוטומטיים זעירי־הקוטר יורים

שלושים־וארבעה ריינג'רים חשוקי־שפתיים, דרוכי־שרירים, קרסו מטה, מחזיקים בכוח בכלי־נשקם, עת סירת־ההסתערות שלנו, המאושת בצות בריטי, שקעה ל„שוקת“ עמוקה שבין הגלים ואחר זינקה מעלה, הישר לתוך אלומת אורו המסנורת של זרקור מגשש. לרגע שאין־לורסוף שטף אותנו הזוהר העז, ונטע בנו הרגשה, כי הננו ערומים לגמרי ונכלמים. אחר, בטרם נתפסנו ל„פחד־הבימה“, נבלעה סירתנו שוב — תודה לאל — בחשכת בקעת־גלים חברותית אחרת; אלא שמיד התנשאה מעלה, ושוב נמצאנו מוארים, בנוסח הופעת „הדרן“.

כל אימת שעלינו על רוכסו של גל ראינו במקוטעין את התופת המחרידה המצפה לנו על שפת־החוף של ג'אלה. פגזי־תותח נותבים, כחולים וירוקים — הצבעים החביבים על האיטלקים — היו מנקבים את הלילה וניתזים מן המים הגועשים, לכל אורכה של שפת־החוף. שלושה או ארבעה זרקורים אדירים היו מצליבים את אלומותיהם המסמאות כלפי הים, והזוהר התכלכל של פצצות־מרגמה מתפוצצות ניקד את הגלים המשאגים. הרחק, בפנים הארץ, מעבר לג'אלה, נראה לנו נוגה אדום, שלא־מעל־הדין, שעלה מן הדליקות שחוללו מפציצינו, ומהזיקוקין שהם הטילו.

הישר לפנינו ראינו את אורי־הירכתיים המרגיע־חששות של סירת־המנוע אשר כיוונה את דרכה של שייטת־הסירות שלנו

שפת-החוף ממש, בטרם יפתח באש. על כן, כמפקד טוב, החליט ויצ"ק כי יחצה בראש אנשיו את החוף בזינוק-בזק, ויחסוך בכך חיי אנשים רבים ככל האפשר.

ההגאי הבריטי ניוט במומחיות את סירת-ההסתערות במים הרדודים, ובשעה 0300, בדיוק נמרץ, שחקה קרקעית הסירה את שפת-החוף התלולה. עוד קודם שנגע הכבש בפני המים קפץ הלויטננט ויצ"ק מעליו אל תוך המים שעומקם עולה על חצי מטר, בצעקו: „אחרי!“ בדשדשו חיש בגלי-החוף הגוע-שים הפך פניו וראה, כי הריינג'רים באים אחריו והסירה מתרוקנת במהירות. קולו החד, המצוה של אנדראָ נשמע לו צועק: „נעו מהר ואל תצטופפו לקבוצות!“

ויצ"ק שילח את רגליו הארוכות, השריריות, בפסיעת הריינג'רים בת מאה עשרים-וחמישה הסנטימטר — ברוצו כדי לחצות את שפת-החוף, כלפי המצוק. עתה נתמקדו מחשבותיו, בלא ספק, במשימתו: לפלס את דרכו אל תוך העיר, ולאבטח את אגף הימין של ג'אלה, כשהוא יוצר מגע עם הדיביזיה ה-1, שתעלה בחוף באותה שעה עצמה. נושמים ונושפים בכבודות, עמוסים לעייפה בפונדות תחמושת כבדות ובפצצות-מרגמה, חשו אחריו הריינג'רים, מדורבנים ללא-הרף על-ידי ראנדאל ואנדראָ.

כה מהירה היתה התקדמות הריינג'רים על-פני שפת-החוף החולית הרכה, וכה עזה היתה תנופת ההסתערות של גופי-תיהם, ששעה שההתפוצצות הראשונה קרעה את הלויטננט ויצ"ק לגורים, כבר העמיקה חדור כמחצית המחלקה לשדה-המוקשים ונמצאה דורכת על חוטי תיל-ממערב בלא שתוכל לבלום הסתערותה. סביב האנשים ומתחת לרגליהם התפוצצו ה„מוקשים-הקופצים“, מטילי-האימה, ורימוני-היד הממולכדים ושילחו בהם רסיסי-מתכת ניתזים שחדרו ברוביהם, בקסדותיהם ובבשרם. הקצין שהוביל את המחלקה הראשונה נתעור, נתהמם, ונפל ארצה כשכפותיו על עיניו. ארבעה רובאים, שנמצאו מאחרי הלויטננט ויצ"ק, מימנו ומשמאלו, נהרגו מיד, והצריחות הנוראות של הפצועים מילאו את הלילה. ראנדאל האריס, שמצא עצמו ליד הלויטננט ויצ"ק, חש שרגליו כושלות תחתיו. והדף רבי-עצמה הרימו והטיחו לאחור, אל הריינג'רים הבאים אחריו. מקץ רגע התרומם וצעק אל הריינג'רים לעזור על עמדם. אחר-כך שמע את קולו של הווארד אנדראָ, סמל-המחלקה, צועק ממרגלות הצוקים. אנדראָ ועוד ריינג'רים אחדים הצליחו לחצות את שדה-המוקשים.

ראנדאל נע חיש בין הריינג'רים שנתרו בשדה-המוקשים, מצא שביל המוליך חזרה אל שפת-החוף, והדריך את השלמים בגופם ואת הפצועים אל מקום-מבטחים. אראו חש ראנדאל לראשונה בכאב נוקב בשמאל החלק התחתני של בטנו. לחרדתו חשו אצבעותיו בפצע פעור של עשרים סנטימטרים ופצעים אחדים קטנים מזה.

„חובש! חובש!“ בכל אשר פנה נמצאו פצועים קשה, אלה יותר ממנו ואלה פחות, הצועקים לעזרה. אחדים היו מרוטשים מכדי שיוכלו לצעוק ושכבו דומם, מצפים למות רבי-החסד. אולם דעתו של ראנדאל נתונה היתה לדברים חשובים יותר מקריאה לעזרת חובש. כחצי ממספר אנשי המחלקה נהרגו או נפצעו. הנותרים טרודים היו בטיפול בפצועים, וריינג'רים מספר חצו עם אנדראָ בשלום את שדה-המוקשים. המחלקה השנייה החלה עתה לעלות לחוף והיה צורך להנחות אותה

כאחזי-טירוף אל הזרקור. כצרעה ימית שאחו בה שגעון הפליגה הישר קדימה, כטורפדו, אל הזרקור המציק, וירתה בו עד שהחשיכה אותו. לא יכולנו לעצור ברוחנו. תרועת הרנחה פרצה מגרונותינו הניחרים, כאות תודה, שציה-המלחמה היה ראוי לה. אולם זה לא בלם את מרגמות-האויב. סדרה מהירה של התפוצצויות תחמה את כל גלי-ההסתערות כולו; ולפנינו, מימין, ראיתי, לאורה הזוהר של התפוצצות, שאחת מסירות-ההסתערות שלנו נפגעה פגיעה ישירה.

בנגוהות האש הנורית מן החוף ראינו ראשים מספר המת-אמצים שלא לשקוע במים. שפת-החוף שנקבעה כמסרתנו נמצאה עדיין מרוחקת כשלוש-מאות מטרים מאתנו, ואש מקלעים נורתה בשצף מתוך מצדיותיה. לפני הקפיטן ניי ניצבה ברירה קשה: להמשיך הישר אל שפת-החוף ולאסור קרב על המצדיות, או לאבד דקות אחדות באיסוף הריינג'רים הנאבקים במים — שמהיותם כרוכים ברצועות סבוכות של חגורה-הבד, עמוסי תחמושת ושאר ציוד, טביעתם היתה ודאית. אסיר-תודה הייתי לו עת הרעים בקולו, מעל לשאגת המנועים, אל המלח ההגאי: „נאסוף אותם!“

הנוט הודרו להאטי את מהירותנו, עד שנמצאנו נסחפים לעבר הריינג'רים הנואשים, שקריאותיהם החרדות „הצילו! הצילו!... אנחנו טובעים!“ מילאו את לבנו חמלה. מעשה-הרחמים זה הציל, כפי שיתברר להלן, את חיי כל המחלקה כולה.

★

בעודנו מאיטים, לאסוף את הריינג'רים הטובעים, היתה סירת-ההסתערות מס' 712, ועליה המחלקה הראשונה של פלוגה ד', קרבה כדי לעלות בחוף מימיננו, בחוף ה„ירוק“, לפנינו, על-ידי המלח הבריטי שאייש את המקלע, נמצא לויטננט-המשנה ואלטר ויצ"ק, המורה לפיסילוגיה ממיניאפוליס שבמינאסוטה, בעל השער הזהוב, המקורזל.

האנשים, הישובים בדריכות והמצפים לרגע בו תשחק קרקעית הסירה את החול, חשו בטחון-עצמי רב, שום פלוגה לא זכתה לאימון יסודי יותר מפלוגתם. בדרבוננו של ויצ"ק, ראנדאל האריס (הרב-סמל), אנדראָ (סמל-מחלקתי) ואחרים הוכיחה פלוגה ד' החדשה באימוניה שיש בה רוח ויש בה יכולת יוצאים-מגדר-הרגיל, ומשום כך הוענקה לה הזכות לעלות באחד השטחים הקשים ביותר של „החוף-הירוק“.

הלויטננט ואלטר ויצ"ק — אילו נוטה היה באותו מעמד להרהר בעתידו — רשאי היה לחזות לעצמו התקדמות מהירה בהמשך המלחמה. בשל סגולותיו הבולטות בזיכרים שבאומץ ובמנהיגות, אותם הוכיח בקרבות קודמים, נבחר על-ידי הקולונל דארבי (מפקד-הגדוד) להיות מפקד פלוגה, והוא אך בן עשרים-ושלוש. כך, תוך שמונה חודשים, התקדם מדרגת סמל המפקד על כיתה לדרגת לויטננט, שבידיו מופקד גורלה של פלוגת ריינג'רים — מעמד המקנה כרגיל לבעליו דרגת קפיטן.

כאשר קרבה סירת-ההסתערות לחוף חש בודאי הלויטננט ויצ"ק הקלה רבה בראותו, כי שטח שפת-החוף שהישר לפניו שרוי בדממה ובאפלה, בניגוד להבהובי רשפי-האש הרבים שבאגפים. משמאלו, שם צריכה פלוגה ו' לעלות עוד מעט בחוף, ירקו אש הימה שישה מקלעים ושני תותחים. אולם הדממה ששררה נוכח פלוגה ד' עלולה לצפון בחובה אויב הממתין באורך-רוח עד אשר יגיעו הריינג'רים עד אל

דרך שדה-המוקשים. הקצין שנתעור „יצא מכלל פעולה“.
ראנדאל הנמיק, איפוא, את חגורת-הבד עד שכיסתה על פצעו.
הידק מעליה את חגורת-המדים שלו, ונטל לידיו את הפיקוד.

לזמן זה הגיעה למקום המחלקה השנייה, שכבר הוזרה מפני
הסכנה על-ידי רץ, והלויטנט הצעיר והחדש שלה, בשמעו
על השואה שעלתה בגורלה של המחלקה הראשונה, איבד
עשתונותו. כאותו רגע של הכרעה ארע לקצין בישיגדא זה
הדבר האיום-מכל העלול להתרחש לאדם — הוא נכשל כמפקד,
נתגלה כחסרי-אונים ונטולי-אומץ בעיני אנשיו הוא. הוא עמד
על עמדו — אדם שבור.

ראנדאל האריס, לאחר התיעצות קצרה אם אנדראָ, רמו לקצין
לעבור אל מאסף הפלוגה, הוא, ראנדאל האריס, לוקח לידי
את הפיקוד, ופלוגה ד' תשלים את משימתה.

כשהוא רד אנדראָ מכונן בצעקות מהצוקים, מצא ראנדאל
שביל בשדות-המוקשים, והוליך את שארית הפלוגה — להוציא
פלגה שנשארה לטפל בפצועים — במעלה הדיק התלול, עד
שעלו האנשים על דרך-עפר, שנתמשכה במקביל לצוקים, על
חלקם התחתון. דרך זו נחצבה בתוך צלעות הצוקים, כדי
לשרת ולתספק את מצודות-הבטון ואת עמדות שקי-החול של
המקלעים, שירקו עתה אש כלפי המחלקה הראשונה של
פלוגה ו' — מחלקתנו — שקרבה ובאה כדי לעלות בחוף.

אותן מצודות לא היו, כלל, יעדיה של פלוגה ד'. משעלתה
על הצוקים, נועדה זו להסתער אל תוך ג'אלה, ולטהר את
אגף-הימין של העיר. אולם פלוגה ד' נמצאה במצב פנטסטי —
היא עברה את שדה-המוקשים, ולפניה הדרך העוברת בסמוך
למצודות — ובעורפן.

„פלוגה ו' תחוסל על-ידי מצודות אלו. אסור לנו להניח להן
לירות. המשימה שלנו הצטרך להמתין“, אמר ראנדאל
לאנדראָ.

„קדימה!“ אמר אנדראָ ושלף את רימוניו.

בהשאירו את פלוגה ד' בהיערכות הגנתית רץ ראנדאל, כשהוא
מחזיק בבטנו ואינו מספר לאיש על פצעיו, במורד הדרך,
לעבר שורת המצודות, ואנדראָ אחרינו. כמעט בלא לעצור בא

ראנדאל אצל מצדית ממנה ירה תותח-קל, קרב אל הפתח-
האחורי שבמעטה-הבטון שלה, הטיל פנימה רימון והמשיך
לרוץ במורד הדרך, בעברו על-פני אנדראָ, שהגיע אצל המצדית
השנייה. תוך דקות ספורות הטילו אנדראָ וראנדאל, בדלגם
ממצדית אחת למשניה, את כל רימוניהם, שיתקו שבע מהן
והרגו כעשרים איטלקים. כל מבצע המצדיות כולו ארך פחות
מחמש דקות. עתה, בחושו ברפיון מחמת איבוד דם, ומתכוץ
מכאבים, נשען ראנדאל אל עמדת שקי-חול. בחשיכה מצאה
ידו את תרמיל העזרה-הראשונה שלו, בזק סולפה לתוך פצעו
והידק מעליו את חגורת-המימיה.

„אתה בסדר?“ שאל אנדראָ, כבואו אצלו.

„רק עוצר כדי לנשום קצת“, שיקר ראנדאל. „בוא, נחזור
לפלוגה. המלאכה שלנו עודה מצפה לנו“.

הם רצו בחזרה אל פלוגתם. הריינג'רים של פלוגה ד' משתורו
אליהם מפקדיהם הנועזים, נשתלחה רוחם. פלוגה ד' טעמה
טעמו של דם, של עצמה ושל האויב. פלוגה ד' היתה כמטרפת
ללחימה. בנועם אחרי ראנדאל ואנדראָ זינקו אל תוך ג'אלה,
וגבו מן האויב מחיר גבוה בעד ויציק והאחרים, ואף הוכיחו
למש"קים המפקדים עליהם כי ראויים הם למפקדים נעלים
שכמותם.

*

בעוד כל הדברים הללו מתרחשים, שוב וזעזעה קשות סירת-
ההסתערות שלנו מהתפוצצות עזה, לאחר שאספה את הרייני-
ג'רים הטובעים. האיטלקים פוצצו במטעני-נפץ את המזח
שממאלנו, כדי למנוע מאניותינו מלפרוק בו גייסות
ואספקה. קרבנו אל החוף ולהפתעתנו ולרוחתנו נדמו, דממה
מוזרה, אותם מקלעים ותותחים שהיו מטיחים בנו את אשם
בפראות זועמת. לא ידענו ולא כלום על הדרמה שהתחוללה
שם בהתקדמנו לחוף, מאחר שציה-המלחמה לא הרעיש בתותחיו
גורת-חוף זאת, הניחו רבים שהמקלענים והתותחים האיטלקיים
איבדו, בפשטות, את אומץ-רוחם ואמרו די... או שמא החליטו
להמתין וללכוד אותנו באשם בעלותנו על שפת-החוף.

היתה זו נחיתה רטובה. הקפיטן ניי, ארוך-הרגליים קפץ למים
שעמקם למעלה מחצי מטר ומיד מאחוריו דילג בראנטון הענק.

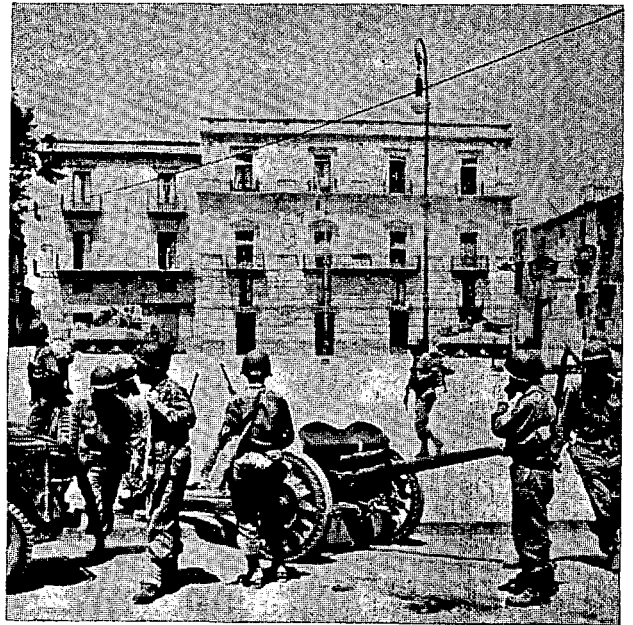

...היתה זו
נחיתה רטובה.

יישרנו את רגלינו הדואבות ופרצנו מתוך הסירה כעדת מטורפים. המים הצוננים נספגו ועלו במכנסי. עת דשדשתי בגליהחוף בצותא עם דמויות אפוליות אחרות. בטורים עורפיים רצנו לחצות את שפת-החוף, מתפללים שהמקלעים ישארו דוממים ושהמוקשים יהיו מרוחקים זה מזה דיהצורך למעבר בטוח בשבילנו.

ריח מבחיל של אבק-שריפה שרוף גדש את אויר-הלילה, בנוענו אחרי הקפיטן ניי, כשאנו חוצים את שפת-החוף חרש ומהר. לא יכולתי להאמין — איש לא ירה בנו; ושום מוקש לא התפוצץ! שכה קל יהיה — זאת לא הניח איש מאתנו. בודאי טמונה לנו מלכות אי-כאן. הם מעמידים פני מתים, מפתים אותנו לקרוב ואז — טראח! אולם פחדי הוומו. בטרם חשתי בזאת, כבר חצינו בשלום את שפת-החוף ונמצאנו עולים בשביל רחבי-ידיים המוליך אל מעלה הצוקים. שביל שאינו נשמר, שאינו ממוקש! עברנו על-פני שתי מצדיות, שעשן רימונים חריף עוד מתאבך מהן, והוספנו להעפיל. אחד מסיירינו, שכבר בדק את תוכנו של מצדיות אחדות, העביר את הידיעה: יחידה אחרת הקדימה אותנו ועשתה את מלאכתנו. עצום!

בהגיענו אל ראש הצוק תפסנו חיש עמדות לאורך קיר-אבן של מחסן, נוכח הים, ברחוב הראשי המוליך לעבר הכנסיה הקתדרלית. זה היה „שלב אלף“, לפי התכנית ששיננו על-פה — והבתים והרחובות היו נהירים לנו ממש כשל הערים בהן נולדנו. שבועות העיון המדוקדק בתצלומי-האוויר והתרגול בערים דומות שלאורך חוף אלג'יריה השתלמו עתה. הרגשתי

כיכר הכנסיה בג'אלה.

שהריינג'רים החדשים מתחילים לחוש עצמם כותיקים. לא החלפנו דברים, מכיון שלא היה צורך בכך. כל איש ידע במדויק את עמדתו בחשיכה, וכל איש החזיק בנשקו והמתין בדריכות שהמחלקה השניה תבוא, תעבור דרכנו ותתקדם לפנינו.

ציפינו לשוא חמש דקות רוויות-מתח! הקפיטן ניי נועץ בלחי-

שות עם בראנסון ועמי: „לא נוכל להמתין להם עוד! פלוגה ה' כבר כאן, נכונה לנו מאחורינו. יהא עלינו, כנראה, לעשות את מלאכתה של המחלקה השניה, בכיכר הכנסיה. בעוד דקה ננוע לשם!“

העברתי חיש את הידיעה לסמל גרין ולסמל וינקומפלאק, מפקדי כיתות-הרובאים הראשונה והשניה, ואל הסמל וילבור גאלופ — מפקד כיתת-הנשק שלנו. לא נדרש מעמנו זמן רב לצורך התארגנות לקראת המשימה החדשה, מכיון ששיננו גם את משימתה של המחלקה השניה — והיא שיננה את משימתנו, כדי לודא גמישות באפשרויות התפעול.

הקפיטן ניי, ואחריו הרץ שלו, התיצב בראש, במרכזה של תבנית-המחלקה, ובסמוך ללויטננט בראנסון, תפסתי מקומי צעדים מספר מאחוריהם; ועת שהמולת-הקרב התלקחה פה ושם לרוחב שפת-החוף, נעה המחלקה הראשונה מפלוגה ו' של גדוד הריינג'רים הרביעי, ב־10 ביולי שעה 03.40, חרש, דרוכה לקרב, באפלת הלילה, ל„התפלל“ בכיכר הכנסיה.

לנו, הריינג'רים, שנמצאנו מתקדמים ברציפות אך בזהירות לעבר הכנסיה, דומה היה שנעים אנו בחלל הריק — בשטח היחיד החופשי מהתנגדות שבכל ראש-החוף. עברנו שלושה גושי-בניינים ללא תקלה ונמצאנו קרבים אל כיכר-הכנסיה עצמה. לא נורתה אף יריה אחת לעברנו ומעברנו, בעוד שבאפיו השתוללה תופת של קרב; ברם, אם נמצאו ביננו אי-אלו ריינג'רים שהשתוקקו לפעולה של ממש — אכזבה לא נחלו.

אך הגיע הטוראי-הראשון ריצ'ארד באַנאט אל אחת הפינות שבדרום הכיכר, ומקלע פרץ בצרורי-ירות גורפני שגדעו ארצה. הוא גוע בטרם כילה נפילתו. כמעט באותו זמן נשמע מטח רובים וכדוריהם נתזו מקירות-האבן, עת נחפזו הריינג'רים לתפוס מחסות. הסמל ליאונרד גרין ראה את רשף אש-המקלע, אמד את המרחק אליו, ובחשכת הלילה — כש-המעשה קשה לביצוע — הטיל רימון הישר אל המטרה. המקלע פרץ בצרור השני — האחרון שלו, עת התפוצץ הריימון. ניי וברנסון נעו חיש אל מרכז הכיכר כששניהם יורים בקרבינים-האוטומטיים שלהם מן המותן. הכיתה הראשונה, בפיקודו של גרין, עקפה את קרן-הרחוב בוויית ישרה, והכיתה השניה, ועמה אני והסמל וינקומפלאק הנחתנו אש-חיפוי בכוננו אל רשפי-האש הכתומים והירוקים.

כל בנין שגבל בכיכר נדמה לנו כשורץ מקלענים איטלקיים קשי-עורף. עדיין שררה חשיכה שחורה משחור, ובדוחק יכולנו להבחין בריינג'רים שלצדנו — קל-וחומר שלא הבחנו באי-טלקים. אך ידענו להבדיל בין ריינג'ר צועד או רץ ובין איטלקי; הכרנו את ההבדל הברור בין האש האוטומטית שלנו ובין האש האוטומטית שלהם, בין נפצי הרימונים שלנו ובין נפצי הרימונים שלהם; אפילו הנקישות שהשמיעו אנשינו בטענם מחדש, ובהטילים עצמם על אבני המרצפת, שונות היו מנקישות האויב. החוש, הרגשת הבאות, המזל, התושיה, כל אלה מילאו תפקיד חשוב במשחק-חיים-ומות זה, אולם הגורם החשוב ביותר שעמד לנו היתה הפעולה השיטתית שלנו, שלמדנוה מן הקומנדות. כאשר „זוה“ הכיתה הראשונה ימינה, „נעה“ כיתת-הרובאים השניה שמאלה, בעוד הסמל גאלופ ואנשי כיתתו, שהציבו את מרגמותיהם בצומת הרחור-בות, באו עתה לעזרתנו במתן אש-חיפוי ממרכזנו. אש זו

איפשרה לשתי הכיתות להתפרס לצדדים ולהתחיל בהתקדמות איטית אל עבר הכנסיה בלפיתת-מלקחיים. אולם קודם שנת- אפשר לנו להגיע אל הכנסיה עצמה — ממנה נורתה אש עזה — הוטל עלינו לטהר זה אחר זה את הבתים. שגבלו בכיכר הכנסיה. כבר הוזהרנו מפי הקומנדות בסקוטלנד שמצב כזה — בלילה — הוא „לא מן הנעזימים“.

כל כיתת-רובאים התפצלה ביזמת עצמה לחוליות זעירות. בזוגות ובשלשות זינקו ריינג'רים אל תוך פתחים שדלתותיהם נופצו ברימונים, ריססו את פנים המבנים באש רובים ותת- מקלעים ונעו לבית הבא, לחזור על המעשה. שניים מכיתת של וינקומפלאק טיפסו על מרוב והגיעו לגג של בית בן שלוש קומות שניצב מול הכנסיה. הישר מתחתם נמצאו שני צלפים שהכבידו אכפס על כיתתו של גרין. הריינג'רים זחלו חרש אל קצה הגג, שכבו הישר מעל לחלון הפתוח והטילו פנימה את רימוני-היד שלהם, בקטלם את האיטלקים המרגי- זים. אותם שני בחורים רבי-תושיה הניפו עצמם אחר-כך לתוך הבית מבעד לחלון הפתוח, פוצצו חור בקיר המחבר את הבית עם הבית השני, וקטלו שם שני איטלקים נוספים.

הטוראיי-הראשון הופמאיסטר, המקלען, נותק מ„מספר שניים“ שלו ורץ לתוך בית, כשהוא יורה במקלעו מן המותן. בפצעו איטלקי שהיה יורה מעמדת-ירי החולשת להפליא על הכיכר, הסיטו הופמאיסטר הצידה וניצל עמדה זו כדי לחפות באש על הקפיטן ניי, שהיה מסתער אל תוך בית אחר. בעת שירה הופמאיסטר, פרץ מישוהו במרוצה לחדר, כרע לצדה והחל ממטיר אש. בין צרור לצרור העניק הופמאיסטר ליורה שעל- ידו דחיפת מרפק קלה ופנה אליו: „לך, מצא לך חלון לעצמך. המקלע שלי מושך אש די והותר!“ הדמות שלצדו נצטעקה לפתע באיטלקית והשליכה מידה באימה את הרובה. הופמאיס- טר הנדהם, שלא חפץ להעמיס על עצמו שבוי, פשוט הסיר את קסדתו של האיטלקי וחבט בו „קלות“ בקת המקלע, כדי ל„הרדמו“. אחרי-כך חזר הופמאיסטר לחלון ופתח שוב באש.

הרב-טוראי ג'יימס הילדבראנט ואנוכי מצאנו עצמנו קרבים מעברים שונים לבנין, שמתוכו נשמע קולם הנרגש של איטל- קים מספר. סמטה רחבה, שנשתפלה אל כיכר-הכנסיה, הפרידה בינינו לבין האיטלקים. נכונים היינו לעבור בוינוק את הסמטה, עת שמענו קול הלמות נעלים-כבדות שועטות אל הכיכר. בהשראת-פתע תפסתי בזרועו של הילדבראנט וצעקתי אל האיטלקים המתקדמים:

„Veni qua subito!“ (בואו הנה, מהר!). בן-רגע רצו לקראתנו ארבעה איטלקים, כשהם מחזיקים את רוביהם במלוכסן לחזם. מפקדם, שחשבני לקצין איטלקי, התיצב לפני, והקיש עקביו בעמידת „דום“. הילדבראנט ואני כיננו אליהם את רובינו וחיש פרקנו מעליהם את נשקם. מפקדם, בהיותו משוכנע שאין זו אלא טעות נוראה, לא חדל מלמלמל באיטלקית: „אבל גם אנחנו איטלקים“. לא שיערתי כלל שידיעותי באי- טלקית הן כה טובות. אחרי-כך נודע לנו, כי אנשים אלה נמנו

עם קבוצה, שמפקד ג'אלה שלחה אל הכנסיה כדי להגן עליה „בכל מחיר“.

במשך כשעה סער הקרב לרוחב כיכר הכנסיה ולאורכה, ובר- חובות הסמוכים לה. לאט-לאט, אך בבטחה, היתה המחלקה הראשונה מהדקת את מלקחיה עד אשר חוסלה כל ההתנגדות באגפים, ונותר רק גרעין-ההתנגדות עז בכנסיה המבוצרת. אשר-רובים שוצפת הומטרה עלינו מאשנבי-ראבן אחדים בקומות שונות של המגדל. מן הדלתות הפתוחות של הכנסיה, ממעמ- קים, נורתה מדי פעם יריה בודדת.

שחר ארגמני הפציע מעל לקורה-הקיע הנמוך והמשונן של ג'אלה, עת הסמל וינקומפלאק ואנוכי, ואחרינו הרב-טוראי מאק-קירנאן, אלאן מאריל וביג פרואיט הלכנו לפגוש בקפיטן ניי ובלויטננט בראנסון, על-ידי דלתות הכנסיה. נמצאנו מחוץ לקרה-הירי של הצלפים שבקצה האחר של המגדל שמעלינו, וידענו כי בתוך הכנסיה הגדולה עדיין מחזיקים מעמד איטלקים אחדים.

ניי לא הריק זמנו לבטלה. „שפיר, אלטיארי“, פנה אלי, „בער אותם!“

בער אותם; עתה אאלץ לשפוך דם על אדמת-קודש, בכנסיה קדושה. מכל המצבים בהם עלול חייל להימצא — מצב זה נראה לי כנתעב ביותר. אך ריינג'רים אינם מבוזזים זמנם בהרהרם בעניני מוסר. שריקות נוספות של כדורי רובה שבאו מחרכי המגדל היוו תזכורות נאמנות, כי האויב היושב על אדמת-קודש עדיין רוחו וכוחו אתו. וינקומפלאק ואנשיו קרר סים היו מעברה השני של הדלת, מצפים שאפתח בפעולה. „בסדר, וינק, מתחילים!“

בעמדי דבוק אל הכותל משמאל למבוא-האבן בעטתי בדלת ופתחתיה לרוחה, הטלתי פנימה רימון, קפצתי אחורנית עת התפוצץ הרימון, ועוד טרם נתפוגג העשן יריתי במהירות שמונה כדורים אל אחת מפניות אולם-הכנסיה רחבי-הידיים. וינקומפלאק, ואחריו מק-קירנאן, אלאן ופרואיט, חלפו במרוצה על פני, דילגו מעל למעקה המזוכת, התגברו על שני איטלקים שנמצאו בחדר תשמישי-הקדושה שמאחוריו, ואחר-כך פילסו דרכם בלחימה במעלה מדרגות המגדל המתעקלות. משתמה המלאכה חוסלו שם שלושה פאשיסטים קשי-עורף מ„דיבזית- ליבורנו“; אצל המזוכת, בתנוחה משונה, שכבו שני איטלקים קטולים.

החמה זוהרה ברקיע עת יצאתי מן הכנסיה האפלולית, מותש מן המאמץ האיום של השעתיים האחרונות. בכיכר נראו פה ושם ערימות איטלקים הרוגים, ובפינתו טרוד היה החובש ב„הטלאת“ הריסר איטלקים פצועים. ארבעים שבויים נמצאו תחת משמר בחנות-מתקים, וריינג'רים יגעים, אדומי-עין, נשענו עיפיים אל הכתלים או רבצו על המדרגות, נושמים נשימת-רנחה כל עוד יש שהות לכך. הסמל ליאונרד גרין ואנשיו חזרו תשושים מפעולת טיהור-הגגות, ועמם אחר-עשר שבויים.

גרין דיוח קצרות לקפיטן ניי: „המשימה בוצעה!“

„חיילי ה„מארינס׳ הוצבו לשמירה בת 24 שעות על תמונת המונה-ליזה, שהועברה מפריז לניו-יורק״.
(מתוך העתונת)

„יחידות „מארינס׳ הועמדו במצב של כוננות-מידית בבסיס גואנטאנאמו שבקובה, בבסיסהם שבחוף-
המזרח של ארצות-הברית ובאניות צי-המלחמה האמריקאי, לצורך ביצוע נחיתה אפשרית באי...״
(מתוך העתונת)

ההמלחמה החדשה

חלק ב'*

החייל והיחידה - אימונים ודמותם

סא"ל ע. שקד

מפקדות ה-F.M.F.** אימון החייל בשבועות אלה כולל אימון-הפרט, מטוחים מתקדמים ונשק מחלקתי ופולגתי.

● אימון ביחידה — כאן עובר החייל אימון כיתה, מחלקה ופולגה.

"Boot Camp" - בסיס הטירונים

להלן נפרט כל שלב ושלב, ובעיקר נתאר את בסיס-הטירונים שלהם, הלא הוא „מחנה המגפיים" (Boot Camp) המפורסם. בסיס-טירונים זה — הנודע בשל קשיחותו, אך גם בשל ה„תוצרת" הטובה שהוא מוציא — משמש, לדעתי, דוגמה נאה כיצד אפשר במשך זמן כה קצר, וביעילות כה רבה, להחדיר בחייל, שזו לו פגישתו הראשונה עם הצבא, חומר כה רב. בסיס-הטירונים בו ביקרתי אני נמצא בחופה המזרחי של

על הקורא לזכור: כל נחת הוא מתנדב; מכאן, שהחייל כולו מושתת על בסיס התנדבותי, על כל המסקנות הנובעות מכך. צעיר השואף להתנדב לחיל (והתעמולה להתחיילות המתנהלת בכל רחבי ארה"ב הנה עצומה) מגיע, בראש וראשונה, לאחד מבסיסי המיון של ה„מארינס", המפוזרים על פני כל חלקיה של המדינה. בבסיסים אלה נעשה מיון המועמדים על-ידי קציני החיל ורופאיו, ולאחר שנמצאו המועמדים ראויים, נשלח חים הם לאחד משני בסיס-הטירונים של ה„מארינס", האחד נמצא בחוף-המזרח של ארה"ב, והשני — במערבה. מכאן ואילך, עובר המתנדב את אימונו בשלושה שלבים, שבסופם הופך הוא להיות לוחם מעולה.

שלבם אלה הם:

● בסיס-טירונים — האימון בבסיס זה נמשך 12 שבועות, שבהם מכון עיקר האימון להקניית ידיעת הנשק האישי, כושר גופני ומשמעת.

● אימון-טירונים מתקדם — משך האימון הוא 6 שבועות והוא נערך במסגרת רגימנט-אימונים מיוחד, שבאחת משתי

* חלק א' נתפרסם ב„מערכות" קנ"ד.
** "Fleet Marine Force" — „כוח-ה„מארינס" של צי" — העוצבה המבצעית הגבוהה ביותר של ה„מארינס".

סדר יומו מיום זה ואילך, עד סיום הטירונות, מתחיל ב־0500. משעה זו עד שעה 2200, שהיא שעת כיבוי האורות, מוחדרים ומוטמעים בו משך שנים־עשר שבועות, שלושת הנושאים שצוינו לעיל (משמעת, כושר גופני וקליעה למטרה) בצורה קשוחה ואכזרית, כשהכל מתבצע תוך כדי ריצה. השעות החופשיות היחידות בשבוע הניתנות לו הן בכל יום ראשון בשבוע, לפני הצהריים, שעה שמריצים אותו לכנסיה. אין חובה ללכת לכנסיה ואין כפיה דתית; באם אינו רוצה לבקר בכנסיה, יועסק בכל מיני עבודות שונות ומשונות, שתמיד יעדיף עליהן את התפילה.

נקודות מספר באימון־הטירון שכדאי לציין הן: משמעת. סמל־המחלקה מבלה את 12 השבועות עם טירוניו, משך כל שעות היום והלילה. הוא ישן אתם באותו צריף (כשמחיצה מפרידה בין מיטתו למיטות הטירונים), משכים קום לפנייהם והולך לישון אחריהם. הוא המצוהצת, המסודר והנקי מכולם, ודמותו משמשת להם תמיד כדוגמה. הוא מחדיר לתודעתם, בלי הרף, שה"מארינס" היו, הנם, ותמיד יהיו החיילים הטובים ביותר עלי אדמות; וכדוגמאות מצויים באמתחתו סיפורים אינ־ספור מפעולותיהם הנועות: החל במאה הקודמת — דרך מלחמת־העולם השנייה ומלחמת קורי-

ארה"ב, במדינת דרום־קרוליינה, על אי הנקרא "פריס אילנד". אי זה מוקף כולו ביצות טובעניות, ורק כביש יחיד מחבר אותו עם היבשה. מתיאור זה אפשר להבין שכל הרוצה לצאת מן האי, יכול לעשות זאת רק ברשות — או כשהוא "נזרק" מהבסיס. באפשרות של טביעה בביצות לא בחר עדיין איש; ואשר לאפשרות לצאת דרך השער שלא ברשות — דיה הצצה בממדיהם הגופניים של שני הש"ג הניצבים בשער, כדי לסגת מרעיון זה.

טירון הנכנס ל"מחנה המגפיים" מבלה בו 12 שבועות רצופים מבלי לקבל חופשה כלשהי, ומבלי שבני משפחתו יכולים לבקרו. די בקבלת הפנים ביום־הקבלה כדי להחדיר בו תחושה של חלחלה: החל מרגע ה"נאום" הניתך על מחלקתו מפי סמל־המחלקה, המתבל את דבריו ב"אמרות־שפר" צבאיות כדי הדמיון הטובה עליו; דרך הפשטתו מכל דבר אזרחי שעליו, גילוח מוחלט של ראשו; המקלחת במים רותחים הבאה להסיר מעליו כל "שמץ אזרחיות", אותה הביא מבחוץ; והריסוסים והחיסונים השונים והמשונים המורעפים על גופו ולתוכו. בסופו של היום הראשון ברור לו שמישהו "לוקח את העסק ברצינות" וכי סמל־המחלקה הוא אביו, אמו וכל השאר.

אה — וכלה אפילו בלבנון. ולכן, ענין־שליגאווה וזכות הוא לשרת ב„מארינס“.

אימון בנשק וקליעה למטרה. הטירון לומד את הרובה, המקלעון והאקדה בצורה היסודית ביותר שניתן להעלותה על הדעת. למטח־רובה בלבד (ללא אש־קרב) מקבל הוא 400 כדור; למקלע — 250; ולאקדה — 50.

נושר גופני. כיון שהכל נעשה בריצה — החל ביציאה לאכול, דרך האימונים עצמם וכלה ביציאה לתפילה — הרי כבר דבר זה עצמו מסביר עד כמה נתון הטירון בתנועה מתמדת. הכרוכה במאמץ גופני. מסלול־המכשולים שבבסיס הוא קשוח באופן מיוחד, ולדעת, הנו מבין הקשוחים הקיימים.

דגש רב מושם על פיתוח שרירי הידיים, בהתאם לססתם הקובעת: „בידיים חזקות אין הרובה זו; וכשהרובה אינו זו, הקליעה למטרה בטוחה יותר“. שכיבות־שמיכה וכיפופי ידיים, תרגילי צינורות, טיפוס על חבלים ללא עזרת הרגליים והת־עמלות עם רובים — כל אלה הנם לחם חוקם של הטירונים; וזאת למען המטרה הקדושה של פיתוח שרירי ידיו. כל טירון לומד לשחות, ובסוף טירונותו שוחה הוא פעמיים מרחק של 50 מטר — כשעליו חגורו, נשקו וקסדת־הפלדה שלו... את קרבי־המגע („ג'ודו“) מקנים בצורה היסודית ביותר, כשהמדריכים הנם אלופי חילה „מארינס“ במקצוע זה.

*

האימון וההדרכה בכל השטחים שפורטו לעיל — פרט לענין המשמעת, אותה מקנה אך ורק סמל־המחלקה — ניתנים כולם על־ידי מדריכים מקצועיים, ולא על־ידי מפקדיו

...התעמולה להתחילות הנה עצומה...

הישירים של החייל. מסגרת־האימון הנה מחלקה. סמל־המחלקה ושני עוזריו מעבירים את טירוניהם לידי המדריכים המקצועיים שבכל מקצוע ומקצוע; אך תמיד נשארים הם בטנח־ראיה, כדי להזכיר לטירון שאמנם כרגע עוסק הוא בנשק, ובמסלול־מכשולים, או במטוח, אך „אביו“ תמיד צופה הליכותיו...

כל אותם הטירונים אשר אצלם מתגלות בזמן האימון „בעיות“ כלשהן מועברים לפלוגה מיוחדת, ומקבלים טיפול מיוחד. כיון שפלוגה זו הנה יוצאת־דופן בבסיס הטירונים, אתארה להלן. הפלוגה מחולקת לארבע מחלקות:

● מחלקת „ירודי־המשקל“: במחלקה זו נמצאים כל אותם טירונים אשר לפי מצבם הגופני הם ירודי משקל וניתן להביאם למשקל הנכון. טירונים אלה „בולעים קלוריות“ בצורה הנמרצת ביותר שניתן לתארה. ותתפלא הקורא — תוך 12 שבועות הם מוסיפים למשקלם, על אף האימונים המפרכים.

● מחלקת „כבדי־המשקל“: לעומת הראשונים, נמצאים במחלקה זו בעלי משקל־עודף.

„לחם צר ומים לחץ“ הם מנת חלקם, והמאמץ הפיסי בו הם נתונים הנו גדול — וזאת כדי להוריד ממשקלם. גם כאן מצליחה העבודה, ברוב המקרים, לעשות את שלה. „השמ־נים“ ו„הרוים“ גם־יחד מגיעים בתום תקופת האימונים לממדים שוים פחות או יותר.

● מחלקת „הבלתי־מסוגלים“: זוהי מחלקה שה„חברים“ בה מעונינים בכל מאודם להיות חיילי ה„מארינס“, אך משום־מה, אינם מגלים יכולת לקלוט את החומר, והטמעתו אורכת אצלם זמן רב מדי. בשיטות הדרכה מתקדמות, המשולבות עם גישה פסיכולוגית חדישה, מנסים מפקדי מחלקה זו לאמן את חייליהם באופן כזה, שיובאו לרמה מניחה־את־הדעת. גם כאן מאירה להם, בדרך־כלל, ההצלחה פניה: אך לא בצורה כה בולטת כבשתי המחלקות הרא־שונות.

● מחלקת „הבלתי־מעונינים“: זוהי, למעשה, המחלקה הקשה ביותר שבבסיס־הטירונים כולו, היות ובה מרוכזים אותם טירונים אשר טרם התגברו על ההלם הראשון, התחרטו על התנדבותם לחיל זה והחליטו לעשות כל מאמץ כדי להיחלץ ממנו, ותהינה הדרכים אשר תהינה. משנתגלו טירונים כאלה, הם מועברים מיד למחלקה זו — ובה „מוסבר“ להם כי כדאי להם מאוד לחזור לדרך הטובה. שיטת ה„הסברה“ מתבטאת בעיקר בעומס גופני — שהנו קשה וחמור בהרבה מזה המוטל על יתר טירוני הבסיס — בשעות שינה מועטות, בחגור כבד הרבה יותר ובעונשים על כל הפרת משמעת. די בשישה חודשי מאסר, שנגזרו בשיפוט מהיר, כדי לשכנע כי הענין כולו אינו משתלם. אך כאשר כלו כל הקיצין, הרי העונש האחרון הוא גירוש מה„מארינס“, המתלווה בטכס רב־ירושה. יתכן שיש מן המזור בדבר — אך זהו עונש. שכן הצורה בה „נזרק“ מה„מארינס“, וכל המעשים הקודמים לכך — אין בהם שום דמיון לדרך בה רצה הטירון לעזוב את ה„מארינס“.

כדאי לציין שבמפקדת פלוגה זו, „פלוגת הבעיות“, נמצאים נוסף לסגל הצבאי הסדיר גם רופא, פסיכיאטר, פסיכולוג

ועורך־דין. הללו יושבים על המדוכה ומקפידים ששום הטלת משימות „מחנכות“ לא תחרוג מהמסגרת הצבאית, הבריאותית והחוקית.

באימוני קרב פנים־אל־פנים

אימון מתקדם

לאחר תקופת הטירונות, על סוגיה ואפשרויותיה השונים, מקבל החייל חופשה; לאחריה מוצב הוא לרגימנט־האימונים באחד משני „כוחות המארינס“ של צי“ (F.M.F.), לאימון מתקדם יותר. במשך שישה שבועות הוא עובר: א. אימון הפרט; ב. נשק מחלקתי ופלוגתי (בצורה יסודית), ונשק גדודי (בצורה רופפת); ג. מטוחים; ד. חישול לקרב — נערך בדומה לזה הנהוג בצה״ל, אך בקשיחות יתר.

המטוחים כוללים שיטה בה משולבות אש־קרב ויריות־שדה גם יחד. במלים אחרות, אפשר להשוות זאת לשיטת אש־קרב שלנו, אם כי המטרות מוצבות לא בשדה־מטוחים אלא בשטח בטנחים שונים, והחייל יורה בהן לא מעמדת־ירי, אלא תוך תנועה — הן לאורך החזית והן לרוחבה. ברור, שמטוח זה בא לאחר סיום פרק אימון־הפרט. כן נערכים מטוחים בכל כלי־הנשק המחלקתיים והפלוגתיים.

עם סיום פרק אימון זה, מוצב החייל לאחת מיחידות־השדה של החיל. אני מדגיש את המלה „שדה“, שכן, בדרך־כלל לא יוצב נחת ליחידת שירותים או יחידת מנהלה, לפני ששירת לפחות חצי שנה (אינו כולל טירונות) ביחידת־שדה. רק לאחר פרק־זמן זה יוצב, באם יהיה צורך בכך, לתפקידים כגון קשר, נהגות, טבחות, אפסנאות וכד’.

★

לפני שאתאר את האימונים ביחידות עצמן, כדאי להסביר מה הנחה את מפקדי ה„מארינס“ לבחור בדרך הדרכה זו.

תורתם מורכבת מאבני־יסוד אחדים, והיא קובעת:

● שלושה אלה מציינים את החייל הטוב: משמעת מעולה, כושר גופני וכושר קליעה־למטרה;

● הזמן הטוב ביותר להחזיר בחייל שלושה יסודות אלה הוא בעודו טירון, כשעודנו תמים, מאמין וירא. שלושה חודשים אלה, מעצם היותם המסדרון לחייו הצבאיים, קובעים רבות לגבי עיצוב דמותו לעתיד — וזאת ללא שום יחס לפרק־הזמן הקצר יחסית המוקדש ללימוד נושאים אלה;

● כיון שהבסיס עליו ייבנה החייל הוא כה חשוב, לא ניתנו הטירונים לאימון לחילות־המשנה השונים שבמסגרת „צבא־הצי“. לא תמצא שם „טירוני־חי״ר“, „טירוני שריון“, „טירוני־הנדסה“ וכד’ — אלא שני בסיסי־טירונים מרכזיים (שניים ולא אחד, בגלל גודלה של ארה״ב, ובגלל מציאות שני ריכוזי כוחות־הצי, האטלנטי והפאציפי). שני בסיסים אלה נמצאים תחת פיקוחה הישיר והבלעדי של מפקדת ה„מארינס“.

למען הגיע ליעילות מכסימאלית באימון, רוכזו בבסיס „טובי הנור“ אשר בחיל — הן מש״קים והן קצינים. תוכל למצוא שם את הקצינים והמש״קים בעלי הנסיון הקרבי הרב ביותר, את אלופי הקליעה של החיל, את אלופי קרבי־המגע, השחינים הטובים ביותר ועוד — כשכולם עוסקים בתפקידי הדרכה, וב„מלאכת הקודש“ של אימון הטירון.

אימונו הרב־גוני של הנחת ביחידה

נחזור עתה לטירון עצמו, אותו עזבנו בסיימו את ששת שבועות האימונים ב„רגימנט־האימונים“. עתה מועבר החייל, כאמור, לאחת מיחידות־השדה של החיל. כאן הוא מוצב לכיתה מסוימת, אתה יש לו כל הסיכויים לעבור שירות של שנים מספר, באם לא יחול שינוי במעמדו. ביחידה ניתן לו האימון הספציפי לאותה מסגרת בה הוא נמצא (חי״ר, שריון, ארטי־לריה וכד’), כששוב מושם הדגש על כוננות גבוהה, כושר גופני, תרגילים עד איך־ספור בנחיתה ובשיתוף־פעולה וכד’.

נקודה שיש לציין שלא לטובת חיל־ה„מארינס“ היא מיעוט אימוני־הלילה. קשה לומר שאין בכלל אימוני־לילה; שהרי

אותו בשיתוף-פעולה עם שריון וארטילריה. דבר זה נעשה בדרך הזהה כמעט לזו הנהוגה בשאר צבאות העולם.

שיתוף פעולה עם הזרוע האווירית של החיל. (Marine Aviation). הסיוע האווירי ההתקפי והפעולה בשילוב עם הליקופטרים, הנם כיום חלק עיקרי באימונו של הנחת. אפשר לאמר ששני גורמים אלה השתלבו באורח אורגני בכל המבנה של פעולת כוחות-הקרקע של ה"מארינס". התרגול בהם הוא רב; הקצינים בקיאים לחלוטין בהכונת מטוסים, בהנחתת הליקופטרים וברשימת השימוש הטקטי בהם ובשאר רזי-הרזיון של תחום-הפעולות זה. גם החיילים עצמם מתורגלים בכך ללא הרף; ולא אגוזים אם אומר שבשביל החייל הבודד הרי הגיפ, כלי-הנחיתה הימי וההליקופטר — חד הם, ומטרתם אחת.

אימוני הנחיתה. נקודה זו השארתי לסוף; שכן מודגשת היא במשך כל האימון ומשמשת בדרך-כלל כגולת הכותרת לאימון כולו. ניתן לומר שעם סיום פרק האימון-המתקדם יכול הנחת להגיע לחוף באחד מאלה: בכלי-רכב משוריין-אמפיבי, בסירת-הסתערות (נושאת כיתת חי"ר ומצוידת במנוע היצון), בנחתת רגילה ובהליקופטר. כמובן, בהגיעו אל החוף, יילחם תוך הסתייעות במיטב הסיוע שאפשר יהיה לתת לו, ויש להנחיש שאף ישתמש היטב הן בכושר-לחימתו הוא והן בסיוע הניתן.

כל זאת באשר לאימון הנחת הרובאי. אימוניהם של הנחתים המשרתים ביחידות-לוחמות אחרות, כגון גדודי טנקים, ארטילריה והנדסה, זהים לאימון הרובאים; אלא שפרק אימוני-הרגלים מקוצר יותר — ועל השבון זה מוקצית לכל יחידה ויחידה, באימון הספציפי והמיוחד לה, חוספת זמן ומאמץ.

אימון-הפרט, מטוחים ומסעות נערכים הרבה בלילות. אך אימוני-לילה במסגרות גדולות, תרגילי-אש מרמת פלוגה ומעלה וכד', הנם מעטים מאוד. ולדוגמה: סיוע ארטילרי, או התקפות עם טנקים בלילה — בלויית אש — אינם מתבצעים כלל.

את האימון הניתן לאישי-ה"מארינס" ביחידה אפשר לחלק, פחות או יותר, לפי השטחים הבאים:

אימון חי"ר. על אימון זה אין טעם להרחיב עוד את הדיבור; הוא מתחיל באימון-כיתה — ומסתיים באימון הגדוד, הרגימנט והדיביזיה. מן הראוי להצביע רק על נקודה אחת, עליה כבר חזרתי ועמדתי יותר מפעם אחת — הקשיחות המציינת אימונים אלה.

אימוני חרמ"ש. (אמנם השם אינו הולם ביותר — אך לא מצאתי שם אחר). כבר צוין במאמר הקודם, כי הגלים הראשוניים הנוחתים בחוף מגיעים לשם תכופות בכלי-רכב אמפיביים, המשמשים בשלבי-הכלי-שיט משוריינים ל"הסעת" לוחמים. לאחר שכבר הגיעו לחוף, הרי הנם, לפי נתוני-הם, כלי-רכב זחליים ומשוריינים בשריון קל (הם מצוידים במקלע אחד, או בשניים, בקוטר 0.5) המסיעים ביבשה את הנחתים עד ליעד, או אף שוטפים את היעד, באם ניתן הדבר. כלי-רכב אלה מתחלקים לשתי קבוצות עיקריות: אלה הנושאים כיתת רגלים, ואלה הנושאים מחלקה. הנחתים מתאמנים בלחימה מתוך כלי-רכב אלה ובסיועם — בדומה לאימון יחידות חרמ"ש המוכרות לנו.

שיתוף פעולה עם כוחות-קרקע נוספים. לאחר שסיים הנחת את שני פרקי-האימון הראשונים, שצוינו כאן, מאמנים ומתרגלים

נוחתים-מין-הים למבצע-קרקע - נוחתים-מין-האוויר למבצע חתימי

סוג לוחמים חדש פותח לאחרונה על-ידי חיל-ה"מארינס": "צנחן צפרדעי". "אישי-צפרדעי" מיוחד זה מוצנח ישר על מטרתו לביצוע פעולות סיור וחבלה תת-מימיות. בתמונה — בקורת-ציוד אחרונה לפני הקפיצה.

המש"ק והקצין הזוטר - הכשרתם ומעמדם

קידומו של חייל תלוי, כמובן, בראש-וראשונה באישיותו ובכשרו האישי. לקורס מ"כים יגיע, לכל המוקדם, לא לפני שנתיים של שירות; והמוצק נע בין שנתיים וחצי לשלוש שנים.

מזהההכרח להקדיש מלים מספר למש"ק. בחיל זה למושג "מש"ק" משמעות רבה. המלה "סרג'נט" (סמל) טומנת בחובה הרבה יותר מאשר הסמל, איש שירות-החובה הקצרי-יחסית, המוכר לנו; וההשתייכות למעמד זה מעניקה כבוד רב. שלבי קידומו של המש"ק קשים ועליו להוכיח עצמו רבות לפני שיזכה בדרגה פיקודית כל שהיא — וזו של קורפורל (רב-טוראי) בלבד.

כדאי לציין שחייל טוב יכול להגיע לדרגת רב"ט — ולעתים אף לדרגת סמל, באם הוא מצטיין כמפקד חוליה (fire-team) — מבלי שיזכה עדיין בפיקוד על כיתה. הטובים מבין בעלי דרגות אלה, נבחרים, בדרך כלל, כמ"כים; ואזי נשלחים להשתלמות קצרה — וזוכים לפיקוד על כיתה, כדי להיות סמל-מחלקה, עליו לשרת לפחות שלוש שנים כמ"כ מצטיין; רק אז יישלח לקורס-מש"קים, שאחריו עשוי הוא להפוך לסמל-מחלקה.

הדרישות מסמל-מחלקה הן רבות ולכן הבחירה הנה קפדנית. הדגש המושם על מנהיגותו, אישיותו וכשרו של סמל-מחלקה נובע, בין היתר, מהעובדה שעד שקצין חדש ממוצע יוכל לפקד על מחלקתו ולהנהיגה בצורה מתקבלת על הדעת, יעבור זמן ניכר למדי; ועד אז משמש, למעשה, הסמל כמפקד המחלקה בכל ענין הכרוך בידע מעשי ובנסיון.

דבר נוסף שלדעתי יש בו משום מגבלה בחיל זה, הוא הקושי שבהפיכת מש"ק לקצין. רק כ-25% עד 30 אחוז מכלל המש"קים מגיעים לקורס-קצינים. כ-70% מכלל קציני החיל אינם עוברים את כל "כור-ההיתוך" אותו תיארת עד עתה, והם מגיעים לחיל מבחון.

ומכיון שנגענו בקצין, נפרד עתה מעם המש"ק ונתאר את קציני החיל.

קצין ב"מארינס" יכול להיות רק מי שעבר את קורס-הקצינים של החיל, הנמשך 10 חדשים, והוא המוסד היחיד המסמך לקצונה. כלל זה, תוקפו יפה תמיד — פרט לאותם קציני-טיס אשר בגלל סיבה זו או אחרת, הגיעו ישירות לקורס-טיס, מבלי לעבור תחילה את קורס-הקצינים (דרך אגב: טייסים כאלה עוד יעברו אף הם, לכל המאוחר בדרגת קפיטן, קורס קציני-מארינס" מקוצר, בן 5 חודשים, בבית-הספר-לקצינים של החיל).

לקורס הקצינים, מגיעים חיילים משתי קבוצות:

קבוצה א' — המש"קים, שהצטיינו ביחידותיהם, הביעו רצון לצאת לקורס-קצינים והומלצו עליידי מפקדיהם. קבוצה זו מונה כ-30 אחוז מכלל המוזר.

קבוצה ב' — היא אותה קבוצה המגיעה לחיל מהמכללות למיניהן. אבל יש להבחין בתוך קבוצה זו בסוג אנשים שהנם "אנשי-חיוץ" רק במובן חלקי ומוגדר מאוד. שכן, ה"ספק" העיקרי של מועמדים לקצונה ב"מארינס" הנה "אקדמית-הצי" (Naval Academy). כיון שאקדמיה זו נמצאת תחת פיקוחו

של מיניסטרונין הצי של ארה"ב, הרי שבנוסף להכשרתו ההנדסית של הבוגר, באחד מענפי הנדסת אוניות, הנו, לפחות מבחינה תיאורטית, גם קצין. אפשר לומר, שהאקדמיה הזו היא למעשה ה"ואסט פוינט" של הצי ושל ה"מארינס" כאחד. בארבע שנות הלימוד באקדמיה עושה התלמיד היכרות יסודית עם צי-המלחמה ובמידת מה גם עם חיל ה"מארינס". חופשותיו הפנויות מלימודים מוקדשות לאימונים מעשיים — בעיקר אימונים בנשק, אימון-הפרט ואימון-כיתה; ולאחר ארבע שנות לימוד הריהו נחשב כשר ליציאה לקורס-קצינים. את ענין הכושר הגופני, המשמעת והמשטר מחדירים בו משך כל ארבע שנות הלימוד. בביקורי באקדמיה התרשמתי עמוקות מרמת החניכים בתחום זה.

אותם בוגרים המתנדבים בגלל סיבה זו או אחרת לשרת ב"מארינס", מגיעים לאחר הכנה קצרה לקורס-קצינים, הנמשך עשרה חודשים ומכיל בתוכו למעשה את תכניות קורס-המכ"ים וקורס-הקצינים המוכרות לנו — בתוספת פרק נרחב מאוד של שיתוף-פעולה, כפי שכבר ציינתי, מהוה קבוצת קצינים זו את עמוד-השדרה של קצונת החיל.

באשר למתנדבים המגיעים ממכללות אחרות, הנושאות אופי אזרחי, הרי הם עוברים לפני צאתם לקורס-הקצינים קורס מ"כים ארוך יותר, על מנת למלא את מה שהחסירו לעומת אותם קצינים שהנם בוגרי האקדמיה-הציית.

פירושו של דבר זה הוא כי לויטננט (סגן-משנה) ב"מארינס", המתייב ליחידה (והמדובר כאן הוא באלה שלא צמחו מקרב מש"קי החיל), בא לקבל תחת פיקודו מחלקה כשהוא חסר לחלוטין נסיון בשירות ביחידה, וכמובן בפיקוד. אך, לעומת זאת, התיאוריה של תפקידי המ"כ והמ"מ ברורה לו למדי, והוא אף בעל תואר אקדמי. לאחר שעבר קורס-קצינים יכול הוא להביע רצונו לשרת דוקא בסוגי-יחידה מסוים (כגון רגלים, ארטילריה, שריון וכד') או להיות טייס בחיל.

דרך אגב, ברור למדי שמ"מ כזה חייב לעבוד, ולהזיע" כהוגן בקבלו מחלקה שבה הסמל ותיק ממנו בהרבה בחיל, בעל נסיון רב מאוד — ולרוב אף מבוגר ממנו.

כפי שכבר הזכר במאמר הקודם, הרוטציה בחיל — וביחוד ביחידות הלוחמות והמסייעות — הנה גדולה; וממילא, אצל קצינים רבים שאיפתם לשרת בסוגי-יחידות זה או אחר באה לידי ביטוי במוקדם או במאוחר. רבים מבין הקצינים שהכרתי עברו, במשך 10-13 שנות שירות בחיל, תפקידים רבים ומגוונים. יכול אתה למצוא בנקל מיור (רב-סרן) שקידומו היה פחות או יותר בדרך מעין זו: קורס-קצינים, מ"מ ומ"פ בגדוד-רגלים; קורס-טיס, טייס במשך שנתיים; קורס-קציני-שריון (לא במסגרת ה"מארינס" אלא בצבא ארה"ב), מ"פ בגדוד-טנקים; שוב טייס, וכד'. יתרונות רבים וברורים לשיטה זו ואין צורך לפרטם. ברם, מגבלה גדולה טמונה, לדעתי, בדרך קידומו של הקצין: אין כלל קורס-מ"פיים בחיל. באם אין הקצין נשלח לקורס מ"פיים במסגרת צבא ארה"ב (ומספר הנשלחים הנו קטן יחסית), הרי שהקורס היסודי הראשון אותו הוא עובר הנו קורס מג"דים ופר"מ, בן 10 חדשים. לקורס זה הוא מגיע כשדרגתו קפיטן ותיק למדי או מיור, ומאחוריו ותק של כ-12-10 שנות שירות כקצין בחיל.

גם קידומו של הקצין מותנה, כמובן, בראש וראשונה באי-

במיוחד רצוי לציין את הדגש הרב המושם בכל הקשור בלימודו העצמי ובהתפתחותו של הקצין בכל התחומים השור נים; כך, למשל, חייב הוא לקרוא 3 ספרים מקצועיים צבאיים במשך שנה ולמסור עליהם סקירה בע"פ למפקדו הישיר. כיון שספרות מקצועית בשפה האנגלית אינה חסרה, הרי שתמצא, בדרך כלל, אצל קציני ה"מארינס" ידע רב והשכלה נרחבת מאוד בתורה הצבאית.

לכאורה, מור הדבר, אך דוקא אצל קציני ה"מארינס" — על אף הרושם העלול להתקבל מקריאה בספרות הקשורה בחיל זה ובמעליו — מצוא תמצא את "הסיף" והספר משולבים, ואין דבר אחד סותר את משנהו.

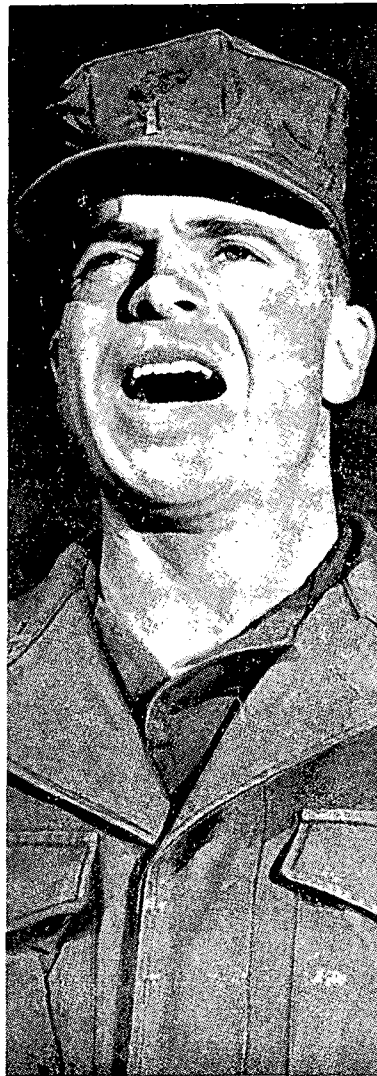
בבואי לסכם את התרשמותי מהקצין הממוצע בחיל ה"מארי- נס", אוכל לומר כך: ראשית — וזאת אפשר לראות במבט ראשון — הריהו בעל מבנה גוף בריא וחסון, בעל כושר גופני מעולה, והוא מטפח כושר זה ללא הפוגה. שנית, הוא בעל השכלה רחבה בתחומי השכלה כללית בכלל ובנושאים צבאיים בפרט. שלישית, היא בעל אמונה כבירה בכוחו של החיל בו הוא משרת — ובוטח ביכולתו הבלתי-מוגבלת לבצע כל משימה שתוטל עליו ועל יחידתו. וכאמור, הריהו בעל ידע טכני רב ובקיא בכל סוגיות שיתופי-הפעולה השונים.

לעומת יתרונות אלה, אין הוא נוטה לפעילות לילה ואף לוקה בידע הקשור בה; הוא כפוח לסכמות ולפתרונות שבלוניים, ולרוב יעדיף לבצע את משימתו באורח הפשוט והישיר ביותר, בהמנעו מלהכנס לתסבוכות ולנקוט בפתרונות בלתי שגרתיים.

*

באם אסכם את אשר ראיתי ולמדתי ב"מארינס", הרי סבורני כי יש לנו לא מעט ללמוד מהם; ולמען האמת עלי להודות שאף ניסיתי במאמרי להבליט נקודות אלה, ויתכן אפילו הבלטה יתרה, כדי שנוכל לתת עליהן את הדעת; ואולי אף אפשר יהיה לאמץ או לסגל נקודה זו או אחרת.

בזאת תם ונשלם נסיוני לתאר את חילי-הנחיתה של צי-ארה"ב. כבר בפתח מאמרי הראשון, הקדמתי ואמרתי שלא יהיה באפשרותי לתאר הכל בפירוט; לכן ניסיתי לבחור בכמה נקודות אופייניות, המצינות חיל מיוחד-במינו זה ואת אנשיו, והמבדילות אותם מסוגי-כוחות אחרים.

שיתו, נסיונו הקר- בי, וכד'. אך ישנן שתי נקודות שכדאי לציין, והקובעות לא מעט בקידום.

האחת, שצוינה כבר במאמר הקודם, היא הכושר הגופני. באם לא יעבור הקצין את בוחן הכושר הגופני הנערך אחת לשנה, ולא ימצא בריא ל- חלוטין מבחינה רפואית — תתעכב התי קדמותו, ולעתים אף יהיה מוטל בספק המשך שירותו בחיל. הבוחן הגופני כולל: ריצה למרחק 8 ק"מ בהגור-קרב מלא, בר פרק זמן מסוים; מעבר-מכשולים ק- שה, אף הוא בפרק זמן מסוים; מטוח ברובה, מקלע ואק- דח כשחובה להשיג מספר נקודות מיני- מלי קבוע; תרגילי- התעמלות-וכושר שור נים — ואף משונים. הנקודה השניה קשור רה בבעית ההשכלה

הגבוהה. המנין הכללי של הנקודות העומדות לזכותו של כל קצין יהיה רב יותר ככל שהשכלתו תהיה רחבה יותר. אין להבין מכך שרק ההשכלה הגבוהה היא הקובעת אם הקצין עולה מהר יותר בסולם הדרגות; אך מכיון שהמגמה היא לעודד ולהמריץ את הלימודים, מצאו לנחוץ להמחיש שאיפה זו בצורה של מתן אפשרויות-קידום מוגברות.

אנשי-חרמ"ש איטלקיים - לוליני-טנקים

ה"ברסלירי" - ה"קלעים-אל"השערה" של צבא-איטליה

מיוזר בריטי, איש רגימנט-רגלים גודע, מספר על חרמ"ש איטלקי נוסח-1963: נהגו של טנק-"פאטון" M-47 כיוון מחדש את זחליו, באופן שיעברו בדיוק על גבי שתי שורות האנשים הרובצים בשקט על נתיב-מסעו. מבלי משים עלתה במוח המחשבה על אותה מרכבת-"ג'אגרנאוט" נוראה של היודו בימים עברו, כשקהל המאמינים הטיל עצמו אל מתחת לגלגליה על-מנת להמחץ על-ידם. אך כאן לא נראתה שום התרגשות, שום להטיצרים. האנשים הסרוחים על האדמה שכבו ללא-ניע, כש-45 הטונות של פלדה מתקדמים לעברם. בתקנו במקצת את כיוון נסיעתו, כדי לודא שלא יחטיא את האנשים, לחץ הנהג על הדושה — והטנק זינק קדימה.

כמאובנים שכבו הדמויות פרקדן, פניהן אל הקרקע, קצות האצבעות פשוטים לקראת מפלצת-הברזל. והנה, בדיוק כאשר דומה היה כי זרועה של הדמות הראשונה תימחץ מיד על-ידי הזחל, התעורר פתאום האיש לחיים. בגמישות קלה ונאה, גילגל עצמו מנתיבו של הטנק — ורבץ הסרט-נועה בין שני זחליו. משעבר הטנק מעליו והלאה — התרומם וזינק על ירכתי הרכב, עקף במהירות את הצריח, ומחזיתו של הטנק צלל לפנים. את נפילתו על האדמה בלם ע"י גלגול לפנים — ואחרי-כך עבר שוב למצב של שכיבה.

פרקדן, על פני נתיבו של זחל-הטנק — והחל מחדש באותו תרגיל עצמו, חוזר חלילה.

היה זה רק אחד מיני רבים בתרגילים ל"הצטמחות" הרגלי-המשורין עם הטנק-הרכב השזורים ומשובצים באימונן של יחידות ה"ברסלירים" — המהווים כיום את חיל-הרגלים-המשורין של צבא-איטליה.

„הדואג למחר — זורע חיטה; הדואג לשנים — נוטע עצים; החרד לדורות — מחנך אנשים.“

הכשרת קצינים לצה"ל

סא"ל איתן

ביותר במחלקתו כמפעיל כלי־נשק; להצטיין בהופעתו המסור דרת, בכושר הגופני שלו, במשמעת וסדר וביכולתו להופיע כבעל סמכות ובעל השפעה אשר לו הכושר להנהיג את חייליו. רשימת המשאלות אמנם ארוכה; אולם לא זו בלבד שאי־אפשר כלל לצמצמה, או להמירה באחרת, אלא סבורני כי עוד ניוכח שהנה בתחום ההשגה.

חלקן הגדול של התכונות הנזכרות לעיל צריכות, למעשה, להיות מנת־חלקו של המועמד לקצינות עוד לפני הגיעו לבי"ס לקצינים, כגון: כושר גופני, משמעת, ידיעה בתפעול נשק, אימון צבאי כללי; ואילו על ביה"ס לקצינים להשלים את דמותו הרצויה של הקצין, על־ידי הקניית תכונות וסוגי־היכולת האחרים, מהם מורכבת דמות זו: כיצד להיות מפקד, איך לטפל בחיילים, איך לעשות כל דבר הקשור בניהוג ובשליטה, בין ברגיעה ובין בלחימה.

גם כיום, לא פחות מאשר בעבר, חייב הקצין־הזוטר להיות, בראש־וראשונה, מפקד־מחלקה מעולה והטוב שבחיילי מחר לקתו. זאת ועוד: תנאי הלחימה אמנם נעשים קשים יותר, הנשק משוכלל ומורכב יותר, המאמץ הנדרש ברוב המצבים הצפויים נמרץ יותר — אך עם זאת „החתך“ הכולל של כוח־האדם והרכבו, נשאר ללא שינוי בולט, ולעתים אף ללא שינוי כלל. ממילא, גובר משקל תפקידו של אותו מפקד החייב להפעיל ולהנהיג אנשים אלה באורח בלתי־אמצעי — הלא הוא הקצין הזוטר.

גם כיום הסיכוי שמפקד־זוטר יצטרך לפעול עצמאית — הוא סיכוי של ממש, ואפשר כי אף גדל; וכאן מסתמך אני הן על לקחי מלחמות העבר, הן על נסיונותיהם של מאורעות יום־יום והן על ההתבוננות בקוויהן של שיטות הלחימה לעתיד.

- מהי שיטת הכשרתו של הקצין?
- מהו תפקידו של הקצין בחינוך חיילים, בניגוש אופים ובניהוגם?
- האם השיטה הנקוטה היום בהכשרת הקצין מאפשרת לו למלא יעודיו?
- איך נכשיר את המפקד לעתיד?

הכונה במאמר זה לנתח את סוגית הכשרת הקצינים הזוטרים בצה"ל. מה בין הקיים היום לבין הכתוב כאן? המצוי והבקי בנושא ידע אל נכון להבחין בהבדלים המצויים. אין לשם כך הכרח לנתח את מכלול הבעיות העומדות לפני צה"ל, אלא רק את אלו אשר להן השפעה ישירה על שיטת הכשרת הקצינים.

לכאורה, תנותה כאן שיטת הכשרת קצינים זוטרים בלבד, אך, לאחר הכל, הרי אופיו ואישיותו של הקצין מסתמנים כבר ב„קרי־התחלה“ שלו כקצין בצה"ל. למעשה, מתחילה הת־פתחות זו כבר עם התגייסותו של החייל לצבא; ועם סיימו את ביה"ס לקצינים, והצבתו לתפקיד, מתעצבות ומתגבשות תכונות אלו באופן שלרוב לא תשתננה עוד הרבה. בתי־ספר הבאים להכשיר את הקצינים ברמות גבוהות יותר, מקנים בעיקר ידע נוסף וכושר תכנון צבאי; ולא כאן המקום לדון בהם.

הדיעות המובעות להלן אישיות ומתבססות על עובדות שנחקרו ועל נסיונם של אחרים ושל כותב המאמר עצמו.

*

מה רוצים אנו למצוא בקצין צעיר המסיים בי"ס לקצינים ומקבל לידיו פיקוד על חיילים? עליו להיות החייל הטוב

דמיותו של הקצין הצעיר

לביה"ס לקצינים, ומבחינה זו אין כלל להבדיל מהיכן מגיעים אל ביה"ס לקצינים.

גם לאלה שאינם באים מיחידות-השדה יש להעמיד אותם התנאים, כי בסופו של דבר, הריהם קצינים בצה"ל; ורבים מהם עשויים להגיע, בשלב זה או אחר בשירותם, אף לתפקידי פיקוד.

נשאר עוד פתוחות בעיות רציניות אחדות, והן: מה יהיה על החתימה לצבא-קבע; ובאיזה אופן יש למצוא את הקצינים הדרושים להצבה ביחידות בבסיסים אחרים של צה"ל (וביחוד במערכת ההדרכה).

בשנים האחרונות נעשים בכיוונים שונים מאמצים שכונתם להביא מספר רב יותר של קציני שירות-חובה מתאימים לחתימה על שירות בצבא-קבע. ראוי לציין כאן גורם שהנו בין הראשונים-במעלה המשפיעים על חתימה או על אי-חתימה; וזהו החשש מפני אי-שיבה ליחידות-האם. בסיוסם ביה"ס לקצינים. לעתים קרובות, זהו גורם כמעט-מכריע בשיקולי הצעיר, האם לחתום או לא לחתום.

כפי שנראה להלן, ניתן — לדעתי — לאפשר לקצינים

כאלה לחזור ליחידותיהם, ואף יש צורך לעשות כן, למען יוכלו להשלים כראוי את הכשרתם. שני דברים אלה קשורים זה בזה; שכן הרבה בחורים נרתעים מהאפשרות שיישלחו עתה ליחידה אחרת גם מהחשש שעדיין לא הספיקו לרכוש נסיון מספיק בשביל לעמוד ברשות עצמם, והמבחן יהיה קשה מדי לגביהם — לעומת ידיעתם ובטחונם שביחידתם „המקורית“ מצפות להם הכשרה נוספת, עין בוחנת ויד דואגת.

אכן, גורם זה, של חזרת הקצין ליחידתו — יש להתחשב בו בין יתר הגורמים העיקריים המשפיעים על נכונות הצוער להתחייב לשירות בצבא-קבע; ולגבי אחוז ניכר של בוגרי ביה"ס לקצינים זהו, כאמור, גורם מכריע.

מה יהיה על „אספקת“ הקצינים ליתר היחידות, ולבסיסי ההדרכה? שאלה זו תיפתר על-ידי קצינים שהשלימו שנת שירות ביחידת-האם שלהם, לאחר סיימם את ביה"ס לקצינים.

יוצא, איפוא, כי הדרישות לקצין-הזוטל ולאישיותו לא זו בלבד שלא פחתו אלא, לאמתו-של-דבר, אף גדלו ונתרבו. משקבענו עובדת-מוצא זו — נחזור ונסקור (אפילו תוך הסתכנות שתהיה כאן חזרה כלשהי): מה באופן מעשי, היינו רוצים לקבל בתור אותו „מוצר מוגמר“ הקרוי „קצין-זוטל“ הבא לקבל תפקיד פיקודי?

בחור שהוא בעל התכונות הבאות: כושר החלטה; ידע טכני בהפעלת כלי-הנשק הנמצאים כיום בגדוד חי"ר של צה"ל; כושר גופני מעולה; ידיעה מושלמת באימוני-שדה; כושר-הדרכה טוב; דוגמה אישית בהופעה ובמשמעת; ולבסוף — היכולת להתקבל על חיילים כמפקד; אשר גם אם לא ישתמש במלה „חינוך“ — יהיה בפועל אף מחנכם. מכאן לשיטה של הכשרת קצינים כפי שהיא נראת לי.

*

המתגייס לצבא, שסוג ליחידה קרבית (המדובר כאן באחת מצורות חיל-הרגלים: חי"ר, נח"ל, צנחנים) מוצב ליחידת-אם, שהנה מסגרת לוחמת (גדוד). בחוכה נמצא הטירון במסגרת-משנה — פלוגה — שבה עושה הוא את תקופת הטירונות, ואימון-חי"ר מתקדם במשך חודשים מספר. בסיומה של תקופה זו מוצבים החיילים הנבחרים לקורס מ"כים בתוך הגדוד עצמו; ובהיותם בו מוסיפים הם להיות יחידה לוחמת, תוך-כדי אימונם כמ"כים. עד כאן מאפשרת שיטה זו לחיילים לספוג מרוח היחידה ולהיות מושפעים ממפקדיה; והמעקב אחרי כל אחד מהם יכול להיות רצוף ויעיל.

את קורס המ"כים מסיים, איפוא, החייל בהיותו עדיין ביחידה (הגדוד), כשמאחוריו כשנה ומעלה של שירות. לפי הנדרש כיום, מאפשרת תקופת שירות כזאת להקנות לחניך את כל הידע הדרוש לו, כחייל, בשטח הטכני-הצבאי וכן באימון גופני ובתחומים כלליים אחרים. עם סיום קורס המ"כים, כאשר נבחרים המועמדים לקצונה, כבר מוכרים אלה למפקד-דיהם במשך זמן המספיק להם כדי לעמוד על תכונותיהם — כקצינים-לעתיד.

קורס-הקצינים מקנה ידע וכושר במשך מספר ראוי של חודשים נוספים, ועם סיומו צריך הקצין לחזור ליחידתו. אין בשום אופן להשאיר בוגר ביה"ס לקצינים מחוץ ליחידתו לאחר סיימו את ביה"ס. דבר זה משפיע לרעה על הקצין, מנתקו מהמקום בו חונך ובו הוא מוכר, ושבו יוכל לקבל את מלוא העזרה וההכוונה להן הוא זקוק. זאת ועוד: ביחידת ה„בית“ שלו חייב הקצין החוזר לקבל השתלמות נוספת באותם שטחים ומקצועות שאינם נלמדים בביה"ס והם מיוחדים ליחידה זו; וכן דברים — כגון צניחה או ניווט — שאמנם נלמדים בביה"ס אולם רצוי להוסיף עליהם לימוד ביחידה עצמה. יתר-על-כן, רצוי מאוד שקצין חדש כזה יעבור לתקופת הדרכה — בקורס מ"כים שביחידת-האם — לפני קבלו פיקוד על מחלקה.

*

דברים אלה נאמרו, כפי שכבר צוין, על אודות צוערים המגיעים מיחידות-רגלים לסוגיהן. אך גם מקורות אחרים המספקים מועמדים לביה"ס לקצינים (פרט לשריון) — אף עליהם חייב לחול התנאי שישרתו תקופת-שירות מספקת ביחידה לוחמת, וישיגו רמת יכולת וידיעה, לפני הגיעם

מ"מחקר" בלתי-רשמי מתברר שקיימת נכונות ללכת לבסיס סים וליחידות אחרות — אם באה הליכה זו לאחר שירות של שנה, לפחות, כקצין ביחידת-האם. ושוב: גם אז נחוץ שתקופת שירות זו מחוץ ליחידתם תהיה מוגבלת ל"חותמי-הקבע" לפרק-זמן מסוים, שלאחריו חוזר הקצין (באם רצונו בכך) ליחידתו; וצריך שמחזוריות זאת תיעשה מחזוריות-שליקבע, שלא תהיה טומנת בחובה — פרט למצבי-הירום אמתיים — הפתעות והצבות שאינן מתוכננות מראש.

זהו המעגל השלם, שאמנם חסר בו עדיין הקטע של ההדרכה בביה"ס לקצינים. אין כל ויכוח על כך שנכונה הדעה לפיה חייבים הטובים ביותר להדריך בביה"ס לקצינים; השאלה היא כיצד נבטיח שבכל מקום יימצאו הטובים ביותר? שהרי גם ביחידה זקוקים להם, ובמטה, ובכל מקום. אך נראה לי שמחזוריות קבועה תפעל לטובה גם בענין זה. לדוגמה: קצין שחזר מביה"ס לקצינים ליחידתו, משרת בה לפחות שנה נוספת; ואז מוצב הוא להדרכה בביה"ס, תחילה לתקופה של הכנת מדריכים ואח"כ כמדריך בשני מחזורי קצינים — ולבסוף הוא מוצב חזרה ליחידתו.

מפקד פלוגה שסיים בהצלחה תקופת פיקוד של שנתיים ביחידה — מוצב להדרכה לתקופה של שנה או אף לתקופה ארוכה במקצת מזה; מפקד גדוד — בדומה לכך. בכל אלה נחשבת הפלוגה כשונה ב"מעמד", שלה לגדוד ח"ר; וכן המחלקה — כפלוגה; והיחידה — כמחלקה.

תוצאות של תמורה-רבתי תורגשנה בודאי רק כעבור שנתיים. אולם הנדרש כאן — ניתן בהחלט להשיגו, ואילו בלעדי לא תהיינה תשובות העונות על הבעיות העומדות לפנינו כיום בתחום זה.

ברור לי, שסוגי-יחידות שונים יוצרים בעיות שונות. לא

בכל מקום מתאפשרת מחזוריות ברורה כזו. אולם מחובתנו ובאפשרותנו, לודא שעד להגיעו של חייל לביה"ס לקצינים כבר יוטען במטען ההכרחי כפי שהוזכר לעיל; וכי המחזוריות תתבצע ככל שניתן, כשביסודה מונח העיקרון המקודש של שירות נוסף לאחר ביה"ס ביחידת האם.

*

וזאת לזכור: הכל טמון בהתחלה. הובעה כאן הדיעה באשר למקום בו חייבים להיערך אימוני-הטיורנות ובו צריך החייל לעבור את קורס המ"כים. ודיעה זו היא חלק הכרחי מהתפיסה כולה. ואם אמנם רוצים אנו שחייל יושפע מרוח היחידה וממפקדיה ויספוג השפעה זו לתוכו — אין מנוס מתנאי זה; מה גם שכולנו בקיאים בתכיפות של החלפת המפקדים ביחידות שונות.

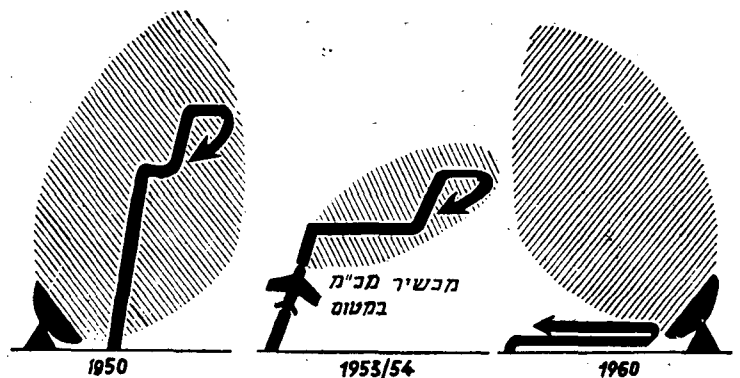
כל עוד שסממת האיכות הנה מופת לנו, הרי לקראתה צריך להיות מכוון המאמץ העיקרי של צה"ל: המאמץ בשטח הכשרת המפקדים. כל ויתור כאן עלול להשפיע לרעה במשך השנים — והשפעה זו תפגע אף ברמות הגבוהות יותר.

וכל ויתור לגבי איכות מפקדים — מביא בהכרח לויתורים ברמת-אימון החיילים ובאורח הכשרתם לקרב. פשרות בענין האיכות של הפיקוד — כמותן כפשרות לגבי יכולת צבאית וכושר-לחימה. בתקופה בה אין מלחמה הפועלת ככית-ספר אכזרי — נודא שיהיו לנו בתי-ספר אמתיים למלחמה.

לא כאן המקום לבחון אפשרויותיה של כל יחידה בצה"ל; מה מבוצע בה למעשה — ומה אינו מבוצע, או שמבוצע רק לחצאין — באותם שטחים של הכשרה, השתלמות והכונה שהוזכרו כאן. אבל אם סממתנו היא איכות — נדבק בה. בידינו היא, וביכולתנו להגשימה.

אורית מלחמה

אופי-התפעול של מטוסי-הקרב

1950

1953/54

1960

משימות הגנתיות

משימות התקיפות

ירחוננו של חיל-האוויר השביצרי ניסה לסכם לקה-קוראיו את שלבי תמורתיו של מטוסי-הקרב על פני שנות-החמישים של מאה זו וראשית שנות-השישים, והעלה תמונה מאלפת זו:

1950. מטוסי-קרב קל-מבנה, שטנח-פעולתו מוגבל והציוד הנישא בו — מינימלי. דגם זה של מטוסי-קרב תלוי-כמעט לגמרי (למשל — בשעת ירוט מטוסי-אויב) בהכונה ע"י מכשירים הפועלים מן הקרקע.

1953/1954. מטוסי-קרב בעל משקל בינוני, שטנח-פעולתו גדל והוא נושא עמו ציוד מקיף יותר — שבמיוחד חשובים בו מכשירי-המכ"מ, שתודות להם תלוי הוא פחות בהכונה-מן-הקרקע ע"י תחנות-המכ"מ.

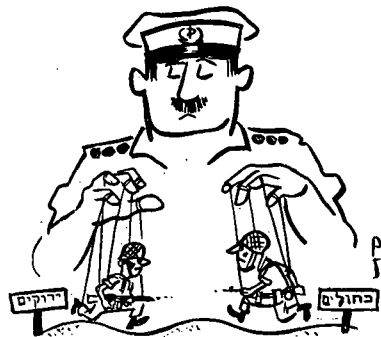
1960/? . מטוסי-קרב-הפצצה חדי-מושבי התקפי, בעל יכולת-חדירה לעומק רב, אשר צויד במערכת-מכשירים ענפה; זו נועדה לאפשר לו לטוס מתחת לרום-פעולתה של מערכת מכ"מ-האתראה של המגינים.

במקרה הטוב, את הקצונה כולה) — נפתחות כאן אפשרויות רחבות יותר. דוקא כנסי-אימון חדיימיים — הם המאפשרים לזכות גם את המש"קים, במשך כל ימות השנה, בטיפול מעין זה בשטח האמיר. האמצעים שידרשו לביצוע אימון לפי אורח זה יהיו גדולים יחסית; ועלידי ארגון טוב אפשר להוציא לפועל, וביחוד בחודשים שאינם גשומים ביותר, יום-אימון אינטנסיבי למדי.

התרגיל העוצבתי

כידוע, צריך, למעשה, התרגיל העוצבתי להיות את גולת-ההכותרת של האימון העוצבתי, ליצב ולסכם את רמתה וכושרה של העוצבה למשך תקופה ארוכה למדי; לנוכח מטרה זו יש לקבוע כיצד יהיה בנוי ומנוהל, לא אדון כאן בפרטי מהלכיו של התרגיל וצורת גיהולו; זו פרשה בפני עצמה. אעיר כאן רק הערת-אגב: תרגיל מן הסוג הנ"ל צריך שיתוכנן בראש-וראשונה למען הפעלת העוצבה כולה — ולא דוקא של מפקדת העוצבה, שלגביה ישנן לצורך זה דרכים אחרות, זולות יותר ואולי גם יעילות יותר. זהו העיקר אשר צריך להיות נר לרגלי אלה המתכננים את התרגיל ומנהלים אותו.

המחזוריות שבאימון. העוצבתי של יחידות חי"ר כפי שהיא נהוגה בצה"ל, מכבידה על שמירת ההשגים למשך תקופה ארוכה וענין זה מחייב בדיקה מחדש. בכל מקרה אפשר להוסיף גם כיום, ללא שינויים כוללים, תרגיל-אש עוצבתי בסימו של התרגיל העוצבתי — כנהוג בעוצבות הסדירות. תרגיל זה אפשר לבצע ללא חזרה כללית, אלא לאחר חזרה שלדית בלבד. נראה לי שדבר זה לא יפגע בלוח-הזמנים לפיזור היחידות; ושכרו בצדו. אפשר, לדעתי, לחזור כיום לתרגילים דו-צדדיים. שיטה זו זכורה

לנו אמנם שלא-לטובה; אולם הסיבה העיקרית לכך היתה שהיחידות לא היו בשלות עדיין לתרגילים דו-צדדיים, ועל כן לא למדו מכך רבות. בצבאות אחרים מקובל שהתרגיל הדו-צדדי הנו שלב מתקדם יותר מהתרגיל-העוצבתי-המבוקר; ואמנם כך, לדעתי, יש לראותו. יחידה שערכה כבר תרגיל עוצבתי-מבוקר תערוך בשלב הבא תרגיל דו-צדדי. אין לזלזל בלקחים הנובעים מתרגילים אלה, שבסופו-של-דבר הנם יותר "חיים" וגם יותר "עליונים" כפי שזכור לנו מהעבר הלא רחוק. והרי גם בעבר, על-אף הביקורת שנמתחה על תרגילים אלה, תרמו הללו לא מעט למחשבה ולמעוף של הרבה מפקדים דגולים בצבא — בהפעלת כוחות גדולים.

לקחים אלה אינם אלא חלק ממסגרות יותר מפורטות הנוגעות לסוגיית האימון של יחידות מילואים. אך אם שינויים ושיפורים אחרים כרוכים בעיקר בהוצאות נוספות — ניתנות ההצעות שהובעו כאן לביצוע באמצעים הנמצאים, בפועל, בידי היחידות.

בפועל-ממש עליידי המפקדים עצמם, כשכל דרג ממלא הלכה למעשה, את תפקידו של הדרג הנמוך-יותר. רצוי מאוד, אם אפשרי הדבר, להקנות למפקדים אימון, או השתלמות, גם בנושאים נוספים שיכללו חידושים שונים. אם הדבר מועבר לאחרי-מכן גם לחיילים עצמם, מוסיף דבר זה בהחלט להרגשה הטובה של הפקוד. איני סבור שיש מקום לקצר את ההכנה בהתאם למשכו של האימון. היפוכו של דבר: ככל שהאימון קצר יותר, כן צריכה ההכנה להיות יסודית יותר.

אחת הבעיות המופיעות תכופות באימון היא שאלת תרגילי האש והחזרה "על יבש". למעשה, עליידי החזרה "על יבש" ניטל, בחלקו, טעמו של התרגיל. לדעתי, אם נערכה בהכנת המפקדים חזרה על התרגילים כולם, אפשר לותר על החזרה "על יבש", או לערוך חזרה שלדית בלבד. בכל הצבאות מירה הנסיון על כך כי רוב מקרי ההיפגעות באימונים — באם ישנם כאלה — אינם באים עקב מקום בלתי-נוכח של כלי-נשק, אלא בשל חוסר זהירות אישית, אשר החזרה "על יבש" לרוב אינה מתקנת אותו; שהרי, בעיקרה, זוהי בעיה משמעתית. פיקוח קפדני עליידי המפקדים ברמות השונות עשוי לחסוך רבות בשטח זה.

לאור כל האמור, נשאלת השאלה: האם שכרו של מאמץ רב זה יוצא בהפסדו?! כלומר, האם אין עיפיתם של החיילים גורמת לקליטה לקויה, להתעסקות שטחית בלבד בחומר האימון ובסופו-של-דבר ליתרון כמותי על חשבון האיכות? אין כל הכרח שדוקא כך יבוצע הדבר ואפשר גם אפשר, בתנאים ובנתונים שצוינו כאן ללמוד את החומר ולהקנותו בצורה יסודית וטובה — כמובן באם ייעשה הדבר תחת פיקוח מלא ותוך הכנה מדוקדקת.

בעיקרו של דבר, אחד הלקחים החשובים ביותר לגבי החייל והמפקד, אשר נשאר חרות ודאי בזכרונם ותחושתם, הוא שינוי הסטנדרטים — ועמו התגבשות ההכרה שהם ויחידתם יכולים לעמוד במאמץ הגדול מן המקובל וליטול על עצמם משימות קשות. שינוי-סטנדרטים זה הוכיח את עצמו מאוחר יותר, בתרגיל העוצבתי, כאשר כל יחידה מילאה את משימתה בזמן קצר הרבה יותר, יחסית, מזה המקובל לגבי יחידת מילואים ובקצב שאינו נופל לעתים אף מזה של יחידה סדירה.

כמה זמן תשמורנה היחידות על השגיהן? אכן, בעיה זו קיימת בכל מקרה; ודומני שלכך תשובה אחת, שאם כי אינה שלמה בכל זאת מן הראוי לציינה. נראה לי שבאם רוצים אנו לשמור על כושרו של החייל במספר מקצועות לפחות ולמצות יותר את האימון השנתי הגדול, כי אז יש לחזור במספר מקצועות לאימון חדיימי. האימון החדיימי יכול להערך בשדות-מטוחים, או בשטחי אימונים, הקרובים למקומות הישוב ולכלול בעיקר אימוני נשק וקליעה. נוסף לעובדה שהחייל ישמור, כתוצאה מכך, טוב יותר על כושרו במקצועות אלה — ובתקופת האימון היחידתי נוכל לעסוק גם במקצועות אחרים — הרי שיישמר בדרך זו הקשר והמגע בין המפקדים לחייליהם. כך יימשך המעקב אחרי החייל במרוצת כל השנה. דבר שיתרום גם הוא בעקיפין תרומה חשובה למדי לארגונה ולגיבושה של היחידה הקטנה ולהיכרות שוטפת בין המפקדים והחיילים.

סוג-אימון נוסף שאפשר לבצעו גם-כן באימונים חדיימיים הוא אימון מפקדים — ובדרגים הנמוכים דוקא. שכן — להבדיל מהשי-תלמויות ומתרגילי-נסיון שונים שניתן לערוךם בבתי-ספר ארציים, או ביחידות עצמן, העשויים להקיף בדרך-כלל את הקצונה הבכירה של יחידה או של יחידות — נאמר, ממפקד-פלוגה ומעלה (או

הפלוגה נדרכה לקרב!

אלי"א. ע.ד.

להגביר בלב כל אחד מהם את הרגשת הבטחון והאמון ההדדי. ברצוני להדגיש את חשיבות מתן התדריך בהקדם, עליידי הבאת דוגמה ממעשה שאירע בימי מלחמת-השחרור. הדבר היה במבצע „חורב“. השעה היתה שעת בין הערביים ופלוגתי היתה ישובה ב־משאיות ובאוטובוסים בעורפה של שיירה צב־אית שאורכה כ־10 ק"מ. אי־שם לפנינו נתקל המשורין „המוביל בראש“ באש־נ"ט מצרית ועלה באש. רעם־תותחיים־ומרגמות הגיע לאזנינו שעה שנעצרה השיירה. איש לא אמר לנו מה מתרחש לפנינו, אך ראינו אמבולנסים חולפים על פנינו, ראינו טנקים מתקדמים מעורפנו ונעים לכיוון ה־קרב. כיון שהשיירה לא התקדמה הנחנו כי משהו מתחולל מלפנינו. לפתע הגיע רץ אופנוע שקרא לי אל המג"ד. מתוך תחושה פנימית נתתי, לפני עלותי על האופנוע, פקודת־התראה לפלוגתי ל־„היכון לקרב“ ולאכול במהירות ארוחת־ערב. נסעתי אתו למפקדת הגדוד. כעבור דקות מספר חזרתי אל הפלוגה ופקדתי להמשיך לאכול בנסיעה — אנו זזים קדימה!

לא הודעתי להם לאן אנו נעים, כיון שכל אשר נאמר לי היה — להתקדם בכביש ומפקד החטיבה כבר יעצרנו בדרכנו. כ־ש־הגעתי אליו שמחו לראותנו והודיעו לי כי עלי לנסוע קדימה ולהימצא תחת פיקוד המג"ד הקדמי שבמגע עם האויב. חזרתי אל הפלוגה. החיילים הסתכלו בי בסקרנות. עלי־תי על הרכב הראשון והמשכנו בנסיעה. בי־נתיים ירדה החשיכה וככל שהתקדמנו הר־גשנו יותר ויותר את המכונה „החזית“. רעמי הארטילריה גברו. שמענו צרורות־מכונות־יריה ממושכים משני הצדדים. שוטרים צבאיים צ־רוננו ודרשו כי נתקדם בלי אורות. ראינו חיילים השוככים משני צדי הכביש. כך התקדמנו עד שעצרונו. לפנינו, בטוח 2000 מ,

הן עליידי לימוד והן עליידי חיקוי. בימי שלום אכן הופכים עשרות התדריכים הניתנים באימונים, בהעדר „מעמד קומנדי־קטיבי“, למעמד עלוב ובלתי חשוב. כך, עשרות קצינים משתחררים מהשירות כשכל הידוע להם על התדריך ועל חשיבותו הוא כי התדריך אינו אלא מסגרת משלימה למתן פקודה קצרה. אין כל ספק בכך כי כבר בקורסים יש להקנות את מלוא הידע באשר לחשיבותו וממדיו האמתיים של התדריך, לא רק מנקודת הראות של נוהל הקרב, אלא גם מנקודת הראות של מנהיגות בקרב. מאמרו של רס"ג תדמור דן רבות במצב קומנדיקטיבי הנוצר בין מפקד לחייליו, דבר שהוא ישם בדרך־כלל לרמת מפקד הפלוגה. נשאלת השאלה, האם קיים מצב כזה גם בדרגים גבוהים יותר? ידוע שלעתים ניתן תדריך עליידי מפקד למפקד כפוף היוצא למשימה עצמאית (מי שקרא את „אנשי פני־פילוב“ זוכר לבטח את השפעת התדריכים של גנרל פנפילוב על מומיש אולי).

אולם, בדומה ל„מעמד קומנדיקטיבי“ הנוצר בין מפקד־פלוגה לפלוגתו — יכולים להתקיים מצבים כאלה בדרגים שונים בין מפקד למפקדים כפופים. לרוב אוספים מפקדים שני דרגי־פיקוד נמוכים מהם למתן תדריך. תדריך כזה אינו נערך לפני כל קרב, אך הוא יכול להתקיים לפני כל מבצע, או סדרת קרבות. מפקד האוסף את מפקדי־המשנה ודן אתם בנוסח הדיון החופשי — רצוי אפילו על שולחן־חול — על מצבי הקרב, על התרגולות המקובלות ביחידה, על הסטנדרטים להם הוא מצפה — מפקד כזה עשוי להשיג קומנדיקציה ולתרום לגיבוש מסגרת גדולה. קיום תדריך כזה בתנאים קומנדיקטיביים, באם הוא מוצלח, יכול להעניק לפיקוד שנאסף את הרגשת החברות העומדת לפעול כגוף צבאי אחיד, וממילא

לעתים קרובות נתקלים בעובדה הטבעית למדי שהמפקדים, בבואם לתת פקודה, מארי־כים בדיבורים. נוסף על עצם מתן הפקודה הם מנמקים מדוע וכיצד הגיעו לתכניתם, כיצד יש הם חווים את התפתחות הקרב, כיצד יש להגיב, לדעתם, על התפתחויות צפויות ועוד ועוד.

פקודה כזו היא אמנם מפורטת, אך אינה בהירה ואינה מבליטה את העיקר מתוך הט־פל. משום כך נראה היה לי שה„תדריך“ הנו המצאה גדולה, המאפשרת מתן פקודה קצרה, בהירה ותכליתית, וגם מותירה לכול את כל אותם הדברים שהמפקד חפץ להוסיף ולומר למפקדים כפופים או, במקרים אחרים, לפקודיו — החיילים.

ואמנם, אם נסקור את הנלמד אצלנו בנושא התדריך, ניווכח כי התדריך הוא אותה פעולה בונה־להקרב הבאה לאחר מתן הפקודה ושמסגרתו אינה קבועה ומאפשרת למפקד לומר את כל מה שברצונו לומר, וזאת בצורה החופשית ביותר. בתדריך יכול המפקד להסביר את שיקוליו לתכנית, כיצד הוא רואה התפתחויות שונות העלולות להשפיע על מהלך הפעולה כפי שנמסרה בפקודה, כיצד הוא חושב להגיב על השינויים, מה הם הסטנדרטים להם הוא מצפה מיחידתו, הערות מניסונו הקרבי או מניסונום של אחרים ועוד.

חשיבות מאמרו של רס"ג תדמור („מערכות קנ"ה“) היתה בהצבעה על התדריך כ„מעמד קומנדיקטיבי“ מיוחד במינו, שניצולו היעיל עליידי המפקדים תורם רבות להצלחת הפעולה.

מאמר זה מעלה להזכיר שונים. אמנם, נזכרתי לדעת שמפקדים רבים ניצלו את המעמד באופן טבעי בהיותם מחוננים בתכונות מעולות של מנהיגות. אולם, גם אם אין ללמד תכונות מנהיגות למי שחסר תכונות אלו באופן מוחלט, הרי ניתן לפתח אותן —

ביום — ואילו בלילה אין לראות את משלטיו ואת מקומו הקבוע. כל הידוע היה שהאויב לפני השטח אלמונים ובלתי מוגדרים, אישם לפנינו בחשיכה, שמתוכה הודק המשוורין הנוער, "המזהיר" והמאיים. בפגשתי עם המג"ד, התגבשה תכנית וחזרתי לפלוגתי המצפה. כינסתי אלי את המ"מים, נתתי להם פקודה ולאחריה ערכתי תדריך: עמדתי על העובדה שהמוראל נמוך, אמרתי להם שהדבר מובן, אלא שהחייל צופה ב"מפקדיו וכשרואה המ"כ כי ראש המ"מ מור"ד, וכאשר הוא חש שהמ"מ חסר בטחון, הוא מגיב בהרכנת ראש ואינו מעז להביט בעיני חייליו; ואזי הטוראי הבולש והחוקר את מפקדיו מבחין בכך כי מפקדיו חוששים מפני הקרב הקרב; הוא מרכיז ראשו ורוחו נכאה ביותר.

הפחתי בהם רוח לזקוף את הראש, לתת את הפקודה למחלקותיהם בעוז ובבטחון. ולכנס את מחלקותיהם למסדר פלוגתי על הכביש. זאת, למרות שהסביבה היתה מופגזת.

דיברתי אל הפלוגה, לדאבוני באיחור, וע"מדיתי על עברה של פלוגתנו, על רוח הנכ"אים שהחלה נושבת בה ועל ריבוי החששים ברע או במזל"רע אשר פנו אלי, עמדתי על בטחוני כי גם אלו שלא פנו אלי הרגישו כך. אולם ציינתי כי פלוגתנו פעלה בעבר כגוף מלוכד — וכך תפעל גם עתה. הסברתי את שיטת הפעולה בה נפעל מול אויב שאינו אוכן בדיוק; שיטת הפעולה תהיה — "הס"תערות נמרצת", מסוג ההסתערות שכבר בתחילתן חש האויב כי אין לעמוד נגדן. הב"טחתי לכל החששים ברע כי הם יירפאו תוך זמן קצר ואחלתי לפלוגה הצלחה. פקדתי: "ימינה פנה, אחרי קדימה צעד!" יותר מדויק היה לומר "קדימה רוק!" ואכן, הפלוגה הת"קדמה, ספק בהליכה ספק בריצה, דרך השטח המופגז אל תוך עלטת הלילה, אל מול אויב בלתי ידוע ושטח בלתי מוכר... ניטש קרב קשה. הפלוגה לחמה כאילו מעולם לא נמצאה במצב של מוראל מפוקפק.

שלת, שהלכה מקרב לקרב ומחיל אל חיל. זמני לא הספיק, אלא לסרב לשלושת הרא"שונים עמם שוחחתי.

אספתי את היתר ופקדתי עליהם לחזור מיד למחלקותיהם ופניתי ללכת למג"ד הקדמי. חשתי כי מעולם לא נכנסתי לקרב במוראל מפוקפק כזה. הרהרתי כיצד יכול היה הדבר להתרחש במהירות כזו? הן רק לפני ש"תיים היתה הפלוגה בעלת מוראל גבוה, גאה ובוטחת בעצמה. מה קרה? לא התקשיתי למצוא את התשובה; הלוא בעצמי הרגשתי מין הרגשה "מופתת", הרגשה של הליכה אל "הבלתי נודע": אל מקום אשר שם היחידות

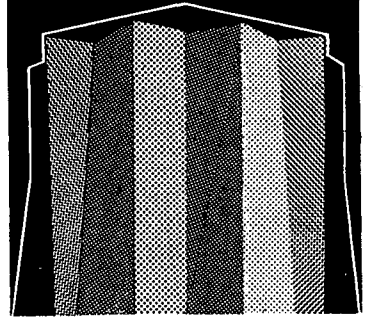
ראינו את המשורין שנפגע ובער. נעצרנו. הוריתי למ"מים להיערך 100 מ' מימין לכביש ולסיים את ההכנות. רצייתי להתיצב בפני המג"ד.

לפתע נוכחתי כי אני מוקף חיילים רבים, שכל אחד מהם בנפרד מבקש לשוחח אתי בדחיפות ועוד לפני שהאוטובוסים יסתלקו לעורף. סרתי עם אחדים מהם, בזה אחר זה, הצדה (והיו ביניהם מטובי חיילי — חיילי גח"ל וכן חברי הכשרות שהלכו אחרי בקר"בות רבים ונותרו בפליגה בהתנדבות). כל אחד מהם אמר את אותם הדברים בנוסח שונה.

הנלחמות באויב אינן מסוגלות להתגבר עליה; אל מקום שאלינו נעו שני טנקים וגם הם לא הרצו את גורל הקרב (אין זה חשוב אם כאלה היו העובדות לאמתן, אך כך נראו הדברים לאלה שנמצאו מאחור ונשלחו לראש הטור, כשהם חסרי ידיעות — על האויב, על כוחותינו ועל תפקידינו); אל מקום בו רובץ האויב, אלא שלא ראינו מקום זה

שמע, המ"פ! אתה הרי יודע שהלכתי אתך בכל הקרבות ושנלחמתי תמיד ללא דופי, בקשה לי אליך — שחרוני מקרב זה; איני מרגיש בטוב (או חולה אני, או אני מרגיש שבקרב זה לא ילך לי, או סתם בבישנותי איני יכול להסביר לך), שחרוני מקרב זה." למעשה היתה זו תופעה מדאיגה ומפתיעה, שכן בשלב זה היתה הפלוגה פלוגה מחור

העידון הגרעיני

ההתפתחות בהודו ובפניסתאן בשטח האנרגיה הגרעינית

הודו

לאחר משאומתן ממושך חתמו ארה"ב והודו באוגוסט שנה זו על הסכם, לפיו תקים ארה"ב כור של MW (e) 380 בטאָרפור. הכור, שבהקמתו יוחל בהקדם, יכיל שתי תחנות — כל אחת של MW (e) 190. יהיה זה הכור השני בגודלו בעולם. מעריכים שהקמתו תעלה כ-115 מיליון דולר. ארה"ב תשתתף בהלואה של 80 מיליון דולר, שתנאיה טובים במידה יוצאת מן הכלל: הלואה ל-40 שנה, בריבית של 0.75%, כשהתשלום הראשון חל אחרי 10 שנים. נוסף לזה תקבל הודו הלואה של 15 מיליון דולר לדלק הגרעיני (אורניום מועשר) שיסופק לה. מעריכים שהקמת הכור תושלם ב-1967.

המשאומתן הממושך לפני חתימת ההסכם נסב על בעיה עקרונית: פיקוח של צד שלישי. הודו מתנגדת עקרונית לכל פיקוח שאינו כולל ואינו חל גם על המעצמות הגדולות, אך מוכנה לחתום על הסכמים דו-צדדיים להסדרים — על בסיס של שוויון, כביכול — בין שתי המדינות הנוגעות בדבר. לעומת זאת, ארה"ב מעוניינת לחזק את מעמדה של ה"סוכ"נות הבינלאומית לאנרגיה אטומית", שתפי קידה המוצהר העיקרי — הפעלת פיקוח על

הקמת תחנות-כוח שלישית, בגודל של MW (e) 400, שתהיה מבוססת על שימוש באורניום טבעי.

*

מאלף הויכוח על עקרונות הפיקוח שהתנהל — בקשר להצעה על הרחבת הפיקוח על כורים מעל MW 100 — בוועידה השביעית של הסבא"א. (סוכנות בין-לאומית לאנרגיה אטומית) בספטמבר 1963. בוויכוח זה חזר פרופ' באהבא, על הנקודות העיקריות של העמדה ההודית, והן:

- הודו תומכת בעקרונות הפיקוח — בתנאי שיחולו על כל המדינות, ללא יוצא מן הכלל;
- עיקר הפיקוח צריך לחול על מתקני הפרדה, או מתקנים להעשרת האורניום (מתקני דיפוזיה); מכיון שהפלוטוניום והאורניום המועשר מהווים את החומר העיקרי המשמש ליצור נשק גרעיני.

בהקשר לכך גילה פרופ' באהבא שעוד בשנה זו, דהיינו 1963, תפעיל הודו את מתקן ההפרדה שלה — אך תהיה מוכנה להעמידו תחת פיקוח, באם כל יתר המדינות בעולם תציגנה כזאת. הוא חזר והזכיר שהודו הציעה אותו דבר עוד לפני 7 שנים. כשדנו — בשעת הקמת הסבא"א — בעקרונות הפיקוח, יתכן ואז התייחסו בזלזול למה להצעת ההודים בהיותה משוללת תוכן ממשי. אך היום, מש' השיגו בכוחותיהם הם ידע ויכולת שיאפשרו להם לתכנן ולקיים מתקן להפרדת פלוטוניום, שונה המצב. הפרופ' באהבא הוסיף בגאווה:

„הפעם אין ההצעה משוללת תוכן ממשי...“

יתכן, כי שינוי מהותי זה במעמדה בשטח הגרעיני הוא הסיבה שהפעם הצטרפה הודו — הגם מתוך הסתייגות מסוימת — להצעתה של ארה"ב, שנתמכה גם על-ידי הגוש-המזרחי. ההצעה נתקבלה ברוב גדול, ורק 4 התנגדו לה — ובין אלה קנדה.

בציג קע"מ, פרופ' מוחמד ה. גאנם, ציין בנאומו ב-28.9.63: „שארצו אינה יכולה להסכים לסדרה-פיקוח המוצעים, שכן הם

עובדות המובאות גם בספרם של ל. ביטון וג', מדוכס: „התפשטות הנשק הגרעיני בעולם“, הוצ' „מערכות“ (עמ' 170, בהוצאה העברית). המבארות את משמעות הפקת המים-הכבדים בתהליך הכללי של היצור האטומי, ודבר זה מבטא אף הוא את שאיפתה של הודו לעצמאות גרעינית.

** דברים אלה מאשרים בדיוק מפתיע כמעט את כל הפרטים שנמסרו בספר הנ"ל של ל. ביטון וג', מדוכס (עמ' 172).

*** דיווחשבון רשמי מועידת סבא"א, C/vii/26, מ-26.9.1963.

**** פרסום סבא"א 33 OR (vii) COM. 2/ GL, מ-2.10.1963.

כורים אטומיים כדי למנוע שימוש בהם לצרכים צבאיים ולהבטיח כי יופעלו לצרכי שלום בלבד. עד כה אינו קיים, למעשה, שום פיקוח של סיכנות זו על כורים גדולים ומגנון-הפיקוח שלה עסק עד כה בלימוד בעיות הפיקוח וקביעת אמות-מידה.

ארה"ב דרשה כי הכור יועמד תחת פיקוח הסוכנות. ההודים סירבו בתחילה, אולם לבסוף נמצאה נוסחת פשרה שנתקבלה על דעת שני הצדדים. הכור יוקם על-ידי האמריקאים ללא פיקוח של הסוכנות. הפיקוח האמריקאי, כפי שצוין במסמכים שפורסמו זה עתה, יחול רק על האורניום המועשר ועל הציוד, שיסופק על-ידי ארה"ב. מאחר ואין להודו אורניום מועשר משלה (היום אפשר להשיגו רק בארה"ב, בברה"מ ובבריטניה), הרי הסכמתה לפיקוח כזה אינה נראית בעיניה כסטייה מעקרונותיה. באשר לסוכנות הבינלאומית — סוכם, שכאשר תסתיים בנית הכור והוא יגיע לתפוקה מלאה, יבדקו ויבררו שני הצדדים את שאלת המרת ההסכם הדו-צדדי בהסכם משולש, דהיינו — הסוכנות תהיה שותף שלישי.

יש לציין, שהתעשייה האמריקאית הפעילה לחץ כדי להביא לחתימת החוזה מאחר שלא רצתה להפסיד הזמנה זו; שהרי קיימת כבר כיום תחרות בין-לאומית רצינית על הקמת כורים (המדינות העיקריות המסוגלות לכך הן: ארה"ב, בריטניה, ברה"מ, צרפת, גרמניה-המערבית, קנדה).

עתה נמסר שהודו נושאת-ונותנת גם עם קנדה על הקמת כור נוסף בגודל של MW (e) 200, שיהיה מבוסס על אורניום טבעי — ובה בעת מתנהל משאומתן על הלואה של 32 מיליון דולר מקנדה למימוש תכנית זו. את האורניום לכור זה מתכננת הודו לספק ממקורותיה היא. כיום יש להודו כור מחקר גדול של 40 (e) MW, שהוקם על-ידי קנדה והופעל ב-1960 במסגרת „תכנית-קולומבו“. כן יש להודו כורי-מחקר קטנים אחדים במרכז המחקר הגרעיני בטרומביי (בקרבנות בומביי).

ההודים סיימו זה עתה הקמת מתקן ליצור מיס-כבדים (כפי שצוין, בהודו אוקטובר ש"ו, בהוצאתו של פרופ' באהבא בניידלה) ומספיקים באופן נמרץ בפיתוח מכרות האורניום. מדען בריטי, שהושאל להודו על-ידי הרשות הבריטית לאנרגיה אטומית, פירסם לא מזמן דברים על העבודה הנעשית בהודו בהקמת מתקן להפרדת פלוטוניום; ופרופ' באהבא, היושב-ראש, של הוועדה-לאנרגיה-אטומית-הודית, הודיע לאחרונה שהודו מתכננת כבר

והאדמה הפכה למדבר של בוץ ומכתשי-פגז. חורשות נעקרו ועציהן נקרעו לגזרים, בתים ובקתות נהרסו עד היסוד וחורבן-תיהם רוצצו והפכו לאבק, עד שכפרים שלמים נמחו ולא ניתן עוד להכירם.

אך, על-אף ההרס והאנדרלמוסיה שעל פני האדמה, שרדו בחיים המגינים באותן המח-פורות התת-קרקעיות העמוקות שטרם נחרבו. שבע יממות תמימות ישבו על ספסלי-העץ הארוכים, או על מיטות חוטי-הברזל, במחפורות הנבאשות, 6 מטר או אף יותר מזה מתחת לפני-האדמה. הרעש הבלתי-פוסק והצורך בדריכות מתמדת לא איפשרו להם אלא שינה מעטה. כן לא סר מעליהם הפחד שמה ייקברו חיים, והמחפורת התפוך לקבר ממנו אי-אפשר יהיה להמלט. במשך כל זמן ההרעשה לא הגיע אוכל חם אל פיהם אלא לעתים רחוקות; וכך הצטרכו להתקיים על מנות-קרב.

מה היו אחרים מסיכומיה של מתקפת-הסוס? לפי המקורות הגרמניים היו אבידותיהם במערכת-הסוס כ-465,000 — לעומת 623,000 האבידות של הבריטים והצרפתים יחדיו (419,000 בריטיות ו-204,000 צר-פתיות). השואת המספרים האלה עם מספרי האבידות שבקרבות-הגנה קודמים — אפילו אם נקח בחשבון שהגרמנים לא נהגו לכלול את הפצועים-קל בספירתם — מראה יחס הולך וגדל של אבידות בצד הגרמני. היה זה מיטב הצבא הגרמני שכלה בהדרגה בדרך זו. גם ההפסדים בתותחים היו כבדים באותה מידה — כתוצאה מהפעולה הנגד-סוללתית הבריטית. יצוין כי רוב אבידות הגרמנים נגרם על-ידי אש-הארטילריה כתוצאה בלתי-נמנעת מעליונות בעלות-ההבית במלאי התחמושת, עליונות שהגיעה ליחס של 1:10.

הגנרל הינדנבורג וראש-המטה שלו, הגנרל לונדנדרוף, האמינו כי ההגברה המתמדת של מלאי-התחמושת, לה צריך היה לצפות מבתי-החרושת לתחמושת הבריטיים והצרי-פתים, יחד עם מקורות בלתי מוגבלים של חומרי-גלם, חייבו להנהיג בצבא הגרמני דוקטרינת-הגנה חדשה. סבורים היו שלא רק הגנה נוקשה של הקו הקדמי ביותר, אלא אף זו של רצועה-קדמית שלמה, תהפוך עדי-מהרה לדוקטרינה יקרה מדי-שינוי זה בתפיסה מביא אותנו אל „קו-הינדנבורג“.

ריהם. גם ברד של מגזים בני קטרים קטנים יותר הומטר עתה על הכפרים הסמוכים לחזית. חורבנם הושלם עדי-מהרה. הגנות והקירות של בתי-הכפר התמוטטו ונפלו בחסמם את הרחובות; המצעה-הסלול שבכבישים שובש, כשהמכתשים העמוקים מונעים כל תעבורה על-פניהם. כן נפגעו באורח חמור אחדים מהכפרים הקרובים אל החזית, על-ידי הגז אשר גלש ועבר על-פניהם מדי-פעם; שיחים וצמחים כמו ש מפניו; חולדות, עכברים, חפרפרות, וכיוצא באלה חיות זעירות לרוב, הגיחו מחוריהם ובורותיהם ונבלותיהם נמצאו אחר-כך פזו-רות על-פני הכפר; אזרחים, שעניניהם דומי-עות והם עצמם נחנקים, התחננו בפני הגרמנים שיתנו להם מסיכות-גז — אך תחת זאת הועברו מאיזור הסכנה.

עברו עוד יומיים של זועת-הרעשה גוברת — ומה היתה התמונה ביום השביעי? יום ה-30 ביוני היה בבחינת חזרה על ששת הימים שקדמו לו. עמדות ההגנה הגרמניות כבר לא התקיימו כעמדות. סובכיה-התיל חוסלו; יתדות ומוטות של ברזל, שגותרו פה-יזם לאורך החזית, כשפיתול-תיל עבים כרוכים עליהם, היו כל מה שסימן את מקומה של רצועת-אבטחה ראשונה — וחזקה מאוד — זו של מערכת-החפירות הקדמית. החפירות עצמן לא היו עוד. שרשרת של מכתשי-פגז באה במקומה ובר-רות הזורים-למחצה סימנו את המקומות בהם נותרו עדיין היציאות מן המחפורות העמוקות כשהן פתוחות, פחות או יותר. אולם, המדרגות שהוליכו אליהן נקברו באדמה ואבנים, עד שקשה היה לעלות בשיפוע התלול אל פני-הקרקע. בכמה מק-רים נחסמו לחלוטין שתי היציאות מן המחפורת, וכיון שלא היתה קיימת מחילה תת-קרקעית בין מחפורת אחת למשניה, נחנקו האנשים שנמצאו בתוכה. המחפים לזקיפים ועמדות-התצפית שנחשבו כמחוסנים בפני מגזים, היו עתה לתילי חורבות, מבוך של פסי-פלדה, מוטות מעו-קמים וגושי בטון מרוצצים.

כל תעלות-הקשר נחסמו גם הן, ורבות נהרסו כליל. ההשקעה העצומה בממון, בתותחים, בתח-מושת ובמרץ עשתה את שלה — המערך הגרמני נראה כ„מוכן“ להסתערות. כל מטר ומטר של קרקע נחרש ונחרש-בשנית —

מכבידים הכבדה מיותרת על הארצות המת-פתחות ומפלים לרעה בשטח הגרעיני את המדינות הבלתי-מפותחות. הוא טען, כי למע-שה יהולו סדרי הפיקוח המוצעים רק על מדינות קטנות או בלתי מפותחות, הזקוקות לעזרה מהסוכנות או ממדינות תעשיות מפותחות. ממילא לא יהול הפיקוח על האר-צות המפותחות המסוגלות לתכנן ולפתח בעצמן את המתקנים הדרושים ליצור נשק גרעיני, הוך שימוש בחומרי-גלם משלהן. לכן מתנגדת קצ"מ להסדר-הפיקוח המוצע, כל זמן שהוא לא יהול על כל הארצות — ואף תצביע נגדו.

פכיסתאן

את שאלת „מאזן ההתקדמות“ שבין הודו לפכיסתאן בפיתוח אנרגיה-אטומית אי-אפשר להשוות לחריפות התחרות בתחום ההודי-נול. אך גם כאן — מטעמי כלכלה ויקרה כאחד — ישנה ללא-ספק פזילה הדדית להשגי השכן. כמובן, שלפי הרמה התעשיתית וה-מדעית של שתי המדינות, ידה של הודו על העליונה, וקשה אפילו לנהוג באמת-מידה אחת בהשואת השגיהן ואפשרויותיהן של השתיים.

בתחום המחקר — מסתיימת עתה בפכיסתאן העבודה בבניית כור-מחקר של MW (t) 5 המוקם על-ידי חברת א.מ.פ. (A.M.F. — American Machine & Foundry Com-pany). לפי התכנית צריך הכור להיות מוכן להפעלה עוד בשנה זו.

גם בפכיסתאן מורגשת פעילות רבה להקמת כורי-כוח. מאחר ואין לה מקורות-כוח אחר-רים. כבר עתה מתכננים הקמת שני כורי-כוח: אחד של MW (e) 50. שבנייתו חסתיים ב-1966; וכור שני של MW (e) 132 שבנייתו חסתיים ב-1967.

על הקמת הכור של MW (e) 132 מנהלת פכיסתאן משאומתן עם קנדה; קיים סיכוי שקנדה תאשר הלואה בת 60 מיליון דולר בתנאים נוחים למטרה זו. הכור יוקם בסבי-בות קראצ'י. לגבי הכור השני MW (e) 50 נושאת-ינותנת פכיסתאן עם ארה"ב; יש סיכוי להלואה של כ-24 מיליון דולר. שהם 1/3 של ההוצאות המשוערות. לפי דבריו של ד"ר עוסמאני, יושב-ראש הועדה-לאנרגיה-אטומית הפכיסתאנית, מקווים לסיים את המשאומתן להקמת כור זה עד סוף שנה זו ולהתחיל בבניה ב-1964.

היא לפוררה תחילה ע"י הפעלת אחד משני האמצעים המצויים ממילא עם גייסות: "מטען חלול" סטנדרטי — ופצצת "בווקה". כמובן, שבאמצעים אלה הבאים להקל על מלאכת המתחפר — והעיקר, לזרזה — רואים המציעים רק מוצא-הירום מאולתר, ותוספת אל מערכת-האמצעים התקינה. להפעלת פצצת ה"בווקה" משמש מרעום השמלי.

עוקצו בזנבו

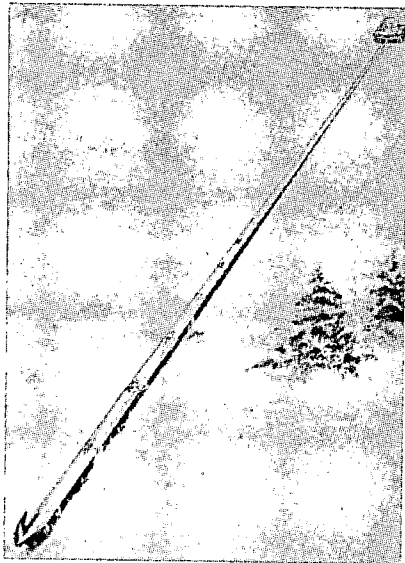
קצב הלוחמה החדשה מחייב, כידוע, מהירות מכסימלית בהנחת שדות המוקשים. כתוצאה, הופ" על נושא-הגייסות-המ-שורין הסוביטי מדגם BTR-152 בתפקיד נור"ס, שימושו החדש — להנחת מוקשים מזרזת זו — מתאפשר לו על-ידי ההקן מיוחד, שהוא פס-גלישה המורכב על כן דו-גלגלי המתחבר

אל הרכב נושא-המוקשים (דהיינו — אל הנגמ"ש). המוקש מוצא מתוך הנגמ"ש אל הפס, גולש במורד, ואח"כ נשלפת מתוכו הנצרה. הסוואה מאולתרת של המוקש המונח על הקרקע נעשית באמצעות מברשות רגילות. אין המוקשים מחופרים לאדמה, לכן קל למדי לגלותם ולסלקם.

הבקעת מוקשים לשמינית-קילומטר

מפעל אמריקאי לא מפעל הגדולים החל ליצר בשביל צבא ארה"ב סוג-ציוד ה"נראה לגמרי לא מורכב, אך יתכן ונודעת לו חשיבות היונית במבצעי הב"קעה ופריצה. כינויו — "מערכת-הריסה לפריצת שדות-מוק"שים". מערכות אלו מורכבות מצינורות מתחברים חלולים, העשויים אלומיניום ואשר נועדו "להש"ח" קדימה, לפנים מחזיתו של טנק מתקדם, על-מנת ל"פלוס לפניו שביל"

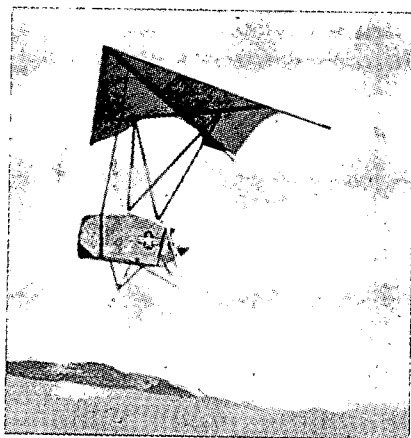

מעבר בתוך שדה-המוקשים. תכלית זו מושגת, כמובן, ע"י מטעני פיצוץ שבתוך הצינורות החלולים — אשר אורך-המכסימום שלהם במערכת אחת מגיע ל-125 מטר, בערך. הידיעות שנתפרסמו אינן מציינות את רוחבו של השביל שיתפנה, אך שורת-ההגיון, מחייבת שיהיה, כנראה מספיק כדי מעבר טנק, או כלירכב אחד.

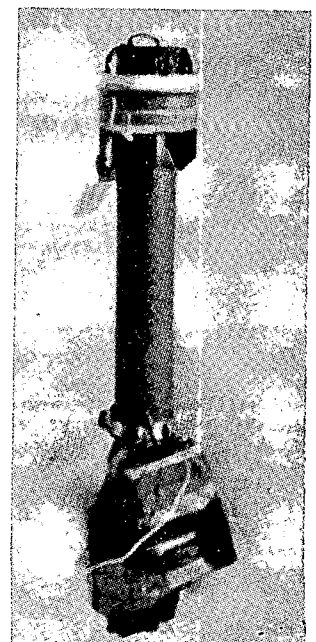
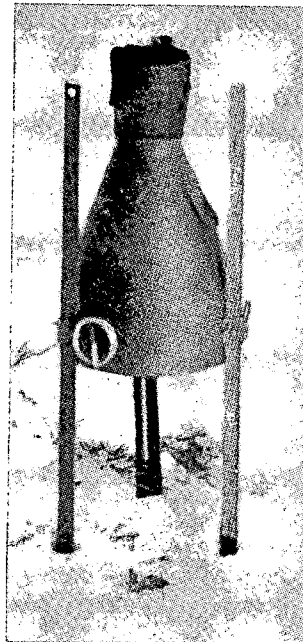
פגזים ומטענים - להתחפרות

ידועה האמרה: "מושגי המהירות והקצב נשתנו בעשרות-השנים האחרונות מ-6"5 קמ"ש של רגלי, 12"-10 — של סוס ועגלה, ל-60-50 קמ"ש של רכב-מנוע" אך לא רק בתחום התנועה נכון הדבר! מהירות פעולתם של כליר-היריה, צפיפות אשם, מחצם — כל אלה גדלו במידה-המחייבת עתה קצב-התחפרות מהיר פי-כמה מצד אותו היל-רגלים הרוצה לשרוד. כוח-שריריו ומהירות עבודתו של רגלי-מתחפר לא נשתנו; לכן מגסים להגביר מהירותו ע"י כליר-התחפרות משיכללים יותר, מכוונת-חיפוד והתקני-חומר-פנץ למיניהם. אך לרוב אין כל אלה, או רובם, מצויים "בהישג היד" ברגע הנחוץ, הקצר מאד. על כן כה חשוב לעתים לדעת להשתמש במצוי תחת ידך. לתכלית זו מכוונות העצות הניתנות בחוברת צבא-מערכת גרמניה, העוסקת בהדרכה משופרת לגייסות. כיצד להקל על המתי-הפריים באדמה קשה (או, בחורף האירופי — באדמה קפואה?) העצה

מטוסי-כנף - לסיוור

מה לא נתמג יחד ביצור-הנסייני של כלירטיס, אשר "צבא" הצי" (ה"מארינס") האמריקאי נתקשר עם אחד ממפעלי החעופה לצורך ערי"כת בחנינו? זהו כלירטיס בעל "כנף גמי" שה" (ועל"כן, כי"נויו הוא "הדבורה הגמישה" — Flex (Bee) גופו (המשור) נה קמעה) מצויד במצלמה לצילום שדה-הקרוב, או מע"רכי האויב. הוא מיפעל מרחוק — ונמנה על-יכן עם סוג כלירטיס-ללא-טיס; שכן הנו זול יחסית, ואף אינו מצריך סיכונם של חי"אדם. הוא מתאים ביותר לטיסה נמוכה ואטית מעל לשדה-הקרוב. אם יצליח פיתוחו — יהיה כלירטיסור ותצפית מושלם.

קול ד. קוזלוב

מצח" — ישנה אנרגיה העולה על 75 ק"ג מטר, אשר מספיקה להבקעת השריון שבמטוסים חדישים. שכן, כאן יש להתחשב לא רק במהירות העצמית של הקליע וכיוונו, אלא גם ב"מרכיב" הנוסף באנרגיית החדירה של הכדור: המהירות הנגדית של המטוס, שכיוונו הפוך מכיוון מסלולו של הקליע. למשל, בעת פגיעת הקליע במטוס הנע ישירות אל היורה — נקבעת אנרגיית החדירה על-ידי הסכום של שתי המהירויות: זו של הקליע וזו של המטוס. אלא שמאותה סיבה אין טעם לירות במטוס הנע מן היורה והלאה — שהרי במקרה זה נקבעת אנרגיית החדירה של הקליע לפי ההפרש שבין מהירות הקליע לבין זו של המטוס; וממילא תהיה היא נמוכה מאד. במרחק שלמעלה מ-500 מטר לא תהיה מהירות הקליע מספיק בשביל לחבל במטוס ויתכן אף לא בשביל להדביק אותו בכלל.

בקטע-הזמן בו נמצא המטוס באיזור האש-התכליתית של נשק הרובאי (5—3 שניות), עשויה מחלקת-רובאים לירות בכיוון שנקבע לה עד 1000 כדורים.

מה, איפוא, הכיוון שבו יש לירות, בכדי שהמטוס יימצא בתוך אלומת האש?

כידוע, בירי אל מטרות נעות יש להסיט את הכיוון (בכיוון הנעותה של המטרה) בשיעור השווה לאותו מרחק שהמטרה תעבור בזמן מעופו של הקליע אליה. לגבי מטרות שעל פני הקרקע, אשר מהירותן נמוכה יחסית, יסתכם ההסט ברוב המקרים במטרים אחדים, אולם לגבי מטרות הסטות במהירות גבוהה מגיע ההסט עד למאות מטרים. לדוגמה: אם המטוס

לאיש-חי"ד - על הגנתו הנ"מ

דבר מוזר קרה בשנים האחרונות. כידוע, עלו עתה במידה ניכרת מהירות הטיסה של מטוסים וגובהה וכן חסינותם מפני פגיעה; והנה, נוצרה אצל קצינים לא-מעטים הדיעה שלחמימה באש-נשק-רגלים נגד מטוסים מנמיכי-טוס — אין לה סיכוי. קצינים אלה מסתמכים תכופות על הטעות הבאות: מטוס המנמיך-טוס נמצא פרק-זמן כה קצר בגורת האש התכליתית של הרגלי, עד שקשה לקבוע את הסט-הכיוון הדרוש כדי שמסלול המטוס הקליעים ייפגשו זה בזה; המטוס הנו מטרות קטנת-מידה; ולבסוף — לא כל פגיעה של קליע במטוס תוציאו מכלל שימוש.

ברם, המסתמכים על הנחות אלו האופיניות לירי אל מטרות מנמיכות-טוס, אינם מביאים בחשבון שיחידות-רגלים מסוגלות לירות מספר רב של יריות לכיוון הרצוי. יתר על כן: במצבים של ירי כלפי מטוס מתקרב, מספיק בהחלט כוחם של הקליעים הפוגעים במטוס בשביל לחדור אפילו דרך שריון המטוס. זאת ועוד: כושר-ההצתה של הקליע מודא את התלקחות הדלק — כלומר, גורם למעשה לשריפה במטוס.

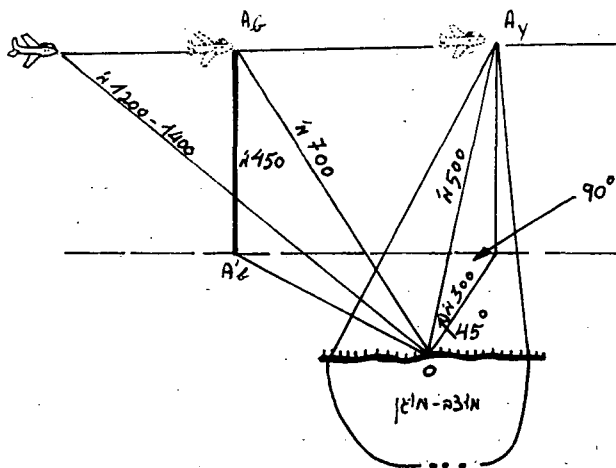
מניתוחה של דוגמה מציאותית נוכל להיווכח כי אמנם כך הוא הדבר. רוב המטוסים החדשים — מהירותם, בטוסם בגובה מועט, היא 200 עד 250 מטר לשניה, כלומר 720—900 קמ"ש. בטוסו מעל ליחידת-רגלים במהירות כזו בגובה עד 500 מטר — יימצא המטוס באיזור האש-התכליתית של נשק-רגלים במשך 3—5 שניות. לקליע מדגם 1943 (סוביטי), הפוגע במטוס בטוח של עד 1000 מטר — בתנאי "פגישת"

מן המחושב, או אם הוחל בירי כבר ממרחק רב יותר אל המטרה מכפי שצוין כאן — הרי מחצית זו של כדורים שנותרה במחסנית היא שתקבע אם אמנם תבוצע המשימה של „הפגשת” המטוס בקליעים המכוונים נגדו.

שאלת השאלה: מתי צריך המפקד להתחיל במתן פקודת אש, כדי לודא שמסך-האש יוקם בדיוק בזמן הנכון? הנסיון מלמדנו שלמחלקת רובאים דרושות 3—2 שניות כדי שאנשיה יהיו נכונים לירי וישו את כלי-נשקם לפי הכיוון שנקבע בפקודה; ולמתן הפקודה עצמה נחוצה בערך שניה אחת. מכאן, שמשך הזמן העובר מתחילת השמעת הפקודה עד ליריה הראשונה הוא 4—3 שניות. לכן, הטוח אל המטוס ברגע מתן הפקודה לא צריך להיות פחות מ-1600—1500 מטר.

עתה נעבור אל המקרה השני (מרשם 2). כאשר המטוס חולף לא מעל היחידה אלא במרחק-מה בצדה — יש ליצור את מסך-האש גם-כן ביריה בזוית של 45 מעלות. מסלול-התעופה של הקליעים חייב להיות ניצב אל מסלול תנועת המטרה, כדי לנדא פגיעה. המרחק מעמדת-המחלקה אל המטוס יהיה אזי הקטן ביותר, — ועלי-כן יהיה קצר משך תעופתם של הקליעים עד לנקודת-המכון Ay. ממילא, הפרשי טווח-הירי לגבי חיילים התופסים מקומות שונים בעמדת-המחלקה לא יהיו הפרשים של ממש.

נבחון עתה את נתוני המקרה השני לצורך חישוב הזמנים הנכונים למתן הפקודה ולפתיחה באש. המרחק אל המטוס בתחילת מתן הפקודה חייב להיות לא פחות מ-1400—1200 מטר, והמרחק אל המטוס ברגע של פתיחה באש — כ-700 מטר. נוכח מהירותו של המטוס, יותרו גם במקרה זה למחלקה רק 3—2.5 שניות לניהול אשה, אם מהירות המטוס היא 900 קמ"ש, אזי יש סיכוי שפגישתו עם אלומת-האש תקרה סמוך לסוף השניה השניה של הירי — דהיינו, בעשרת הקליעים הראשונים שנורו. אם המהירות קטנה בהרבה מהמחושב, יש לשער שהמטוס יפגע על-ידי קליעים הנורים במשך השניה השלישית של הירי.

מרשם 2

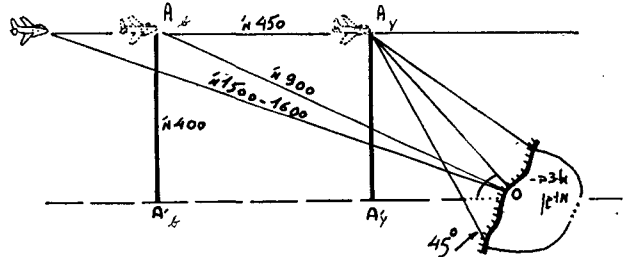
כדי ליצור בזמן הנכון מסך-אש בכיוונים שונים שעשויים להדרש, על מפקד היחידה להרבות בציון עצמים בולטים, המצויים בשטח, כנקודות-מוצא. כשהמטוס שנתגלה קרב אל (סוף בעמוד 26)

נע במהירות של 250 מטר לשניה ובמרחק של 500 מטר — יהיה ההסט 250 מטר. כמעט בלתי אפשרי הוא לקבוע הסט כזה על פי טביעת-העין בלבד, מבלי לטעות טעות שתעלה אף על מידת פיזור האש, וודאי על ממדי המטרה. והרי עם התקדמות המטוס משתנה שינוי-ניכר גם גודלו הדרוש של ההסט, לעומת המרחק באותו רגע עד למטוס.

במצבים כאלה מתגלה כי שימושי יותר הירי באורח של „מסך-אש”: על המשך נתיב-מעופו של המטוס מוקם מסך-אש והמטוס, בחצותו מסך זה, נקלע לתוך אלומת-האש של נשק-הרגלים.

כדי לשחרר את היורים מכל החישובים ושינויי הכיוון בשעת הירי, נקבעת (בהפעלת אורח-הירי של מסך-אש) זווית-הגבהה קבועה של הכלי — היא 45 מעלות. בחירת הכיוון להקמת מסך-האש נקבעת בהתאם לכיוון תנועתה של המטרה, וזמן פתיחת האש ומשכה — על פי ריחוק המטרה, גובהה ומהירות תנועתה. האש, בכיוון שנקבע, נפתחת זמן-מה מראש — וזאת כדי שהמטוס, תהיה אשר תהיה מהירותו-בפועל, ייקלע אל אלומת-האש.

כדי לברר כיצד יש לקבוע את זמן פתיחת האש אל המטרה, נבחון שתי דוגמאות. הראשונה (מרשם 1) — כאשר מסלול המטוס עובר מעל לעמדת-האש. נניח כי גובה הטיסה הוא

מרשם 1

400 מטר ומהירותה — 1000 קמ"ש. כדי לפגוע במטרה כבר בקליעים הראשונים של הצרור, יש לפתוח באש ברגע בו יימצא המטוס במרחק כ-300 מטר מן הנקודה Ay. אם יתגלה כי מהירות המטוס עולה על 1000 קמ"ש, או אם יאחרו היורים בפתיחת האש, יחלוף המטוס על פני נקודת המכון בטרם יגיעו אליה הקליעים הראשונים. כדי לפצות על שגיאות בקביעת מהירות המטוס, ועל איחורים במילוי הפקודה, רצוי להקדים ולפתוח באש כחצי שניה קודם. המטוס יימצא אז כ-450 מטר לפני נקודת-המכון ובטוח של כ-900 מטר מהיורה.

להקדים עוד יותר בפתיחה באש (כאשר המטוס נמצא במרחק גדול יותר) — אין טעם, שכן יתכן כי מהירות המטוס תהיה בפועל קטנה יותר ואזי מחסנית הרובה-האוטומטי או המקלע תתרוקן בטרם עת. המרחק Ay—Ab, הוא 450 מטר. המטוס נע במהירות של 1000 קמ"ש. הוא יעבור מרחק זה ב-1.6 שניות — ובאותו זמן יכול הרובאי לירות 16—15 כדורים. יש, איפוא, לשער שהפגישה בין המטוס לאלומת-האש תארע כאשר במחסנית הרובה תשאר עדיין כמחצית הכדורים.

כל אותם המקרים בהם מהירות-בפועל של המטוס קטנה

* המדובר ברובאים החמושים ברובים-אוטומטיים, בעלי-מחסנית המכילה למעלה מ-30 כדור. — המערך.

מה נדרש ממטוסי הפצה בזמננו?

הנחת היסוד המוטעית שירש, כבר מתחילתו, ה־TSR 2 מן הקאנברה, אותו נועד להחליף — היא, כי מטוס יקר עד מאוד, שישא כליזיון גרעיני אחד, בן 20 קילוטון, על פני מרחביו של שדה המערכה — יוכל לשמש תחליף לכלי־הזין המקובלים הרבים שאפשר היה לרכוש במחירו (ושבהיות אלה פשוטי־מבנה וזולים יחסית אפשרי להשתמש בהם מבלי חשש להפסידם) לאיתם גייסות שבמצב תקין היו מסתייעים בהם. מקורה של טעות־יסוד זו היה במעין, דיבוק' שאחו בהנהגתה של בריטניה — ראית חזות־הכל בנשק־הגרעיני. אך, דיבוק' זה הוגבר עוד עקב השאיפה הבריטית המושרשת, לשכלל' דגמי־נשק עד למדרגה בה הופך מטוס צבאי למעין מכונת, רולס־רויס' מיוחסת, אותה אין בעליה מעזים להוציא החוצה לעת גשם.

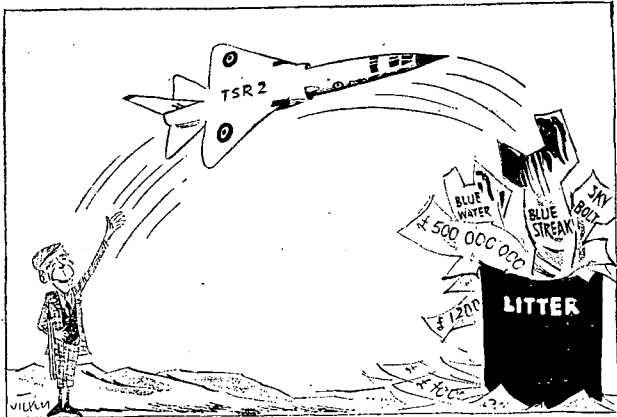
לעומת זאת, הרי ארצות־הברית — על אף הבזבוז הגס שנהגה בכמה מקרים — השכילה למחות את טעות־האשליה האסטרטגית ההיא. רק לעתים נדירות ייחסה חשיבות לכליזיון שלא מסוגם של, סוסי־עבודה הכשרים לכל; ונראה שעם סוג כלים מעשיים כאלה נמנה אותו מטוס TFX, העומד עדיין בפיתוחו, אשר האוסטרלים העדיפו אותו עתה על פני ה־TSR 2 הבריטי. דוגמה מענינת היא כי על סיפיניה של נושאת־המטוסים האמריקאית מהחדשות־ביותר, אנטרפראיז' — יכול הנך לראות מטוסי־בוכנה, מסוגם של אלה שטסו ולחמו במלחמת־קוריאה, אלא שהם נמצאו הולמים את הדרישות החזויות של מבצעים בהתמודדות־מזוינת בלתי גרעינית ומוגבלת. והרי דוקא בשביל למנוע מלחמה מסוג

שרשרת ארוכה של בעיות ומפחית־נפש עברה על בריטניה בשנים האחרונות בתחום פיתוחם של אמצעי התגוננות (ובעיקר — אמצעי הרתעה) חדישים. עתה עומדת כנראה להתוסף עליה חזיה חדשה: עינו המטוס המשוכלל־ביותר, ה־TSR 2, שנמצא בגמר פיתוחו ושנתלו בו תקוות רבות. לקוראי „מערכות" זכורים אולי ההדים של רגשות השמחה והבטחה שהגיעו מבריטניה, תחילה בקשר לטיל הבין־יבשתי „בלוטרויק", אח"כ — בקשר לטיל קרקע־קרקע לטוח של 300—400 ק"מ, שכיניו „בלו־וטר", ולבסוף על עתידם המקווה של מפציצי־V הבריטיים, לכשיתקן בהם הטיל אויר־קרקע „סקאי־בולט" האמריקאי כן זכורת האכזבות, שבאו מדי־פעם — אם בשל משאב־יכולת שלא מילאו את התקוות שתלו בהם, ואם מחמת הכשלה מבחוץ (כרגיל — עלידי השפעות מסחריות־מדיניות אמריקאיות). על רקע זה אין אולי לתמוה על חריפותה של ביקורת, בשבועון בריטי מכובד, מפריעטו של סופרו־הצבאי, שקטעים ממנה מובאים להלן.

„כבר ידועה מן ההיסטוריה הטעות הגדולה, כי יתכן, כלי־נשק בלעדי שיהיה החולש בה"א הידיעה. גלגולה כיום של טעות זו היא התפיסה כי מכשיר־הרתעה אחד עשוי לבטל את הצורך בכל האחרים; ספק אם הופגנה טעות זו אי־פעם באופן מובהק יותר מאשר בענין המטוס ה־TSR 2 של, חברת המטוסים הבריטית (British Aircraft Corporation). בעקבות מאמציו של מטה חיל־האוויר להגשים תכנית זו, ויהי־מה, התפתח פולמוס העשוי לעלות אף על אלה שפרצו סביב פרשות ה„פולריס" וה„סקאי־בולט", ה„בלו־וטר" וה„בלוי־סטריק".

אם יוזמנו עתה לצורך בחנים ובשביל חיל־האוויר־המלכותי — 100 מטוסים, הרי מחיר־היסוד המציאותי שלהם יהיה 400 מליון ל"ש. אך לפי הנסיון בעבר ניתן להניח כי מחירו של מטוס ה־TSR 2 אחד, לאחר שיתקן בו כל הדרוש לפעולה מבצעית, יגיע עד למכסימום של 6 מיליון ל"ש (50 מיליון ל"ש). האמת היא כי מאה מטוסים כאלה — אינם מספיקים כדי לשמש מחליף למפציצי־קנברה' הקלים ולמפציצי־V (ויקטור' ווולקאן) האסטר־טגיים גם־יחד. אך הטענה העיקרית נגד ה־TSR 2 אינה טמונה במחירו כי אם בעצם התפיסה שהונחה ביסודו.

„מקור־מקורותיו של מטוס זה — בהחלטה שנתקבלה עלידי ממשלת בריטניה ב־1947: לפתוח בפעולה מתוכננת לפיתוח כליזיון גרעיניים — כולל מטוסים שיוכלו להטיל פצצה חופשית (להבדיל מפצצת־מרחק, דמוית־טיל — Stand-off Bomb) על ערים סוביטיות. להחלטה זו היו שתי תוצאות ישירות: — ראשית: פיתוח המטוסים מסוג מפציצי־V, החמושים בפצצות גאטונים מימניות — ופיתוח מטוס־מחליף, למוסקיטו' (המפציץ־הקל הנודע של ימי מלחמת־העולם השנייה), שיהיה ביכולתו להטיל פצצת־קילוטונים אטומית למטרות־אמנעה — ובכך לסייע לכוחות־הקרקע עלידי שיבוש ריכוזי־גייסות וזרימת תגבורות. התוצאה השנייה היתה פיתוח המפציץ־הקל המצוי, קאנברה' בשביל חיל־האוויר־המלכותי, ומפציץ דומה (באקאניר') בשביל צי־המלחמה.

מורשתן של ממשלות קודמות לדוגלס יום: המטוס הצפוי — הילך בעקבות טילי־האכזב?

זה זקוקה כיום בריטניה — הצפויה להסתככות בהתנגשות מעין זו הרבה יותר מארה"ב — למטוס־מחליף מתאים שיבוא במקום מטוסיה שנתבלו.

„אולם ה־TSR 2 לא יצלח לאמנעה, או למתן סיוע־קרקע חסכוניים — על אף מכשיר הטלביזיה רצוף־הקו שבו המעביר את תמונת־שדה־הקרב אל המפקדה הטקטית. הפצצה לנפילה חפשית, בה הוא חמוש, מחייבת ממילא רום־טיסה נמוך וגישה איטית־יחסית;

מכאן שיש בדבר משום סכנה ניכרת של הזדקרות (Stalling). ההכרח במסלול-המראה שאורכו קרוב ל-2,000 מטר הופך את ה-2^{TSR} למטרה נוחה-ביותר להפצצה ולחבלה. מכיון שמטוס זה הפך למעין סמל לעצמאותה הגרעינית של בריטניה, הרי באבדו בקרב — נאמר, נגד מצרים או אינדונזים — תצמחנה בודאי תוצאות פוליטיות חמורות. לא מוזן אמר ראש-המטה של חיל-האוויר כי זהו, 'מכשיר-שלידיוק'. ודאי, כזה הנו. אך מכשיר כזה מתקשה אם משתמשים בו בהיאבקות חסרת-הסדרים שבמלחמות מקומיות, בנופי-פרא ובתנאי אחזקה קשים.

ההתגנבה עתה טעות-ייסוד שניה, לפיה קל לסגל לתפקיד נוסף מטוס שמלכתחילה נועד לשמש כנושא של כלי-זינון גרעיני. והרי ברורה הסתירה המיבהקת שבין גמירת ההלל על 'מכשיר-שלידיוק' —

• בשל הערה זו, על סכנת ההזדקרות, התפתח בחוגי-האוויריה הברייתיים ויכוח מקצועי חריף. — (המער)

לבין הטלת משימות הנוגדות זוראתיו על אותו כלי עצמו. על אף זאת, ובשל השאיפה לגשור איכשהו על פני הפער הצפוי בשלהי שנות-השישים — בשנים שבין גסיסתם של מפציצי-V שברשות בריטניה לבין הופעתן בפועל (ברשותה) של צוללות נושאות, פולריס' — הוקצה ל-2^{TSR} גם תפקיד, אסטרטגי-פיקטיבי. ראשי-נפץ מגאטוניים חדשים יוכנסו לתוך פצצות קילוטונים ישנות; ובהעזרו בתדלוק-באוויר באמצעות מפציצי, ו'אליאנט' (שיהפכו למיכליות-מעופפות), הועד ה-2^{TSR}, לטוס אל מוסקבה ובחזרה. ברם, כאן נכנסים אנו לממלכת הדמיון; התדלוק-באוויר חייב להתבצע באטיות, ובגובה בו לא ניתן יהיה להמנע מגילוי על-ידי מ"מ היריב; וכך נוצרת מטרה מושלמת בשביל כוחות ההגנה הנ"מ.

וכאן, הדמיון הרב שלמטוס זה לכוה מפציצי-המיראז' IV, הצרפתי, שאף אצלם יכולת השהיה באוויר כדרוש לטיסה למרחקים מותנית בתדלוק באוויר.

סודו של מטוס הפלאים - והמחלוקת

יכול להיות לו, איפוא, סיכוי כלשהו להגיע עד למטרתו. אך האם הנו בעל טוח שיאפשר להגיע אל מטרה שכדאי ומשתלם לפגוע בה? זו שאלה בפני-עצמה. נקל להבין כי מטה חיל-האוויר לא היה מוכן לקבוע בנדון דברים ברורים בפומבי.

„טילים גדולי-ממד, שהנם ל-כך, לענין בפירייה-שיגור העמוקים שבמרחבי יבשת-אמריקה, מאבדים את ערך-ההרתעה שלהם ב-בריטניה הקטנה, בה ניתן לטוח מראש את עמדותיהם כטוח-ראש-סיכה. חיל-האוויר המלכותי חזה זאת מבשרו, עת נאלץ לחסל את הבלוט-סטריק; ואילו אותם דגמי ה'פולריס' המוכנסים כבר לשירות — שרבים רואים בהם את גבול-האפשרות שבמרתיעים גרעיניים — עודם קצרי-טווח יחסית. וכינתיים, אם רוצה בריטניה במרתיע' עצמאי — אין לה ברירה אלא להאחז בקרני-2^{TSR}, ולשלם את מחירו.“

הראשון בשני השבועונים הבריטיים (ששניהם בעלי מעמד נכבד), שצוטטו כאן — יחסו לממשלת-בריטניה הנוכחית הנו אפוזיציוני חריף; ויתכן שנימת דבריו הושפעה גם מכך. אצל השני ספק-רב אם קיימים מניעים נוספים. ביסודו, אם כי לא בכל ניסוחיו, תואמות שתי ההערות ואף משלימות זו את זו. ברם, לשם שלמות התמונה, יצוין כי גם עתה סבורים בטאוניס ובעלי-טח רבים בבריטניה כי ה-2^{TSR} הוא מטוס משוכלל ביותר ואחד משיאי השגיה של התעשייה-האווירית הבריטית. מתקבל על הדעת שמבחינות רבות של תכנון, טכניקה תעופתית והמצאות-הנדסיות הצדק ודאי עמס. אך לא לנו לפסוק בשאלה, האם המאמץ והאמצעים שהושקעו בכל אלה יתנו לבריטניה את התמורה המבצעת — בין אסטרטגית ובין טקטית — אשר לשמה נעשו המאמצים ואשר לה זקוקה מערכת ההרתעה-וההגנה הבריטית.

מכל מקום, שני המאמרים המצוטטים מאפשרים לקרוא-הצצה מאד מאלפת בשיקולי תכנונם ותפעולם של מטוסי-הפצצה — כולל מטוסי-קרב ה"מוסביס" לתפקיד זה — בתנאי הטכנולוגיה החדשה של מלחמה בזמננו.

והנה, גם שבועון בריטי אחר כתב בין היתר: „אף שהדובקה על ה-2^{TSR} התוית המטעה של, החלפת קאנברה' (מטוס למשימות טקטיות, ואופרטיביות) — הרי לאמתו-שלידבר התקוה שתולים עתה במטוס זה היא שהוא ישמש כמרתיע גרעיני (דהיינו — אסטרטגי), שיהיה, לפחות, לא כלי-כך בלתי-אמין ככל שאר האפשרויות הפתוחות לפנינו כיום...“

...במצייאות, זהו מטוס שבאותו רגע בו הגיע מחירו ל-2 וחצי מיליון ל"ש (21 מיליון ל"י) ממילא נעשה הוא יקר-מדי בשביל התפקיד שהועד לו בתחילה; ואפשר לומר כי רק ביטולו של ה"סקאיי-בולט" הצילו מקרדום-החיסול, שכן בהיותו מורכב מאוד ועמוס-שכלולים (אפילו מראהו יוצא-דופן ומדהים-קמעה), ומכוון למעשה רק לסוגי-תפקידים מסוים מתפקידיו של מטוס-טקטי, נתפס ה-2^{TSR} יותר בגדר, ביצירי-דגים לגנרל' מאשר בגדר, להם לטוראי.

„ברם, עם כל חסרונותיו בתור מטוס-טקטי, נודעת ל-2^{TSR}, חשיבות — העולה לאין-שיעור אף על זו שהיתה אי-פעם לקאנברה' — בתור, מרתיע גרעיני, בלשון בעלי-האסטרטגיה כיום חייב מרתיע' להיות, אמין; דהיינו אין תועלת בכך שיהיו ברשותך כלי-זינון גרעיניים, אלא אם כן ידעו הן בעלי-בריתך והן אויביך כי תוכל להנחיתם.“

„הנה, מפציצי ה-V' — שנועדו תחילה לכך — אינם בגדר, אמניים, שכן מפציצים, מקובלים' מגביה-ייסוס כאלה חדלו להיות אמניים באותו יום-מאי ב-1960 בו סילק טיל רוסי את גארי פאוארס מתוך תא-מטוס ה-U-2 שלו. אפילו חדר מפציצי-V' אחד, או אף שניים, עד למטרה — הרי בימינו אלה הסיכוי, לספוג פצצת-מימן, או שתיים, אינו נחשב עוד למעצור מספיק כדי למנוע תוקפן גדול מלצאת למלחמה.“

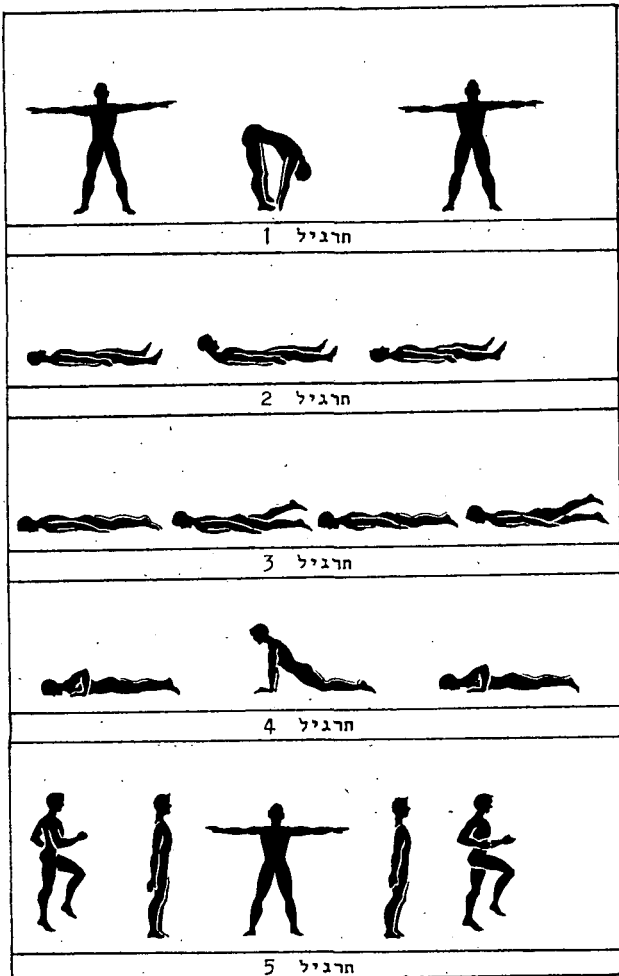
„מדוע אם-כן אמין ה-2^{TSR}? זאת — משום שיטוס מתחת למסך המכ"מ, ותוחזת למחסום הטיילים; ואמנם, הרבה ממחירו הושקע באותם מנגנונים אלקטרוניים המונעים בעדו מלהתקע, בסיסתו הנמוכה הזאת, הישר אל תוך הקרקע. שלא כלמפציצי-V'“

התעמל - ושמרת כושרך!

סאל נ. זהר

פירוט התרגילים

1. עמדת מוצא: עמוד בפיסוק והרם ידיים ישרות לצדדים (לא מתוחות).
הפעילות: כפוף גוף לפנים כשאתה משתדל להגיע באצבעות ידיך לקרקע; הזדקף שוב בהרמת ידיך לצדדים (התרגיל: שתי כפיפות-גו לפנים מטה ושתי משיכות ידיים לאחור בהזדקפות).
הסבר: בזמן הכפיפה לפנים השתדל שברכיך תשארנה ישרות; אם אינך יכול לגעת בידיים בקרקע — השתדל לקרב אותן לקרקע כמה שתוכל; בהזדקפות — משוך ידיים לאחור.
2. עמדת מוצא: שכב על הגב (פרקדן) כשרגליך פשוקות (כ-40 ס"מ) והידיים חופשיות לצד הגוף.

מגיתוח מעמיק של המושג הייל טוב הוסק כי קיימים שלושה מרכיבים המאפיינים אותו: הראשון — כשירות סכנית גבוהה; השני — רצון לחימה הנובע מתוך הזדהות החייל עם הערכים הלאומיים; השלישי — כושר-גופני מעולה.

כיצד נגדיר כושר-גופני במונחים צבאיים? — היכולת של הגוף (על אבריו השונים) להסתגל ולבצע עבודה קשה בכל תנאי-קרקע ובתנאי אקלים למיניהם במשך זמן ממושך. כדי להשיג כושר-גופני, המתבטא בכוח, זריזות, גמישות והתמדה, יש לבצע תרגילי-גוף קשים בכל יום.

בלוחם בעל כושר-גופני טוב ימצאו התכונות הבאות: הרגשת בטחון, כושר סבילות, תוקפנות והעזה בביצוע. בכל עת יחוש לוחם כזה כי הוא מסוגל לשלוט בגופו וכי זה יענה לו בכל מצב קשה ובלתי-צפוי.

בצבאות העולם שמים דגש על טיפוח כושרו הגופני של החייל בבסיס-הטירונים. את הבעיה של שמירת הכושר הגופני של החייל ושל הקצין ביחידות הסדירות (לאחר הטירונות) פותרים בצורות שונות: שיעורי אימון גופני המשובצים בתכנית האימונים, מועד-דונים מיוחדים לספורט, תחרויות בענפי-ספורט שונים. מענינת גישת חיל-האוויר הקנדי לפתרון הבעיה של שמירת כושרו הגופני של החייל ושל הקצין. בשנים האחרונות פיתחו שם שיטה המצביעה על פתרון לבעיה הנזכרת בדרך פשוטה — המבוססת על המישה תרגילים בלבד, שיש לבצעם יום-יום.

המחקרים הוכיחו כי ניתן להעלות את הכושר הגופני ולפתחו על-ידי פעילות גופנית רבי-צדדית, אפילו תבוצע במשך זמן קצר, אך בהתמדה מדי יום ביומו.

*

חמשת תרגילי-היסוד הבאים מהווים קובץ של תרגילים רבי-צדדיים המיועדים להפעלת כל חלקי הגוף. התרגילים יבוצעו באותו סדר, ביחידות הזמן המוקצבות לכל תרגיל (ראה טבלה) — וסך הכל חמשת התרגילים ב"11 דקות. עליך לבחור בדרגת הקושי בה תחיל להתאמן. אנו ממליצים כי תעבור משלב לשלב — מן הנמוך אל הגבוה.

הלוח המובא הנו הראשון משישה לוחות אשר יפורסמו בחוברות „מערכות" הקרובות.

להלן הסבר אופן המיוחד של התרגילים: תרגיל מס' 1 — למיתוח שרירי הגב והרגליים; תרגיל מס' 2 — לחיזוק שרירי הבטן; תרגיל מס' 3 — לחיזוק שרירי הגב; תרגיל מס' 4 — לפיתוח שרירי הידיים (השרירים הפושטים); תרגיל מס' 5 — הוא התרגיל החשוב ביותר ומיועד בעיקר להפעלת האברים הפנימיים (הלב והריאות) ולתיאום מלא במערכת הנשימה וכלי-הדם, וכן לחיזוק שרירי הרגליים.

טבלת יסוד — לוח-השנים בהתאם לנושך הגופני

מספר פעמים					רמה
תרגיל מס'					
5	4	3	2	1	
400	18	24	22	26	+
375	17	23	21	25	• טוב מאוד
335	16	22	20	24	-
320	14	20	18	22	+
300	13	19	17	21	• טוב
280	12	18	16	20	-
260	10	16	14	18	+
235	9	15	13	17	• כמעט טוב
200	8	14	12	16	-
175	6	12	10	14	+
145	6	11	9	13	• מספיק
100	5	10	8	12	-
6	1	1	1	2	דקות לכל תרגיל

- אין צורך במקום מיוחד — כל מקום, בבית ומחוצה לו, מתאים לביצוע התרגילים.
- אין צורך במתקנים ובציוד — פרט לגופך אתה, ורקע לשכיבה, דרגות-קושי שונות — הנובעות ממספר הפעמים שהנך מבצע את התרגיל.
- אין צורך במאמן ובמדריך — אתה, "אדון לעצמך" ויכול לבדוק את השגך בכל שעה שתרצה בכך.

זכור: אדם המבצע תרגילי-יסוד אלה מדי יום ביומו ובהתמדה, יהא כשיר לבצע מאמצים גופניים גם בתנאי-שדה.

תותחים - כמענה לטילים?

אכן, מציאותם של כלי-שיט כאלה בציה של קובה כבר אילצה את מיניסטריון-הציי של ארה"ב להחליט על הצבת חימוש נוסף — תותחים — בכל אותן הסיירות והפרגטות אשר, בהתאם להמורה שהסתמנה בויונו של אניות-מלחמה חדשות, היו כבר חמושות בטילים בלבד (כגון, הסיירות הנוודות "לונג-ביץ", "אולבני", "ציקאגו" ו"קולומבוס"). בכל הסיירות האלו יורכב, בכל צד, תותח בן 5 אינץ' ובפרגטות יוצב, בדרך-כלל, תותח בן 5 אינץ' במקומו של כן-הירכתיים לטילי "טריאר" הנ"מ. נקל להבין שאילו היו הטילים שבכלי-השיט הרוסיים החמושים בראשי-מחץ גרעיניים — כי אז היתה טמונה בהם סכנה גדולה ביותר לכל אניות-מלחמה שהיא — "מנושאת-מטוסים ומטה", כדברי הבריטים. מניחים כי דבר זה מסביר את טענתם של הרוסים שיש בידם להשמיד, בודאות, כל אניות-מלחמה אשר תקרב אל חופיהם כדי טוח-פגיעה.

השמאל לימין: סיירות-טורפדו מדגם "קוסר" ו"אוסה", והסיירת "לונג-ביץ".

הפעילות: הרם ראשך וכתפיד מהקרקע עד שתוכל לראות את עקביו, וחזור לשכיבת פרקדן; הרגליים ישרות וצמודות לקרקע. 3. עמדת מוצא: שכב על הבטן (אפיים), ידיך לצדי הגוף הכפות לקרקע.

הפעילות: הרם ראשך ביחד עם רגל אחת לאחור; חזור על כך בחילוף רגל.

הסבר: השתדל להרים את הרגל ישרה וגבוהה ככל שתוכל, תוך סיוע על-ידי לחץ בכפות הידיים בקרקע.

4. עמדת מוצא: שכב על הבטן (אפיים), ידיך כפופות כשמרפקיהן מעלה וכפותיהן צמודות לקרקע ליד הכתפיים.

הפעילות: הרם את גופך מהקרקע באמצעות ישור הידיים כשהברכיים על הקרקע, וחזור לשכיבת אפיים.

הסבר: הגוף ישאר ישר מן הברכיים ומעלה, הידיים ישרות; יש לנגוע בחזה בקרקע בתום כפיפת-הידיים.

5. עמדת מוצא: עמוד עמידה ישרה.

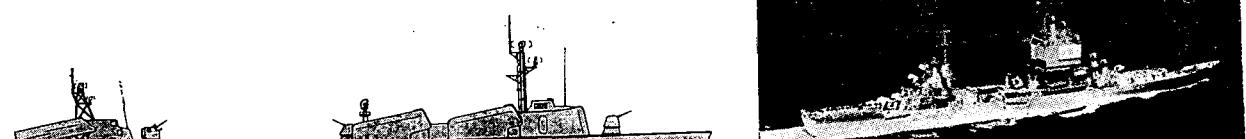
הפעילות: רוץ במקום (ספירה אחת לכל מגע רגל שמאל בקרקע).

הסבר: בריצה תהיה הברך מורמת במקצת לפני כשהרגל מוגבהת מהקרקע כ-10 ס"מ; לאחר כל 90 ספירות-ריצה בצע 10 "ניתורי פישוק" בתנופות ידיים לצדדים; המשך בסדר זה (של 90 ספירות-ריצה ו-10 "ניתורי פישוק") עד תום מספר הפעמים הדרוש; גם הניתורים וגם הריצה מבוצעים על כריות כפות הרגליים.

האופיני ללוח ויעילותו

- הזמן לביצוע — קצר וקצוב לכל תרגיל ותרגיל, סך-הכל 11 דקות.
- חומר התרגילים — פשוט ושוה לכל נפש.

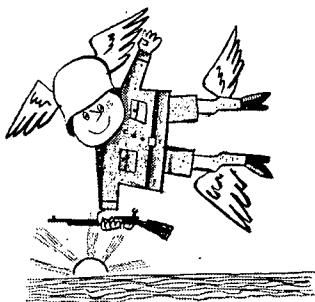
בסקירתו על עניני הציי בפני בית-הנבחרים הבריטי עמד סגן מיניסטר-הציי על הצורך להפנות תשומת-לב מיוחדת לענין "סירות-הטורפדו המנועיות" חמושות-הטילים אשר ברה"מ מפתחת מזה כמה שנים לצרכיה-היא — וגם החלה מספקת אותן לארצות כקובה, אינדונסיה ודומותיהן. "סירות-טילים" אלו נמנות עם שני דגמים: "קומר" ("יתוש"), בן 100 טון שמהירותו 40 קשר והנושא שני טילים; "אוסה" ("צרעה"), בן 160 טון שגם מהירותו 40 קשר, והנושא ארבעה טילים. ידוע כי מכל דגם הוזמנו כ-55 כלי-שיט. טוחם של הטילים כ-25 ק"מ; והם מקנים לכלי-שיט זעירים אלה עצמת-מחץ שלא היה דומה לה בעבר. כדברי סגן-המיניסטר: "כשהם חמושים בראשי-נפץ, מקובלים" — יש בהם משום איום המור על הספנות שלנו, אלא אם כן נקיים כוחות-ציי שיספיקו בשביל לספל בהם".

מושגימה על המאמץ שבצבאות קטנים מוצאים
לנחון לעשותו כדי להיות "מעודכנים" ב-

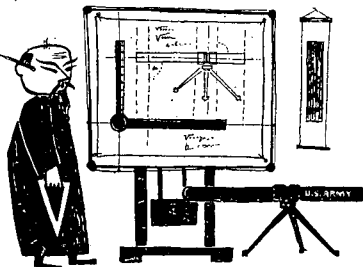

זמננו. אפשר לקבל מן הצבא הפיני מחד
גיסא, מנופקים להייל הפיני מדים, ציוד
וכליזין "מקובלים", המתאימים לתנאי ה-
אקלים ולפנייהקרקע של ארצו במקרה של
לוחמה "מקובלת" ומאידך גיסא יוכנו בש-
בילו מדים מיוחדים לליחמה כימית, מדים
אטימים הכוללים מסיכה ואבונייגשימה.

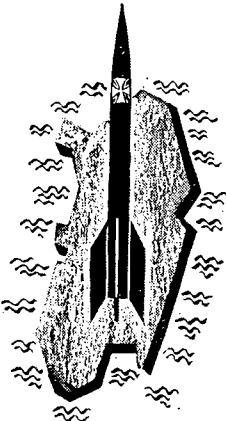
כשם שהוטסה בסחו 1963 הדיביזיה המשורית
ה-2 של צבא-ארה"ב לגרמניה — כך מתכנן
נים להטיס באביב 1964 דיביזיה אחרת אל
תערב האוקיאנוס-השקט. גם לגבי מבצע זה
פסק מיניסטר-ההגנה מקנמארה כי הוא יימ-
שך 6 ימים לכל היותר. לדברי עתונות
הקרובה לחוגי הצבא, מסתייגים מכך במקצת
מפקדים רבים הפועלים כיום באותו איזור.
לדעתם, מבלי שייחצא שם במקום כל הציוד
הכבד — כפי שהיה במקרה של הדיביזיה
המשורית ה-2 בגרמניה — יירש זמן הרבה
יותר ממושך להעברת דיביזיה מלאה על
ציודה. הערכתם היא: לא 6 ימים — כי אם,
לכל הפחות, 44.

הנשקים האמריקאיים בדרום ויאטנאם גררו
פדחתם במבוכה למראה כלי-נשק שנפל שלל
מידי הויאטקונג. לפי כל התזונים, היה
זה תותח ללא-רתע אמריקאי בן 75 מ"מ.
ואעפ"כ לא היתה זו תוצרת אמריקאית.

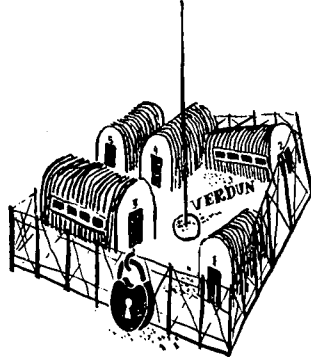

לבסוף נתברר שסיך-העממת החלה "מעתיקה"
העתקים מדויקים של כלי-זין ומכשירים
מערביים — ללא רכישי-זכויות, כמובן.

בקרב יצטרף ל-
טילים המטאורולו-
גיים שהמריאו ב-
שמי היס-התיכון
טיל נוסף. החל ב-
שלהי האביב הבא
ישגר ה"בונדסוא-
הר" (המערב-גר-
מני) טילי-מחקר
מטאורולוגיים מב-
סיס שבאי סרדי-
ניה. לצורך זה רכש
צבא גרמניה 140
טילים מארה"ב. ה-
טילים שישוגרו מ-
סרדיניה יספקו

נתונים לשירות החזאות ולמכון המחקר ה-
אווירונאוטי המערב-גרמניים.

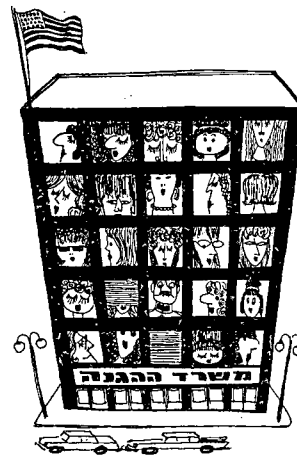
הילהצבא האמריקאי החל סוגר כמה מפ-
קודת-שירותים מעבר-לים. כשלב ראשון מתוכ-
נת החזרתם של 5,400 אנשי-צבא הממלאים
תפקידים לוגיסטיים באירופה, בפיקודיהלור-
גיסטי ה-4 בווארדאן.

מעמד מרטיטלב
הכתיר את הקריי-
רה גרושת-העליה
של הרס"ר הראשי
של הצבא הבריטי,
ג'והן לורד, ערב
צאתו בדימוס ב-
גיל 55. הרס"ר לור-
ד, שצנת בארנהם,
התנהג בכבוד ב-
מחנה-שבויים גר-
מני והיה לאגדה

חיה בסנדהורסט — הוזמן לתכנית-טלביזיה
בשם "אלה הם חייד", בה שוחזרו קורותיו
המרתקים. כאשר סופר שם כי ב-1955 —
אחרי שלקה בשחפת — הקימו גורדית-
הרמנים, רגימנט הצנחנים ואקדמית סנדי-
הורסט קרן מיוחדת לשליחתו להחלמה ב-
שביצריה, אמר לורד בהתרגשות כי "לעולם
לא אשכח מחוה זה". לבסוף דאגו מארגני
התכנית להעניק לו עוד מעמד שלא-יישכח:
המלך חוסיין, הניכיר-לשעבר של לורד ב-
סנדהורסט, טרח לבוא בכבודו ובעצמו מרבת-
עמון ללונדון כדי להחזיק במפתיע את יד
מדריכו, הרס"ר!

מספר האזרחיות הגדול ביותר בכל משרד
ממשלתי שהוא בארה"ב — מועסק ע"י מיניס-
טריון-הצבא של משרד-ההגנה. כיום עובי-
דות שם מאה אלף נשים — עליה מ-11%
ל-30% ב-25 השנים האחרונות. למעלה מ-
96,000 מהן מועסקות בפקידות ובמקצועות

אקדמאיים, כגון בקטרולוגיות, כימאיות,
מהנדסות ומתימטיקאיות. מיניסטריון-הצבא
מקיים בכך את הדגש ששמה כיום ממשלת
ארה"ב. בניצול מלא של נשים בשירות ה-
מדינה.

צקלון

לקט תרגומים

התוכן

זה קרה ב"גבעה 30" מתוך "צניחת לילה" לגנ. ס.ל.א. מרשל עמ' ב' /
"בחפזת החשיכה..." קפט. סי. אורורק עמ' ח'

מקורות ומחברים (הערות והארות לקורא)

לחילה באפילה

זה קרה ב"גבעה 30"

חאת גנ. ס.ל.א. מרשל

אלוף כותבי פרשות-הקרב האמריקאיים גנ. ס.ל.א. מרשל פעל במלחמת-העולם השניה, ואחר-כך במלחמת קוריאה, כסוקר וכמנתח חזיונות-קרב בשביל הפיקוד האמריקאי, במגמה לעמוד על החוקים הנפשיים-נעלמים הפועלים במצבים שונים על בני-האדם בקרב, כפרטים ובמסגרת יחידתית. התוצאות היו עבודות מאלפות, מהן קלסיות ממש: "אנשים מול אש" (ממלחמת-העולם השניה) ו"גבעת קדל-החזיר" (מלחמת קוריאה), המשמשים כספרי-לימודיים לכל תלמיד-המלחמה — שניהם הופיעו בתרגום עברי, בהוצאת "מערכות" — וכן גם הקונטרס "ניידותו של הלוחם" המנתח ניתוח-נוקב בעיה "נצחית" במלחמה — החייל ומטענו.

את מיטב נסיונו במלאכת תחקור אנשים אחרי-קרב, ברישום "מילימטרי" של מהלך הקרב, ובפתרון ה"משבצות הקשות" שבתשבץ מערכה גדולה (שלעולם היא משובשת, ושונה מאוד מכפי שתכננות) — השקיע מרשל בספרו "צניחת-לילה" — גלעד לעלילות הצנחנים האמריקאיים בפלישה לנורמנדיה. בכל שורה בספר זה ניכרת המגמה הברורה: ללמד! להכיר על בודים את הגורמים שעיצבו את מהלכי קרבות הצנחנים דאז, למען ידעו הצנחנים של ימינו להמנע ממכשלות שהכשילו את קודמיהם, להעזר בכל מה שתגלה כעזר להללו.

הקטעים המובאים כאן מציגים בפני הקורא מצב אופיני לאלה בהם מתנסים צנחנים: יחידות שהוצנחו, מחמת שיבושים בתכנון ובביצוע, במפוזר, הרחק מעבר לאיזור-ההצנחה; והן מתלקטות והופכות לכוח-משימה בכוחו של מפקד שהוא "גבר-של-ממש", המבצע משימה חיונית אף בהיותו מנותק גיתוק ממושך מיתר הכוחות שצנחו. (שם הספר במקורו — "Night Drop").

"בחפזת החשיכה..."

חאת קפט. סי. אורורק

מי יודע כיצד היו צונחי-הלילה בנורמנדיה משכילים להתכנס בחשיכה, לנוע בה ליעדיהם, לזהותם ולהלחם עליהם, אילו עמד לרשותם כל העושר הרב של התקני ראיית-לילה אותו מעביר לפנינו, כבמסגן, מאמר זה. הרבה מן המכשלות והמשגים שנפלו בחלקם של הצנחנים באישון-הלילה הנורמנדי היו ודאי בטלים ומבוטלים, אילו יכלו להעזר ולוא אך בחלק מן הציוד החדש הזה, המצוי עתה בשימוש של הצבאות הן ב"מערב" והן ב"מזרח".

מאמר "מאיר-עינים" זה, לאלה שאינם בקיאים בשכלולים האחרונים בהתקני ראיית-לילה, מובא מתוך "ירחון-ההגנה האירי" — ("Irish Defence Journal")

זה קרה ב"גבעה 30"

מתוך הספר "צניחת-לילה"

מאת בריג'ונג. ס.ל.א. מרשל

כשעה-שתיים אחר חצות בזמן בו עמדו הצנחנים לצנות לשטח האויב, נמצא הרגימנט 508 מבזר במטוסיו.

עקב כך, צנחו רוב צנחני הרגימנט בצד הלא-נכון של הנהר, ומצפון למעבר-הצפוני שעל המאָרדאָרָא. קולונל לאָרוי לינדקויסט, מפקד הרגימנט, החל בכינוס חלק מכוחו הפזר ליד הביצות הגובלות במאָרדאָרָא, למסע אל היעד הקרוב ביותר — לא־פיאָרָא.

ואילו לגבעה 30 הגיעו בהתאם לתכנית, רק חלקים קטנים של הרגימנט, שנאספו על-ידי מפקד הגדוד ה-3 שלה, לויטננט-קולונל ז'והן ב. שאנליי. עצמת כוחו היתה כשתי פלוגות.

וכך התרחשו הדברים, מכאן ואילך: בשעה 21.00 אירגן שאנליי את הכוחות בשתי פלוגות. את האחת יוליך ווארן ואת האחרת יוליך הוא עצמו. מקץ מסע של שתיים הגיעו ללא תקלה לגבעה 30. על גבי המפה נראתה הגבעה מבטיחה טובות. מפסגתה קיוו לראות את כל העמק כעל כף היד, וכן את שני הכבישים, והכפר שאָף-דור־פונט אולם המציאות הכחישה את שהבטיחה המפה. הגבעה 30 מכוסה היתה שתי וערב בגדרות חיות מן הסוג ה"חשמני" ביותר. סוללות עפר גבוהות היו מתחת לכל גדר-חיה, ואילנות מצילים צמחו בצפיפות בכל אתר. בוסתן תפוחים הקיף את כיפת הגבעה. בפסגת גבעה 30 לא חשת עצמך כלל כניצב ברומה של גבעה. המראה נחסם לעיניך על-ידי הגדר-החיה הסבוכה. היה זה אמנם מקום נוח למפגש, שכן מסומן היה ברורות, והוא העניק מחסה בטוח. אפס, בהיות האילנות מכוסים עלנָה, לא נראה מן הגבעה דבר והיא לא חלשה על שום דבר...

אותו לילה התוה שאנליי מערך, ואת התיאום בין עמדותיו השלים בבוקר. פלוגתו שלו נערכה בחצי סהר סביב המדרון הצפוני של גבעה 30. וארן וכוחו נפרסו באופן שאשם תוכל לחפות על הגישות הדרומיות לגבעה. בהיותם ערוכים כך, היו קווי של שאנליי צופים אל לא־פיאָרָא ואל סט.מאָר אַגליו, שבִּרְיִחוֹק קילומטרים אחדים, שם היה עיקר מנינה של הדיביזיה המוצנחת ה-82 נתון במצור מלא. ברם, הרוח לא נשאה בכנפיה את החדשות בדבר היות הדיביזיה כה קרובה אליהם — ואת הדממה המדכדכת שעל גבעה 30 לא הפר דבר. הם היו עתה במצב האחד במצבי שדה-הקרב, שבו שואבים החיילים עידוד דוקא מקול תותחים, (המעיד על נוכחות כוחות נוספים משלהם בשטח). שאנליי ניסה לשוא להתקשר באלחוט עם מפקדה גבוהה יותר (ולודא אם יש

כפי שנאמר "בקיצור ולענין" בתכנית, היה על רגימנט הצנחנים ה-508 לצנות בנורמנדיה כגוף אחד ולהשתלט על הקר-קע בעלת החשיבות האסטרטגית התחומה בזוית אשר את צלעותיה מהוים הנהרות דוב ומאָרדאָרָא, ושבה נפגשים מים מיהם למסע משותף הימה.

כצעד של הגנה היה על הרגימנט להרוס מיד את הגשר החוצה את הדוב באַטיאָנביל, ואילו כצעד של התקפה — לתפוס את הכביש-המוגבה הצולח את המאָרדאָרָא התחתון — וזאת כדי לאפשר מעבר מהיר של הקורפוס ה-7* בהתקדמותו מערבה מחוף-יוטה, לשם ניתוק חצי האי קוטנר טיו ובידודה של שרבורג. הכביש-המוגבה הדרומי, אשר בשאָף-דור־פונט, בריחוק כ-3.5 ק"מ מלא־פיאָרָא, שימש כנתיב המעבר הראשי מעל הנהר. כביש זה היה כביש רחב ומוצק, שאיפשר כניסה לשטח נרחב ומכריע מבחינה צבאית. לכביש זה חייב יהיה הרגימנט לתת את עיקר תשומת-לבו ודאגתו. תוכנן, אפוא כי אנשי הרגימנט ה-508, לאחר שיצנחו דרור מית למאָרדאָרָא וצפונית מן הדוב, יפגשו בגבעה 30, גבעה תלולת צלעות ומכותרת בוסתני-תפוחים, החולשת על כשני קילומטרים וחצי של כביש שאָף-דור־פונט. עמדה עונת פריחת התפוח בנורמנדיה ועפאיו על עצי התפוח הסתירו מראיתו של הצופה מגבעה זו את הנוף כולו. עקב כך לא נודע לה ערך צבאי אולם דרכם של אנשי צבא שהם שואפים לשטח נישא.

מחמת צניחה גרועה שנגרמה בשל עננים כבדים ופחדי האנשים שובשה התכנית. מטוסים אחדים הנושאים צנחנים איבדו דרכם בחשרת העננים. אחרים סטו מדרכם, משום שנקטו פעולת חמיקה מפני אש נ"מ, שלא היתה מן-הכבדות-ביותר. בכך הפרו את הפקודות להשאר במסגרת התבנית ויהיימה.

* שיונחת לחצי האי קוטנטין מן הים, בחוף "יוטה" — התערך.

כוחות אמריקאיים כאלה בשטח אם אין). בעינינו ובעיני אנשיו, הם הפכו למוצב-חוץ אבוד ונשכח בפלישה שנכשלה. עם זאת, גם עת לפתח אותם הדממה בצפרנייה, לא היתה תחושת הבדירות מלאה, ורוחם היתה עדיין מרוממת למדי. ענייניהם התנהלו עד כה כשורה, ומנת חלקם לא היתה קשה במיוחד.

הלילה חלף ללא מאורעות. בבוקרו של היום השני נשלחו ששה פטרולים לתור אחר ג'ולי אספקה ולטהר את הסביבה מכוחות אויב. קבוצה נוספת של תועים מאנשי הגדוד, הובאה לגבעה, ועמה שלושה מקלעים.

תגבורת זו של כוח עודדה את שאנליי והניעה אותו לחשוב על פעולות חדשות, שכן כבר נתגלתה לו הודמנות לעשותן. במ"ק 300 שלו שמע על דבר קבוצה של אמריקאים שבצד הרחוק של הנהר מאַרדאָרָא, וכי היא שולטת בקצה הכביש המתמשך ועובר אצל גבעתו אל שאַף־דֶר־פּוֹנט. כל מה שידע, היה — שהקבוצה הנה כוח אמריקאי, שעצמתו אינה ידועה. וכך, כעזר לקבוצה זו, וכהגנה נוספת לכוחו שלו, החליט להקים מחסום־דרך על הכביש (המתמשך במקביל לנהר דוב), מדרום לגבעה 30. המחסום ישיקף לשני העברים, ויב־לום הן כוחות אויב שינסו לנוע מזרחה, על קטע הכביש שארכו למעלה מקילומטר וחצי, והנראה מן הגבעה, והן כוחות אויב שיבואו לתקוף את גבעה 30 — בין אם ממזרח ובין אם ממערב.

מזרח, אך גם כאשר נערך הכוח החוסם במקומו, ואף כי המחסום על הכביש בשאָף־דֶר־פּוֹנט עוד החזיק מעמד, עדיין לא הגיעו האמריקאים לכלל שליטה בשטח ראש־הגשר הדרר מי. במחצית הכביש העוברת בביצה, בין שני המחסומים, נתפצל כביש זה — וזרועו האחת נתמשכה שמאלה, לשטח שבידי האויב, שסביב לבוזוול־לא־בסטיל ומונטאָזי, משני עב־ריו של הנהר דוב. האילנות שלאורך הכביש, איפשרו לחיילי האויב משני הכפרים האמורים, לנוע בחופשיות משטחי הקרקע המוצקה ועד לזרוע האחת של הכביש אותה תקפו האמריקאים משני עבריה; שום צד מן הצדדים היריבים לא היה חזק די צרכו כדי לגבור על יריבו, ולכבוש את שטח ראש־הגשר כולו.

אחת התוצאות של מצב־קפאון זה היה הבלבול שנתרחש במוחם של המפקדים האמריקאים ברמות הגבוהות יותר, שהגו בשאלה העיקרית: האם הגישה לצליחת הנהר צריכה להיות התקפית או מגננתית? שאנליי, שכבר ישב בגדה המערבית של הנהר, חרץ זה מכבר את החלטתו. הוא חנה בעבר הרחוק של הנהר העובר בראש־הגשר המכריע, ושם עליו להשאר, שכן אם יקדם את הכוח לעבר־המזרחי של הנהר עלולים הגרמנים לפוצץ מעורפו את המעבר, ומי יודע אם ניתן יהיה אחרי־כך לזכות מחדש ביכולת לעבור בו. שומה היתה עליו עתה לכפות על צבא ארה"ב כי ינוע אליו, ועליו לשאת כל סבל שיפול בחלקו עד אשר זה יתחבר עמו. אולם כדי להחזיק בשטחו — כך חישב שאנליי — עליו לצופף את גדודו ו"לכפתר" כל פרצה במערכו. הרי לכם מופת מזהיר לאי־הצבא החושב ברוח־התקפית שעה שהוא פועל פעולה מגננתית.

מאיידך גיסא, האמריקאים שנמצאו בקצה הכביש שבשאָף־דֶר־פּוֹנט, וביומם הראשון שם נפגעו קשות מתגרת־ידם של הגר־

מנים, הפצו עתה לפוצץ את גשר המאָרדאָרָא, למען מנוע מהאויב מלהתפרץ אליהם דרכו.

מעשה שכזה היה שם קץ למגמתו של שאנליי הופך את כוחו מנצרת־פְּלֵדָה הנועזת בכביש לגרוטאה המוטלת שם ותו לא. כך חשבו האנשים שבשאָף־דֶר־פּוֹנט, פרט לאחד מהם. אחד מאנשי גדודו של שאנליי, לויטננט־משנה פרציס ז', בולגר, שצנח בעבר הלא־נכון של הנהר והצטרף לקבוצה שבשאָף־דֶר־פּוֹנט, שמע קצין מטה של הדיביזיה נותן הוראה לפוצץ את הגשר. בולגר החליט על דעת עצמו, כי הפקודה אינה מוצדקת, והתקשר מיד עם שאנליי, באלחוט.

עקב מחאתו הנמרצת של שאנליי נדחה לפי שעה ביצוע הפקודה, ובהמשך היא בוטלה כליל. בדרך מקרית זו — תור דות לפרח־קצונה שזה עתה, "הפריח דרגה" ושהעז להתנגד לפקודת סמכות גבוהה ניצל הגשר, ובאחריתו של דבר הש־תמשו בו כדי להעביר דרכו את דיביזיית הרגלים ה־90 וגיי־סות אחרים של הקורפוס אל מעבר למאָרדאָרָא.

אף בכך לא היה שאנליי אלא מנסה את מזלו. עדיין לא ידע כלל מהו המצב לאמיתו, ושום מגע לא היה לו עם מפקדות גבוהות יותר. במסיבות אלה מן הראוי לשאול: עקשנותו בדבר הגשר פתוח לתנועה, האם נבעה מתוך אופטימיות טבעית, או מתוך סירוב לראות בחורבן החוליה היחידה המח־ברת אותו עם הקבוצה האמריקאית עמה עלה בידו לקשור קשר.

למעשה שני הגורמים גם יחד השפיעו על שיקוליו. הגם ששאנליי לא ידע זאת, היה כוחו שלו הכוח האמריקאי היחיד שהופעל אותה שעה תפעול טקטי בעבר המערבי של המאָר־דאָרָא. בכל אתר אחר, להוציא אי־אלו קבוצות מבודדות ומשותקות, שהיו לאמיתו של דבר מצפות, בפשטות גמורה, שיבואו להצילן, נכשלו הכוחות האמריקאיים במשימותיהם, והאויב שלט בשטח, בו נמצאו. שאנליי, בהנחתו באורח אי־סטינקטיבי על יעדו, לחם עתה, למעשה, את הקרב של כל הקורפוס כולו. ברם, מן הנמנע לדעת, אם בנסיבות בהן היה שרוי, היה ביכולתו להחזיק מעמד זמן ניכר, שעשוי היה להביא תועלת כלשהי לקורפוס. הודעה על מערכו הועברה אל מפקדת הדיביזיה שלו. ברם, עד כדי כך קשים היו אותה שעה הלחץ ושטף־התמורות בהם שרוי היה קצין המודיעין של הדיביזיה וכה מעורפלת היתה ההבחנה בין סיכונים של ממש וסיכונים מדומים, שקצין המודיעין של הדיביזיה, העריך את גדודו של שאנליי כ"גדוד אבוד" — שפירושו, בצופן של מצב־הלחימה, גדוד הזקוק לעזרה ואינו עוזר במאומה.

אותו לילה נסע לינדקויסט, מפקד הרגימנט של שאנליי, בג'יפ לשאָף־דֶר־פּוֹנט ושוחח עם שאנליי באלחוט. לינדקויסט הסכים ואישר את כל פעולותיו של שאנליי ופקד עליו להור־סיף ולהחזיק בגבעה 30. אכן, קל היה לומר זאת למעשותו. התחמושת היתה מועטת. המזון אזל כמעט כולו. בגדוד נותרו רק חפיסות העזרה הראשונה האישיות. הנפגעים נתרבו במהירות. הגרמנים קרבו. כיפת גבעה 30 היתה סופגת מנה גדושה של אש מרגמות, והגרמנים תקפו את החלק הצפוני של המתחם. אש רובים ו"שמייסרים" הלמה בקו שוחות־השועל מהגדר־החיה הראשונה שמעבר להן.

במצב דברים זה נזקקו להטלה מהירה של הבל־הצלה־לטובע, ממזרח.

פקד על אנשיו אשר למטה, הופתעו הם בעוד אחיותם בקרקע רופפת.

הוא צעק אל ווארן ויחדיו כינסו שניהם מחלקה על כיפת הגבעה, מתוך חישוב, שיבואו משמאלם של הגרמנים המת-קדמים. אולם אך החלה מכת-אגף זו לכוף את התקפת האויב ולדחקה לאחור, שמעו אנשיו של שאנליי את קולה המוכר של אש רובים ומקלעים אמריקאית. קליעים אמריקאיים ליחכו את פני הקרקע עליהם נאבקו.

מרחק של 275 מטרים לערך נוצר בין אנשי מחסום הכביש ובין יחידת הרובאים שהסתערה במורד הגבעה. הראשונים לא יכלו לראות כהלכה מה מתרחש באגפם, ושאנליי לא הר-דיעם באמצעות רץ על כוונותיו. הוא האשים רק את עצמו על משכו אליו אש קטלנית מצד אנשיו שלו.

בלקחו עמו חייל אחד חזר שאנליי, בזחילה לאורך הגדרות-החיות, כלפי צוותי מחסום-הכביש, בחשבו, כי אם ישנה שי-נוי קל את כיוון האש שלהם, יוכל עדיין לבצע את תוכניתו. זחילתו גולה לפחות עשר דקות. בינתיים חלפה ההודמנות הטובה שהיתה לו להכות באויב.

מערך ההגנה של אנשיו היה כלא היה. אנשיו דחוקים היו אל גדות תעלת הכביש. אש מרגמות כבדה מסוללות גרמ-ניות הממוקמות אי-שם בקרקע המוצקה שבחצי-האי הטוב-עני, בסביבות מונטאזוי, ניחתה מן האגף על המערך האמ-ריקאי הבלתי מחופר, שכבר נתון היה לאש גם מחזיתו. אנשים מספר נפגעו בעוד שאנליי שרוע שם על גחונו, תוהה מה יעשה עתה.

בהמשך הדברים פקד על צוותי מחסום-הכביש לסגת אל המתחם-המוגן של גבעה 30. אחר-כך עשה דרכו מערבה, לאורך הגדרות החיות. בהחלטה לחלץ את המחלקה המכותרת ממצבה האנוש. הוא חשב כי המערך שעל הגבעה חזק די צרכו, ושהוא עוד יוכל להנחית ממנו התקפת-נגד על הגר-מנים, אם תועתק אש המרגמות. הוא לא מצא שום יתרון ורץ בהפקרת חיי אנשיו בהגנת קרקע, שאותו זמן היה ערכה הטקטי מועט שבמועט.

אולם נבצר ממנו למצוא את המחלקה, שהשאיר בפיקודו של המיור ווארן, ומבלי לבזבז זמנו בחיפושים אחריה חזר לגבעה 30, לחלק העיקרי של כוחותיו, שם מצא את ווארן ואת המחלקה. הערכתו של ווארן את המצב עלתה בקנה אחד עם הערכתו של שאנליי; העובדה, שאש המרגמות החלה יורדת בין אנשיו שלו זרזה אותו לעשות את אשר עשה.

הגרמנים התקדמו כגוש ותפסו את פני-הקרקע סביב החוה אשר למרגלות הגבעה. לפי שעה, לא יכול שאנליי לעשות ולא כלום כדי למנוע זאת. כל הזמן כולו תר וחיפש אחר מרגמות, ולא עלה בידו למצוא אף לא קנה-מרגמה אחד, ואף לא בסיס-מרגמה אחד. לו היו עמו מרגמות, היה ביכולתו להמטיר פצצות על השטח הנמוך שמתחת לגבעה, ולמנוע כל אדם מלשבת שם. אשם של כלי-יגשקו שטוחי-המסלול נחסמה על-ידי עלנת הגדרות החיות אשר מסביבם.

מבחינה טקטית המצב על כיפת הגבעה היה עתה פשוט למדי. המערך האמריקאי שעליה היה מוקף כולו, ונתון במצור. הלחץ על המתחם הלך וגבר במשך היום. בעקבות הצלחתו של האויב בכיבוש מחסום הדרך שבדרום-מזרח, הונחתה עליו התקפה ביתר-יעוז, והפעם מצפון. שרשרת-הרכסים שגב-

*
בבוקרו של היום השלישי — הוא יום ה"ע" + 2 — בא ועלה על הכביש פטרול מן הכוח שבשאף-דרפונט, גילה שהכביש נקי יחסית מכות-התנגדות, ודיווח על כך למוצבו של שאנליי, שעל גבעה 30. ברם אירוע זה, במקום שיעודד את שאנליי העלה את חמתו, היות והפטרול עבר דרך החסימה ששאנליי עצמו הציב על הכביש, מבלי שאיש יקראנו להז-דהות...

שאנליי — האירי חם המוג, שהנו מתאגרף במשקל כבד, ומוח של פיסיקאי גרעיני בקרקדו — הסתער במורד הגבעה לראות מה התקלה. די היה במבט קל כדי להוכיח לו, כי התעלמו מהוראותיו בדבר ההתארגנות בעמדה. חמישים איש, בקירוב, הוקצו למשימת הגנת מרגלותיה של גבעה 30. ועציי-רת תנועת כוחות גרמניים ממזרח למערב על הכביש הראשי. הוא פקד על אנשיו לזרוע שני שדות מוקשים (והם מצאו מספר מוקשי אויב לצורך זה) כדי לחסום את הגישות אל הכביש משני עבריה של גבעה 30. לאחר מכן שומה היתה על הכוח להיערך על פני-הקרקע המתאימים ביותר להגנה, בין שני המחסומים, ולפעול כ"א-התנגדות", ממנו תוכל אש אוטומטית לחפות על שני המחסומים שמשני עבריו.

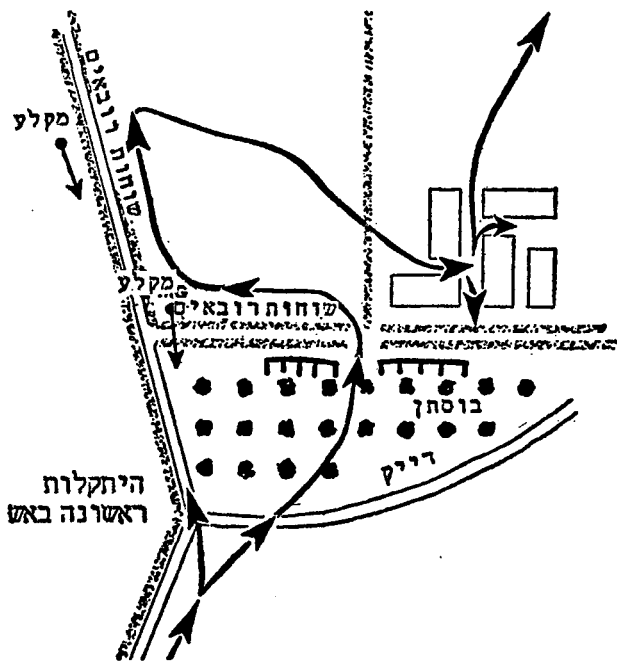
הגנה, תחת זאת, הם נפוצו על פני שטח רחבי-ידיים, בלא שיוכלו להסתייע הדדית ובלא שום אכוונה מרכזית. היערכותם היתה כה מרושלת, שאילו היתה באה שדרה גרמנית בכביש יכולה היתה להבקיע מערכם לשניים ולתקוף את החצאים מעורפם. שאנליי החל מארגן מחדש את המערך, ומוסר הר-ראות מפורטות בדבר הזות אנשים ממקום למקום, ומיקום כלי-יגשק במרכז. לאחר שראה כי הם משנסים מתניהם וניגשים לבצע את הוראותיו, חזר ועלה במעלה הגבעה.

בעודו עולה, ובטרם יהיה סיפק לקבוצת חוסמי הכביש להעי-מיק חפור במערך החדש, באה התקפה גרמנית, בעצמה של פלוגת-רגלים אחת, בקירוב, ונעה ישר לאורך הגדרות-החיות המתמשכות במקביל לכביש ממערבו.

המערך האמריקאי "נשטף" כמעט כולו עוד קודם שלחצו הגרמנים על הדקי-כלי-יגשקם. אשם הפתיעה את צוותי הכוח חוסם הכביש ברגע שהיו כתלויים על בלימה — קודם שהתי-חפר אפילו חייל אחד בשטח החדש, ובעוד כלי-הנשק הכב-דים נמצאים בתזוזה מן העמדות הקדמות אל החדשות. שאנליי שמע את מפצי היריות בו ברגע שהגיע לקו-ההקף של מתחם גבעה 30, הבין מיד, כי עקב הפקודות שזו עתה

אחת. וכך יצא למשימתו עם כוח. בן 23 איש, „מכל אשר העלה המזלג“ שגלגחו מכל פנינת המתחם. סגן־משנה לזיד ל. פולאט (הבן). היה סגנו. בחצות הלילה, בקירוב, יצאו אנשי הכוח ממתחם הגבעה. נקבע, כי הם יעשו דרכם חרש ובוהירות לעבר המערך של־ מרגלות הגבעה. ההנחה היתה שאותה שעה שהם יגיעו לקרבנות (ב־02.30) יטילו שבעת התוחמים שבשאף־דר־פונט 24 פגזים. משיירה הפגז האחרון, יסתער הפטרול של מילסאפס על המערך, וישטפהו.

ב־02.30 היה הפטרול מצפה ונכון לכך. שלושה פגזים נחתו הישר על המערך הגרמני. אך אז העתיקה הארטילריה את אשה אל האי שבמרכזו של חבל הביצה, שם נתמשך הכביש. העתקה בלתי צפויה זו של האש הדהימה ממש את מילסאפס. הוא המתין שהאש תועקת בחזרה ליעד. הדבר לא בא. בני־ תיים נרגעו אנשיו ונינחו. משנורה הפגז האחרון אל האי, נתחורר לו למילסאפס כי הארטילריה כבר עשתה את שלה

ללילה זה. הוא נע, איפוא, עם אנשיו לאורך הכביש, כש־ פולאט מוליך, והוא עצמו מרוחק ממנו כדי שנישליש של שדרתם. הוא ידע, כי אם יפקוד עליהם עתה להסתער יהיה האויב נכון לקדם את פניהם. וכי אנשיו שלו עצמו לא יצייתו לפקודתו.

הם לא עברו אלא 50 מטרים. עת פתח עליהם מקלע באש, הישר לפניהם, ליד הכביש. המחצית הקדמית של השדרה נשברה ואנשים נמלטו כ„חבורת כלבים“. מילסאפס ראה אותם רצים לאחור. הוא זינק על איש אחד והצמידו ארצה. היה זה סמל. מילסאפס שאג: „לכל הרוחות, מה אתם עושים?“ הסמל ענה: „אנחנו מסלקים עצמנו לכל הרוחות מן האש הזאת!“ מילסאפס אמר עתה: „ארורים! יש לכם משימה ועליכם לבצעה גם תחת אש. לך ואסוף אנשים אלה!“ הוא תפס בנמלטים ושאג לעברם: „ארורים, עצרו! כולכם עצרו!“ הסמל — רוחו נתייצבה בו והוא סייע עתה למילסאפס לע־ צור במנוסה. פולאט החזיק בגבורה מעמד בראש השדרה

עה 30 היא חלק ממנה, התמשכה צפונה, וסוללות מרגמות יכלו לפעול מגובה שאינו נופל כמעט מגובהה של הגבעה. בעיקר נפגעו מאשן החיילים הפצועים שנמצאו בתחנת־החי בישה שבמקום. החיילים שהיו במוצבי החוץ של המתחם ראו קבוצות של גרמנים, לעיתים בגודל מחלקה, נעים בריחוק שדה אחד בלבד מקווייהם, ומתאמצים, ללא הרף, לקדם את עמדות האש שלהם לאורך המחסה שהעניקו להם הגדרות החיות. אולם גם בשעה שקו החיות ספג אש והאבידות מ־ נשק־קל מטנח קרוב נתרבו עד כדי כך שכל חייל חמישי נהרג או היה לוקק את פצעיו — לא נרתע הקו לאחור.

עידוד־מה בא למגינים משבעה תותחי 73 מ"מ M-3. מגדודי תותחי השדה ה־319, שירו משוחות התותח שלהם שבשאף־ דר־פונט, שמעבר לנהר, פגזים מספר לשטח שבידי הגרמנים. פרט לעידוד זה, היה מצבם כלאחר יאוש. המזון אול, המים הלכו ופחתו, ותחבושות־הקרב כבר היו כולן רוויות דם. חומ־ רי־רפואה אחרים לא נמצאו כלל. הרע מכל היה המחסור בפלסמה. בשל כך מתו אנשים שניתן היה להציל את חייהם. חבריהם ידעו זאת, ואין לאדם עינוי נורא מזה, ואין מהלומה תמורה מזו לרוח חבריהם; הם ביקשו מן המפקדים לעשות משהו לתיקון הדבר. הם החלו מתרפים ומגדפים, כאשר הנידו המפקדים את ראשיהם בחוסר אונים. שאנליי סבר, כי כבר מאוחר מדי לשלוח פטרול־חיפוש אחר גלילים מוצנחים של חומרי־רפואה ואין עתה ברירה אלא להמתין לבאות. מצוקתו שלו, ויאושם של המגינים החמירו עוד יותר מחמת העובדה ששלושה־רבעים מן האנשים שעל הגבעה היו אנשי יחידות אחרות, שנקלעו ליחידתו עקב שיבושי ההצנחה. אנשיו שלו היטיבו להחזיק מעמד מאשר הזרים הרבים. מכל מקום, כך נראו הדברים לשאנליי.

באותו לילה הודיע לינדקויסט באלחוט לשאנליי, כי הוא משגר אליו שיירה על הכביש, לשחרר את הכוח מגבעה 30. ברם, אֶלֶה וקוץ בה; על שאנליי היה לבער תחילה את הגרמנים המחזיקים במערך שלמרגלות הגבעה. אם לא יעשה זאת, לא תצא השיירה לדרכה.

הלויטננט דרו וו. מילסאפס, טיפוס יוצא־דופן, התנדב למשי־ מה זו, „לעונג יהיה לי לעזוב גבעה זו“ אמר. בשעות אחר־ הצהרים עבר מילסאפס אצל הפצועים הזועקים למים. ביניהם היו פצועים אחדים בחזה ואחרים שנפגעו בבטנם. שאנליי פקד שלא יינתנו להם מים, יהיה אשר יהיה; הוא חשש, כי המים יקטלום. אולם זעקותיהם שברו את לבו של מיל־ סאפס, ובאין רואים חילק את מעט המים שבמימיתו בין הפצועים שנראו לו כטובלים ביותר. לנפשו אמר וחזר ואמר, „מדוע לא? הלא בין כה וכה סופם למות“. הוא התנדב עתה, אם משום שצעד זה של הפרת־משמעת העיק על מצפונו ואם משום שנרגו עד אין־שאת מפאת חוסר־המעש; וכן, אפי־ שר — כדבריו שלו — משום שרצה ללחום ולפרוץ החוצה, שכן הכוח שעל גבעה 30 תש והלך, והסיכוי היחיד לשרי־ דתו בחיים היה בפתחת קרת־חבורה אל החוף המזרחי. אלא שהוא עמד על נקודה אחת. לווארן אמר: „אני רוצה לפעול עם אנשי שלי. כבר התנסיתי ונוכחתי, שאיני יכול לשלוט בורים“. ווארן היה נכון למלא מבוקשו. אפס, משהוקראה רשימת האנשים בפלוגה ב, נתברר כי כבר אין בה אנשים שיהיו שלמים בגופם והכשרים לשאת נשק, אף בשיעור כיתה

הם לא נעו ולא משו ממקומם. הוא חזר אליהם בזחילה. עבר מאיש לאיש ולחש: „ימח שמך! מה קרה לך? נפחת? אין לך דם?”

איש לא הודה, כי הוא פחד. כל אחד השמיע נימוק כלשהו. כל אחד אמר שהוא מטעין מחדש את נשקו, או חובש פצוץ, או עושה מעשה אחר שמרתקו ארצה. איש מהם לא התרעם על השאלה שנשאל. מילסאפס ידע שהם משקרים כולם, משום שהוא עצמו, פחד גדול ורב מילא אותו.

כפות ידיו הגירו זיעה ודיבורו לעה בפיו. הוא סיכם לנפשו שמשונה הדבר, כי בנסיבות אשר כאלה יהא מוחו עסוק בסקר על התנהגותם של אנשיו — יותר מאשר בתנועותיו של האויב, ברם, הוא הוסיף להחליף דברים עם אנשיו במשך עשר דקות ולא עלה בידו להמישם ממקומם. אראו, לפתע פתאום, בא פולאט לסייע לו, ויחדיו דרבנו וזרזו את האנשים, במשך רבע שעה נוספת. פולאט אמר להם דבריו ביתר נחת, אך בעט בעכוזיהם ביתר תוקף, ואפשר שגילו הצעיר של פולאט, הוא שהביא כלימה על כל איש ואיש, הוא שעשה את פולאט מופת מדרבן ותכליתי יותר, במצב בו איש לא יכול היה, בעצם, לשמש מפקד. מילסאפס תהה על כך. לזאת אין תשובה. האנשים אינם אריות ואינם ארנבות, אלא תערובת של שתי התכונות: גבורה ופחד. האיש המנהיג אותם עשוי להטותם, אם לגבורה שבאפנים ואם לפחד שבו. אך עד שלא יקום אחד מהם ויצטרף להחלטתו הנואשת של המנהיג, לנכונות למות ולא לסגת, אין סיכוי רב שהאנשים יתגברו על הרצון האינסטינקטיבי לבקש מחסה.

כשהפרץ סכרמים, כן בא בין רגע הקץ לקפאון הפסיכולוגי בו היו שרויים. לפתע קמו, בבתאחת, כל החיילים, ועברו בוי נוק בפרצה שבגדרה החיה. כתריסר הגרמנים שהיו יורים ברוביהם מעבר לגדרה החיה, נורו ורוקנו ברימונים בעת שקמו להימלט. בלא לשית לבם לבנינים שמימנם, פנו אנשי של מילסאפס שמאלה, וחזרו אל הכביש. איש לא נתן פקודה לכך. זיקוקי האויב האירו את הסביבה באור יום, והאמריקאים המסתערים פנו לקו נוסף של שוחות רובאים, שנתגלה להם משמאלם. גרמנים קפצו משוחותיהם, מתאמצים להסתלק בחסות החשכה. הם נקטלו בצרורות „טומיגנים” במנוסתם. לאחר שרוקן עליהם מחסנית שלמה של „שמיסר” גרמני לקח מילסאפס רובה „M1” מאחד הסמלים שלו, שנראה לו צולע לפניו, והוסיף לירות.

חמישה או שישה גרמנים נותרו על עמדם. הם הטילו רימוני הסתערות ורימוני זרחן לבן שהתפוצצו בין התוקפים. אחד דים מן האמריקאים נהרג, אולם אלה שנותרו בחיים פעלו כאילו לא קיימת לדידם שום סכנה, וכאילו אינם חשים דבר. כל פעולה שפעלו נעשתה מוכנית. בעת שחבריהם נפלו לצדם, הרוגים או פצועים, לא שתו כלל לב אליהם, והגם שהיו חשופים לגמרי להתקפת-נגד מצד בתי-החזה, לא נטר איש את הצד הזה.

מילסאפס הוטח ארצה שלוש פעמים מהדף הרימונים שהתפוצצו בסמוך לו, אולם נשאר שלם, והלם רימוני-ההסתערות לא פגע בו לרעה. הוא ראה אחדים מאנשיו עוצרים ומנערים את רסיסי הזרחן מעל בגדיהם, ואחר ממשיכים בריצה קדימה. משנקטל האחרון בגרמנים שנותרו לאורכו של הכביש, שבו

• דרגת מפקד גדוד.

ושלושת החיילים שנמצאו סמוכים אליו היו מסייעים לו בכך. עתה באו ארבעה אלה לסייע למילסאפס לכנס את הנחשלים ולהתחיל בכל מחדש (לפחות אחד מארבעה אלה, הסמל רויאל טיילור, ראוי ליותר מאשר סתם הזכרת שמו. מקץ שנים ענדו לו עלי כסף*, ולא נמצא מפקד גדוד רגלים נחוש ממנו בקוריאה. ברם, בשירות בצבא-הקבע לא נשתלב כהלכה, ולא המשיך בו. הוא העיד על עצמו: „איני טיפוס של איש צבא-הקבע. אני פשוט בחור האוהב להלחם”).

עדיין נורתה עליהם אש רובים מפוזרת, וזיקוקים נראו מתר נשאים מן השטח המרוחק שלפניהם. הכביש שלאורכו בא הפטרול מגבעה 30 נסתעף ימינה ושמאלה, במקום בו הפכה הקרקע למישורית. האש נורתה אליהם מן הזרוע השמאלית של מזלג-הכבישים. במזלג עצמו, על הקרקע שלפניהם ממש — נמצא בוסתן תפוחים שעומקו כ־50 מטרים, ומעבר לו נמצאה קבוצה צפופה של בתי-חזה צרפתיים.

מילסאפס החליט להניע את אנשיו באיגוף ימני ולהתקדם דרך הבוסתן לעבר הבתים. סוללה של עפר מוצק הקיפה את הבוסתן. הפנייתם של אנשיו ימינה, שיצרו עתה הצי-מעגל, לפני התואי המעוקל של סוללת-העפר, גולה ממנו 30 דקות. משך זמן זה גברה בהתמדה אש הגרמנים. עתה פעלו שלושה מקלעים וירו כמות גדולה של נותבים. כן הגביר האויב את ירי הזיקוקים, וכל הנוף כולו סביבו הואר ללא הרף. נראה היה שהעמדות הגרמניות אינן מאורגנות סביב בסיס אש מרכזי, אלא פזורות ללא קשר של ממש לאורך הגדרות החיות המפרידות את הבתים מן הבוסתן, ומחפות באשן על שביל צדדי קטן, שנתמשך ביניהן. כה מרובים היו האור והרעש, עד שמילסאפס נוכח בעליל שהם מתישים את עצבי אנשיו, אשר רובם — זו להם הפעם הראשונה בחייהם להתקף. מילסאפס העביר הוראה לאורך הקו שלו: „הוסיפו לנוע עד שנגיע אליהם. עצרו באשכם עד שאתן פקודה.”

הם המשיכו בהתקדמות דרך הבוסתן, עד הגיעם לגדר החיה שגדרה את עברו הרחוק של הבוסתן. נתיב-גישה זה שלהם הפתיע את האויב הפתעה שלא היה נכון לה כלל וכלל. החיילים כבר נמצאו אצל סוללת העפר (המקיפה את הבוסתן), עת קול מריחוק של כ־20 מטרים, הישר נוכח מילסאפס, קרא להם להזדהות, בגרמנית. מילסאפס ירה אל עבר הקול ברובה ה-„M1” שבידו. אנשיו נפלו מיד ארצה ופתחו באש בכל כלי הנשק שבידיהם. אחדים מהם ירו ב„טומיגנים”. דומה היה על מילסאפס, כי נפח האש שיצרו בן-רגע היה עצום. אולם הקמת האנשים השוכבים והנעתם קדימה, היתה ענין שונה. הם חיבקו את האדמה. הוא לא חדל מלשאוג: „קומה, בני כלבה שכמותכם! קומו מיד ובואו אתי!” אך לא עמדו לו כאן לא חרפותיו ולא תחנותיו. הם לא משו ממקומם.

מילסאפס חש בעליל, כי אם לא יעלה בידו להקים את אנשיו על רגליהם, גם הוא וגם הם יאבדו. הגרמנים יתקדמו ויטילו אש בתויתם, מעבר הגדרה-החיה הסמוכה, ואפשר שינתקו אף את נתיב הנסיגה שלהם. כבר עתה החלה נורית עליהם אש אקדח מעורפם. בהדחקם אלי מחפות, בהיותם כה שקועים במתן אש, דומה היה עליו, על מילסאפס, שלא אכפת כלל לאנשיו מה עושה האויב.

הוא השמיע, איפוא, צריחה וזינק צעדים אחדים קדימה, מבעד לפרצה שבגדרה-החיה, בצעקו אל אנשיו להצטרף אליו.

האמריקאים וחזרו לעבר הבתים. קו דליל של רובאים ותת-מקלענים גרמניים עדיין הגן עליהם. מעבר לגדר-החיה. אנשיו של מילסאפס הסתערו מבעד לפרצות שבגדר, והרגו כל מי שנותר בעמדתו.

משנהרג אחרון הגרמנים שם, הסתערו אנשי מילסאפס מוכי-נית הלאה, לתוך החוה; שם טבחו בסוסים, בפרות ובכבשים. מילסאפס חזה בחושים קהים באורגיית דמים גוראה זו, בלא להיות מופתע ובלא לעשות דבר להפסקתה. במעורפל הבין שהם כולם קרבנות של היפנוזה המונית, ומתנהגים כאנשים שאיבדו כל כושר-חשיבה. אולם הדבר לא זיעזע אותו ולא כלום.

היריות ומעשי-הטירוף באו לקיצם, כאשר לא נותר עוד דבר להרגו. מילסאפס הציב מזקפי-חרוץ בשטח החוה; הוא חשב, שכוחות אויב אחרים עלולים ללחוץ אותם ממערב. שישה מאנשיו נהרגו בהתקפה, ורק אחד-עשר עשויים היו עדיין לעמוד על רגליהם.

אחד מאנשיו, שנפצע קשה, נצטוה להצטרף למזקפי-החרוץ שעל הכביש.

הוא אמר: „לא יכול לזיטנט, אני גוסס“.

מילסאפס אמר: „אני יודע שאתה גוסס, אבל גם אני גוסס, לכל השדים והרוחות, כולנו גוססים! לך וחפה על הכביש“.

הוא חש כי הוא הופך להיסטרי משום שנתקשה לחשוב בצלילות ולדבר ברורות. האחרים שרויים היו במועקה גדולה משלו. אחדים צחקו בטירוף, ואחרים התייפחו ללא מעצור. כאשר דיבר אליהם, הגיבו על דבריו במבט בוהה. מילסאפס ראה הרוגים רבים מוטלים מסביב, אולם באור-לא-אור בו היו שרויים לא ניתן לו להבחין מי מהם הוא מאנשיו ומי אינו מאנשיו. הנותרים בחיים לא גילו, לכאורה, כל ענין בס. בפנותו אל פולאט, אמר מילסאפס: „קבל את הפיקוד במערך הזה, והגן עליו עד האיש האחרון“.

פולאט הניד בראשו, ותו לא. אחר ביקש מילסאפס מתנדבים שיצטרפו אליו למעבר הכביש עד לשאף-דרפונט. רק אחד השיב: „אני הולך“. מילסאפס שאל שוב: „מי מתנדב?“ אך איש לא ענהו.

הוא יצא, איפוא, עם איש אחד, הוא הסמל ויליאם קליינפלט, מפלוגה ב'. בריחוק של כמה מאות מטרים, ליד הכביש, הם נתקלו בגרמני. מילסאפס דקרו למות בכידונו. עוד פעמיים נפגשו בחיילי-אויב המהלכים כדרך זקיפים, ומילסאפס קטל אותם. הוא חש שאין בו העוז לשבותם ולחייב עצמו בשמירתם. בשעת קטילות אלה פיגר קליינפלט מאחור, והדבר לא נשא חן בעיני מילסאפס. „מה העניינים אתך?“ אמר לו סוף-סוף. „לא יכול להתמיד בקצב שלי?“

קליינפלט אמר: „איני יודע. דומני שנפגעת“.

מילסאפס הפשיט מעל קליינפלט את מעיל הצניחה שלו ומישש אותו. הבגדים שמתחת למעיל היו ספוגי דם. שישה נקבי כדור נתגלו בורעו ובכתפו השמאליים. משסיים מילסאפס את בדיקתו נחלש קליינפלט כדי-כך, שכמעט לא אור כוח לקום. מילסאפס נאלץ לשאת אותו עד הגיעם לקו מזקפי-החרוץ הא-מריקאיים שבמעבר הרחוק של המאָרדאָרָא. שם הניח ארצה את הפצוע, והמשיך בדרכו, מחפש אחר לינדקויסט.

במשך הזמן שמילסאפס היה בדרכו הנחיתו הגרמנים על הכביש אש מרגמות וארטילריה שניצבו מדרום לנהר דוב.

„בעיות“ אחרות הציקו אותה שעה כדי-כך למילסאפס, שכמעט ולא הבחין באש זו, אולם האמריקאי שפיקד על הגדה המזר-רחית של המאָרדאָרָא ראה את הדברים ראייה קדורת ממנו, והחליט כי יקר מדי יהיה מחיר שליחת שיירת משאיות על פני הכביש; זאת הודיעו באלחוט לשאנליי.

בהתקרב שעת עלות השחר הסיג שאנליי את פולאט ואת אנשיו מבית החוה בחזרה לגבעה 30. החלטתו הושתתה על ההרגשה, שאין הכוח שם מספיק להחזקת המקום, ומעשה-שטות יהיה סיכון חיי אנשיו שם, ללא תכלית כלשהי.

מתוך מגמה סותרת התחנן מילסאפס קודם-לכן לפני הפיקוד שבשאף-דרפונט ואף דרבנו לעשות את המעשה, לשלוח את השיירה! הוא תאר את מצבו הנואש של הכוח שבגבעה 30, התפאר באומץ לבם של בחוריו בקצה האחר של הכביש, והקל בדיוקה של אש הגרמנים. עקשנותו כמעט הועילה. בהעתרו לו, התקשר מארחו באלחוט עם שאנליי ואמר, כי הוא יכין שיירה, ויעבירה מיד אליו דרך הכביש.

אולם אנשיו של פולאט כבר עלו לגבעה, ומשהאיר היום, חשש שאנליי כי אם שוב יקדם כוח ניכר אל החוה, למען שמור פתח למעבר השיירה, יביא לקרב נוסף. הוא התקשר שוב באלחוט וביקש לעכב את יציאת השיירה אליו.

כעבור זמן-מה שיגר פטרול לשאף-דרפונט. הפטרול הגיע שמה בבוססו בביצה, בריחוק כשמונה מאות מטר מצפון לכביש. כאשר שב הפטרול ועמו אספקת פלסמת-דם, הקל בכך על בעית-הבעיות של גבעה 30. עוד לפני בואו של כוח-החילוץ, הוכיח מעשה זה כי אין עוד ביכולתו של האויב למנוע מעבר העמק באש נשק קל.

למחרת היום העביר לינדקויסט גדוד נוסף של הרגימנט ה-508 אל מעבר לנהר וביססו להגנה מימינו של שאנליי. עקב כך התפזרו כוחות האויב שהיו עוטים על גבעה 30. בכל המצב כולו, לאורך המאָרדאָרָא, חלה תמורה. משעברו לידיים אמריקאיות הן המעברות בשאף-דרפונט והן המעבר-רות בלא-פיאָרָא, נמצאו הגרמנים שעל הגדה המערבית, שבין שני ראשי-גשר אלה, בסכנה אמיתית.

הם נמלטו, איפוא, בחפז, בהשאירם אחריהם ארבעה הובי-צרי-רגלים וגורריהם, 12 מקלעים כבדים וציוד לחימה אחר לרוב, בשטח שבו לחמו בשאנליי, ממש מצפון לגבעה 30.

התגמול ללוחמי אותה גבעה על לחימתם המעולה, היה בה-כרה, שפיקד עליהם גבר-של-ממש. ביחידות הדיביזיה האחרות לא נחשבה עמידתם למעשה נשגב של הנשק האמריקאי. היו שנסכו על מעללם אור מסולף, אנשים שהרבו לנוע מהם והרבו לירות מהם, אך שהשיגו פחות מהם, הרבה פחות. ניידות המגעת עד כדי קיצוניות מושכת את תשומת-העין יותר מאשר עמידה נחושה המתמקדת במקום אחד. מה שזכרו היחידות על גודו של שאנליי היה שהוא נותק, ולא התחבר עם היחידות האחרות, והיה צורך לשחרר אותו ממצוקתו בעזרת כוחות אחרים. בגלל תיאורים אלה לא נראה הסבל הרב שהיה מנת חלקו באור זוהר.

אך לנוכח התוצאה האסטרטגית רבת החשיבות לפעולתו, לנוכח החלטותיו הצלולות של מפקדו, שלא סר אף לא פעם ימין או שמאל מקורה-פעולה המבטיח יותר, מן הראוי לנו לשאול: כלום לא היו הוא וגודו כמותו כוכב-הציר, אשר סביבו יסובו גרמי-שמיים גדולים ממנו?

„בחסות החשיכה...“

קפט. טי. אורורק

משקיפים שמוקמו הרחק מאוד מקורהחוף יכלו לראות מבצע נחיתה ב„חוף האויב“. בהתקרב הכוח הנוחת לחוף נראתה לעיניהם כל סירה וסירה, אף כאלה שבגל הנחיתה השלישי.

מאחר שפעולתה של מערכת-המנגנון של ההתקן תלויה בת-אורה טבעית, שבה חלות, תמורות ניכרות, עשוי טוח הראיה של המתכונן בתנאי אור-ירח נוחים, להגיע ל-2,000 מטרים, בקירוב; ואילו בהיות הרקיע מעונן, עשוי הטוח להצטמצם עד כדי 500 מטרים.

הגם שלא נמסר דבר על השגים כאלה גם בצבאות הגוש המזרחי, ידוע כי הם עוסקים בחקר נמרץ בכל הבחינות של השימוש הצבאי בטלביזיה, וכי ציכוסלובקיה פיתחה מכשיר טלביזיה המיטלטל על-ידי אדם, המוסר חוות הלאה, למש-דרים (של טלביזיה) הנישאים ברכב. רגישותו בעוצמות נמוכות של תאורה-מך-הרקיע אינה ידועה.

מגרעת ראשונה במעלה של התקן הזקוק לאור טבעי היא, כמובן, הצטמצמות טוח הראות שלו. יש להניח כי ההתקן אינו בר-פעולה בערפל, בעשן, או בחשיכה מוחלטת.

התקני אור מלאכותי

השימושים במקורות אור מלאכותי לצרכי הלחימה כוללים הן זיקוקים (שמקורם עוד במלחמת-העולם הראשונה בה לא היו התקפות הלילה חזיון נפרץ), והן תפיסת „החזית המוארת“, שמומשה במלחמת קוריאה, בה הגיעו הכוחות הסיניים והצפון קוריאניים להתמחות רבה בהתקפות לילה.

אדמונד בלאנדאן, שכתב על לוחמת החפירות של מלחמת-העולם הראשונה, אמר בכתביו: „העדיפות של הזיקוקים שלהם (של הגרמנים), ירדה לחינם, ויתכן שהיא היתה סיבת הסיבות לכך שהבריטים הנהיגו בחפירותיהם הפעלת הזיקוקים רק במצבים נדירים ביותר. המנעות זו מהפעלת זיקוקים הפכה לנקודה של כבוד“ — כפי שהגדירה בהמשך — ואין ספק כי בסופו של דבר לא היה בה משום מגרעת, שפן הגרמנים עצמם סיפקו שפע של תאורה מצוינת לסוגיה. כל אנשי הדרגות בצבא הבריטי טיפחו חלום לפיו לכידת אחד מתחמישי

אמרות-כנף צבאיות כגון אלו שלעיל נשמעות מעת לעת, אולם בעידן זה של קדמה טכנולוגית מהירה מן הראוי לשוב ולבדוק, אם עדיין צודקות הן.

תולדות פיתוחם של כלי-המלחמה מלמדות אותנו, כי האומה שבידה עלה להבקיע הבקעה של ממש אל תוך תחום כלי-נשק מסוים, משיגה לעצמה עדיפות — ולו גם זמנית — על יריביה. לכן, המחקר הצבאי ותכניות הפיתוח הצבאיות הן קודש לתכלית זו. אין זה מפתיע, איפוא, למצוא מעצמות צבאיות החוקרות בשימוש בהתקני ראיית-לילה, כאמצעים שבעזרתם ניתן להתגבר על המכשלה לתצפית ולתנועה — הלילה.

ניתן לסוג התקנים אלה לפי שיטת הפעלתם, כלומר: אם בעזרת אור טבעי, אם בעזרת אור מלאכותי, ואם בראדאר ובקרניים אינפרא-אדומות.

התקנים של אור טבעי

כשם שמשתמשים במשקפת להגדלת ממדיה של המטרה הנצ-פית, כך משתמשים בהתקנים אחרים להגברת בהירות המטרה, בהירות שמקורה באור הטבעי.

מעבדות המחקר והפיתוח ההנדסי של צבא ארה"ב, בפורט באלוואר שבואימינג, בשיתוף עם חברת „ר.סי.א.“, פיתחו מערכת-מנגנון הפועלת על-פי עקרונות מצלמת הטלביזיה, הפוטרת אותנו מן הצורך להאיר את המטרה בהגבריה את האור הטבעי פי 100,000. זוהי טכניקה המשתמשת בקרינת האור הטבעי — אור ירח או אור הכוכבים — שמקורו בשמי הלילה והמשתקף בעצם הנתון לתצפית. האור המשתקף מוגבר במידה שכזאת, עד כי בלילה נראית תמונה ברורה של שטח גדול.

ההתקן עצמו, הקרוי „אורתיון-מגביר-חזות“, הנו דמוי מצלמת טלביזיה בעלת עדשה גדולה, ויש בו מסך קטן שבביל המפעיל שמאחוריו, התמונה ניתנת, כמובן, להימסר הלאה, לאחור, לשם ניתוח נתונה על-ידי מפקדים שבשדה-הקרב. בעקבות הצגת-פעולה של המכשיר, שנערכה לאחרונה, הוכרו, כי

איתות-התאורה של הגרמנים תביא ללוכד עשרה ימי חופשה...
אי אילו אופטימיסטים נועזים אף שמו נפשם בכפם כדי
להגשים חלום זה..."

על כל פנים, מקורות אור, כגון זיקוקי-תאורה ופגזי תאורה
הם בעלי-ברית מפוקפקים למדי, שכן הם ניטרליים, ומעניקים
חסדם" לשני הצדדים היריבים כאחת. לא נדון בהם במאמר זה.

זרקורים

במלחמת-העולם השנייה ניכר היה רישומו של הזרקור בלוחמת
היבשה. "אור ירח מלאכותי" הופק על-ידי הולכת קרני זרקור
רים על פני עננים נמוכים, או על פני רקיע מעונן. האור
המשתקף העניק תאורה בעצמה נמוכה על פני הקרקע. אורח-
פעולה זה ננקט בתכליתיות בהתקפות הבריטיות-קנדיות בקאן
שבצרפת, ביולי ובאוגוסט 1944, וליד רימיני, באיטליה, ב־16
בספטמבר 1944.

צבא ארה"ב החליף את הזרקור רכובי-המשאית בן 60 האינץ'
בזרקור רכובי-נגררת, מצונן-נוזלים ובעל קשתית-פחם. לזרקור
זה רפלקטור פרבולי בן 30 אינץ', ותפוקת אור שעצמתה
450 מיליון נרות. מקורה-הכוח שלו הוא מנגנון-גנרטור נפרד
ממנו, רכוב על רכב-גלגלי מנוצן-אוויר ומונע במנוע-דלק.
טוענים שזרקור זה קטן וקל בהרבה מן הזרקור בן 60 האינץ'
ותודות לטוחו ועצמתו הכפולים, הוא תכליתי יותר לשימוש
בשדה-הקרב. את הנגררת הנושאת אותו ניתן לגרור על-ידי
משאית רגילה בת ¼ טון וניתן להפעיל את הזרקור או מן
הנגררת, או להוריד את הזרקור (בידי שני אנשים) ולהפעילו
מן הקרקע.

זרקורי טנקים

בתחילה יוצרו הללו על-ידי סינדיקט אורחי שעסק בפיתוח
רעיון זה מאז שנת 1933. "זרקורי-הגנת-התעלה" (זה"ת)* הוא
המצאה בריטית — זרקורים שהותקנו על צריחי טנקים מסוג
"מתילדה", במקום התותח, ב־1940. השם האמור ניתן להם
כדי לבלבל את האויב באשר ליעדם. האור הוקרן מבעד
לחרך אופקי צר, ואחר-כך התפשט במניפה לקרו אופקית
רובה, המרוחקת מן הטנק. מאחורי החרך נמצא תריס מיוחד,
שכסה וחשף חליפות את הקרו, בגרמו בכך להבלחתה. מצאו
שההבלחה מסנוורת תצפית עוינת ומקשה על אומדן המרחקים
על ידה. כל חלקיו של הזרקור, פרט לחרך, היו משוריינים.

בית-ספר לזה"ת הוקם בבריטניה, ואחר (אמנם מאוחר מדי
מלהביא תועלת במערכת אל-עלמיין) במזרח-התיכון. הגם
שעמדו לרשות כוחות בעלות-הברית טנקי זה"ת אחדים במשך
מסע המלחמה באיטליה הרי לא השתמשו בהם במשימה שנועדה
להם, שכן הוחלט לשמור בסוד את תפעולם למען יפתעו בהם
את האויב בצפון-מערב אירופה, אחרי הפלישה.

למטרה זו נבחר הטנק "גרנט" כטנק זה"ת, שכן תותחו בן 75
המ"מ היה מורכב על התובה ואיפשר, איפוא, את הרכבת
הזה"ת על הצריח, בלא שהטנק יפורק מחימושו.

מחלקת החימוש של ארה"ב (שקיבלה מבריטניה תכניות-בניה
מפורטות) התקינה 500 טנקים כאלה תוך 18 חדשים, וזאת

* עיין במאמרים "לחימת לילה" ("צקלון" 23) ו"לקח לחימת לילה"
("צקלון" 24) — המער.

לקראת הצורך בתאורת זרקורים רבת עצמה, שיתעורר בקרבות
לילה של טנקים, בפלישה לאירופה.

הגם שלבריגדת הטנקים הבריטית ה־1 היו טנקי זה"ת, שעה
שנחתה בנורמנדיה (באוגוסט 1944), באה החלטתו של מונט-
גומרי לפיה אין צורך בזה"ת בצפון-מערב אירופה, והביאה
לפירוקן של היחידות המיוחדות והפיכתן ליחידות המיוחדות
למשימות אחרות.

ברם, בפברואר 1945 נדרש חימוש זה"ת בדחופות לשם סיוע
בצליחות נהר הריין. בסך הכל כונסו כ־600 טנקי זה"ת בסמוך
לגדת הנהר הקרובה, והללו חיפו והאירו בתכליתיות על
צליחתם של כלי-הסער האמפיביים. דווח שרק טנק אחד הוצא
מכלל שימוש, הגם שכל הטנקים משכו אל עצמם אש כבדה.
באותה צורה הופעלו טנקי זה"ת בצליחת האלבה.

טנקי-זרקור הם עתה בחימושן התקני של יחידות שריון
רוסיות ואמריקאיות כאחת. עשן תותחים ונוגה-הרקע עשויים
לצמצם את תכליתיותה של אש הטנק נושא-הזרקור. אולם,
תאורת-הבלחה המופקת על-ידי חלק מכוח הטנקים היא הפתרון
הטקטי לבעיה זו באשר הטנקים שאינם מפקים תאורה יכולים
אזי לירות בלא שיפריעם הנוגה, חילופים מהירים בתפקידי
הטנקים — לאמור, החלפת התפקידים בין הטנקים היורים
והטנקים המאירים — מוליכים שולל את האויב באשר להערכה
המדויקת של מספר הטנקים והטוח אל זרקוריהם. עם זאת,
הצבת זרקור על טנק משמעותו תמיד — משיכת אש האויב
אליו. פרט למקרה של צליחת נהר לעולם אינך יכול להיות
בטוח, אם אין האויב צופה בך מן האגף, מעבר לתחומי
השפעת זוהרם של הזרקורים. אויב שמצבו כה נוח, עשוי
לראות צלליות של גייסות תוקפים על רקע קרני האור
המסייעות להם. יתירה מזאת, תכליתיותם של זרקורי-הטנקים
בטוחים שמעל לקילומטר ממופקת, ויש להניח, כי פגזי-תאורה
יידרשו להארת מטרת שבטוחים רחוקים יותר.

לידל הארט, שהוא חסיד מושבע של ערכן ואפשריותן של
התקפות לילה, קבע כבר ב־1931 — בהמליצו על רעיון הארת
שדה-הקרב: "המבחין יבחין, כי לתאורה מלאכותית יתרון
לאין ערוך על תאורה טבעית: ניתן יהיה לשלוט בה. אם שני
יריבים מצויים בחדר חשוך, הרי לזה שידו נחה על מפסק
החשמל יתרון שאין ערוך לו".

ההתקפות-בהמון בלילה שהנחיתו הסינים בקוריאה, הגבירו
מחדש את ההתענינות בתאורת שדה-הקרב. במלחמה זו הופע-
לו על-ידי כוחות האו"ם זרקורים — הן רכובי-משאיות והן
רכובי-טנקים — פגזי-תאורה ועוד התקנים לראית-לילה. מן
הראוי לציין, כי אבידות הסינים בהתקפות לילה היו, לפי
אמות-המידה המערביות, מעבר לכל יחס להשגים שהשיגו.

התקני ראדאר

בהתחשב במקומה הראשון בעולם של ארה"ב בתחום האלק-
טרוניקה, משמש לנו חימושו של צבא ארה"ב כמדריך יעיל
אל מה שיש לנו לצפות. בתחום התפתחות התקני הראדאר-
לשדה-הקרב. התקנים אלה אינם מושפעים על-ידי החשיכה,
מכשירי הראדאר-קרקע המנופקים. עתה ליחידות-שדה מקצור

עיות מסוימות בצבא ארה"ב, עשויים להבחין בתנועתם של בניאדם וכלי-רכב. הברי ההתקנים:

ראדאר לטוח קצר

מכשיר ראדאר זה (AN/PPS-4) לפי הסימון האמריקאי) מופץ בכמות של חמישה מכשירים לצוות קרב (Battle Group) בלשון צבא ארה"ב, שהוא גדוד מוגבר). תפעולו נעשה ברגיל ברמת פלוגה. המכשיר מיועד לאבחנה בבני אדם נעים עד לטוחים של כ-3500 מטרים ובכלי-רכב נעים עד לטוח של כ-6000 מטרים. המכשיר ידוע בכינוי היאה לו, "הזקיף השותק". מכיון שמשקלו הוא כ-27.5 ק"ג, כולל החצובה (אך ללא הסוללה), ניתן לשאתו למרחקים על-ידי אדם אחד. המכשיר ואביריו ניתנים לפירוק ולאריוזה בשני גלילים, לשם נשיאה. המכשיר הוא טרנזיסטורי, חרישי בשעת פעולתו, ומקור הכוח שלו היא סוללת 24 וולט (DC). כמו כן ניתן לחברו למקור-הכוח של כלי-רכב.

ראדאר לטוח בינוני

מכשיר זה (AN/TPS-33) לפי סימון הצבא האמריקאי) מספק תצפית-השגחה קרקע-קרקע לטוח בינוני. תפעולו הוא ברמת הגדוד. טוענים, כי מפעיל מיומן עשוי לקבוע את הטוח, האזימות והמהירות של מטרה נעה עד למרחק של כ-17,300 מ', כשהמדובר בכלי-רכב, ועד 5000 מ', כשהמדובר בבני אדם.

ראדאר לטוח ארוך

מכשיר זה (AN/TPS-25) מספק תצפיות-השגחה לטוח ארוך על מטרות נעות עד לריחוק של כ-17,750 מטרים. במכשיר זה משתמשת ארטילריית הדיביזיה והוא מוחזק באהל. "נוסחה משופרת" שלו, כולל תורן-משושה-טלסקופ בן למעלה מ-7.5 מ' ניתן להתקין בנגמ"ש (דגם M-257 לפי סימון הצבא האמריקאי). שהוא כלי אמפיבי זחלי, מהירותו כ-65 קמ"ש ביבשה וכ-6.3 קמ"ש במים.

ראדאר יביל-אוויר

מפקדים ברמת מפקד דיביזיה וקורפוס, או ארמיה, יודקו למודיעין קרבי שישתרע עד 32 ק"מ (בדיביזיה), 80 ק"מ (בקורפוס) ו-800 ק"מ (בארמיה) מעבר לפאה הקדמית של אוור הקרב. כדי להתגבר על מגבלות קר-הראיה-הישר, הקי-מות בראדאר-קרקע, מפותחות עתה טכניקות לשימוש במטו-סיצבא קלים כגון AOI, מוהאוק", לשם נשיאת מכשירי ראדאר, או מכשירי אינפרא-אדום, שמשקלם כ-450 ק"ג וה- מיועדים לתצפית-השגחה על אוויר-קרב. במקומות בהם מונעת הגנת האוויר טיסות מטוסים מאוישים, ניתן לשגר מטוסים-ללא-טייס, כגון זה שסימונו בצבא ארה"ב AN/USD-1, המובל בנגררת למקומות שיגור נאותים, או בדגמים המתקדמים יותר של מטוסים-ללא-טייס, (AN/USD-2, וכן AN/USD-7) אל מעל השטח שבידי האויב, ובהם מכשירי הראדאר.

כל אימת שאפשרי הדבר, יש לבדוק מחדש כל ידיעת מודיעין שתגיע בדרך זו באמצעות סיור יום בעין-אדם או במצלמה, שכן טכניקת-הפעולה האמורה חסרה את היכולת להבדיל בין דמאים ובין המטרות הממשיות.

הקושי שבו נתקלו בתחילת השימוש במכשירי הראדאר נעוץ היה באי היכולת לקבוע רווחים בין עצמים. למשל, מחלקה של גייסות עשויה להופיע על המסך כגוש מוצק אחד. עתה טוענים כי התגברו על קושי זה באמצעות השימוש בגלים קצרים מאוד. ברם, כבכל ציוד ראדאר כן גם כאן עלול האויב להצרים את האותות.

התקני אינפרא-אדום

קרני אינפרא-אדום הנם חלק מן הספקטרום האלקטרומגנטי ממש כקרני אור נראות, ולמעשה תופסות הן בו מקום הגדול פי תשעה מזה של האחרונות. לפי סדר ירידת אורך הגל אנו מסוגים את הגלים לגלי אלחוט (כולל ראדאר), קרני אינפרא-אדום, קרני אור נראה, קרני אור אולטרה-סגולי, קרני-X, קרני גאמה, קרניים קוסמיות. לגלים הקצרים ביותר (קרני גאמה) אורך שאינו עולה, בקירוב, על החלק המאה-מיליון מיליוני של האינץ' (2.54 ס"מ), ואילו הגלים הארוכים ביותר, (גלי רדיו ארוכים) אורכם עשוי להגיע עד כדי 25 ק"מ. האור שאנו רואים מכסה רק חלק זעיר של הספקטרום.

אורכי-הגל של קרינת השמש המגיעים אל כדור-הארץ קולטים אור אינפרא-אדום, אור נראה וקרניים אולטרה סגוליות, הגם שעין האדם אינה מרגישה, אלא באורכי-הגל של האור הנראה. הגם שקרניים אינפרא-אדומות הן בלתי נראות, הרי הן מתנהגות במידה רבה כקרני אור נראות. יש להן אותה התאוצה של 300,000 ק"מ לשנייה בחלל ריק. ניתן לשקף אותן ולרכוזן באלומה, וכפי שיודע כל תלמיד בית-ספר, ניתן להטות אותן באמצעות "זכוכית צורבת" הממקדת את השפעת החום של קרניים אינפרא-אדומות הקיימות באור השמש. בנקודה אחת. במקרה כזה, תרומתן של הקרניים הנראות ליצירת החום דלה ביותר.

היישום הצבאי של קרניים אינפרא-אדומות להתקני ראית לילה, הוא מחקר מענין מאוד. בשל השוני במרכיביהם, יש לסוג את המכשירים לשתי קבוצות עיקריות — אלה המשר-תמשים בקרניים אינפרא-אדומות, "קרובות" ואלה המשתמשים בקרניים אינפרא-אדומות, "רחוקות".

קרניים אינפרא-אדומות. קרובות.

קרניים אלה הן קרניים אינפרא-אדומות קצרות-גל, שמקומן סמוך ביותר לאור נראה בספקטרום האלקטרומגנטי. צילום באינפרא-אדום, שהוא יישום מסחרי של קרניים אלה, מצלם את השתקפות הקרניים האינפרא-אדומות הקרובות (כלומר, הקרובות בספקטרום אל קרני האור הנראות. — המער') באור יום רגיל, באמצעות פילטר (מסנן) המכסה את עדשות המצלמה, ומתיר רק לקרניים האינפרא-אדומות להכנס לתוכה ולהשפיע על הלוח הרגיש במיוחד להן. צילום כזה יכול לחדור מבעד לדרגות מסוימות של ערפל או עשן.

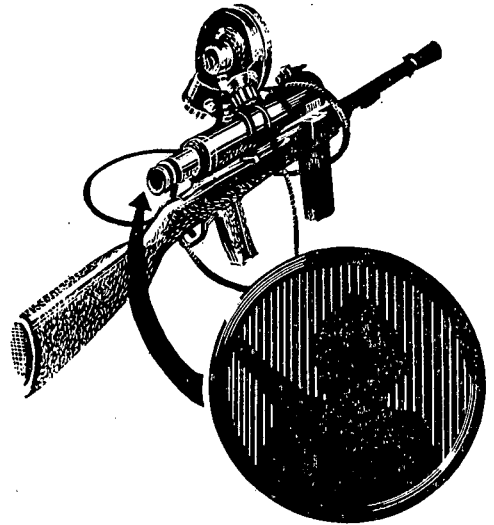
לשימוש צבאי בחשיכה דרוש זרקור אינפרא-אדום, כדי להאיר את המטרה, וכן — בדומה למצלמה הרגילה דרוש מסנן (פילטר) מנפה כדי לאפשר להתקנים אופטיים להבחין בקרניים המשתקפות.

ביסודו של דבר, התקני ראית לילה המשתמשים בקרניים

אינפרא-אדומות „קרובות“ כוללים סוללה חשמלית, או מקור כוח אחר, זרקור, או פנס, טלסקופ לאינפרא-אדום, משקפיים לאינפרא-אדום או פריסקופ לאינפרא-אדום לשם תצפית. לע-תים קרובות, מכסים זרקור לראיה רגילה, או פנס-ראש, בשכבה של זכוכית, המאפשרת רק לקרניים אינפרא-אדומות בלתי נראות לעבור דרכה ולהאיר את המטרה לזה המשקיף עליה מבעד למסננים האופטיים הדרושים.

כונת כלי-ינשק

ה„סנייפרסקופ“ הוא טלסקופ קטן ועליו מותקנות מנורה אינפרא-אדומה וסוללה. הדגם האמריקאי שלו הורכב על רובה M-14, ולטלסקופ שעליו יש צורה של כונת טלסקופית רגילה. ממש מעליו מורכבת מנורת אינפרא-אדום בת 8 אינץ', המחר ברת על-ידי כבל לסוללה חשמלית הכרוכה לחגורתו של הרובאי. הכלי נראה מסורבל מאוד, אך אפשר שאין חשיבות לכך באותם התנאים, שבהם נועד לפעול מטבע ברייתו. הדגם

ה„סנייפרסקופ“

הרוסי מאפשר לירות לראות לטוח של מעט פחות ממאה מטרים. דגם זה נראה על כמה רובים ומקלעים שבשימוש הגייסות הסובייטיים שדיכאו את המרד ההונגרי, ב-1956. כלי „סנייפרסקופ“ נמצא גם בידי צבא גרמניה-המזרחית; לצבא הצ'כוסלובקי יש דגם משלו. מן ההגיון להניח, כי אחדות ממצמות נאט"ו פיתחו כלים משלהן בתחום זה. בתותחים האנטי-טנקיים הסובייטיים מותקנות כונת-תותח אינפרא-אדום מות, שטוחן עולה על 800 מטרים. כונות קרניים אינפרא-אדומות מן הסוג „הקרוב“, הותאמו למכלול רחב של כלי-ינשק לרגלים, בצבא ארצות-הברית, החל ברובה וכלה בקנה-ללא-רתע בן ה-106 מ"מ.

שימוש בהתקנים אינפרא-אדומים קבועים

הרוסים ציידו לפחות אי-אילו חלקים בגבול מסך הברזל, בזרקורים אינפרא-אדומים, זרקורים אלה, המורכבים על גבי תצובות, הינם בעלי טוח של כ-900 מטרים, וביכולתם ל„בלוש“ איפוא אחרי גזרת-גבול של ממש.

כלי-רכב

כאשר הם מותקנים על כלי-רכב, עומד לרשותם מקור-הכוח של כלי-הרכב ולכן מרכיבים אמנם את רוב זרקורי-האינפרא-אדום על כלי-רכב. אצל הסובייטים, מכילים בציודם משאיות רבות, גיפים ונגמ"שים, פנס-ראש אינפרא-אדומים ולוח-ראיה על החלון הקדמי, כדי לאפשר לנהג לראות כ-75 מטרים לפנים. בגיפים האמריקאיים משתמשים בפנס-ראש דומים. לשימוש בכלי-רכב פתוחים פותחה משקפת אינפרא-אדומה המורכבת על קסדה.

טנקים

טנקים רוסיים ואמריקאיים מצוידים עתה בהתקנים אינפרא-אדומים. לרבות מהארצות הגרורות של הסובייטים יש התקנים שכאלה, וביחוד לבולגריה ולמזרח-גרמניה. לראשונה נראו טנקים סובייטיים המצוידים בציוד לראית-לילה ב-7 בנובמבר 1961, במצעד שנערך במוסקבה. הזרקור בן 16 אינץ' של התותחן מורכב גם מעט מעל ומעט מימין לקנה התותח. הוא פועל בציר מקביל לציר התותח ונתון באשנב מוגן, בדומה לפנס-הראש מדגם „לאנדסטארק“. באמצעות הטלסקופ הפריס-קופי יכול התותחן לראות למרחק של כ-1000 מטרים לפנים, אולם ראיתו תיחסם בחלקה דוקא לכיוון שאליו פונה התותח. למפקד יש זרקור ופריסקופ, המותקנים בתא שלו, והמאפשרים לו לחפש באורח עצמאי אחר מטרות עד לטוח של כ-580 מטרים. נהג הטנק סומך לראיה עד לריחוק של כ-55 מטרים על אור אינפרא-אדום מפנס-קדמי, המכוסה במסנן (פילטר) שתפקידו לחסום אור-נראה.

זרקור בן 18 אינץ' הוא עתה הזרקור התיקני ביחידות הטנקים של צבא ארה"ב, אך נראה לנו שהוא מיועד, בראש-דוראשונה למתן אור-נראה, ועדיין לא דווח על הפיכתו לזרקור אינפרא-אדום. כלי שפותח מאוחר יותר בארה"ב לשימוש בטנק, הוא זרקור-הגן „כסאנון“, הנשלט מתוך תא-הלחימה ומונע על-ידי מנוע הטנק. אלומת הזרקור הופכת לאלומת אור אינפרא-אדום על-ידי הצבת מסנן (פילטר) למתן אור אינפרא-אדום בחזית מקור האור. גם כלי זה נשלט מתוך הטנק. אלומת הזרקור עשויה להשתנות ברחבה ובעצמתה בכל אחד משני סוגי האור של הזרקור. הנהג התותחן ומפקד הטנק מצוידים בפריסקופים אינפרא-אדומים לראיה באשנבים מוגנים; ראיה באינפרא-אדום ב„אשנבים פתוחים“ מתאפשרת על-ידי משקפות אינפרא-אדומות המורכבות על קסדה.

טקטיקת טנקים

בתפעול הטקטי של טנקים מתעדים להשתמש בכלי-ראיה אינפרא-אדומים לגילוי מטרות. ניתן יהיה להפוך כלים אלה למקורות-אור-לבן, בו ברגע שהטנק יתגלה, כלומר בעת הירי שלו. רוח-לואי חשוב הנובע מן השימוש בהתקנים אופטיים אינפרא-אדומים נעוץ בכך שהם מעניקים הגנה רבת-עצמה כנגד כויות בעין, הנגרמות מחמת התפוצצויות גרעיניות.

נגד-מטוסים

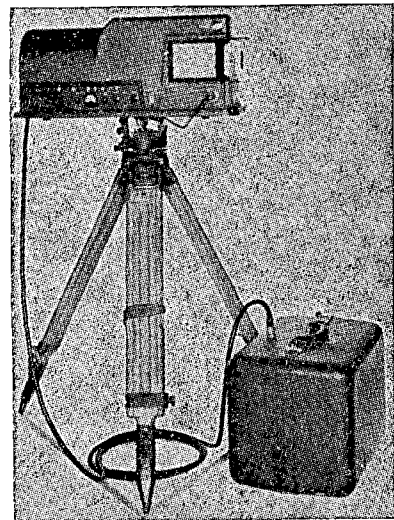
להגנה נגד-מטוסיית בשדה-הקרב מפתח צבא ארה"ב את ה„מאולר“, מערכת טיל שטח-אוויר, המורכבת על שלדת נגמ"ש M-113 משוכללת. מברייתו הוא טיל מונחה-ראדאר, ועתה

בפחות משתי דקות. לגוף האדם 36 מעלות צלסיוס, אולם פליטת החום מגופו — היינו החום ההופך לקרניים אינפרא-אדומות „רחוקות“ — היא ניכרת למדי. לא מכבר נעשה תצלום המדגים את יכולת ההבחנה בהסואה של קרניים אלה. כך זוהה על-ידי התרמוגרף אדם לבוש חליפה, כבעל רגל אחת בלבד.

העתיד

קרניים אולטרא-סגוליות עשויות לשמש לראית-לילה. ה- „טומאהוק“ — שהוא טיל נגד-טנקי שפותח על-ידי יצרן אורחי בארה"ב — מנצל מקור אור המטיל על המטרה נקודה בלתי-נראית של אור אולטרה-סגולי. הטיל „בא“ אל המטרה לפי האור האולטרא-סגולי, המשתבר מן המטרה.

אומדי-טוח-מידיים באמצעות ראדאר, לשימוש בטנקים, ניתנים אף הם לפיתוח בר

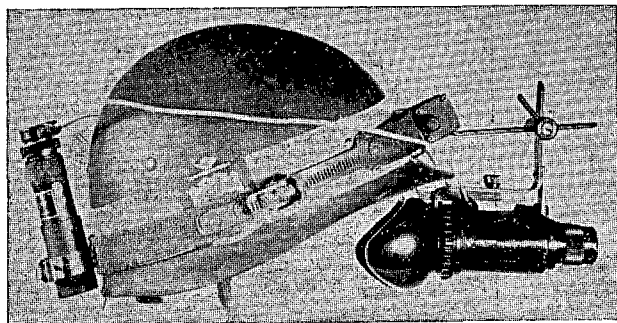

התרמוגרף T-3

מגמה לסייע למפקד הטנק להשיג את „ה-פגיעה בפגז הרא-שון“, אף בחשיכה מוחלטת. בהתחשב בעובדה שמכשיר מ-קביל, במידת-מה, ל-מכשיר-כזה, כבר מ-צוי בשימוש המ-טרה ל„מלכודת תנור-עה מהירה“, הרי ש-בקרב יהיה המכ-שיר האמור בשימוש צבאי, אף אם עדיין לא הוחל בשימוש כזה.

מסקנות

ראינו, איפוא, כי אומה שהגיעה לרמת שכלול טכנולוגי גבוהה יכולה לצייד את כוחותיה באמצעים שונים של שיפור יכולת ראית הלילה. ברם, במצב הפיתוח הנוכחי, גם השימוש-בהמון בהתקני ראית-לילה אלקטרוניים יעניק לכוח המשתמש במ רק מעט מיכולת התצפית המצויה באור היום — שכן אי-אפשר עדיין „להפוך את הלילה ליום“. מכאן, שאם ינתנו אימון ונסיון נאותים לגייסות, תוסיף החשיכה להיות בעלת ברייתם של גייסות מיומנים כאלה; אולם למען הצלח במבצעי לילה, הדרכה-במועדה באותם ההתקנים להבחנה בלילה, שיש כמס-תבר בידי האויב, חייבת להיות חלק מאימוניהם של גייסות מיומנים שכאלה.

משקפת אינפרא-אדום לנהג

מפותחת במאמצים קנדיים-אמריקאיים משותפים יחידת-כוח לאספקת אור אינפרא-אדום ל„מאורל“.

בשימוש הגייסות

גודד-תובלה-מערב של צבא ארה"ב עבר בשעת תרגיל-נחיתה חוף שרוחבו כ-70 מטרים תוך 23 דקות, בחשכה מוחלטת, בהשתמשו בציוד אינפרא-אדום ובציוד ראית-לילה אחר. היה זה תרגיל תספוק, שתבע מיחידות מפוזרות לפעול באורח עצמאי בשטחי חוף מבודדים.

אבחון

היכולה קרינה אינפרא-אדומה „קרובה“ להתגלות על-ידי ה-אויב? מכשירים הקרואים מטאסקופים מבחינים בקרניים אלה, והפיתוח הסוביטי בתחום זה כולל משקפת אשר תוכל להבחין במקומו של זרקור המרוחק כ-900 מטרים, ב„סנייפר-סקופ“, או בפנס-ראש-מציוד-במסנן, המרוחקים כ-100 מטרים, — הכל לפי עצמתו של מקור האור האינפרא-אדום שאוכן.

קרניים אינפרא-אדומות רחוקות

קרניים אינפרא-אדומות „רחוקות“ הן שדה-מחקר חדש-יחסית, שפן כמה מן הקרניים הללו הופקו לראשונה רק ב-1922. אלה הן קרניים אינפרא-אדומות ארוכות טווח, השוכנות בקרבת-מקום לגלי אלוט, בספקטרום, ומרכיביהן הם ברובם תרמיים. היישום הצבאי שלהן הוא באבחנת קרני חום המוקרנות באורח טבעי על-ידי המטרה, בחשיכה מוחלטת. שלא כבקרניים האינ-פרא-אדומות ה„קרובות“, אין צורך במקור אור אינפרא-אדום לתפעולן. מאחר והתקן זה הוא פסיבי לחלוטין, אין לאויב יכולת להבחין בו באמצעות מטאסקופ, או מכשירי הבחנה אחרים, ויש לו יכולת יחידה במינה „לראות מבעד“ לרשת-הסואה ואמצעי הסואה אחרים מסוגה. במצב פיתוחו הנוכחי דומה שאין הוא כולל ראיה-למישרין של המטרה, שכן כל הדוחות שנתפרסמו על אודותיו מוסרים על ציוד מצלמת פולארויד, המפיקה תצלומי „חום“ של המטרה.

תרמוגרף

המכשיר האמריקאי המשתמש במערכת אינפרא-אדומה „רחר-קה“, ידוע כ„תרמוגרף“ ונראה מורכב הן על חצובה והן על גיפ. הוא כולל „מצלמה“ מלבנית דמוית תיבה גדולה, שממדיה הם, בקירוב, 45 ס"מ x 30 ס"מ x 30 ס"מ — וזו מחוברת אל יחידת-סוללות שגודלה כ„מזודה“. היא רגישה לקרניים תרמיות אינפרא-אדומות שמקורן בבני-אדם, כל-ירכב, או פני-קרקע, ורושמת תואים אמתיים של העצם הנשקף על סרט-פולארויד.

עולמית בינלאומית (1960) בע"מ

מפעלי אסבסט מלט
תל-אביב

המשרד: שד' זוד המלך 1, תל-אביב
למברקים: „עולמית“, תל-אביב

טלפונים: 233983, 233923

המפעלים: פתח-תקוה, טלפון: 912031

שותפות פלמחים-מכורה

מפעל כורכר וצדפים

תל-אביב-יפו, ת.ד. 2521

טלפון: 66077

גומואיר

חברה לתוצרת גומי בע"מ
כפר-סבא

המשרד הראשי: תל-אביב, רח' השרון 8
טלפון: 32391

הקופה המרכזית לתגמולים ופנסיה לפקיד בע"מ

רח' אלנבי 113, תל-אביב
טלפונים: 62481, 63719

החברה הישראלית המרכזית למסחר ולהשקעות בע"מ

הון עצמי מעל ל: 39,000,000-00 ל"י.
המשרד הראשי: רח' לילינבלום 39, תל-אביב,
טלפון: 67803-7

חברות בנות:

1. בנק מימון לישראל בע"מ
2. בנק צנטריד ס.א. — בלגיה
3. צנטרסט פייננס קורפוריישן — שחיק
4. אורדן, מפעלי מתכת בע"מ
5. סחר בע"מ
6. תובל — חברה להובלה כללית בע"מ
7. סוכנות מרכזית להפצה בע"מ
8. מרכז לשוק בע"מ
9. „מבצע“ — קונסורציום להשקעות בע"מ
10. חברה להשקעות של בנק מימון לישראל בע"מ
11. „מהב“ — מימון, השקעות ובטוח בע"מ
12. החברה המרכזית לנאמנות בע"מ
13. חברה ישראלית מרכזית למימון ולאחסנה בע"מ
14. מחסני מלט חיפה בע"מ
15. צידוניה, חברה להשקעות בע"מ

חברות בבעלות חלקית:

1. מפעלי מלט פורטלנד ישראליים „נשר“ בע"מ
2. מפעלי צמנט פורטלנד ישראליים, נשר-רמלה בע"מ
3. שמשון, חברה לצמיגים ולגומי בע"מ
4. כיתן דימונה בע"מ
5. סיבים כימיים ישראליים בע"מ
6. חברת אשדוד בע"מ
7. נכסי הדר יוסף בע"מ
8. בנק לפתוח התעשייה בישראל בע"מ
9. כלל — חברה להשקעות בישראל בע"מ
10. „מעלה“ חברה להשקעות בע"מ
11. אסטרקו חברה לסחר עם אסיה בע"מ
12. החברה המאוחדת לתעשיות המאגדות בע"מ
13. „טקסול“ (החברה ליצוא טקסטיל והלבשה) בע"מ

אורט במדינת ישראל

אגודה להפצת המלאכה
רשת בתי ספר מקצועיים

המשרד הראשי: רח' יהודה הלוי 9

תל-אביב

טלפון: 55251

הסתדרות המורים בישראל

בית הועד הפועל

תל-אביב

טלפון: 46111

ל. גליקמן בע"מ

תל-אביב: טל. 59155-56, ת.ד. 317
חיפה: טל. 3172, ת.ד. 52
ירושלים: טל. 23118/28663, ת.ד. 637

חמרי בנין מכל הסוגים

מפיצים של מודדי מים תוצרת "מי-מד" בע"מ,
בתים

מפיצים של חוטי חשמל של החברה לחוטי
חשמל בישראל בע"מ, חיפה

פלתורס, פל-לויד"

א"י ומצרי בע"מ

נסיעות • תיירות • הובלה בינלאומית • בטוח

סניפים: ירושלים
חיפה
חדרה
רחובות

המשרד הראשי: רח' אחד העם 28, ת"א, טל. 67401 (8 קוים)

מכשירי תנועה

בע"מ

תל-אביב: דרך פתח-תקוה 78, טל. 36115
חיפה: דרך העצמאות 104, טל. 54475
ירושלים: רח' דוד המלך 11

מברכים את צה"ל

בבטחון בדרכים

"מסד" בע"מ

חברה הדדית להלוואות וחסכונות

שד' רוטשילד 79, תל-אביב

טלפון: 66695

"עגן" בע"מ

המספנות המאוחדות בישראל

חיפה, שטח פיתוח הקישון

ת.ד. 1330

טל. 72700

פילוט רדיו (ישראל) בע"מ

ביח"ר למכשירי רדיו

ת.ד. 4548, תל-אביב, נחלת יצחק, דרך השלום 8

משרד: טל. 65552, ביח"ר: טל. 32806

בנק זרובבל

אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

שד' רוטשילד 44, ת"א-יפו

טלפון: 67808

"ציון"

חב' לבטוח בע"מ

רח' אלנבי 120, תל-אביב

טל. 64671, 67701

פריסוכר בע"מ

ומיצים מרוכזים

ייצור סוכר, כהל

גבעתיים, ת.ד. 75, טל. 721268

פרימן בע"מ

עולה על כל השמורים

שזה במחיר
לאחרים

שמורים
מיצים
ריבות

רמת-גן, ת.ד. 60, טל. 722191

"סיפולוקס"

תעשיית סיפונים ביתיים
גריןולד א.

רח' גבורי ישראל 106, תל-אביב
טלפון: 36011

"טרה"

אגודה יצרנית חקלאית שתופית נחלת-יצחק בע"מ

נחלת-יצחק, גבורי ישראל 65
טלפונים: 31286, 31287

"י - זרה"

חברה ישראלית לרכב בע"מ

סוכנות ראשית לקטנועי "למברטה"
ומכוניות "פולקסוואגן" בישראל.

תל-אביב, דרך פתח-תקוה 25
טלפון: 67667-64597

"תנובה אכספורט"

בע"מ

רח' לינקולן 15, תל-אביב
טלפון: 36811

"שלב"

הקואופרטיב המאוחד להובלה בע"מ

המשרד הראשי: רח' גבורי ישראל 92
תל-אביב, טל. 32263-8

"שרון"

מפעלי טקסטיל בע"מ
מטויות חוטי כותנה וויסטרה

בית החרושת: פתח-תקוה טל. 912371
המשרד: ת"א, ת.ד. 2543

"צנורות"

חב' משותפת לתעשיות בע"מ

ביח"ר לייצור צנורות פלדה,
בדוד צנורות חיצוני ופנימי.

המשרד: ת"א, רח' ליבונטין 30,
ת.ד. 2212, טל. 67661/2
ביח"ר: צריפין, טל. 961155/56

"ספיר"

חב' לייצור מוצרי מתכת בע"מ

איזור התעשייה הגדול
רחוב ד', חולון

"דופלו"

תעשיית אריגים והלבשה בע"מ
רח' הרצל 4, תל-אביב
טל. 56079

ביהח"ר: רח' לוינסקי 127, טל. 32656

כחויכי צה"ל
ולאנשי המטחון
נעלי צנחנים

הצגפר

תעשית גומי והנעלה

ת.ד. 1335 חיפה

ד"ר ויגרט

מפעלים כימיים בע"מ

כביש חיפה עכו

מפרץ חיפה

אחד הקבוצות והקיבוצים

רח' הירקון 123, תל-אביב

טל. 226193

" בנין "

משרד לבטוח בע"מ

רח' אלנבי 113

טלפון: 63932, 64501/6

ע ל י ת

חברה לתעשית ממתקים בע"מ

רחוב ארלוזורוב 84

רמת-גן

טלפונים: 721115, 724182

תנובה

תנובה משווקת למעלה מ-73 אחוז מכל
תוצרת המשק החקלאי העברי המעורב.

המשרד הראשי: "תנובה", מרכז שיתופי
לשווק תוצרת חקלאית
בישראל בע"מ.
"בית תנובה", יהודה
הלוי, ת.ד. 256, ת"א
טלפון: 57151

" תיל-און "

תעשייה ישראלית לחוטי אמיל
ונברשות פלואורוסצנט

רחוב יהודה הלוי 20, תל-אביב-יפו

קרן משקי עזר

ע"י המרכז החקלאי

רחוב אלנבי 126
תל-אביב

"הארגז" בע"מ

תעשיות מתכת ועץ, תל-אביב

ת.ד. 106

המשרד הראשי: רח' גיבורי ישראל 94
טלפונים: 32251-2-3-4

מוצות "אביב"

ישראל דננברג חב' בע"מ
פרדס כץ, בני-ברק

טל. 721451, ת.ד. 2574
תל-אביב

יעל דרומה

שרות מוניות וחבילות

משרד ראשי: רח' יבנה 44, תל-אביב
טל. 65785, 66522

החופר

אגודה שתופית בע"מ

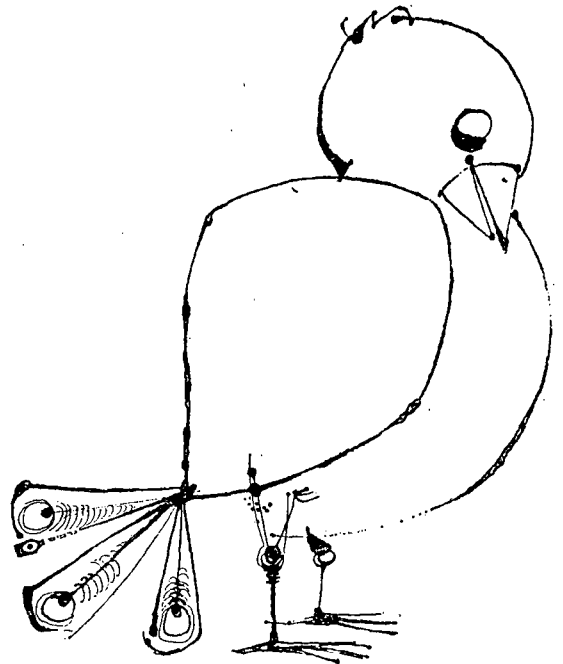
רח' לוינסקי 98, תל-אביב
טל. 82-7157

יכין חקל בע"מ

שדרות רוטשילד 22 (בית "צים")

תל-אביב

ת.ד. 332, טלפון: 58151

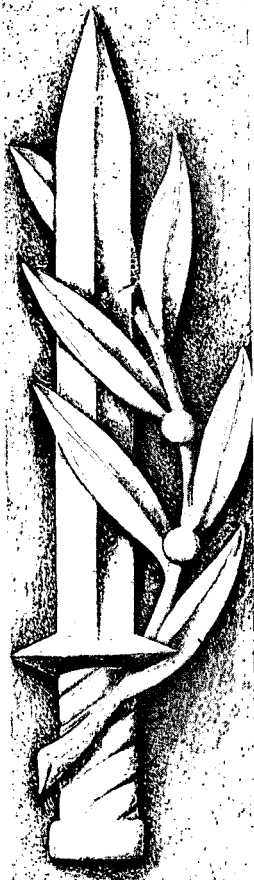
הם בונים לעונה אחת בלבד...

כן, הם בונים לעונה אחת.
העתיד אינו מדאגתם.
לא כן האדם; בנינו חייבים
לעמוד איתנים לדורות.
טיב המלט קובע את איכות
הבניה וטיב מלט "נשר"
הוא מהמפורסמות,
שאינן זקוקות לראיה.

בינג ליניאל

תולדות
ההגנה

תולדות
ההגנה

